Ref KB C

Koncession för försäkrings-sammanslutningar

Ur KB:s samlingar
Digitaliserad år 2014

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

för försäkringssammanslutningar

SOU
1992:5

Ref KBC

Koncession för försäkrings-sammanslutningar

Betänkande av utredningen om koncession för försäkringssammanslutningar

SOU

1992:5

51

Statens offentliga utredningar
1992:5
Finansdepartementet

Koncession för försäkrings-sammanslutningar

Betänkande av utredningen om koncession för försäkringssammanslutningar
Stockholm 1992

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget, som också på uppdrag av regeringskansliets förvaltningskontor ombesörjer remissutsändningar av dessa publikationer.

Adress: Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 Stockholm
Tel 08/739 96 30
Telefax: 08/739 95 48

Publikationerna kan också köpas i Informationsbokhandeln, Malmtorgsgatan 5, Stockholm.

REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1992

ISBN 91-38-10962-X
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Lundgren

Med stöd av regeringens bemyndigande den 14 juni 1990 förordnades den 1 augusti 1990 avdelningschefen Håkan Wunderman att som särskild utredare utreda på vilket sätt Lloyd's och andra försäkringssammanslutningar kan få möjlighet att erhålla koncession som försäkringsgivare i Sverige eller på annat sätt etablera sig här i landet.

Att som experter biträda utredningsmannen förordnades den 16 november 1990 direktören Carita Gundberg, den 30 november 1990 direktören Jonas Åkerman och den 12 februari 1991 direktören Linnéa Perttu.

Utredningen har antagit namnet Utredningen om försäkringssammanslutningar.

Sedan uppdraget nu har slutförts får utredningen om försäkringssammanslutningar härmed överlämna betänkandet Koncession för försäkringssammanslutningar.

Stockholm den 23 december 1991

Håkan Wunderman

Innehåll

Sammanfattning 9

Summary 19

Författningsförslag 29

1 Förslag till Lag om rätt för utländska försäkringssammanslutningar att driva försäkringsrörelse i Sverige 29

2 Förslag till Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713) 39

1 Inledning 41

1.1 Utredningsuppdraget 41

1.2 Utredningsarbetet 41

2 Bakgrund 43

2.1 Försäkringsväsendets företagsformer 45

2.2 Koncessionssystemet 47

3 Gällande rätt 53

3.1 Försäkringsrörelselagen (1982:713) 53

3.2 Lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige . 55

3.3 Lagen (1989:508) om försäkringsmäklare 60

4 Frågans tidigare behandling 65

5 EG:s försäkringsdirektiv 69

5.1 Första skadeförsäkringsdirektivet 69

5.1.1 Koncession 69

5.1.2 Reserver 73

5.1.3 Tillsyn 74

5.2 Andra skadeförsäkringsdirektivet 75

5.2.1 Fri tjänstehandel 76

6 Försäkringssammanslutningar 81
6.1 Lloyd's 82
6.1.1 Historik 82
6.1.2 Nuvarande förhållanden 87
6.1.3 The Council of Lloyd's 89
6.1.4 The Corporation of Lloyd's 91
6.1.5 Members of Lloyd's 92
6.1.6 Syndikat 94
6.1.7 Försäkringsagenter 95
6.1.8 Lloyd's brokers 100
6.1.9 Meddelande av försäkring hos Lloyd's 102
6.1.10 Säkerheten för försäkringstagarna hos Lloyd's . 104
6.1.11 Redovisning 108
6.1.12 Lloyd's informationsverksamhet 113

7 Lloyd's som försäkringsgivare i andra länder än Storbritannien 115
7.1 Försäkringsrörelse enligt det första skadeförsäkringsdirektivet 116
7.1.1 Holland 122
7.1.2 Belgien 126
7.1.3 Frankrike 129
7.1.4 Irland 133
7.1.5 Tyskland 135
7.1.6 Italien 138
7.2 Försäkringsrörelse enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet 141
7.2.1 Danmark 141
7.2.2 Övriga EG-länder 142

8 Illinois Insurance Exchange 143

9 Allmänna överväganden 149
9.1 Inledning 149
9.2 Den internationella bakgrunden 152
9.3 Begreppet försäkringssammanslutning 156
9.4 Säkerheten för försäkringstagarna 158
9.5 Utländska försäkringssammanslutningar i Sverige 161
9.6 Svenska försäkringssammanslutningar 168

9.7 Utgångspunkt för en reglering av utländska försäkringssammanslutningar 173
9.8 Omständigheter att beakta vid en reglering av utländska försäkringssammanslutningar 175
9.9 Lagteknisk lösning 181
9.10 Försäkringsrörelse i Sverige enligt generalrepresentantmodellen 181

10 Förslag till lag om rätt för utländska försäkringssammanslutningar att driva försäkringsrörelse i Sverige 185
10.1 Lagens utformning och tillämpningsområde 185
10.2 Koncession 186
10.3 Generalrepresentanten 187
10.4 Tekniska reserver 189
10.5 Försäkringsverksamheten 190
10.6 Tillsynen 191
10.7 Specialmotivering 192
10.8 Följdändringar 215

11 Statsfinansiella kostnader 217

Bilaga 1
Kommittédirektiv 219

Sammanfattning

Utredningen har haft till uppgift att utreda på vilket sätt försäkringssammanslutningen Lloyd's i London och andra utländska försäkringssammanslutningar kan få möjlighet att erhålla koncession som försäkringsgivare i Sverige eller på annat sätt etablera sig här i landet. I utredningsuppdraget har också ingått att överväga om svenska försäkringssammanslutningar av Lloyd's modell skall kunna bildas.

Det grundläggande motivet för utredningsuppdraget är den genomgripande internationaliseringen av försäkringsväsendet under senare år och den pågående svenska anpassningen till förhållandena inom EG. Till bakgrunden för utredningsuppdraget hör också en mer liberal syn i Sverige under senare år på etableringar inom försäkringsområdet än vad som tidigare varit fallet och det förhållandet att Lloyd's vid ett flertal tillfällen uttryckt önskemål om att kunna bli i Sverige koncessionerad försäkringsgivare.

I princip är all näringsutövning fri här i landet. I olika författningar har dock föreskrivits undantag från denna etableringsfrihet. En typ av bestämmelser inskränker möjligheterna till etablering inom vissa områden genom att uppställa krav på särskilt tillstånd. En annan typ av bestämmelser inskränker möjligheterna att utnyttja de olika former för bedrivande av verksamhet som står till buds. Båda dessa typer av bestämmelser finns på försäkringsområdet.

Försäkringsgivare som önskar driva försäkringsrörelse här i landet måste ha särskilt tillstånd (koncession) antingen enligt försäkringsrörelselagen eller enligt lagen om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige. En grundförutsättning för att få koncession är att försäkringsrörelsen drivs i vissa i lagstiftningen angivna former.

I försäkringsrörelselagen har drivandet av försäkringsrörelse begränsats till två typer av bolag - försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. Ett utländskt försäkringsföretag som vill bedriva verksamhet i Sverige kan välja mellan två former för verksamheten. Ett sätt är att som dotterbolag etablera ett försäkringsaktiebolag enligt försäkringsrörelselagen. Ett annat sätt är att bedriva verksamheten här i landet genom en

generalagent enligt lagen om utländska försäkringsföretag. En generalagent är en syssloman som marknadsför, utfärdar försäkringar och sköter skaderegleringen på det utländska försäkringsföretagets vägnar. Formellt sett driver det utländska försäkringsföretaget försäkringsrörelsen i Sverige.

Motivet för att koncession är obligatorisk i Sverige är detsamma för inhemska och utländska försäkringsgivare. Koncessionssystemet, som utgör en del av den offentliga tillsynen över försäkringsverksamheten, syftar ytterst till att skydda de försäkrades och ersättningsberättigades intressen.

Att försäkringsgivarnas möjligheter att få koncession i Sverige begränsas av i vilken form verksamheten bedrivs har historiska skäl. Bortsett från en kort period under 1700-talet då s.k. partikulär försäkring, dvs. försäkring hos enskilda individer som försäkringsgivare, förekom inom sjöförsäkringsområdet har försäkring i Sverige alltid meddelats i fasta associationsformer. När enskild försäkringsverksamhet blev föremål för reglering i slutet av 1800-talet var det därför inte aktuellt att reglera annan verksamhet än den som bedrevs i bolagsform.

I lagstiftningen i andra länder uppställs som regel krav på att försäkringsrörelse skall drivas i bolagsform. De vanligaste bolagsformerna utomlands är aktiebolagsformen och den ömsesidiga formen. Försäkringsrörelse bedrivs emellertid också i andra former. Bl.a. finns i form av försäkringsbörser organiserade sammanslutningar för vilka gäller en särskild lagstiftning. Den äldsta och bäst kända är Lloyd's i London. Ett annat exempel på en försäkringsbörs är the Illinois Insurance Exchange i Chicago.

Försäkring meddelas hos Lloyd's av enskilda individer, som är organiserade i syndikat, och hos the Illinois Insurance Exchange av syndikat som utgörs av juridiska personer, huvudsakligen allmänna aktiebolag. Försäkringsgivarna står inte i direkt kontakt med kunderna utan försäkringsaffärerna förvärvas huvudsakligen genom särskilt godkända försäkringsmäklare.

Ifrågavarande slag av försäkringssammanslutningar eller försäkringsbörser kan - med hänsyn till sin uppbyggnad och formerna för rörelsens bedrivande - inte jämställas med ett försäkringsföretag. Möjlighet saknas därför att bevilja sådana sammanslutningar koncession i Sverige enligt lagen om utländska försäkringsföretag som har som utgångspunkt att försäkringsgivaren är ett företag. Ej heller är det möjligt att etablera en svensk försäkringsbörs enligt försäkringsrörelselagen, eftersom konces-

sion inte kan beviljas fysiska personer eller andra juridiska personer än försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag.

När det gäller Lloyd's förhindras sammanslutningens möjligheter att driva försäkringsrörelse inom ramen för den nu gällande svenska försäkringsrörelselagstiftningen också av andra skäl. Enligt den lagstiftning som reglerar Lloyd's verksamhet, Lloyd's Act 1982, får en försäkringsgivare hos Lloyd's i princip endast acceptera försäkringsaffär hos Lloyd's i London efter förmedling av en försäkringsmäklare som är ansluten till sammanslutningen (Lloyd's-broker). Försäkring måste utfärdas hos Lloyd's i London. Detta innebär att försäkringsgivarna hos Lloyd's inte kan bedriva försäkringsverksamhet här i landet genom dotterbolag, agentur eller filial.

Begreppet försäkringssammanslutning kan ha högst varierande innebörd. Utredningen har begränsat sin behandling av etableringsfrågan för utländska försäkringssammanslutningar till sådana sammanslutningar som på grund av sin uppbyggnad och verksamhetsform saknar möjlighet att etablera verksamhet här i landet inom ramen för den nu gällande försäkringslagstiftningen. Hit hör de typer av försäkringssammanslutningar som Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange representerar. Utomlands, närmast i Holland och England, finns också försäkringssammanslutningar som försäkringsbolag bildat i syfte att i fasta former bedriva koassuransverksamhet såsom Verenigde Nerlandsee Beurssen (VNAB) i Rotterdam och the Institute of London Underwriters (ILU) i London. Dessa typer av försäkringssammanslutningar har utredningen inte närmare behandlat, eftersom de har möjlighet att etablera verksamhet här i landet genom att försäkringsgivarna inom sammanslutningarna, dvs. försäkringsbolagen, ansöker om svensk koncession.

Under 1980-talet fanns ett stort intresse över hela världen att bilda försäkringsbörser av den typ som the Illinois Insurance Exchange representerar. I USA etablerades förutom Illinois Insurance Exchange - en försäkringsbörs i New York, New York Insurance Exchange, med inriktning på återförsäkring och en försäkringsbörs i Miami, the Insurance Exchange of Americas, med inriktning på såväl direkt - som återförsäkring. I Australien etablerades the Australian International Exchange i Perth. Vidare fanns i Kanada och Singapore långt framskridna planer på att etablera försäkringsbörser.

Utvecklingen för börserna har varit mycket negativ. I USA lade börserna i New York och Miami ned verksamheten efter några år. Även börsen i Australien upphörde med verksamheten efter en kort tid. En

grundorsak till att verksamheten vid börserna upphörde var att en del syndikat fick solvensproblem. Det finns flera förklaringar till denna utveckling. En förklaring är att börserna startade verksamheten i en "bad cycle", dvs. då det var överskottskapacitet på marknaden. Syndikaten tvingades acceptera för låga premier på grund av konkurrenssituationen. Från en del håll har hävdats att börserna skulle ha misslyckats även om de startat verksamheten vid en gynnsammare tidpunkt. En börs skulle ha haft ett system med självreglering som byggde på ett bristfälligt regelsystem. Detta medförde att tillsynen över verksamheten, som ankom på ledningen för börsen, inte fungerade. Den bristfälliga tillsynen skulle ha varit grundorsaken till att några syndikat utan åtgärd eller ens påpekande kunde fortsätta verksamheten ända tills dess insolvens var ett faktum. Vidare skulle det ha förekommit betydande brister i centrala administrativa funktioner. De enskilda syndikaten fick ta över många av dessa funktioner. Därmed försvann ett av börskonceptets fördelar, dvs. låga administrativa kostnader.

De planerade börserna i Kanada och Singapore startade aldrig någon verksamhet. Rent allmänt kan sägas att det intresse som fanns under 1980-talet för etablering av försäkringsbörser synes ha klingat av.

De enda nu verksamma försäkringsbörser, där försäkring meddelas av fysiska personer eller andra juridiska personer än försäkringsbolag, är Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange. När det gäller the Illinois Insurance Exchange är verksamhetsområdet begränsat till ett antal delstater i USA. Såvitt utredningen kan bedöma torde i vart fall inte för närvarande något intresse föreligga hos den amerikanska börsen för en etablering i Sverige. En öppning för utländska försäkringssammanslutningar att komma in på den svenska marknaden torde därför i praktiken endast beröra Lloyd's.

Utredningen har lagt fram ett förslag som öppnar möjlighet för Lloyd's att etablera verksamhet i Sverige. Förslaget omfattar dock inte enbart Lloyd's utan en lösning har valts som generellt tar sikte på försäkringssammanslutningar, där försäkring meddelas av fysiska personer eller andra juridiska personer än försäkringsbolag.

När det gäller frågan om förutsättningar skall skapas för att svenska försäkringssammanslutningar av Lloyd's modell skall kunna bildas har utredningen som framgått haft att ta ställning till denna fråga mot bakgrund av mycket negativa internationella erfarenheter på området under senare år. De utländska erfarenheterna visar bl.a. att en grundförutsättning för att en börsetablering skall bli framgångsrik är att det

finns ett behov av och intresse för en börs. Efter kontakter med bl.a. Sveriges Industriförbund, Sveriges Försäkringsförbund och Svenska försäkringsmäklares förening har utredningen kunnat konstatera att något nämnvärt intresse för närvarande inte finns för en börsetablering i Sverige. Utredningen har därför inte lagt fram något förslag i denna del. I stället har utredningen valt att framföra vissa allmänna synpunkter som haft betydelse vid börsetablering utomlands och som det kan finnas skäl att beakta, om en svensk börsetablering skulle komma att aktualiseras.

Vid utformningen av förslaget till reglering av utländska försäkringssammanslutningar har utredningen - med hänsyn till den pågående anpassningen i Sverige till EG-förhållanden - haft att beakta att Lloyd's, som har sitt säte inom EG, omfattas av EG:s försäkringsdirektiv. När direktiven för utredningen beslutades i juni 1990 uppställdes fortfarande krav på koncession, etablering och tillsyn i enlighet med lagstiftningen i det medlemsland där försäkringsverksamheten skulle bedrivas. Frågan om ett svenskt medlemskap i EG var inte aktuell och många problem i EES-förhandlingarna återstod att lösa innan ett avtal skulle kunna ingås. Dessa förhållanden har under det senaste året förändrats och därmed har också förutsättningarna för utredningsuppdraget ändrats.

Den 1 juli 1990 infördes i enlighet med det andra skadeförsäkringsdirektivet delvis fri tjänstehandel på skadeförsäkringsområdet inom EG. Tjänstehandeln innebär att försäkringsgivare med säte inom EG har rätt att - på basis av den koncession som beviljats i försäkringsgivarens hemland - bedriva försäkringsverksamhet inom hela EG-området utan krav på etablering. Tjänstehandeln är huvudsakligen begränsad till försäkring av s.k. stora risker. Härmed avses bl.a. sjö- och transportförsäkring samt egendoms- och ansvarsförsäkring som tecknas av företag som uppfyller vissa villkor avseende omsättning, balansomslutning och antal anställda. Tillsynen över tjänstehandeln utövas enligt principen om hemlandskontroll. Denna princip innebär att den huvudsakliga tillsynen över försäkringsgivarnas verksamhet - oavsett var den bedrivs inom EG-området - utövas av myndigheterna i försäkringsgivarens hemland.

Under det senaste året har EG-kommissionen lagt fram ett förslag till ett tredje skadeförsäkringsdirektiv. Direktivet innehåller regler om den harmonisering av försäkringsrörelselagstiftningen hos medlemsländerna som är erforderlig för att principerna om "one single licence" och hemlandskontroll skall kunna införas på hela skadeförsäkringsområdet. Målsättningen är att direktivet skall antas i början av 1992.

Den 1 juli 1991 ansökte Sverige om medlemskap i EG. I oktober 1991 träffades överenskommelse om ett EES-avtal, som skall träda i kraft den 1 januari 1993. Målet med EES-avtalet är att skapa ett europeiskt samarbetsområde där varor, tjänster, människor och kapital skall kunna röra sig fritt inom hela EG-EFTA-området. Basen för EES-avtalet är EG:s regelverk. På försäkringsområdet omfattar avtalet de försäkringsdirektiv som har antagits inom EG. Detta innebär att avtalet bl.a. innefattar det andra skadeförsäkringsdirektivets regler om "one single licence" och hemlandskontroll när det gäller försäkring av stora risker.

De förändrade förutsättningarna för utredningsuppdragets fullgörande till följd av utvecklingen inom EG under den senaste tiden och det förhållandet att överenskommelsen om ett EES-avtal har ingåtts har föranlett utredningen att kontakta företrädare för Finansdepartementet för att få klarhet i hur etableringsfrågan för utländska försäkringssammanslutningar bör behandlas. Med hänsyn till vad som därvid framkom har utredningen beslutat att lägga fram ett förslag som bygger på koncession.

Förslaget öppnar således inte möjlighet till fri tjänstehandel. Ett ställningstagande till frågan om tjänstehandel i Sverige kan inte enbart begränsas till försäkringssammanslutningar utan måste också omfatta andra försäkringsgivare. Det ligger inte inom ramen för utredningens uppdrag att ta ställning till denna övergripande fråga.

Ett förslag som öppnar möjlighet för utländska försäkringssammanslutningar att få koncession i Sverige ligger helt i linje med de synpunkter som företrädare för Lloyd's framfört till utredningen. Det kan här nämnas att Lloyd's i flera EG-länder parallellt med tjänstehandel i fråga om stora risker bedriver försäkringsrörelse som koncessionerad försäkringsgivare. En öppning för Lloyd's att i Sverige kunna etablera sig som en koncessionerad försäkringsgivare kan ses som ett komplement eller ett alternativ till framtida möjligheter att här i landet bedriva tjänstehandel.

Som tidigare framhållits saknar Lloyd's möjlighet att här i landet bedriva verksamhet genom dotterbolag, filial eller agentur. Försäkring måste meddelas och utfärdas hos Lloyd's i London. I de europeiska länder utanför Storbritannien där Lloyd's bedriver försäkringsrörelse som koncessionerad försäkringsgivare har etableringsfrågan lösts enligt den s.k. generalrepresentantmodellen. Denna modell innebär att försäkringsgivarna hos Lloyd's har befullmäktigat ett ombud med behörighet att företräda dem i alla rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet i resp. land. Generalrepresentanten sköter inte den direkta försäkringsverksamheten utan hans uppdrag är begränsat till att företräda

försäkringsgivarna hos Lloyd's inför domstolar, myndigheter och i förhållande till tredje man i alla förhållanden som är att hänföra till försäkringsrörelsen i landet i fråga. Generalrepresentanten ansvarar också för att Lloyd's iakttar de regler som gäller för försäkringsrörelse i det land där försäkringsgivarna hos Lloyd's har etablerat verksamhet. Vidare är generalrepresentanten skyldig att lämna de upplysningar om Lloyd's verksamhet som myndigheterna i landet begär.

För anskaffning av försäkringar anlitas andra personer än generalrepresentanten. Ofta är det lokala försäkringsmäklare som kanaliserar affärerna via Lloyd's brokers till försäkringsgivarna hos Lloyd's som meddelar försäkring. För att generalrepresentanten skall kunna fullgöra sitt uppdrag som ansvarig för verksamheten tillställs representanten uppgifter om de affärer som placeras hos Lloyd's antingen direkt från Lloyd's eller av de personer som kanaliserar affärerna.

Enligt vad utredningen inhämtat har myndigheterna i de länder där Lloyd's bedriver verksamhet enligt generalrepresentantmodellen goda eller i vart fall inte negativa erfarenheter av systemet. Utredningen föreslår mot denna bakgrund en lösning av etableringsfrågan för utländska försäkringssammanslutningar i enlighet med generalrepresentantmodellen.

Vid utformningen av förslaget till reglering av utländska försäkringssammanslutningar har utredningen beaktat följande omständigheter.

I lagen om försäkringsmäklare uppställs som ett villkor för att bli registrerad som försäkringsmäklare att mäklaren är oberoende av försäkringsgivarintressen. Detta innebär bl.a. att en svenskregistrerad försäkringsmäklare inte kan vara uppdragstagare åt en utländsk försäkringssammanslutning. Således kan en utländsk försäkringssammanslutning inte anlita svenska försäkringsmäklare för anskaffning av försäkringar på den svenska marknaden utan andra medhjälpare måste anlitas för detta uppdrag.

Svenskregistrerade försäkringsmäklare har däremot möjlighet att på eget initiativ placera försäkringar hos utländska försäkringssammanslutningar. Denna möjlighet finns redan i dag, eftersom lagstiftningen inte uppställer något hinder mot att försäkringsmäklare placerar försäkringar hos försäkringsgivare som saknar svensk koncession.

Svenska privatpersoner och svenska företag har enligt en sedan lång tid tillbaka utbildad praxis i Sverige också möjlighet att - med undantag av trafikförsäkring - upphandla försäkring på eget initiativ utomlands oavsett om försäkringsgivaren har svensk koncession eller ej.

Utländska försäkringssammanslutningar har alltså redan i dag möjlighet att på initiativ av svenskregistrerade försäkringsmäklare och försäkringssökande i Sverige förvärva försäkringsaffärer avseende risker belägna här i landet. Någon anledning att begränsa eller reglera dessa möjligheter till förvärv av svenska försäkringsaffärer finns inte. Tvärtom är det helt i linje med utvecklingen inom EG att fritt medge teckning av försäkringar i dessa fall. Av denna anledning omfattar förslaget inte försäkringsaffärer som upphandlas hos en utländsk försäkringssammanslutning på initiativ av svenskregistrerade mäklare, svenska privatpersoner eller företag.

Vid utformningen av förslaget har utredningen eftersträvat att sammanslutningarnas verksamhet i Sverige kommer att så långt möjligt bedrivas på lika villkor som motsvarande verksamhet hos andra här i landet koncessionerade utländska försäkringsgivare.

Utredningen har - för att uppnå likartade verksamhetsbetingelser - övervägt en lösning av koncessionsfrågan för utländska försäkringssammanslutningar inom ramen för lagen om utländska försäkringsföretag. Emellertid har utredningen kommit till det resultatet att de avvikelser och tillägg i lagen om utländska försäkringsföretag som krävs för att lagen skall kunna tillämpas på försäkringssammanslutningar, medför att regelsystemet blir alltför oöverskådligt. Utredningen har därför valt att lägga fram ett förslag till en särskild lag för utländska försäkringssammanslutningar.

Den lag som föreslås är en specialförfattning som innehåller så fullständiga bestämmelser som möjligt om inledande, bedrivande och avslutande av verksamhet i Sverige. Lagförslaget har så långt möjligt utformats efter mönster av lagen om utländska försäkringsföretag. Därvid har beaktats de ändringar i den lagen som en anpassning till EG:s första skadeförsäkringsdirektiv torde föranleda.

Veterligen har s.k. lång livförsäkring aldrig meddelats vid någon försäkringsbörs. Detta har främst samband med att försäkringsgivarna vid börserna är organiserade i syndikat som ofta utgör en tidsbegränsad form för samverkan. Hos Lloyd's varierar sammansättningen av syndikaten från år till år. Att under sådana förhållanden meddela livförsäkring som omspänner långa tidsperioder är inte praktiskt möjligt. Av denna anledning har utredningen inte öppnat möjlighet för utländska försäkringssammanslutningar att bedriva livförsäkringsrörelse på den svenska marknaden. Vidare skall lagförslaget inte tillämpas på återförsäkringsrörelse. Enligt utredningens uppfattning bör utländska försäkrings sammanslutningar i likhet med utländska försäkringsföretag ha rätt att

bedriva mottagen återförsäkring här i landet utan krav på koncession.

Lagförslaget gäller således direktförsäkringsverksamhet i Sverige på skadeförsäkringsområdet. Rätten till etablering av försäkringsverksamhet avser enligt förslaget försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning. I överensstämmelse med vad som föreskrivs i fråga om Lloyd's i det första skadeförsäkringsdirektivet avser etableringsrätten endast försäkringsgivarna som grupp. En enskild försäkringsgivare i en sammanslutning kan således enligt förslaget inte etablera verksamhet här i landet. Emellertid skall ansökan om koncession göras av styrelsen eller ledningen för en försäkringssammanslutning som har det övergripande ansvaret för verksamheten inom sammanslutningen. Förslaget i denna del syftar till att säkerställa att den planerade verksamheten kommer att bedrivas i enlighet med dels sammanslutningarnas regler för försäkringsverksamhet dels bestämmelserna i lagförslaget.

I lagförslaget räknas de handlingar upp som skall fogas till en koncessionsansökan. Handlingarna motsvarar dem som enligt det första skadeförsäkringsdirektivet skall fogas till en ansökan om koncession vid etablering av en agentur eller filial inom EG-området.

Enligt lagförslaget skall försäkringsgivarna i försäkringssammanslutningen i sin verksamhet i Sverige företrädas av en generalrepresentant. Generalrepresentanten ansvarar för försäkringsgivarnas verksamhet i Sverige och representerar försäkringsgivarna i alla rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet här i landet. Generalrepresentanten skall därför enligt förslaget ha behörighet att på försäkringsgivarnas vägnar tala och svara inför svenska domstolar och myndigheter. Generalrepresentantens behörighet är enligt förslaget lagstadgad. Försäkringsgivarna har således inte rätt att begränsa den.

Enligt förslaget har försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning inte rätt att direkt från sammanslutningens hemland anskaffa försäkringar på den svenska marknaden. Endast ombud och andra medhjälpare som är införda i en särskild förteckning föreslås få förmedla försäkringar för en utländsk försäkringssammanslutning. Syftet med denna begränsning är att få en tillfredställande kontroll över vad som är hänförligt till försäkringsrörelsen i Sverige. All försäkringsaffär som förvärvas genom de personer som är införda i förteckningen, vilken skall föras av generalrepresentanten, är enligt förslaget hänförlig till försäkringsrörelsen i Sverige. Att försäkringsrörelsen i Sverige klart kan avgränsas från den försäkringsrörelse som i övrigt drivs inom sammanslutningen är av central betydelse för bestämmandet av lagförslagets tillämpningsområdet

och för tillämpningen av en rad bestämmelser i förslaget.

I lagförslaget har i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet tagits in föreskrifter om att försäkringsgivarna till täckning av försäkringsåtaganden i Sverige skall avsätta tekniska reserver. Tillgångar motsvarande de tekniska reserverna skall finnas i Sverige. Däremot uppställs inte depositionskrav. Med hänsyn till det redovisningssystem som tillämpas inom försäkringssammanslutningar föreslås att beräkning av de tekniska reserverna skall grundas på en schablonmetod.

Tillsynen över försäkringssammanslutningarnas verksamhet i Sverige skall utövas av Finansinspektionen. I lagförslaget finns bestämmelser om sanktionsmedel som inspektionen kan använda om bestämmelserna i lagförslaget inte följs. Det föreslås att beslut om sanktion skall kunna riktas mot generalrepresentanten som enligt förslaget har ett lagstadgat ansvar för försäkringsgivarnas verksamhet här i landet. Förslaget förutsätter ett nära samarbete vid utövandet av tillsynen med ledningen för försäkringssammanslutningen och myndigheterna i sammanslutningens hemland.

Genom lagförslaget öppnas vidare möjlighet för försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning att i likhet med utländska försäkringsföretag marknadsföra försäkringar avseende risker i Sverige utan krav på koncession under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. En förutsättning är att det sker genom ett försäkringsbolag som har koncession i Sverige och att försäkringsgivaren har ett samarbetsavtal med detta bolag. Vidare krävs att Finansinspektionen lämnar medgivande till marknadsföringen.

Det första skadeförsäkringsdirektivet innehåller särskilda regler för försäkringsgivare med säte utanför EG-området. Om en etablering av en utländsk försäkringssammanslutning med säte utanför EG-området såsom the Illinois Insurance Exchange skulle aktualiseras, torde de föreslagna bestämmelserna inte i sin helhet kunna tillämpas på en sådan sammanslutning. Av denna anledning innehåller lagförslaget en dispensbestämmelse enligt vilken sådana avvikelser kan medges från de föreslagna bestämmelserna som föranleds av hänsyn till Sveriges internationella åtaganden.

Summary

The investigation's terms of reference were to study the possibility of giving Lloyd's, the London-based insurance exchange, and other insurance associations a concession to operate in Sweden or allowing them to establish themselves in Sweden in some other way. The investigation was also instructed to consider the feasibility of establishing a Swedish insurance exchange similar to Lloyd's.

The basic reason for the investigation is the rapid internationalization of the insurance business in recent years and the ongoing process in Sweden of adjustment to conditions in the European Community. Another reason is an increasingly liberal view in Sweden in recent years with respect to new establishments in the insurance sector and the fact that Lloyd's has on a number of occasions expressed a desire to obtain a concession for insurance operations in Sweden.

In principle, there is free enterprise in this country. However, various statutory provisions lay down exceptions curtailing the freedom of establishment. Some provisions restrict the scope for establishment in certain sectors by making it subject to special permission. Other provisions restrict the scope for operating businesses in all the available forms. Both these types of provisions apply to the insurance sector.

Insurers who wish to carry on insurance business in this country must have a special licence (concession), either under the Insurance Businesses Act or the Act concerning the Right for Foreign Insurance Companies to Operate Insurance Businesses in Sweden. A condition for the granting of a concession is that the business is carried on in the form specified in the laws relating to this area.

The Insurance Businesses Act limits insurance operations to two types of companies: limited liability insurance companies and mutual insurance companies. A foreign insurance company wishing to operate in Sweden can do so in one of two forms. Either it can establish a subsidiary in the form of a limited liability insurance company. Or it can operate in this country through a general agent under the Foreign Insurance Companies Act. A general agent is an administrator who sells insurance and handels

claim adjustments on behalf of the foreign insurance company. From the legal point of view the insurance business in Sweden is operated by the insurance company.

Both Swedish and non-Swedish insurance companies must obtain a concession for insurance business. The ultimate purpose of the concession system, which is an integral part of the system of public supervision of the insurance sector, is to safeguard the interests of the policyholders and of those entitled to compensation.

The fact that the granting of a concession in Sweden depends on the form in which the business is operated is due to historical reasons. Apart from a short period in the 18th century, when marine insurance could be contracted in the form of "particular insurance", insurance in Sweden has always been transacted by well-defined corporate entities. Therefore when, at the end of the 19th century, a regulatory framework has established for the insurance sector, there was no cause to regulate operations other than those undertaken in company form.

In other countries it is usually a statutory requirement that insurance business be carried on in company form. The commonest types of company in other countries are limited liability companies and mutual insurance companies. However, insurance business is also carried on in other forms, for example by associations, which are governed by special legislation, operating within the framework of an insurance exchange. The oldest and best-known of these is Lloyd's of London. Another example is the Illinois Insurance Exchange in Chicago.

At Lloyd's insurance is transacted by private individuals organized in sydicates, and on the Illinois Insurance Exchange by syndicates consisting of legal persons, primarily public limited companies. The insurance underwriters do not have any direct contact with the customers; the risks are generally acquired by authorized insurance brokers.

In view of their structure and operating procedures such insurance associations or exchanges differ in certain respects from insurance companies. There can therefore be no question of granting such associations a concession in Sweden under the Foreign Insurance Companies Act, since under this Act the insurer must be a company. Nor can a Swedish insurance exchange be established under the provisions of the Insurance Business Act, since concessions cannot be granted to natural persons or legal persons other than limited liability insurance companies and mutual insurance companies.

As regards Lloyd's, its scope for operating in Sweden within the framework of the existing Swedish insurance legislation is also limited for other reasons. Under the Act governing Lloyd's activites, i.e. the Lloyd's Act of 1982, Lloyd's underwriters are in principle only permitted to accept insurance business at Lloyd's in London through an authorized Lloyd's broker. Insurance policies must be issued in London. Consequently, Lloyd's underwrites cannot operate in Sweden through subsidiaries, agencies or branches.

There are many different kinds of insurance associations. The investigation has limited its study of the possibility of foreign insurance associations establishing themselves in Sweden to associations which, due to their structure and legal status, cannot operate in this country under the present insurance legislation. Both Lloyd's and the Illinois Insurance Exchange belong to this category. In the UK and the Netherlands there are also insurance associations formed by insurance companies for the transaction of coinsurance business, e.g. Verenigde Nerlanse Beurssen (VNAB) in Rotterdam and the Institute of London Underwriters (ILU) in London. This type of insurance association has not been studied in any detail by the investigation, since such associations can operate in this country if the insurers, i.e. the insurance companies, apply for a Swedish concession.

During the 1980s there was considerable interest in many parts of the world in setting up insurance exchange on the lines of the Illinois Insurance Exchange. Two new exchanges of this type were established in the USA: the New York Insurance Exchange, which specialized in reinsurance, and the Insurance Exchange of America in Miami, which transacted both direct insurance and reinsurance business. In addition, the Australian International Exchange was established in Perth and there were advanced plans to set up exchanges in Canada and Singapore.

In the event the results were very disappointing. The New York and Miami exhanges closed after a few years, as did the Perth exchange. One of the main reasons for this was that a number of syndicates experienced solvency problems. There are several explanations of these events. One is that the exchanges started operations in a bad cycle, i.e. at a time when there was overcapacity in the market. To be competitive, the syndicates were compelled to accept premiums that were too low. It has been suggested in some quarters that the exchanges would have failed even if they had commenced their operations at a more auspicious moment. It has been said that in one of the exchanges the system of

internal regulation was based on an inadequate framework of rules. As a result, supervision of its activities, which was the task of the supervisory board, was inadequate. Another reason was a lack of efficiency in central administrative functions, which made it necessary for the individual syndicates to assume many of these functions. This eliminated one of the advantages of the exchange concept, i.e. low administrative costs.

The Canada and Singapore exchanges never materialized. Generally speaking, in fact, the enthusiasm of the 1980s for establishing insurance exchanges appears to have cooled.

The only insurance exchanges still in operation, where insurance is transacted by natural persons or legal persons other than insurance companies, are Lloyd's and the Illinois Insurance Exchange. As regards the Illinois Insurance Exchange, its activities are restricted to a small number of states in the USA. As far as can be ascertained, this exchange does not seem to be interested in establishing operations in Sweden. In fact, therefore, the only insurance association that might consider establishment in Sweden is Lloyd's.

The investigation has presented a proposal that would make it possible for Lloyd's to operate in Sweden. The proposal is not confined to Lloyd's, however. The chosen solution is open to all insurance associations in which insurance is transacted by natural persons or legal persons other than insurance companies.

As regards the scope for the creation of Swedish insurance associations similar to Lloyd's, the investigation has, as will be clear from the above remarks, had to take into account the extremely discouraging international experience in this area in the last few years. On lesson that may be drawn from this experience is that an essential condition for the success of a insurance exchange is that it is established in response to existing needs and interests. Following consultations with the Federation of Swedish Industries, the Federation of Swedish Insurance Companies and the Association of Swedish Insurance Brokers, the investigation has concluded that there is little interest in establishing an insurance exchange in Sweden at present. For this reason no proposals have been presented in this respect. Instead, the investigation has elected to make some general observations relating to the establishment of exchanges in other countries which may be relevant, should the question of establishing an exchange in Sweden be raised at a later date.

In formulating proposals concerning a regime for foreign Swedish insurance associations the investigations has - in view of Sweden's ongoing adjustment to conditions in the European Community - taken into account the fact that Lloyd's, which is a Community entity, is subject to the EC's directives on insurance. When the investigation's terms of reference were adopted in June, 1990, concessions, establishment and supervision were still subject to the legislation in the member state where the insurance business was to be carried on. There was as yet no question of Sweden applying for membership of the Community and there were still many problems to be solved in the negotiations being conducted with a view to conclusion of an EEA Agreement. The changes that have taken place in the last year have therefore altered the situation on which the investigation's terms of reference were based.

On July 1, 1990 a partially free movement of services in the Community insurance sector was established under the second EEC Directive on Non-Life Insurance. Consequently, insurers established within the Community have the right, on the basis of the concession granted to them in their home country, to operate throughout the territory of the EC without being required to establish themselves in the individual member states. This freee movement of services is basically limited to "large risks", i.e. marine and transport insurance and property and liability insurance contracted by companies that meet certain conditions in terms of turnover, balance sheet total and number of employees. Supervision of these services is exercised on the principle of home country control. According to this principle, supervision of an insurer's activities is mainly exercised - regardless of where in the EC these activities are carried on - by the authorities in the insurer's home country.

In 1991 the EC Commission presented a draft of a third Directive on Non-Life Insurance. This Directive contains rules for the harmonization of insurance legislation in the member states that are necessary for implementation of the principles of "one single licence" and supervision of insurers by the home country in the non-life insurance sector as a whole. The Directive is expected to be adopted at the beginning of 1992. On July 1, 1991 Sweden applied for membership of the European Communities. In October, 1991 agreement was reached on an EEA Agreement, which is to enter into force on January 1, 1993. The purpose of the EEA Agreement is to create a European Economic Area embracing the EC and EFTA states and providing for the free movement of

goods, persons, services and captial. The EEA Agreement is based on Community legislation. As regards insurance, the Agreement incorporates the directives adopted by the EC, including the rules relating to "one single licence" and, as far as large risks are concerned, supervision of insurers by the home country.

The change in the scope of the investigation as a result of recent developments in the EC and the understanding that has been reached on an EEA Agreement made it necessary to ask representatives of the Ministry of Finance to clarify the terms of reference with respect to the question of the establishment of foreign insurance associations in Sweden. On the basis of these discussions the investigation decided to present a proposal based on concessions.

This proposal does not provide for the possibility of free insurance services. This issue cannot be limited in Sweden to insurance associations, it must also extend to other insurers. Such a far-reaching decision lies beyond the scope of the present investigation.

A proposal enabling foreign insurance associations to obtain concessions in Sweden would be in line with the ideas presented to the investigation by representatives of Lloyd's. It may be mentioned in this context that, parallel with trading in large risks, Lloyd's carries on insurance business under concessions in several EC member states. If Lloyd's were given the opportunity to operate in Sweden under a concession, this might be regarded as a complement or an alternative to free insurance services in the future.

As has already been mentioned, Lloyd's cannot operate in Sweden through a branch office or agency, since insurance policies must be written by Lloyd's in London. In the European countries outside the UK where Lloyd's operates under a concession the question of establishment has been solved by the appointment of a general representative. In other words, Lloyd's insurance underwriters authorize an agent to represent them in all matters of law arising out of their insurance business in the country in question. The general representative does not transact insurance business himself, but represents Lloyd's underwriters in courts of law and in relation to the authorities and third parties in all matters relating to the insurance operations in the country concerned. The general representative is also responsible for ensuring that Lloyd's observes the rules relating to the insurance market in the country where Lloyd's underwriters have established themselves. Moreover, the general representative is required to submit such information concerning Lloyd's

business as is requested by the national authorities.

Insurance business is not acquired by the general representative, but normally by local insurance brokers, who channel business through Lloyd's brokers to Lloyd's underwriters, who issue the actual policies. To enable the general representative to perform his duties as the person responsible for insurance operations he is informed of the business placed with Lloyd's either directly by Lloyd's or by the brokers concerned.

According to information received from the authorities concerned in the countries where Lloyd's operates through a general representative, their experience of the system is generally favourable and at all events not adverse. Consequently, the investigation proposes that foreign insurance associations be enabled to establish themselves through general representatives on these lines.

In preparing its proposal in this respect the investigation has taken the following circumstances into account.

Under the Insurance Brokers Act a condition for registration is that the broker is independent of interest in any insurer. In other words, an insurance broker registred in Sweden cannot accept orders from a non-Swedish insurance association. Foreign insurance associations will therefore have to acquire business in the Swedich insurance market by other means than through Swedish insurance brokers.

However, there is nothing to prevent insurance brokers registred in Sweden placing insurance business with foreign insurance associations on their own initiative. This is already permitted, since the relevant legislation does not constitute any obstacle to insurers in Sweden placing business with insurers who do not have a Swedish concession. Swedish individuals and companies also have for many years been allowed to contract insurance - with the exception of motor third party insurance - abroad on their own initiative, regardless of whether the insurer concerned has a Swedish concession or not.

There is no reason to limit or control this source of Swedish insurance business. On the contrary, it is quite consistent with developments in the EC to allow insurance to be contracted without any restrictions in such cases.

In preparing its proposals the investigation has attempted to ensure that the operations of insurance associations in Sweden will, as far as possible, be subject to the same conditions as the insurance operations of other non-Swedish insurers with concessions in Sweden.

In order to achieve similar conditions for these different types of

operations the investigation has considered the alternative of letting the question of concessions for foreign insurance associations be governed by the Foreign Insurance Companies Act. However, the conclusion was drawn that the derogations from and additions to the Act that would be necessary to make it applicable to insurance associations would make the framework of rules too confused. The investigation therefore proposes the enactment of separate legislation to cover non-Swedish insurance associations.

The proposal envisages a special statutory instrument containing comprehensive provisions on the establishment, operation and liquidation of insurance business in Sweden. As far as possible, the draft Act follows the structure of the Foreign Insurance Companies Act, account being taken of the amendments that will have to made to that Act with a view to harmonization with the first EEC Directive on Non-Life Insurance.

As far as is known, no insurance exchange has ever issued long-term life insurance. This is mainly due to the fact that the underwriters operate through syndicates, which usually represent a short-term form of collaboration. At Lloyd's the composition of the syndicates varies from one year to the next. It is thus not feasible for syndicates to offer life insurance extending over long periods of time. Consequently, the investigation has not proposed that foreign insurance associations be permitted to issue life insurance policies on the Swedish market. Nor does the proposal embrace reinsurance. In the investigation's view, foreign insurance association, like foreign insurance companies, should be allowed to accept reinsurance in this country without a concession.

The draft Act thus relates to direct non-life insurance business in Sweden. The proposal covers the establishment of business activities carried on by underwriters belonging to an insurance association. In conformity with the provisions of the first EEC Directive on Non-Life Insurance the right of establishment will only apply to underwriters as a group. Thus an individual underwriter belonging to an association will not be authorized to establish such activities in this country. Applications for concessions will be made by the supervisory or administrative boards of insurance associations. The purpose of the proposal in this respect is to ensure that the proposed activities are carried on in accordance with the association's insurance rules and with the provisions of the Act.

The draft lists the documents that must be submitted together with an application for a concession. These documents are the same as those

required under the first EEC Directive on Non-Life Insurance for applications for concessions for the establishment of an agency or branch within the territory of the EC.

The draft requires that the underwriters belonging to an association be represented in Sweden by a general representative. The general representative is to be responsible for the underwriters' activities in Sweden and represent them in all matter of law arising out of their insurance business in this country.

According to the proposal, therefore, the general representative will be authorized to represent the underwriters in relation to Swedish courts of law and authorities. The general representative's powers would be fixed by law, so that insurers would not have the right to limit them in any way.

The proposal excludes the possibility of underwriters in an insurance association acquiring insurance on the Swedish market directly from their home countries. Only agents and other associates recorded on a special list would be allowed to acquire insurance business on behalf on a foreign insurance association. The purpose of this limitation is to ensure satisfactory control of the part of the business that relates to Sweden. All insurance business acquired through the persons registered on the list maintained by the general representative would pertain to the Swedish insurance business. The possibility of keeping the Swedish business separate from the association's other business operations is of crucial importance to defining the scope of the Act and to the application of several of its provisions.

In conformity with the first EEC Directive on Non-Life Insurance the draft includes provisions concerning the allocation of technical reserves to cover the insurers' commitments in Sweden. Insurers will be obliged to keep assets in Sweden equivalent. in value to the technical reserves, although they will not be required to deposit funds for this purpose. In view of the accounting system applied by insurance associations a standardised method is proposed for calculation of the technical reserves.

Supervision of the activities of insurance associations in Sweden will be exercised by the Financial Supervisory Service. The draft also contains provisions concerning sanctions that can be imposed by the Financial Supervisory Service in the event of infringements of the provisions of the Act. It is proposed that the subject of sanctions in such cases should be the general representative, who will have responsibility for the insurers' activities in the country as a whole. The proposal

envisages close cooperation in the exercise of supervision between the board of the insurance association the authorities in the insurance association's home country.

The first EEC Directive on Non-Life Insurance includes special rules for insurers established outside the EC, e.g. the Illinois Insurance Exchange, were to apply for establishment in Sweden, the proposed provisions would probably not be applicable in their entirety to such an association. For this reason the draft includes an exemption clause providing for derogations from the provisions of the Act where this is necessary due to Sweden's international commitments.

Författningsförslag

1 Förslag till
Lag om rätt för utländska försäkringssammanslutningar att driva försäkringsrörelse i Sverige

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Med försäkringssammanslutning avses i denna lag en sammanslutning av fysiska personer organiserade i syndikat eller juridiska personer utgörande syndikat som utan solidarisk ansvarighet meddelar försäkring. Med försäkringsgivare avses medlemmarna i sammanslutningen.

2 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning har rätt att driva skadeförsäkringsrörelse i Sverige under de villkor som följer av denna lag. Lagen tillämpas inte på återförsäkringsrörelse.

Angående trafikförsäkringsrörelse meddelas vissa särskilda bestämmelser i trafikskadelagen (1975:1410).

Regeringen får medge sådana avvikelser från denna lag som föranleds av Sveriges internationella åtaganden.

3 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning får inte utan koncession driva försäkringsrörelse i Sverige.

För sin verksamhet i Sverige skall försäkringsgivarna grunda en representation som skall stå under ledning av en generalrepresentant som regeringen har godkänt.

4 § Utan hinder av denna lag får en eller flera försäkringsgivare som tillhör en utländsk försäkringssammanslutning, under förutsättning att finansinspektionen lämnar tillstånd därtill, i Sverige marknadsföra försäkringar avseende risker här i landet, om det sker genom förmedling av ett försäkringsbolag som har koncession i Sverige och som har samarbetsavtal med försäkringsgivaren eller försäkringsgivarna.

Tillstånd enligt första stycket skall lämnas om verksamheten inte bedöms var oförenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet.

Om förutsättningar för tillstånd inte längre föreligger, får finansinspektionen förklara tillståndet förverkat.

5 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning får i Sverige meddela skadeförsäkring endast om försäkringsgivarna meddelar något slag av sådan försäkring i sammanslutningens hemland.

6 § Finansinspektionen skall efter ansökan lämna förhandsbesked om huruvida koncession enligt 3 § krävs för en planerad verksamhet.

Ett förhandsbesked enligt första stycket är bindande för den myndighet som har lämnat beskedet. Om regeringen har beslutat i fråga om förhandsbesked är även finansinspektionen bunden av detta besked.

7 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning som har fått koncession enligt denna lag får medges att driva annan rörelse än försäkringsrörelse, om det finns särskilda skäl för det och försäkringssammanslutningens stadgar tillåter det. Medgivandet lämnas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, finansinspektionen.

Om det finns skäl får ett medgivande återkallas av den som får lämna sådant medgivande.

8 § I rättsförhållanden som hänför sig till den försäkringsrörelse som försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning driver i Sverige skall svensk lag tillämpas.

Tillsynen över försäkringsgivarnas verksamhet utövas i Sverige av finansinspektionen.

Koncession

9 § Ansökan om koncession görs av styrelsen för en utländsk försäkringssammanslutning. Ansökan skall ställas till regeringen och ges in till finansinspektionen. Till ansökan om koncession skall fogas

1. försäkringssammanslutningens stadgar eller motsvarande handling,
2. en förteckning över de personer som ingår i ledningen för försäkringssammanslutningen och de medlemmar i sammanslutningen som meddelar försäkring,
3. ett bevis utfärdat av behörig myndighet i försäkringssammanslutningens hemland till styrkande av vilka försäkringsgrenar som får omfattas av försäkringsgivarnas verksamhet, de risker som försäkringsgivarna faktiskt försäkrar, försäkringsgivarnas solvensmarginal och de ekonomiska resurser som avses i 10 § 5,
4. en plan för verksamheten i Sverige (verksamhetsplan),
5. en ansökan om godkännande av generalrepresentant jämte fullmakt för representanten att ingå bindande rättshandlingar för försäkringsgivarna i försäkringssammanslutningen och att tala och svara inför

svenska domstolar och myndigheter i alla rättsförhållanden som har samband med försäkringsrörelsen i Sverige.

Om ansökan avser en utvidgning av en koncession till en ny försäkringsgren eller ett nytt verksamhetsområde skall till ansökan fogas bevis om solvensmarginal enligt första stycket 3 och verksamhetsplan enligt första stycket 4.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande finansinspektionen, kan av särskilda skäl medge avvikelse från kraven enligt första och andra styckena.

10 § Av verksamhetsplanen skall framgå

1. de slag av risker som avses att försäkras i Sverige,
2. de allmänna och särskilda försäkringsvillkor samt premietariffer som avses att tillämpas,
3. grundprinciperna för avgiven återförsäkring,
4. försäkringsgivarnas solvensmarginal,
5. uppskattade kostnader för etablering av försäkringsverksamhet i Sverige samt de medel som avsatts för detta ändamål,
6. det förväntade resultatet under de tre närmaste verksamhetsåren med uppgift om uppskattade premieinkomster, skadekostnader och kostnader för administrationen i Sverige.

Till verksamhetsplanen skall fogas intyg med försäkran att för varje försäkringsgivare har utfärdats ett revisorsintyg som utvisar att ingångna åtaganden har full täckning i tillgångarna.

Regeringen kan av särskilda skäl bevilja undantag från kraven enligt första stycket 2.

Verksamhetsplanen skall överlämnas till behöriga myndigheter i försäkringssammanslutningens hemland för yttrande.

11 § Regeringen beviljar försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning koncession, om villkoren för etablering enligt denna lag är uppfyllda och det kan antas att den planerade försäkringsrörelsen kommer att drivas i enlighet med denna lag. I samband därmed godkänner regeringen generalrepresentanten.

Koncessionen skall avse bestämda försäkringsgrenar och beviljas tills vidare eller, om det finns särskilda omständigheter, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande kalenderårets slut.

Avser ansökan endast utvidgning av beviljad koncession till ny försäkringsgren eller utbyte av koncession för viss försäkringsgren mot koncession för annan gren, får finansinspektionen besluta i ärendet i regeringens ställe, om ärendet inte är av principiell betydelse eller i övrigt av synnerlig vikt.

Om yttrande som avses i 10 § fjärde stycket inte avgetts inom tre månader efter det att de överlämnade handlingarna mottagits av behöriga myndigheter i försäkringssammanslutningens hemland, skall det anses som om ett yttrande avgetts till sammanslutningens förmån.

12 § Sedan koncession beviljats skall de vid ansökningen fogade handlingarna enligt 9 och 10 §§ förvaras hos finansinspektionen.

Generalrepresentanten

13 § Generalrepresentanten ansvarar för den verksamhet som försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning driver enligt denna lag och är skyldig att rätta sig efter svenska myndigheters beslut och föreskrifter i alla de förhållanden som hänför sig till verksamheten. Generalrepresentanten företräder också försäkringsgivarna gentemot tredje man och vid domstolar i alla de rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet i Sverige.

14 § För att godtas som generalrepresentant krävs att den av försäkringsgivarna utsedda representanten

1. har sin stadigvarande hemvist i Sverige,
2. har sådan förtrogenhet med försäkringsverksamhet som behövs för att sköta uppdraget på ett tillfredsställande sätt,
3. i övrigt är lämplig som generalrepresentant.

Också en juridisk person med huvudkontor i Sverige kan vara generalrepresentant. I så fall skall den juridiska personen utse ett ombud som svarar för att de skyldigheter som ankommer på generalrepresentanten enligt denna lag fullgörs. Ombudet skall uppfylla kraven enligt första stycket.

15 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning har rätt att för sin generalrepresentant befullmäktiga en ställföreträdare för att sköta generalrepresentantens uppgifter när denne har förhinder. Vad denna lag föreskriver om generalrepresentanten skall på motsvarande sätt tillämpas på hans ställföreträdare.

16 § Finns inte i Sverige en sådan generalrepresentant eller en sådan ställföreträdare för honom som uppfyller kraven enligt 14 §, skall finansinspektionen interimistiskt förordna en generalrepresentant för att sköta sysslan tills försäkringsgivarna har befullmäktigat en ny generalrepresentant som regeringen har godkänt eller tills den ordinarie representantens förhinder har upphört. Till den interimistiskt förordnade generalrepresentanten skall försäkringsgivarna betala ett arvode som finansinspektionen har godkänt.

Tekniska reserver

17 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall för sin försäkringsrörelse i Sverige avsätta en teknisk reserv. Reserven skall uppgå till ett belopp som svarar mot den årliga premieinkomsten från försäkringsrörelsen i Sverige eller det lägre belopp som regeringen bestämmer med hänsyn till rörelsens art.

Den tekniska reserven skall täckas av tillgångar som anges i 7 kap. 9 § första stycket 1-8 och 10-12 försäkringsrörelselagen (1982:713). Tillgångarna får vid redovisning inte upptas till högre värde än som följer av bestämmelserna i bokföringslagen (1976:125).

Tillgångar som utgör täckning enligt andra stycket skall finnas i Sverige.

18 § Generalrepresentanten skall föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som motsvarar de tekniska reserverna enligt 17 §.

Om en tillgång, som antecknats i registret, har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas till täckning av tekniska reserver enligt 17 §, skall detta antecknas i registret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om registret enligt första stycket.

Försäkringsverksamheten

19 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning som beviljats koncession enligt denna lag får förvärva försäkringsaffärer avseende risker här i landet endast genom ombud eller andra medhjälpare i Sverige som är införda i en särskild förteckning.

20 § Generalrepresentanten är skyldig att föra en sådan förteckning som avses i 19 §. I förteckningen skall för varje ombud och medhjälpare antecknas

1. fullständigt namn och adress,
2. de försäkringar som förmedlas för den utländska försäkringssammanslutningen, varvid för varje försäkring särskilt skall anges de premier och skadeersättningar som är att hänföra till försäkringen.

Införingen i förteckningen av uppgifter som anges i första stycket 2 skall ske fortlöpande och grundas på handlingar som härrör från affärshändelser.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, finansinspektionen meddelar närmare föreskrifter om förteckningen enligt första stycket och handlingarna enligt andra stycket.

21 § Personer som är införda i förteckningen enligt 20 § första stycket är skyldiga att utan dröjsmål till generalrepresentanten översända handlingar som avses i 20 § andra stycket enligt vad finansinspektionen närmare bestämmer.

22 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall i sin försäkringsverksamhet i Sverige iaktta god affärssed.

23 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning skall i sin marknadsföring i Sverige nämna sin associationsform och sammanslutningens hemland. I marknadsföringen får inte lämnas uppgift av

innebörd att försäkringsgivarna beträffande hela sin verksamhet är kontrollerad av svenska staten.

Ett försäkringsbrev skall innehålla uppgifter både om de allmänna försäkringsvillkoren och om de särskilda villkoren för den försäkring som avses i brevet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande finansinspektionen, kan av särskilda skäl medge undantag från uppgiftskraven enligt första och andra styckena.

Tillsyn

24 § Finansinspektionen skall verka för en sund utveckling av den verksamhet som bedrivs av försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning här i landet.

Generalrepresentanten skall, när försäkringsverksamheten i Sverige inletts, genast underrätta finansinspektionen om det.

25 § Generalrepresentanten är skyldig att lämna finansinspektionen de upplysningar om försäkringsverksamheten som inspektionen anser behövliga.

Generalrepresentanten skall enligt ett av finansinspektionen fastställt formulär årligen upprätta en redogörelse för försäkringsverksamheten i Sverige. Till redogörelsen skall fogas ett intyg om att den tekniska reserven motsvarar kraven enligt 17 §. Generalrepresentanten skall inom den tid som finansinspektionen bestämmer tillställa inspektionen de handlingar som avses här.

26 § Generalrepresentanten skall utan dröjsmål tillställa finansinspektionen

1. meddelanden om ändringar av försäkringssammanslutningens stadgar,
2. kopia av revisorsintyg enligt 10 § andra stycket för varje räkenskapsperiod,
3. meddelanden om anmärkningar som försäkringsgivare i försäkringssammanslutningen tilldelats av ledningen för sammanslutningen,
4. meddelanden om ändringar i fråga om representationens adress samt generalrepresentantens namn och adress,.

Generalrepresentanten skall också lämna finansinspektionen annan information som behövs för tillsynen över verksamheten i Sverige.

27 § Generalrepresentanten skall hålla registret enligt 18 §, förteckningen enligt 19 § och andra handlingar tillgängliga för granskning av befattningshavare hos finansinspektionen eller av någon annan som inspektionen har förordnat.

28 § Personer som är införda i förteckningen enligt 19 § är skyldiga att på begäran av finansinspektionen lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att fullgöra sin tillsyn enligt denna lag.

Om en person som avses i första stycket inte lämnar de upplysningar som begärs, kan Finansinspektionen förelägga denne att inkomma med upplysningarna.

29 § Finansinspektionen får meddela generalrepresentanten de erinringar som inspektionen anser behövliga i fråga om den verksamhet som försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning driver här i landet.

Finansinspektionen skall förelägga generalrepresentanten att inom viss tid vidta åtgärder, om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,
2. de tillgångar som motsvarar de tekniska reserverna inte är tillräckliga,
3. det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsgivarnas verksamhet.

Om ett föreläggande enligt andra stycket inte har följts inom den bestämda tiden och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt undanröjts, skall finansinspektionen göra anmälan om detta till regeringen.

Följs inte bestämmelserna om tekniska reserver enligt 17 § får finansinspektionen, efter att ha underrättat ledningen för försäkringssammanslutningen och myndigheterna i sammanslutningens hemland, förbjuda försäkringsgivarna att fritt förfoga över sina tillgångar i Sverige.

Om finansinspektionen har meddelat erinran enligt första stycket eller föreläggande enligt andra stycket skall ledningen för den utländska försäkringssammanslutningen genast skriftligen underrättas om det.

30 § Regeringen får återkalla en koncession som beviljats enligt denna lag, om

1. villkoren för etablering inte längre är uppfyllda,
2. bestämmelserna för verksamheten allvarligt åsidosätts.

Innan beslut fattas om återkallelse av koncession skall samråd ske med myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland, om det inte anses nödvändigt att verksamheten omedelbart upphör i Sverige.

Myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland skall genast underrättas om beslut om återkallelse om koncession.

31 § Om det kan antas att någon driver sådan verksamhet att denna lag är tillämplig, får finansinspektionen förelägga denne att till inspektionen lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om lagen är tillämplig.

Om finansinspektionen finner att någon här i landet förmedlar försäkringar för en utländsk försäkringssammanslutning, som saknar koncession enligt 3 § eller tillstånd enligt 4 §, skall inspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten.

32 § Finansinspektionen kan förena ett föreläggande enligt denna lag med vite. Har inspektionen förelagt vite skall den utländska försäkringssammanslutningen genast skriftligen underrättas om detta.

33 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall med årliga avgifter bekosta finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Avslutande av verksamheten och överlåtelse av försäkringsbestånd

34 § Styrelsen för en utländsk försäkringssammanslutning skall ansöka om att koncessionen återkallas av regeringen, om försäkringsgivarna i sammanslutningen avser att upphöra med försäkringsrörelsen i Sverige.

Upphör försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning att driva försäkringsrörelse här i landet, företräder generalrepresentanten försäkringsgivarna med avseende på redan meddelade försäkringar i enlighet med denna lag till dess försäkringsåtagandena har fullgjorts eller försäkringsgivarna lagligen befriats från dem.

35 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning kan med finansinspektionens tillstånd helt eller delvis överlåta det försäkringsbestånd som hänför sig till försäkringsgivarnas försäkringsrörelse i Sverige till ett svenskt försäkringsbolag eller ett utländskt försäkringsföretag som har koncession att driva sådan försäkringsrörelse i Sverige.

Ansökan om tillstånd skall göras av såväl överlåtare som övertagare. Vid ansökningen skall fogas det avtal, som träffats angående överlåtelse. Med avseende på ansökningen gäller vidare vad i 15 kap. 3 § andra stycket och 4 § andra stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) föreskrivs i tillämpliga delar.

Bifalles ansökningen, skall överlåtaren anses fritagen från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället åvilar övertagaren. Angående underrättelse om verkställd överlåtelse skall bestämmelsen i 15 kap. 6 § försäkringsrörelselagen tillämpas.

Särskilda bestämmelser

36 § Finansinspektionen skall på försäkringssammanslutningens bekostnad i Post- och Inrikes Tidningar införa en kungörelse om

1. att koncession har beviljats, utvidgats eller ändrats på något annat sätt,
2. att generalrepresentant har godkänts,
3. att koncessionen har återkallats,
4. förbud mot att fritt disponera tillgångar som används till täckning av tekniska reserver.

37 § Det som enligt denna lag har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar skall anses ha kommit till tredje mans kännedom, om det inte av omständigheterna framgår att han varken ägde eller bort äga vetskap om det.

38 § Har en handling som enligt denna lag skall lämnas till regeringen eller finansinspektionen avfattats på främmande språk, skall den på begäran åtföljas av en bestyrkt svensk översättning.

39 § Finansinspektionens beslut enligt denna lag överklagas hos regeringen genom besvär. Inspektionens beslut får verkställas utan hinder av anförda besvär, om inte regeringen förordnar något annat.

Finansinspektionens beslut varigenom vite förelagts får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

40 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet till finansinspektionen meddelar oriktiga eller vilseledande uppgifter om sådana omständigheter som han är skyldig att lämna uppgift om enligt denna lag.

2 Förslag till Lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap. Inledande bestämmelser	
2 §	
Denna lag gäller inte för försäkringsrörelse som drivs enligt andra författningar eller som utövas av försäkringsanstalter som inrättats av staten.	
Särskilda bestämmelser finns om utländska försäkringsföretags rätt att driva försäkringsrörelse här i landet.	Särskilda bestämmelser finns om utländska försäkringsföretags *och utländska försäkringssammanslutningars* rätt att driva försäkringsrörelse här i landet.

1 Inledning

1.1 Utredningsuppdraget

Den centrala uppgiften enligt direktiven, se *bil. 1*, är att lägga fram förslag som gör det möjligt för försäkringssammanslutningen Lloyd's och andra utländska försäkringssammanslutningar att få koncession som försäkringsgivare i Sverige eller på annat sätt etablera sig här i landet. I utredningsuppdraget ingår också att överväga om svenska försäkringssammanslutningar av Lloyd's modell skall kunna bildas.

Enligt direktiven skall Lloyd's uppbyggnad och särprägel redovisas och en översiktlig redogörelse lämnas i fråga om andra försäkringssammanslutningar av betydelse på den internationella marknaden. Vidare ingår i uppdraget att undersöka på vilket sätt Lloyd's driver verksamhet i andra länder än sitt hemland.

Enligt direktiven bör övervägas om Lloyd's bör särregleras eller om en reglering skall avse försäkringssammanslutningar i allmänhet. De särregler som finns i EG:s försäkringsdirektiv i fråga om Lloyd's skall redovisas.

I direktiven uttalas att utredningen är angelägen med hänsyn till den snabba utvecklingen inom försäkringsväsendet och den pågående svenska anpassningen till internationella förhållanden.

1.2 Utredningsarbetet

När det gäller kartläggningen av Lloyd's har utredningen besökt sammanslutningen i London. Vid besöket hade utredningen diskussioner med bl.a. Lloyd's ordförande, "the chairman" of Lloyd's, chefen för Lloyd's internationella avdelning och underwriters (försäkringsgivare) inom sammanslutningen. Vidare besöktes ett par av Lloyd's försäkringsmäklare, nämligen Sedgwick Group, som är den största Lloyd's-mäklaren, och Berry Palmer & Lyte som är specialiserad inom en särskild verksamhetsgren. Besöket i London innefattade även ett samman-

träffande med företrädare för Department of Trade and Industry som är tillsynsmyndighet på försäkringsområdet.

När det gäller Lloyd's verksamhet utanför Storbritannien har utredningen från tillsynsmyndigheterna i Frankrike, Holland, Belgien, Tyskland, Irland, Italien och Danmark skriftligen inhämtat information om och erfarenheter av Lloyd's verksamhet i dessa länder.

I fråga om andra utländska försäkringssammanslutningar än Lloyd's har utredningen fått information från Illinois Insurance Exchange i Chicago. Utredningen har också tillskrivit en rad andra utländska försäkringssammanslutningar. Det visade sig dock att de har upphört med verksamheten.

För att klarlägga om det finns intresse för att etablera en svensk försäkringssammanslutning efter utländsk förebild har utredningen haft kontakter med Sveriges Industriförbund, Sveriges Försäkringsförbund och Svenska försäkringsmäklares förening.

Förutsättningarna för utredningsuppdraget har sedan direktiven meddelades i juni 1990 förändrats genom den snabba utvecklingen mot en inre marknad för försäkringar inom EG och genom Sveriges förändrade inställning till ett medlemskap i EG. Under det senaste året har inom EG centrala direktiv för uppnående av en gemensam försäkringsmarknad antagits eller föreslagits. En överenskommelse om ett EES-avtal har ingåtts och Sverige har ansökt om medlemskap i EG. De förändrade förhållandena har föranlett utredningen att kontakta företrädare för finansdepartementet för diskussion av arbetets inriktning.

2 Bakgrund

Rätten att driva försäkringsrörelse i Sverige regleras i fråga om svenska försäkringsbolag av försäkringsrörelselagen (1982:713) och beträffande utländska försäkringsbolag av lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsbolag att driva försäkringsrörelse i Sverige. En grundförutsättning för att få bedriva försäkringsverksamhet här i landet är dels att rörelsen drivs i någon av de former som försäkringsrörelselagstiftningen anger dels att koncession beviljas för verksamheten.

Enligt försäkringsrörelselagen skall rörelsen drivas av försäkringsaktiebolag eller ömsesidiga försäkringsbolag. Ett försäkringsaktiebolag är till sin rättsliga natur likställt med ett allmänt aktiebolag. De ömsesidiga försäkringsbolagen ägs av försäkringstagarna. När det gäller direkta sakförsäkringar är försäkringstagarna ömsesidigt ansvariga för bolagets förpliktelser. Ansvarigheten är emellertid ofta begränsad.

Enligt lagen om utländska försäkringsföretag skall det utländska företaget driva rörelsen här i landet genom generalagent. Generalagenten, som är en syssloman, bedriver ingen självständig försäkringsrörelse i den meningen att han står den risk som övertagits från försäkringstagaren utan han marknadsför, utfärdar försäkringar och sköter skadereglering på det utländska företagets vägnar. Det är således det utländska försäkringsföretaget som formellt sett driver rörelsen i Sverige.

Ett utländskt försäkringsföretag har också möjlighet att bedriva försäkringsverksamhet här i landet i ett svenskt dotterbolag. I så fall blir försäkringsrörelselagens regler tillämpliga på verksamheten.

Begreppet försäkringsföretag har inte närmare preciserats i lagen om utländska försäkringsföretag. Ej heller framgår av förarbetena till lagstiftningen vad som avses med detta begrepp. Av lagens 21 § första stycket följer emellertid indirekt att det utländska företaget kan vara ett aktiebolag, ömsesidigt bolag eller ha en annan associationsrättslig form.

De vanligaste associationsformerna utomlands för bedrivande av försäkringsrörelse är aktiebolagsformen och den ömsesidiga formen. Dessutom förekommer att försäkringsverksamhet bedrivs av sammanslutningar i andelsform eller av offentligrättsliga anstalter. De sistnämnda är

i allmänhet lagstadgade försäkringsanstalter vilkas verksamhet är begränsad till deras hemland. I praktiken är det endast försäkringsbolag i aktiebolagsform eller i den ömsesidiga formen som bedriver verksamhet utanför sitt hemland. De utländska försäkringsföretag som etablerat verksamhet i Sverige enligt lagen om utländska försäkringsföretag är samtliga aktiebolag.

Utomlands finns också i form av försäkringsbörser organiserade sammanslutningar för vilka gäller en särskild lagstiftning. Den äldsta och bäst kända är Lloyd's i London. Ett annat exempel på en sådan sammanslutning är the Illinois Insurance Exchange i Chicago. Försäkring meddelas i dessa sammanslutningar av enskilda individer sammanslutna i syndikat eller av juridiska personer som utgör syndikat. Syndikaten står inte i direkt kontakt med kunderna utan i huvudsak all försäkringsaffär förvärvas genom särskilt godkända försäkringsmäklare.

Att etablera en svensk försäkringssammanslutning av ifrågavarande slag är enligt gällande lagstiftning inte möjligt, eftersom fysiska personer och andra juridiska personer än försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag inte kan beviljas koncession enligt försäkringsrörelselagen. Ej heller har utländska försäkringssammanslutningar möjlighet att etablera verksamhet här i landet enligt lagen om utländska försäkringsföretag, eftersom de inte kan anses vara sammanslutningar som kan jämställas med försäkringsföretag och omfattas därför inte av lagens tillämpningsområde.

När det gäller Lloyd's begränsas sammanslutningens möjligheter att etablera verksamhet i Sverige också av andra skäl. Enligt den lagstiftning som reglerar Lloyd's verksamhet, Lloyd's Act 1982, får en försäkringsgivare hos Lloyd's endast acceptera försäkringsaffärer hos Lloyd's i London. Vidare får försäkringsaffärer endast accepteras genom särskilda försäkringsmäklare, Lloyd's-brokers. Detta innebär att det inte är möjligt för försäkringsgivarna i sammanslutningen att som sådana etablera sig som ett bolag här i landet i enlighet med försäkringsrörelselagens bestämmelser. Ej heller har de möjlighet att utfärda försäkring här i landet genom en generalagent enligt lagen om utländska försäkringsföretag.

Grunderna för att koncession är obligatorisk för att bedriva försäkringsverksamhet här i landet är desamma för inhemska som för utländska försäkringsbolag. Koncessionssystemet utgör en del av den offentliga tillsynen av det enskilda försäkringsväsendet. På grund av försäkrings

verksamhetens natur har de försäkrade och ersättningsberättigade ofta inte möjlighet att i tillräcklig utsträckning bevaka sina egna intressen.

Försäkringssökanden i Sverige har dock - med undantag av trafikförsäkring - alltid haft rätt att på eget initiativ teckna försäkring utomlands oavsett om försäkringsgivaren har svensk koncession eller ej. Svenska privatpersoner och företag har alltså redan i dag möjlighet att exempelvis vända sig till en utländsk försäkringssammanslutning för upphandling av försäkring. Emellertid omfattas inte svenska försäkringskunder hos utländska försäkringsgivare, som saknar svensk koncession, av de bestämmelser i den svenska försäkringsrörelselagstiftningen som införts främst för att säkerställa försäkringstagarnas intressen.

Sedan den 1 januari 1990 kan svenska försäkringsmäklare bistå försäkringssökande i Sverige vid upphandling av försäkringar utomlands. Även svenska försäkringsbolag kan i vissa fall förmedla försäkringar från utländska försäkringsgivare som inte har koncession i Sverige.

Som bakgrund till redogörelsen för utredningens överväganden och förslag följer här närmast en kort historik över försäkringsväsendets företagsformer och koncessionssystemet i Sverige. Därefter följer en redogörelse av den gällande lagstiftningen som är av intresse i detta sammanhang.

2.1 Försäkringsväsendets företagsformer

Företagsformerna på försäkringsområdet har medeltida förebilder. Detta gäller t.ex. systemet med enskilda personer som försäkringsgivare som kom att utvecklas främst i Holland och England under 1600- och 1700-talen inom sjöförsäkringsområdet. Sjöförsäkringen var under denna epok helt i privata försäkringsgivares händer. De privata assuradörerna opererade i mer eller mindre tillfälliga grupper som fick försäkringsaffärer genom mäklare. Amsterdam och London var huvudorter för denna form av sjöförsäkringsverksamhet.

I England har privata assuradörer dominerat den engelska sjöförsäkringsmarknaden sedan 1500-talet. Det är också i England som den företagsidé, som sammanhänger med privatpersoners försäkringsgivning, har utvecklats. Detta har främst skett inom försäkringssammanslutningen Lloyd's som är ett konglomerat av privata försäkringsgivare. Genom stark inbördes sammanhållning och genom anpassningsförmåga till tidslägets växlande krav har Lloyd's kunnat fortleva som institution.

Endast hos Lloyd's förekommer numera partikulär försäkring, dvs. försäkring hos enskilda individer som försäkringsgivare. Ingen annanstans i världen finns kvarlevor av denna företagsform för bedrivande av försäkringsverksamhet.

Även i Sverige har förekommit att enskilda individer meddelat försäkring. Försäkringsbalken i 1667 års sjölag föreskrev att försäkring fick meddelas av enskilda, gruppvis opererande försäkringsgivare , och att mäklare enligt holländsk sed hade att utfärda och registrera försäkringar. Försäkrings- och haveristadgan av den 2 oktober 1750, som ersatte 1667 års sjölags motsvarande stadganden, reglerar utförligt enskilda personers rätt att bedriva sjöförsäkring. Dessa stadganden var i allt väsentligt grundade på holländska och tyska författningar.

Det är inte med säkerhet känt när s.k. partikulär försäkring började bedrivas i Sverige, men från 1700-talets sista årtionden finns handlingar bevarade rörande enskilda svenska sjöförsäkrares verksamhet. På Göteborgs börs meddelade i slutet av 1700-talet enskilda individer sjöförsäkring och i Stockholm utövade grupper av köpmän under benämningen "Herrar Private Assuradeurer" liknande verksamhet. Partikulär försäkring synes dock i Sverige ha haft en kort varaktighet.

Sedan lång tid tillbaka är försäkringsrörelse i Sverige förbehållen vissa företagstyper. Som tidigare nämnts får affärsmässig försäkringsrörelse endast bedrivas av ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsaktiebolag. Vidare får utländska försäkringsföretag bedriva försäkringsrörelse här i landet genom generalagent. Viss form av försäkringsrörelse får också bedrivas av understödsföreningar.

Ömsesidiga försäkringsbolag kan påvisas långt tillbaka i tiden. Företagsformen har sitt ursprung i den medeltida brandstoden. Aktiebolagsliknande associationer förekom redan på 1600-talet i Sverige. Aktiebolagsformen utvecklades i samband med industrialiseringen av Sverige under 1800-talet. Understödsföreningar har funnits mycket länge i Sverige. De har sitt ursprung i gillen och skrån, som gav bidrag till behövande medlemmar som en biverksamhet. Försäkringsverksamhet genom generalagent har också gamla traditioner i Sverige liksom i flera andra europeiska länder.

2.2 Koncessionssystemet

Under 1800-talets senare del utvecklades försäkringsväsendet i Sverige kraftigt och många nya försäkringsbolag bildades. I samband härmed ökade kravet från samhällets sida på en betryggande tillsyn av försäkringsbolagen. År 1886 utfärdades, i administrativ ordning, två förordningar av provisorisk karaktär angående tillsyn över inländska resp. utländska försäkringsanstalter. Enligt dessa förordningar krävdes inte koncession för att bedriva försäkringsverksamhet utan endast en anmälan om att försäkringsanstalten påbörjat sin verksamhet. För rätt att driva verksamheten i aktiebolagsform erfordrades dock koncession enligt den dåvarande allmänna aktiebolagslagen.

Genom 1895 års allmänna bolagstiftning upphävdes kravet på koncession för aktiebolagen. Statsmakterna ville dock bibehålla koncessionssystemet för försäkringsaktiebolagen. I en särskild lag år 1895 om aktiebolag som bedriver försäkringsrörelse uppställdes därför krav på koncession i fråga om försäkringsaktiebolagen.

Lagen den 24 juni 1903 om försäkringsrörelse är den första lag om tillsyn över enskild försäkringsverksamhet i Sverige. Lagen, som omfattade all affärsmässigt bedriven försäkringsrörelse och avsåg såväl försäkringsaktiebolag som ömsesidiga försäkringsbolag, byggde på koncessionssystemet. Lagen fastslog att försäkringsverksamhet, idkad såsom rörelse, fick drivas endast av associationer. Emellertid stod försäkringsrörelse inte öppen för alla associationsformer utan rätten att bedriva försäkringsrörelse begränsades i lagen till två bolagstyper - försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. I förarbetena till lagstiftningen angavs som enda skäl för denna begränsningsregel att försäkringsverksamheten i Sverige dittills faktiskt hade varit knuten till dessa företagstyper.

Genom lagen den 24 juli 1903 om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket tillkom den första tillsynslagen för utländska försäkringsföretag. För att bedriva försäkringsrörelse här i landet krävdes koncession. Verksamheten skulle bedrivas genom generalagent såsom syssloman under vissa villkor som angavs i lagen. Bl.a. gällde för generalagenter vissa behörighetsvillkor. Den utländska försäkringsanstalten skulle i alla av rörelsen här i landet härflytande rättsförhållanden lyda under svensk lag och vara skyldigt att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande. I flera avseenden var reglerna i övrigt likartade med bestämmelserna meddelade

för svenska försäkringsbolag i 1903 års lag. Vad som avses med begreppet försäkringsanstalt har inte närmare preciserats i lagen eller i dess förarbeten. I förarbetena används begreppet bolag synonymt med termen försäkringsanstalt. Det torde kunna fastslås att lagen inte tog sikte på utländska försäkringssammanslutningar.

År 1917 trädde en ny försäkringsrörelselag i kraft som utan ändring upptog de koncessionsbestämmelser som fanns i 1903 års lagstiftning.

År 1942 tillsattes en statlig utredning - 1942 års försäkringsutredning - med uppgift att särskilt undersöka behovet av mera restriktiva koncessionsregler för försäkringsbolagen. Utredningen fastslog i sitt betänkande (SOU 1948:34) bl.a. att försäkringsverksamhet, idkad såsom rörelse, borde få bedrivas endast av försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (förslagets 1 § första stycket).

På grundval av förslag från 1942 års försäkringsutredning avlämnade regeringen i prop. 1948:50 förslag till en ny försäkringsrörelselag. Riksdagen biföll förslaget med vissa ändringar, varefter regeringen utfärdade lagen (1948:433) om försäkringsrörelse.

1948 års lag innebar en skärpning av koncessionsbestämmelserna. Under det att enligt 1917 års lag koncessionsprövningen uteslutande tog sikte på den formellt-rättsliga grundvalen för det planerade bolaget, utan att ändamålsenlighet eller liknande omständigheter var föremål för bedömning, infördes i 1948 års lag såsom villkor för koncession att rörelsen var behövlig (den s.k. behovsprincipen) och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Införandet av en behovsprövning hade samband med att vid den tidpunkten ansågs att antalet försäkringsbolag var alltför stort. 1948 års lag innehöll i övrigt samma etableringsregler som 1917 års lag, vilket bl.a. innebar att försäkringsverksamhet fortfarande begränsades till försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag.

Under år 1949 blev lagstiftningen angående utländska försäkringsanstalter föremål för översyn. I en inom handelsdepartementet utarbetad promemoria föreslogs att behovsprincipen skulle införas även för utländska försäkringsanstalter och att koncessionsreglerna i övrigt skulle vara desamma som för svenska försäkringsbolag. På grundval av promemorian avlämnade regeringen i prop. 1950:94 förslag till en ny lag för utländska försäkringsanstalter. Riksdagen biföll förslaget med vissa ändringar, varefter regeringen utfärdade lagen (1950:94) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket.

Därmed hade behovsprincipen även införts för utländska försäkringsföretag som ville bedriva rörelse här i landet.

Under de därefter följande åren gjordes åtskilliga ändringar i 1948 års försäkringsrörelselag, dock inte i fråga om koncessionsbestämmelserna.

År 1965 gjordes en översyn av lagen om utländska försäkringanstalter. Inte heller här berördes koncessionsbestämmelserna (prop. 1965:48; lagen 1965:168).

Efter tillkomsten av en ny aktiebolagsstiftning år 1975 tillsattes en utredning - försäkringsrörelseutredningen - med uppdrag att göra en översyn av de associationsrättsliga bestämmelserna och redovisningsbestämmelserna i försäkringsrörelselagen och lagen (1950:272) om rätt för utländsk försäkringsanstalt att driva försäkringsrörelse här i riket. Utredaren var oförhindrad att också föreslå sådana ändringar - sakliga och andra - som lämpligen kunde göras vid en lagteknisk översyn av angivet slag. År 1980 avlämnade utredningen sitt betänkande (Ds E 1980:6) Ny lag om försäkringsrörelse. Lagförslaget var i huvudsak en lagteknisk anpassning av försäkringsrörelselagen till aktiebolagslagen och bokföringslagen. Någon förändring av koncessionsreglerna föreslogs inte. Utredningsarbetet ledde fram till riksdagsbeslut (prop. 1981/82:180, SFS 1982:713). Lagen trädde i kraft den 1 januari 1983.

År 1978 tillkallades en kommitté - försäkringsverksamhetskommittén - med uppdrag att se över lagstiftningen om försäkringsbolagens och försäkringsinspektionens uppgifter. Huvuduppgiften för kommittén var enligt direktiven att göra en översyn av soliditets- och skälighetsprinciperna och de övriga principer som gäller för försäkringsverksamhet. En utgångspunkt var därvid att all försäkringsrörelse skall drivas under konkurrens och på så långt möjligt lika villkor.

I betänkandet (SOU 1983:5) Koncession för försäkringsrörelse behandlade försäkringsverksamhetskommittén en av de huvudfrågor som kommittén fått i uppdrag att utreda, nämligen den materiella koncessionsprövningen. Kommittén framhöll i sitt betänkande att förhållandena på försäkringsområdet hade radikalt förändrats jämfört med läget vid behovsprincipens införande och motiverade inte längre den dominerande roll som behovsprincipen tilldelats i lagstiftningen. Erfarenheterna visade enligt kommittén att principen med dess krav på en kvantitativ marknadsbedömning är mångtydig och svår att tillämpa. Behovsprincipen hade också enligt kommittén kommit att upplevas som ett hinder för de tilltagande internationaliseringssträvanden som gjort sig gällande inom EG och OECD. Den ökade internationaliseringen aktualiserade ett ökat

hänsynstagande till andra länders etableringsregler. Försäkringskonsumenternas ställning hade också förändrats och förbättrats.

Försäkringsverksamhetskommittén föreslog att behovsprincipen skulle utmönstras och att grunden för den materiella koncessionsprövningen endast skulle vara principen om en sund utveckling av försäkringsväsendet.

Kommittén preciserade inte närmare innebörden av begreppet "sund utveckling av försäkringsväsendet" utan dess innebörd skulle anpassas till försäkringsväsendets utveckling i det långsiktiga perspektivet. I betänkandet redovisade kommittén några faktorer som borde beaktas vid bedömningen huruvida den avsedda verksamheten kan anses vara oförenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet. Uppmärksamhet borde bl.a. ägnas åt faran för en alltför stor uppsplittring av den svenska försäkringsmarknaden och följderna härav t.ex. bolagens marknadsutveckling och soliditet. Tendensen till bildande av specialbolag som enbart eller i huvudsak avser att vända sig till extremt goda risker inom ett försäkringstagarkollektiv borde också uppmärksammas. Ett naturligt led i den materiella koncessionsprincipen var vidare enligt kommittén att ta hänsyn till om den planerade verksamheten stod i strid mot strävanden på andra väsentliga samhällsområden, där samhället genom konsumentskydds,- kredit-, valuta-, skatte- och handelspolitik hade angivit en viss målsättning.

Vad gäller utländska försäkringsföretag föreslog kommittén att koncessionsbedömningen för försäkringsverksamhet i Sverige i princip skulle grundas på samma kriterier som för svenska bolag. Regeringen borde dock ha möjlighet att vid bedömningen av ett utländskt försäkringsföretags koncessionsansökan vid behov kunna ta hänsyn till hur myndigheterna i sökandebolagets hemland de facto skulle ställa sig till svenska försäkringsbolags etablering i ifrågavarande land liksom till om svenska bolags redan existerande verksamhet i det landet över huvud taget skulle komma att påverkas av ställningstagandet i det aktuella koncessionsärendet.

Företagsformerna för bedrivande av försäkringsverksamhet behandlades inte av försäkringsverksamhetskommittén. Som grundförutsättning för koncession skulle således alltjämt gälla att försäkringsverksamheten bedrevs av försäkringsaktiebolag eller ömsesidiga försäkringsbolag eller, såvitt avser utländska försäkringsföretag, genom generalagent.

Försäkringsverksamhetskommittén behandlade i sitt betänkande också koncessionsprövningen för s.k. captivebolag, dvs. sådant försäkrings-

bolag inom en koncern som har till uppgift att försäkra övriga koncernbolags risker. Kommittén ställde sig i princip positiv till denna form av försäkringsverksamhet. Koncessionsbedömningen skulle enligt kommitténs förslag i princip grundas på samma kriterier som för vanliga försäkringsbolag.

Regeringen beslutade år 1984 proposition 1984/85:77 om koncession om försäkringsrörelse. Propositionens förslag överensstämde i allt väsentligt med kommitténs förslag. Lagar om ändring i försäkringsrörelselagen och i lagen om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse utfärdades därefter (SFS 1984:1115 och 1116).

Koncessionsgivningen i Sverige har efter det att behovsprövningen upphävdes utvecklats i en liberal riktning. Flera nya försäkringsbolag har etablerats och koncessionsutvidgningar för redan etablerade försäkringsbolag har förekommit i stor omfattning. Denna utveckling har inneburit att koncessionsgivningen i Sverige successivt anpassats till förhållanden inom EG, där etableringsfrihet på försäkringsområdet i princip föreligger. Koncessionsgivningen får inom EG inte göras beroende av marknadens behov av nyetableringar utan fri konkurrens under viss tillsyn råder på försäkringsområdet.

Under senare år har lagstiftningen på försäkringsområdet reformerats i olika avseenden. Bl.a. har försäkringsmäklarnas verksamhet här i landet blivit föremål för reglering. Den 1 januari 1990 trädde lagen (1988:508) om försäkringsmäklare i kraft. Lagen består av näringsrättsliga och civilrättsliga regler, som skall tillämpas på juridiska och fysiska personer som yrkesmässigt förmedlar direktförsäkringar från olika försäkringsgivare.

Före tillkomsten av mäklarlagen hade en svensk försäkringsmäklare inte rätt att aktivt medverka till att en svensk försäkringsrisk avtäcktes av ett utländskt försäkringsföretag som saknade koncession här i landet. Mäklarlagen innebar en förändring i detta avseende genom att mäklarna enligt lagen är oförhindrade att förmedla försäkringar från sådana företag. Den 1 juli 1990 öppnades möjlighet också för svenska försäkringsbolag att i viss, begränsad utsträckning, förmedla försäkringar från försäkringsbolag som inte har svensk koncession (NU 1898/90:22).

Försäkringsrörelselagstiftningen är för närvarande föremål för översyn av försäkringsutredningen bl.a. i syfte att anpassa regelsystemet till EG-förhållanden.

3 Gällande rätt

3.1 Försäkringsrörelselagen (1982:713)

De svenska försäkringsbolagens verksamhet regleras i försäkringsrörelselagen. Lagen innehåller bestämmelser om bl.a. rätten att driva försäkringsrörelse, själva bolagsbildandet, rörelsens bedrivande och offentlig tillsyn. Huvudsyftet med regleringen är att säkerställa försäkringstagarnas intressen.

Försäkringsrörelse kan enligt lagen antingen drivas i ett försäkringsaktiebolag eller i ett ömsesidigt försäkringsbolag. Några andra associationsformer är inte tillåtna. Lagen ställer sig helt neutral till valet av de två tillåtna bolagstyperna. Det ankommer således helt och hållet på stiftarna att avgöra i vilken företagsform verksamheten skall bedrivas.

Som tidigare framhållits fordras tillstånd för att få bedriva försäkringsrörelse. Sådant tillstånd, koncession, meddelas av regeringen efter en granskning hos Finansinspektionen. Begreppet försäkringsrörelse är inte definierat i lagen. Att det skall vara fråga om att "driva rörelse" betyder emellertid att det endast krävs koncession för yrkesmässigt bedriven verksamhet. Det har i övrigt överlämnats åt rättstillämpningen att med ledning av allmänt språkbruk och allmän uppfattning avgöra vad som förstås med uttrycket "driva försäkringsrörelse". I en del fall kan det vara oklart om en viss verksamhet skall anses falla under lagen eller inte. Finansinspektionen kan pröva denna fråga och på begäran lämna ett bindande förhandsbesked om huruvida en viss verksamhet är att betrakta som en koncessionspliktig rörelse.

Koncessionsprövningen är av både formell och materiell natur. Den formella prövningen går ut på att granska huruvida vissa i försäkringsrörelselagen preciserade krav är uppfyllda. Häri ingår t.ex. att undersöka om bolagsordningen och förfarandet vid bolagsbildningen överensstämmer med lagens krav och om koncessionshandlingarna är formellt riktiga.

Den materiella prövningen innebär en allsidig bedömning av huruvida den planerade verksamheten kan antas vara förenlig med en sund

utveckling av det svenska försäkringsväsendet. En sida av prövningen är om den planerade verksamheten i det enskilda fallet är sund i den mening som avses i försäkringsrörelselagen, dvs. huruvida vissa i lagen allmänt angivna kriterier för verksamhetens innehåll och inriktning är uppfyllda. Koncessionen får endast beviljas bolag som bygger på sunda försäkringsprinciper och som avser att tillgodose från det allmännas synpunkt legitima intressen. Prövningen avser också huruvida den sökta koncessionen är förenlig med det långsiktiga kravet på en sund utveckling av försäkringsväsendet. I förarbetena betonas att det skall föreligga påtagliga tecken på att det skulle vara oförenligt med det långsiktiga kravet på en sund utveckling av försäkringsväsendet för att en koncessionsansökan skall avslås av detta skäl. Vad gäller den materiella koncessionsprövningen i övrigt hänvisas till förarbetena, där bl.a. vissa faktorer anges som särskilt bör beaktas vid prövningen (prop. 1984/85:77 s. 50 ff.).

Tillsynen över försäkringsbolagens verksamhet utövas av Finansinspektionen. Bolagen är skyldiga att fortlöpande ge in vissa uppgifter till inspektionen. Inspektionen kan också infordra särskilda upplysningar från bolagen och genomföra inspektioner hos dessa.

Tillsynen avser främst att säkerställa rörelsens soliditet. Bolagens kapitalstyrka skall vara sådan att de alltid kan fullgöra sina förpliktelser mot försäkringstagarna. I försäkringsrörelselagen kommer kravet på soliditet till uttryck bl.a. genom speciella regler om fondbildning och placering av tillgångar. I tillsynen ingår också en kontroll av att premier och övriga villkor är skäliga, att bolagens skadereglering sköts på ett korrekt sätt, m.m. Om inspektionen skulle upptäcka missförhållanden i något bolags verksamhet kan detta föranleda erinran eller i allvarligare fall föreläggande för bolaget eller dess styrelse att inom viss tid vidta de åtgärder som prövas påkallade. Följs inte föreläggandet skall inspektionen anmäla detta till regeringen, som kan förklara koncessionen förverkad. I praktiken är ett formlöst påpekande under hand från inspektionen som regel tillräckligt för att eventuella missförhållanden skall rättas till.

3.2 Lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige

Försäkringsrörelse i Sverige skall enligt lagen om utländska försäkringsföretag bedrivas genom en generalagent. Återförsäkringsrörelse omfattas inte av lagens tillämpningsområde utan utländska försäkringsföretag kan fritt bedriva sådan rörelse (mottagen återförsäkring) här i landet.

Generalagenten är ett allmänt ombud med behörighet att leda och sköta ett utländskt försäkringsföretags affärsverksamhet här i landet. Eftersom ledningen för ett utländskt försäkringsföretag finns utomlands skall generalagenten också ha behörighet att representera företaget i alla de rättsförhållanden som föranleds av dess affärsverksamhet här i landet.

I lagen anges vissa behörighetsvillkor som måste uppfyllas för att en person skall godkännas som generalagent. Generalagenten skall vara bosatt i Sverige och ha rättsförmåga i alla angelägenheter som gäller honom själv. Den som är omyndig, försatt i konkurs eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte godkännas som generalagent. Också ett svenskt aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller ett svenskt handelsbolag kan vara generalagent. I så fall svarar varje styrelseledamot resp. bolagsman för att de skyldigheter fullgörs som ankommer på generalagenten.

Generalagenten bestämmer själv hur han organiserar sin verksamhet i Sverige. Generalagenten kan således anställa den personal han behöver och anlita ombud för olika uppgifter. Emellertid ansvarar generalagenten alltid på det sätt som avses i lagen även för sina anställdas och ombuds verksamhet.

För att få bedriva försäkringsverksamhet genom generalagent krävs koncession. I samband med att koncession beviljas skall generalagenten godkännas. En förutsättning för koncession är att försäkringsföretaget i sitt hemland driver försäkringsrörelse. Det är dock inte nödvändigt att företaget bedriver verksamhet i alla de försäkringsgrenar som omfattas av en svensk koncessionsansökan.

Lagen om utländska försäkringsföretag innehåller detaljerade bestämmelser om vilka handlingar och utredningar som skall fogas till en koncessionsansökan. Handlingar som styrker att generalagenten uppfyller behörighetsvillkoren enligt lagen skall ges in. Vidare skall till ansökan fogas företagets reglemente. Av reglementet framgår företagets organisation och verksamhetsinriktning. För att säkerställa att företaget

har tillräcklig erfarenhet av försäkringsverksamhet skall ett bevis ges in som utvisar att företaget i sitt hemland driver försäkringsrörelse inom någon försäkringsgren och hur länge verksamheten har bedrivits. Koncessionshandlingarna skall också innehålla försäkran om att företaget under de tre senaste åren har fungerat utan anmärkning.

För att göra det möjligt för koncessionsmyndigheten att bilda sig en uppfattning om ett företags solvens skall till koncessionsansökan fogas årsredovisningar och revisionsberättelser för den tid företaget varit verksamt, dock längst för de tio sista åren. Vidare skall det i samband med behandlingen av ansökan om koncession föreligga en fullmakt för generalagenten att handla på företagets vägnar.

För att trygga försäkringstagarnas intressen under den första verksamhetstiden, när etablerings- och startåtgärder tar avsevärda belopp i anspråk, skall företaget ha deponerat medel i en svensk bank (initial deposition). Depositionen skall uppgå till ett belopp som motsvarar 300 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då koncessionsansökningen lämnades in. Deponeringen skall ske i värdehandlingar som Finansinspektionen har godkänt. Bevis om att initial deposition har gjorts skall fogas till koncessionsansökan.

I likhet med svenska försäkringsbolag skall ett utländskt försäkringsföretag foga en verksamhetsplan till sin koncessionsansökan. I verksamhetsplanen skall principerna för den verksamhet som företaget planerar att bedriva i Sverige anges. I lagen anges inte närmare vilka uppgifter som en verksamhetsplan skall innehålla utan avsikten är att innehållet i planen skall anpassas efter omständigheterna i det enskilda fallet. Som regel innehåller en verksamhetsplan uppgifter om de försäkringsvillkor som företaget avser att tillämpa, en prognos över det förväntade ekonomiska utfallet under det inledande skedet av verksamheten samt en redogörelse för hur företagets organisation kommer att vara utformad och hur verksamheten i övrigt skall ordnas.

De detaljerade bestämmelserna i lagen om vilka handlingar och utredningar som skall fogas till koncessionsansökan klarlägger ansökningsförfarandet. Genom handlingarna fås i normala fall tillräckliga uppgifter om sökanden och den planerade verksamheten för att avgöra koncessionsärendet. Den uttryckliga uppräkningen av uppgifter är också av betydelse för en utländsk sökandes rättssäkerhet, eftersom han på förhand kan ta reda på vilka uppgifter som krävs för att hans koncessionsansökan skall bli behandlad och bedöma sitt utgångsläge på basis av lagens bestämmelser.

Koncessionsvillkoren är i huvudsak desamma för utländska försäkringsföretag som för svenska försäkringsbolag. Koncession skall således beviljas om den planerade verksamheten inte bedöms vara oförenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet. Vid koncessionsprövningen av utländska försäkringsföretag tillmäts dock vissa faktorer särskild vikt. Bl.a. skall samhällsintressen av främst handelspolitisk art beaktas. Vidare kan tillståndsmyndigheten ta viss hänsyn till om svenska försäkringsbolag över huvud taget kan få tillstånd att driva försäkringsrörelse i sökandeföretagets hemland eller om dessa möjligheter påverkas av den svenska tillståndmyndighetens beslut.

Enligt lagen om utländska försäkringsföretag skall Finansinspektionen lämna förhandsbesked om huruvida en planerad verksamhet är koncessionspliktig. I lagstiftningen definieras inte vilket slags verksamhet som anses utgöra bedrivande av försäkringsrörelse. Begreppet försäkringsrörelse bestäms i stället - med utgångspunkt i vissa i förarbetena till lagstiftningen angivna grundläggande kriterier - enligt praxis och allmänt språkbruk. Gentemot aktiviteter från icke koncessionerade utländska försäkringsföretags sida tillämpas stor restriktivitet. Detta belyses i proposition 1989/90:34 om ändringar i försäkringsrörelselagen, m.m. (s. 156 f). Enligt denna praxis måste det i princip vara den potentiella svenska försäkringskunden som själv tar initiativ till kontakt, tecknande av försäkring m.m. med den utländska försäkringsgivaren. Så snart som det utländska företaget på något sätt genom egna aktiviteter i Sverige söker att anskaffa försäkring för sin räkning, anses detta som ett led i den utländska försäkringsgivarens drivande av försäkringsrörelse och kräver svensk koncession.

Ett utländskt försäkringsföretag som saknar koncession i Sverige kan således inte här i landet ha ombud eller andra medhjälpare som anskaffar försäkringar åt företaget. Däremot är en svenskregistrerad mäklare oförhindrad att förmedla försäkringar från ett sådant företag.

Emellertid har ett utländskt försäkringsföretag som saknar koncession i Sverige - under förutsättning att Finansinspektionen lämnar tillstånd - vissa möjligheter att marknadsföra försäkringar avseende risker här i landet genom förmedling av ett försäkringsbolag som har svensk koncession. En förutsättning för att tillstånd till sådan marknadsföring skall medges är att det antingen är fråga om ett s.k. koncernfall eller ett s.k. kompletteringsfall. Koncernfallet kännetecknas av att det utländska företaget är dotterbolag till eller eljest ingår i samma koncern som det svenska bolaget. Kompletteringsfallet kännetecknas av att bolaget med

svensk koncession har samarbetsavtal med det utländska företaget. För att tillstånd skall lämnas förutsätts att bolaget med svensk koncession inte självt har någon lämplig försäkring att erbjuda eller att den försäkring som det utländska försäkringsföretaget tillhandahåller utgör en komplettering av ett försäkringsarrangemang som bolaget i övrigt står för.

Utländska försäkringsföretag som bedriver verksamhet här i landet skall iaktta svensk lag i rättsförhållanden som hänför sig till deras rörelse i Sverige. Denna rättsliga princip skyddar speciellt dem som är i konsumentställning. Således måste ett utländskt försäkringsföretag bl.a. iaktta bestämmelserna i konsumentförsäkringslagen vid försäljning av försäkringar i Sverige till en konsument och vissa andra lagbestämmelser på konsumentområdet som syftar till att skydda konsumenterna. Med ett utländskt försäkringsföretags rörelse i Sverige avses de försäkringsaffärer som förvärvas genom företagets generalagent. Om exempelvis en svensk privatperson inte anlitar ett utländskt försäkringsföretags generalagent här i landet utan vänder sig direkt till företaget för tecknande av försäkring kommer en sådan försäkring inte att omfattas av det svenska regelsystemet.

Utländska försäkringsföretag med svensk koncession är vidare skyldiga att svara för sin verksamhet här i landet inför svenska domstolar och myndigheter samt rätta sig efter deras beslut och föreskrifter.

Generalagenten är skyldig att se till att företaget i sin anskaffningsverksamhet i Sverige iakttar god affärssed. God affärssed förutsätter att företaget driver verksamheten i enlighet med lagar och föreskrifter som meddelats. Företaget skall i sin rörelse också iaktta motsvarande principer som ett svenskt försäkringsbolag förutsätts iaktta i anskaffningsverksamheten. I sin marknadsföring skall företaget nämna sitt hemland och sin bolagsform. Att företaget uppger sin bolagsform är viktigt av den anledningen att om företaget är ett ömsesidigt bolag kan bolagsordningen innehålla bestämmelser om försäkringstagarnas tillskottsplikt. En sådan skyldighet förekommer inte i försäkringsbolag som har formen av aktiebolag.

De försäkringsbrev som utfärdas skall innehålla uppgifter om både allmänna försäkringsvillkor och särskilda försäkringsvillkor. De allmänna försäkringsvillkoren gäller bl.a. försäkringens giltighetstid, premierna och den tidpunkt när ansvaret inträder. Specialvillkor tillämpas på särskilda företagsformer inom en försäkringsgren.

För att säkerställa de svenska försäkringstagarnas intressen skall utländska försäkringsföretag här i landet deponera tillgångar som säkerhet

för ingångna försäkringsavtal i Sverige. Genom kravet på deponering av tillgångar behöver inte svenska försäkringskunder, om ett utländskt försäkringsföretag skulle komma på obestånd, driva in sina fordringar i utlandet och där konkurrera med företagets övriga borgenärer utan de deponerade tillgångarna kan användas till betalning av skadeersättningar. De deponerade tillgångarna får också användas för betalning av vissa offentligrättsliga avgifter såsom böter och viten.

Som framgått av det föregående skall ett utländskt försäkringsföretag redan när det ansöker om koncession ha deponerat tillgångar i en svensk bank (s.k. initial deposition). När det gäller skadeförsäkringsrörelse anpassas depositionens storlek, när verksamheten har inletts, till rörelsens omfattning (s.k. omslutningsrelaterad deposition). Den omslutningsrelaterade depositionen är baserad på bruttopremieinkomsten från försäkringsrörelsen i Sverige. Om bruttopremieinkomsten under ett räkenskapsår överstiger den initiala depositionen, dvs. 300 basbelopp, skall företagets totala deposition uppgå till ett belopp som motsvarar bruttopremieinkomsten under räkenskapsåret.

I fråga om livförsäkringsrörelse föreligger skyldighet, när verksamheten inletts, att i vissa tillgångar redovisa ett belopp motsvarande försäkringstekniska skulder. De krav som här uppställs överensstämmer i stort sett med vad som föreskrivs i fråga om svenska livbolag. Generalagenten är skyldig att föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som motsvarar de försäkringstekniska skulderna. I de tillgångar som upptagits i registret har försäkringstagarna särskild förmånsrätt.

Tillsynen över de utländska försäkringsföretagens rörelse här i landet knyter an till generalagentens verksamhet. Generalagenten skall varje år tillställa Finansinspektionen en berättelse över sin verksamhet. Generalagenten är också skyldig att i övrigt lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen begär. Vissa uppgifter är generalagenten skyldig att självmant tillställa inspektionen. Det gäller huvudsakligen sådana förändringar i förhållanden som har skett efter det att koncession har beviljats. Företrädare för inspektionen har rätt att när som helst verkställa inventering hos en generalagent.

På motsvarande sätt som enligt försäkringsrörelselagen kan inspektionen använda sanktioner mot ett utländskt försäkringsföretag, om den fått vetskap om oriktigheter i ett utländskt försäkringsföretags verksamhet här i landet. Beroende på fallet kan företaget tilldelas en erinring eller föreläggas att inom viss tid rätta till ett förhållande eller förbjudas att

fortsätta med ett förfarande som anses vara felaktigt. Om företaget inte rättar sig efter ett föreläggande kan företagets koncession i yttersta fall efter anmälan från inspektionen återkallas av regeringen. Ett föreläggande kan förenas med vite.

Ett utländskt försäkringsföretags försäkringsbestånd här i landet kan med Finansinspektionens medgivande helt eller delvis överlåtas. Försäkringsbeståndet kan antingen övertas av ett svenskt försäkringsbolag eller ett utländskt försäkringsföretag med koncession i Sverige. Det övertagande bolaget skall ha koncession för sådan rörelse som det försäkringsbestånd som skall överlåtas avser. Ett utländskt försäkringsföretag saknar möjlighet att överta ett försäkringsbestånd från ett svenskt försäkringsbolag enligt försäkringsrörelselagens bestämmelser om överlåtelse av försäkringsbestånd.

Upphör ett utländskt försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige skall företaget ersätta generalagenten med ett särskilt ombud som skall godkännas av Finansinspektionen. Ombudet skall bl.a. företräda företaget i fråga om redan meddelade försäkringar. Med de undantag som sammanhänger med uppgiftens natur har ombudet samma rättigheter och skyldigheter som generalagenten. När det utländska försäkringsföretaget betalat de skulder som föranleds av försäkringsrörelsen eller ställt annan säkerhet kan företaget återfå deponerade tillgångar.

Om koncessionen för ett utländskt försäkringsföretag att här i landet driva försäkringsrörelse förklaras förverkad skall för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt en särskild administration inträda. Bestämmelserna om administration ansluter till motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen. Administrationsboet skall överta hela livförsäkringsbeståndet med de tillgångar som tillkommer livförsäkringstagarna samt alla bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen och avtal om återförsäkring av livförsäkringen. Så snart administrationsboets ekonomiska ställning har klarlagts skall Finansinspektionen inleda underhandlingar med svenska försäkringsbolag att överta samtliga försäkringar som hör till administrationsboet.

3.3 Lagen (1989:508) om försäkringsmäklare

Tillämpningsområdet för lagen bestäms genom en definition av begreppet försäkringsmäklare. Med försäkringsmäklare avses en juridisk eller fysisk person som utan att vara beroende av försäkringsgivarintressen yrkes-

mässigt till olika uppdragsgivare förmedlar direktförsäkringar från flera från varandra fristående försäkringsgivare. Genom kravet att verksamheten skall avse förmedling av försäkringar till olika uppdragsgivare utesluts från lagens tillämpningsområde s.k. captive brokers (enkundsmäklare), dvs. mäklare vilkas tjänster ägnas åt en enda försäkringstagare, i praktiken ett företag eller en koncern. Vidare begränsas lagens tillämpningsområde genom att förmedlingen skall avse direktförsäkring. Verksamhet som tar sikte på återförsäkring omfattas således inte av lagen.

Som tidigare nämnts består lagen av näringsrättsliga och civilrättsliga regler. De näringsrättsliga reglerna innebär att en försäkringsmäklare skall vara registrerad hos Finansinspektionen och stå under dess tillsyn. Mäklaren kan registreras som förmedlare av alla slag av försäkringar eller som förmedlare av enbart personförsäkring eller enbart skadeförsäkring. För registrering, som kan gälla en juridisk eller en fysisk person, uppställs vissa krav i lagen. Mäklaren skall vara fristående i förhållande till försäkringsgivarna, inneha en försäkring för skadeståndsskyldighet som kan åläggas mäklaren om denne åsidosätter sina förpliktelser samt, såvitt gäller en fysisk person, ha en tillfredsställande utbildning och i övrigt bedömas lämplig för uppgiften som försäkringsmäklare.

Enligt de civilrättsliga reglerna skall mäklaren utföra sitt uppdrag omsorgsfullt och med iakttagande av god försäkringsmäklarsed. Han skall klarlägga sin uppdragsgivares behov av försäkring och föreslå lämpliga lösningar. Om försäkringsmäklaren uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter, blir han skadeståndsskyldig mot uppdragsgivaren och andra som är beroende av att han utför sitt uppdrag på rätt sätt. De civilrättsliga reglerna är tvingande i konsumentförhållanden.

Finansinspektionen har i anslutning till lagen utfärdat allmänna råd för försäkringsmäklare (BFFS 1989:24). De allmänna råden gäller tillämpningen av bestämmelserna i lagen om att en försäkringsmäklare skall vara oberoende av försäkringsgivarintressen, registrerad hos Finansinspektionen, ha en tillfredsställande utbildning, hålla pengar och andra tillgångar som mäklaren får hand om för någon annans räkning avskilda och utan dröjsmål vidarebefordra dem till mottagaren, på begäran upplysa sin uppdragsgivare om storleken på den ersättning som han i förekommande fall får från försäkringsgivaren samt utöva sitt uppdrag omsorgsfullt och med iakttagande av god försäkringsmäklarsed. Råden innefattar därutöver krav på information i vissa hänseenden.

Vad gäller kravet på oberoende ställning syftar det till att förebygga situationer som innebär att intressen i ett försäkringsbolag direkt eller indirekt kan styra eller misstänkas styra en försäkringsmäklares agerande. Av denna anledning föreskrivs bl.a. att ett mäklarföretag inte till någon del får ägas av ett försäkringsbolag eller en generalagentur som företräder ett utländskt försäkringsföretag. Ej heller får mäklarföretaget ägas av bolag i vilket ett försäkringsbolag eller en generalagent har ett dominerande inflytande.

När det gäller en fysisk person som är mäklare innebär kravet på oberoende ställning i huvudsak att mäklaren inte får vara anställd av eller uppdragstagare hos ett försäkringsföretag eller en generalagent. Vid bedömningen av om en mäklare har en oberoende ställning beaktas också om mäklarens familjemedlemmar eller andra närstående personer har en väsentlig intressegemenskap med eller befattning hos ett försäkringsbolag eller en generalagent.

När det gäller kravet på tillfredsställande utbildning krävs för närvarande att den som ansöker om registrering skall ha genomgått utbildning för fältjänstemän i försäkringsbolag, dock kan undantag medges från detta krav om sökanden kan dokumentera att han har en annan utbildning och praktisk erfarenhet som tillsammans kan anses likvärdig med en fälttjänstemans utbildning.

Kravet på att mäklare skall anses lämplig för uppdraget innebär bl.a. att han skall ha gjort sig känd för att vara en redbar och seriös yrkesutövare.

En mäklare har möjlighet att ta emot premier och skadeersättningar för vidarebefordran till försäkringsgivaren resp. uppdragsgivaren. Det ställs därvid krav på att mäklaren håller de tillgångar som han får ta hand om för annans räkning skilda från övriga tillgångar och att han utan dröjsmål vidarebefordrar dem till mottagaren. Kravet på att medlen skall vidarebefordras utan dröjsmål innebär enligt inspektionens allmänna råd att det mottagna beloppet skall sändas vidare till försäkringsgivaren så snabbt som de administrativa rutinerna medger det, dock senast efter fem arbetsdagar. När det gäller försäkringar som tecknas av enskilda konsumenter bör enligt de allmänna råden mäklaren normalt avstå från att erbjuda sig att motta och vidarebefordra skadeersättning. Skadeersättningen bör i stället gå direkt till den ersättningsberättigade.

En försäkringsmäklare är skyldig att på begäran av uppdragsgivaren upplysa denna om vilken ersättning mäklaren får från försäkringsgivaren.

Syftet med denna upplysningsplikt är bl.a. att främja en ökad konkurrens och effektivitet för försäkringsmarknaden.

En mäklare skall i sin marknadsföring iaktta motsvarande principer som ett försäkringsbolag förutsätts iaktta. Enligt de allmänna råden skall mäklaren, innan uppdragsavtalet ingås, lämna uppdragsgivaren tydlig information om mäklaruppdragets innebörd och klarlägga uppdragsgivarens behov genom en behovsanalys som är minst lika kvalificerad som den som i motsvarande fall utövas av företrädare för ett försäkringsbolag. Det ankommer på mäklaren att presentera de försäkringslösningar som bäst svarar mot uppdragsgivarens behov och om det är möjligt presentera försäkringsalternativ från flera från varandra oberoende försäkringsgivare.

4 Frågans tidigare behandling

Försäkringsinspektionen hemställde i en skrivelse till regeringen den 18 oktober 1963 om vissa ändringar i lagen om utländska försäkringsföretag. I skrivelsen föreslog inspektionen bl.a. att det skulle införas en dispensregel i försäkringsrörelselagstiftningen som öppnade möjlighet för försäkringssammanslutningen Lloyd's i London eller syndikat hos Lloyd's att få koncession i Sverige.

I skrivelsen hänvisade försäkringsinspektionen till att Lloyd's säregna konstruktion i praktiken hade visat sig vara en mycket livskraftig och solid form av försäkringsverksamhet, att de krav som ställs på de medverkande individerna är mycket stränga och att försäkringstagare som anlitat Lloyd's inte någonsin lidit några förluster.

Inspektionens förslag sändes ut på remiss och mötte kraftig kritik vid remissbehandlingen. En möjlighet för Lloyd's att få svensk koncession skulle enligt kritiken i flera avseenden, bl.a. när det gällde möjligheten att anlita försäkringsmäklare, försätta Lloyd's i en förmånligare ställning än andra utländska försäkringsgivare med svensk koncession. Vidare framhölls i remissyttrandena att försäkringsbranschens internationella förhållanden allmänt sett var föremål för omdaning. Resultaten av de pågående harmoniseringssträvandena inom skilda internationella organisationer borde därför avvaktas innan ställning togs till frågan om Lloyd's skulle få svensk koncession.

Departementschefen konstaterade i prop. 1965:48 att frågan om dispensmöjlighet för Lloyd's hade mött avsevärd kritik under remissbehandlingen. Han var med hänsyn till vad som därvid framkommit inte beredd att ta upp denna fråga. Inspektionens förslag upptogs därför inte i propositionen.

Försäkringsverksamhetskommittén berörde - i samband med behandlingen av koncessionsbestämmelserna för utländska försäkringsbolag i betänkandet (SOU 1983:5) Koncession för försäkringsrörelse - frågan huruvida det borde skapas möjlighet för Lloyd's att etablera sig här i landet. Något förslag lades dock inte fram. Som skäl angavs att denna etableringsfråga sammanhänger med frågan om försäkringsmäklare på den svenska marknaden som kommittén skulle behandla i ett senare betänkande.

Sedan försäkringsverksamhetskommittén i sitt betänkande (SOU 1986:55) Försäkringsmäklare i Sverige lagt fram förslag till lag om försäkringsmäklare tog kommittén på nytt upp frågan om koncession för försäkringssammanslutningar i sitt slutbetänkande (SOU 1987:58) Försäkringsväsendet i framtiden. Kommittén redogjorde i betänkandet för två modeller, generalrepresentantmodellen och återförsäkringsmodellen enligt vilka verksamheten skulle kunna bedrivas.

Generalrepresentantmodellen innebär att lagen om rätt för utländska försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse i Sverige skulle utbyggas med ett principiellt stadgande enligt vilket regeringen eller försäkringsinspektionen gavs befogenheter att medge de avvikelser från lagen som kan erfordras till följd av associationsformen.

Enligt denna modell skulle sammanslutningen utse en generalrepresentant i Sverige. Denne skulle dock inte vara generalagent i lagens mening, eftersom han normalt inte skulle utfärda försäkring på sammanslutningens vägnar. Bortsett från att sälja försäkringen skulle generalrepresentanten i princip fullgöra de uppgifter och ha det ansvar som lagen föreskriver i fråga om generalagenter.

Försäkringsaffärer skulle tillföras en utländsk försäkringssammanslutning på två olika sätt. Antingen skulle affär tillföras sammanslutningen genom svenska försäkringsmäklares försorg eller genom att svenska försäkringstagare direkt eller genom försäkringsmäklare i utlandet tecknar försäkring i sammanslutningen. Alla premier och skadeersättningar skulle gå genom generalrepresentanten, i den mån betalningarna hänför sig till försäkringar meddelade efter förmedling av svenskregistrerade försäkringsmäklare. Den premieinkomst som kom att gå genom generalrepresentanten skulle anses hänförlig till försäkringsrörelsen i Sverige och bl.a. utgöra bas för den depositionsskyldighet som lagen om utländska försäkringsföretag föreskriver.

Återförsäkringsmodellen innebär en tillämpning av försäkringsrörelselagens regler. Rent praktiskt skulle konstruktionen ge sammanslutningen möjlighet att såsom återförsäkringsgivare verka på den svenska försäkringsmarknaden med utnyttjande av ett i Sverige koncessionerat försäkringsbolag såsom direktförsäkringsgivare. Svenska försäkringssökandes eventuella direktförsäkringsbehov skulle därvid kanaliseras till det svenska försäkringsbolaget t.ex. genom svenska försäkringsmäklare. Det svenska bolaget skulle därefter kontakta sammanslutningen eller dess representanter och det svenska bolaget utfärda ett med återförsäkrings-

avtalet likalydande direktförsäkringsavtal. Återförsäkringsavtalet skulle således komma att helt återspegla direktförsäkringsavtalet.

Det svenskkoncessionerade försäkringsbolaget som utfärdar direktförsäkringsavtalet skulle alltså i sin helhet återförsäkra detta hos en bestämd sammanslutning. Direktförsäkringsbolaget skulle således inte ta någon egen risk utan det skulle bli fråga om ett s.k. frontingarrangemang. Däremot skulle direktförsäkringsbolaget såsom svensk juridisk person bli skyldigt att i sin verksamhet tillämpa försäkringsrörelselagens alla bestämmelser och även i övrigt iaktta svensk lagstiftning såsom försäkringsavtalslagstiftning, konsumentskyddslagstiftning, skattelagstiftning m.m.

För att så likartade konkurrensbetingelser som möjligt skall råda mellan försäkringssammanslutningar och vanliga försäkringsföretag förutsatte återförsäkringsmodellen att sammanslutningen som utfärdat återförsäkringsavtalet, skulle till Sverige lokalisera hela eller viss del av de tillgångar som motsvarar den försäkringstekniska skulden.

Kommittén avstod från att förorda någon av modellerna och från att lägga fram egna förslag i saken, eftersom kommittén i sina direktiv inte uttryckligen ålagts att lägga fram förslag i frågan.

5 EG:s försäkringsdirektiv

5.1 Första skadeförsäkringsdirektivet

Direktivet innehåller bestämmelser om rätten att starta och driva skadeförsäkringsrörelse inom EG. I direktivet anges vissa villkor som måste uppfyllas för att skadeförsäkringsverksamhet skall få bedrivas i ett medlemsland inom EG. Om villkoren är uppfyllda kan tillstånd till verksamhet inte förvägras. I princip föreligger således en etableringsrätt inom EG-området. Etablering kan antingen ske genom upprättandet av ett huvudkontor i ett medlemsland eller, om en försäkringsgivare redan har ett huvudkontor i ett medlemsland, genom upprättandet av en agentur eller filial i ett annat medlemsland. Försäkringsgivare med säte inom EG omfattas av etableringsrätten. Till dem hör Lloyd's underwriters. Vissa ömsesidiga bolag och företag med begränsad verksamhet är dock undantagna från direktivets tillämpningsområde. Försäkringsföretag med säte utanför EG är föremål för särskild reglering.

Direktivet tar enbart sikte på direkt skadeförsäkringsrörelse inom vissa särskilt angivna försäkringsgrenar. Villkoren för etablering av verksamhet enligt direktivet avser huvudsakligen regler om auktorisation (koncession), tekniska reserver och solvens.

5.1.1 Koncession

Varje medlemsland inom EG skall som villkor för att försäkringsrörelse får drivas inom dess territorium föreskriva koncession. Koncessionskravet gäller vid upprättandet av såväl ett huvudkontor som en filial eller agentur. Koncession meddelas av behörig myndighet i etableringslandet. Som villkor för koncession får inte föreskrivas deposition eller ställande av säkerhet. Ej heller får koncessionsprövningen innefatta en bedömning av marknadens ekonomiska behov (behovsprövning).

Koncession får inte meddelas för försäkringsrörelse i allmänhet utan skall beviljas för en viss eller vissa försäkringsgrenar. I en bilaga till direktivet räknas de olika försäkringsgrenarna upp med angivande av de försäkringsrisker som är att hänföra till de olika grenarna enligt följande.

1. *Olycksfall* (inkl. arbetsskador och yrkessjukdomar)
- fasta försäkringsbelopp
- skadeersättningar
- kombinationer av båda ovanstående
- passagerarskada

2. *Sjukdom*
- fasta försäkringsbelopp
- skadeersättningar
- kombinationer av båda ovanstående

3. *Landfordon* (andra än spårbundna)
- All skada på eller förlust av
- motordrivna landfordon
- andra landfordon

4. *Spårbundna fordon*
All skada på eller förlust av spårbundna fordon

5. *Luftfartyg*
All skada på eller förlust av luftfartyg

6. *Fartyg* (högsjötrafik, fartyg för insjö-, flod- och kanaltrafik

7. *Godstransport* (varor, bagage och allt annat gods)
All skada på eller förlust av gods under transport eller bagage, oavsett transportmedel

8. *Brand och naturkrafter*
All skada på eller förlust av egendom (annan än egendom som omfattas av klasserna 3, 4, 5, 6 och 7) som orsakas av
- brand
- explosion
- storm
- annan naturkraft än storm
- atomenergi
- jordskred

9. *Annan skada på egendom*
All skada på eller förlust av egendom (annan egendom än egendom som omfattas av klasserna 3, 4, 5, 6 och 7) som orsakas av hagel eller frost eller av någon annan händelse, som t.ex. stöld, med undantag för dem som nämnts under 8

10. *Motorfordonsansvar*
All ansvarighet som uppkommer genom användning av motordrivna landfordon (inkl. fraktförarens ansvar)

11. *Luftfartygsansvar*

All ansvarighet som uppkommer genom användning av luftfartyg (inkl. fraktförarens ansvar)

12. *Fartygsansvar* (högsjö-, insjö-, flod- och kanalfartyg)

All ansvarighet som uppkommer genom användning av fartyg, skepp eller båtar i högsjöfart, på insjöar, floder eller kanaler (inkl. fraktförarens ansvar)

13. *Allmän ansvarighet*

All ansvarighet annan än sådan som anges under 10. 11 och 12

14. *Kredit*

- insolvens
- exportkredit
- avbetalningskredit
- hypotekskredit
- lantbrukskredit

15. *Borgen*

- borgen (direkt)
- borgen (indirekt)

16. *Ekonomiska förluster av olika slag*

- arbetslöshetsrisker
- inkomstförlust (allmän)

Sedan år 1984 utgör även turistassistans, dvs. försäkring till skydd mot oförutsedda händelser under resa, en särskild försäkringsgren.

Vid ansökan om koncession för ett försäkringsföretag, som etableras i ett medlemsland genom upprättande av ett huvudkontor, uppställs krav på formen för rörelsens bedrivande, verksamhetsplan och garantifond. Vidare krävs att företaget begränsar sin affärsverksamhet till försäkringsområdet och sådan verksamhet som är direkt anknuten till detta område.

I direktivet anges för varje medlemsland de företagsformer som får användas för bedrivande av försäkringsverksamhet. I allmänhet är det fråga om försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag. När det gäller Storbritannien har också "försäkringsgivare som uppträder under beteckningen Lloyd's" accepterats.

Ett försäkringsföretag som har sitt huvudkontor i ett medlemsland och som ansöker om koncession för etablering av en agentur eller en filial i ett annat medlemsland (värdlandet) skall befullmäktiga ett ombud med behörighet att företräda företaget gentemot tredje man och inför domstolar och myndigheter i värdlandet. Ombudet skall ha sin stadigvarande hemvist i värdlandet. Om ombudet är en juridisk person måste

dess huvudkontor finnas i värdlandet och denna juridiska person skall i sin tur till sitt ombud utse en fysisk person som har att fullgöra nämnda uppgifter.

I direktivet anges i fråga om Lloyd's att vid rättstvister i värdlandet avseende ingångna försäkringsåtaganden skall de försäkrade inte behandlas ofördelaktigare av det skälet att Lloyd's är en av parterna. Ombudet skall därför ha sådana befogenheter att talan skall kunna väckas mot honom och att han skall kunna ingå bindande rättshandlingar för försäkringsgivarna i Lloyd's.

Ett utsett ombud kan avvisas endast av skäl som rör ombudets allmänt goda anseende eller sådan yrkeskvalifikationer som krävs även för personer som ingår i ledningen för företag som har huvudkontor i det land där agentur eller filial etableras.

Till ansökan om koncession för en agentur eller en filial skall fogas företagets bolagsordning samt en förteckning över styrelsemedlemmar och de personer som ingår i den verkställande ledningen. Vidare skall ett intyg inges som utvisar vilka försäkringsgrenar som får omfattas av företagets verksamhet och de risker företaget faktiskt täcker. Av intyget, som skall utfärdas av tillsynsmyndigheten i företagets hemland, skall vidare framgå att företaget har erforderlig solvensmarginal.

Till koncessionsansökan skall också fogas en verksamhetsplan. Av planen skall framgå de risker företaget avser att försäkra, de allmänna och särskilda försäkringsvillkor som skall tillämpas, tarifferna för varje verksamhetsgren, grundprinciperna för återförsäkring, företagets solvensmarginal, uppskattade kostnader för uppbyggnaden av administrationen och försäljningsorganisationen samt för ändamålet avsatta medel. Därutöver skall beträffande de tre första räkenskapsåren vissa bedömningar av verksamheten göras.

Till verksamhetsplanen skall fogas en balansräkning och en resultaträkning för rörelsen avseende vart och ett av de senaste räkenskapsåren eller, om företaget drivit verksamhet under kortare tid, för de avslutade räkenskapsåren.

För Lloyd's skall balansräkning och resultaträkning ersättas med årliga räkenskapshandlingar över försäkringsverksamheten jämte ett intyg som försäkrar att för varje försäkringsgivare har utfärdats ett revisorsintyg som visar att ingångna åtaganden har full täckning i tillgångarna. Avsikten med dessa handlingar är att myndigheterna skall kunna bilda sig en uppfattning om försäkringssammanslutningens solvens.

Verksamhetsplanen skall, jämte uppgifter om iakttagelser vid dess granskning, överlämnas till behöriga myndigheter i företagets hemland för yttrande. Om yttrande inte avgetts inom tre månader efter det att de överlämnade handlingarna mottagits av behöriga myndigheter i företagets hemland, skall det anses som om ett yttrande avgetts till företagets förmån.

5.1.2 Reserver

Ett försäkringsföretag som driver rörelse i ett medlemsland inom EG skall avsätta tekniska reserver till täckning av de försäkringsavtal som ingås i landet. Storleken av reserverna skall bestämmas enligt reglerna i det land där rörelsen bedrivs eller, om sådana regler saknas, enligt den praxis som gäller i landet. De tekniska reserverna skall som regel täckas av tillgångar i motsvarande valuta och dessa tillgångar skall vara lokaliserade i verksamhetslandet. Ett medlemsland kan medge att viss del av de tekniska reserverna får täckas av fordringar på återförsäkrare. Om sådant medgivande lämnas, får krav ej ställas på lokalisering av tillgångar motsvarande denna del av de tekniska reserverna.

Utöver tekniska reserver skall försäkringsföretagen till skydd mot svängningar i verksamheten ha en kompletterande reserv, en s.k. solvensmarginal, i förhållande till sin totala verksamhet. Solvensmarginalen skall motsvaras av s.k. fria tillgångar, såsom inbetalt aktiekapital, reserver som inte motsvaras av försäkringsåtaganden och balanserad vinst. Det ankommer på tillsynsmyndigheten i det land där företaget har sitt huvudkontor att se till att företaget har en tillräcklig solvensmarginal.

Solvensmarginalen skall utgöra en viss andel av det största av två framräknade belopp, som båda beror på omfattningen av företagets försäkringsverksamhet. Det ena beloppet är relaterat till företagets premievolym (premiebaserat) och det andra beloppet till företagets genomsnittliga skadevolym (baserat på skadeersättningar). Med premievolym avses premieinkomsten brutto för direkt och indirekt försäkring under det senare räkenskapsåret. Med genomsnittlig skadevolym avses en tredjedel av på de tre senaste åren belöpande skadeersättning brutto.

Solvensmarginalen bestäms i princip genom att det högsta av de framräknade beloppen reduceras med en procentsats, var storlek beror på hur stor andel av företagets ansvarighet för under det senaste året inträffade skador som företaget avhänt sig genom återförsäkring.

För att säkerställa att försäkringsföretaget vid bildandet innehar tillräckliga resurser och att solvensmarginalen i den fortsatta verksamheten inte vid något tillfälle understiger ett visst minimum krävs en minsta garantifond, vars storlek bestäms med hänsyn till riskernas storlek i varje försäkringsgren. Enligt huvudregeln skall en tredjedel av solvensmarginalen utgöra en garantifond. Denna får emellertid inte understiga vissa i direktivet angivna belopp.

Bestämmelserna om försäkringsföretagets val av tillgångar får endast finnas i fråga om tillgångar som används till täckning av de tekniska reserverna.

5.1.3 Tillsyn

Övervakningen över försäkringsföretagens finansiella situation är baserad på samarbete mellan tillsynsmyndigheterna i medlemsländerna. Delvis utövas tillsynen av tillsynsmyndigheten i det land försäkringsföretaget har sitt huvudkontor (hemlandet) delvis av tillsynsmyndigheten i det land där företaget upprättat ett dotterbolag, agentur eller filial (värdlandet).

Tillsynsmyndigheten i hemlandet skall övervaka ett försäkringsföretags solvensförhållanden i fråga om verksamheten i dess helhet, dvs. kontrollera att solvensmarginalen är tillräcklig. För att möjliggöra en sådan kontroll skall tillsynsmyndigheterna i andra medlemsländer där företaget driver rörelse tillhandahålla all den information som är erforderlig för att ett företags solvensmarginal skall kunna beräknas.

Tillsynsmyndigheten i värdlandet skall övervaka att försäkringsföretaget har avsatt erforderliga tekniska reserver till täckning av ingångna försäkringsåtaganden i landet.

Försäkringsföretag med huvudkontor i ett medlemsland är skyldiga att lämna en årlig redovisning för hela verksamheten innefattande såväl företagets finansiella ställning som dess solvenssituation. Ett företag som etablerat en agentur eller en filial i ett medlemsland skall dessutom till tillsynsmyndigheten i detta land lämna statistik och annan information som är nödvändig för tillsynen.

Om ett företags solvensförhållanden inte är tillfredsställande skall tillsynsmyndigheten i det medlemsland där företaget har sitt huvudkontor vidta erforderliga åtgärder. Vilka åtgärder som skall vidtas beror bl.a. på graden av företagets insolvens. Om ett företags solvensmarginal understiger det lägsta godtagbara värdet skall tillsynsmyndigheten kräva att företaget presenterar en plan för återställandet av den finansiella

ställningen. I det fall solvensmarginalen understiger garantifonden, skall tillsynsmyndigheten begära en kortsiktig finansieringsplan. I detta läge kan tillsynsmyndigheten också begränsa eller förbjuda företaget att fritt förfoga över sina tillgångar och även vidta de ytterligare åtgärder som anses nödvändiga för att tillvarata de försäkrades intressen. I yttersta fall kan ett företags koncession dras in, om det inte uppfyller de krav som uppställs.

En koncession kan också återkallas när ett försäkringsföretag inte längre uppfyller villkoren för koncessionen eller när det avvikit från de regler som gäller för försäkringsverksamhetens bedrivande. Ett beslut om återkallande av koncession skall innehålla skälen för beslutet och tillställas försäkringsföretaget.

När koncessionen återkallas i det land där försäkringsföretaget har sitt huvudkontor skall tillsynsmyndigheterna i andra medlemsländer där företaget är etablerat genom agentur eller filial underrättas i syfte att företagets koncessioner skall återkallas även i dessa länder. I det fall frågan om återkallelse av koncession aktualiseras i ett medlemsland där ett försäkringsföretag är etablerat genom en agentur eller filial skall tillsynsmyndigheten i det landet först konsultera tillsynsmyndigheten i företagets hemland innan beslut fattas i frågan. Beslut om återkallelse av koncession får dock fattas utan konsultation, om det anses nödvändigt att verksamheten omedelbart upphör. Beslut om återkallelse av koncession skall omedelbart tillställas tillsynsmyndigheten i det land där försäkringsföretaget har sitt huvudkontor.

Försäkringsföretag med säte utanför EG (tredjelandsföretag) omfattas inte av etableringsfrihetsreglerna enligt det första skadeförsäkringsdirektivet och har således ingen rätt till etablering inom EG. I direktivet anges vissa minimikrav medlemsländerna måste uppställa för att ett tredjelandsföretag skall kunna beviljas koncession inom EG.

5.2 Andra skadeförsäkringsdirektivet

Direktivet innehåller bestämmelser om försäljning av försäkringar över gränserna inom EG, s.k. fri tjänstehandel och vissa kompletterande bestämmelser till det första skadeförsäkringsdirektivet.

Bestämmelserna om tjänstehandel avser försäkringsföretag med säte inom EG och som omfattas av det första skadeförsäkringsdirektivet.

Tjänstehandeln gäller enbart i de försäkringsgrenar som anges i det första skadeförsäkringsdirektivet.

5.2.1 Fri tjänstehandel

Med fri tjänstehandel på försäkringsområdet avses försäkring av en risk som är belägen i ett annat medlemsland inom EG än där det försäkringsföretag som försäkrat risken är etablerat. Med ett försäkringsföretags etablering avses en etablering såväl i form av ett huvudkontor (primär etablering) som en agentur eller filial (sekundär etablering). Tjänstehandel eller tjänsteförsäljning kan således bedrivas antingen från det medlemsland där försäkringsföretaget har sitt huvudkontor eller från det medlemsland där företaget har upprättat en agentur eller filial. Med agentur och filial jämställs varje permanent närvaro av ett försäkringsföretag i ett medlemsland. Om ett försäkringsföretag t.ex. har ett kontor med egen personal eller företräds av en person som har bemyndigande att handla på företagets vägnar i ett medlemsland är en sådan närvaro i landet att betrakta som en agentur eller filial. Med en risks belägenhet avses

- i fråga om fast egendom det land där egendomen är belägen
- i fråga om fordon det land där fordonet är registrerat
- i fråga om reseförsäkring, som tecknas för en tid av högst fyra månader, det land där försäkringsavtalet ingås.

När det gäller försäkring av andra risker anses risken belägen där försäkringstagaren är bosatt eller, om försäkringstagaren är juridisk person, där den verksamhet som omfattas av försäkringsavtalet är etablerad.

Tillsynen över försäkringsverksamhet genom tjänstehandel utövas av myndigheterna i försäkringsföretagets hemland oberoende av var verksamheten bedrivs, s.k. hemlandskontroll.

Enligt direktivet skall varje medlemsland inom EG medge försäkringsföretag, som är etablerade i ett annat medlemsland, att försäkra s.k. stora risker som är belägna inom dess territorium utan krav på etablering och koncession. Ett försäkringsföretag skall således på grundval av den koncession som beviljats i det land där företaget är etablerat kunna sälja försäkringar avseende stora risker inom hela EG-området genom fri tjänstehandel över gränserna. Med stora risker avses

- skador på eller förlust av järnvägsfordon, flygplan eller fartyg,
- skador på eller förlust av varor under transport,

- ansvar i samband med användning av flygplan och fartyg,
- kredit och borgen om försäkringen tecknas av näringsidkare,
- skador till följd av bl.a. brand och naturkrafter, övriga egendomsskador t.ex. stöld, ansvar samt kommersiella förluster under förutsättning att försäkringstagaren uppfyller minst två av följande tre kriterier

a) har en balansomslutning om minst 6,2 milj. ECU (ca 45 miljoner kronor)

b) har en omsättning om minst 12,8 milj. ECU (ca 90 miljoner kronor)

c) har minst 250 anställda.

(I ett första skede t.o.m. 1992 tillämpas i fråga om a-c ungefär dubbelt så höga värden).

De skadeförsäkringskategorier som inte kan definieras som stora risker är således sjuk- och olycksfalls-, motorfordons- och rättsskyddsförsäkring samt sådan egendoms- och ansvarsförsäkring som tecknas av konsument eller näringsidkare som inte uppfyller ovannämnda kriterier.

Det står ett medlemsland fritt att till kategorin stora risker hänföra även egendoms- och ansvarsförsäkring som tecknas av yrkessammanslutningar, joint ventures eller tillfälliga grupperingar.

Rätten att bedriva försäkringsverksamhet genom tjänstehandel gäller även andra risker än stora risker, s.k. massrisker, om försäkringsföretaget inte har koncession genom agentur eller filial för försäkring av massrisker i det land tjänsteförsäljningen skall bedrivas (mottagarlandet). Ett medlemsland kan medge en parallell försäljning av försäkringar avseende massrisker inom dess territorium, dvs. både från företagets huvudkontor och agenturen eller filialen i landet.

När det gäller tjänsteförsäljning av massrisker får ett mottagarland - till skillnad från vad fallet är ifråga om stora risker - uppställa krav på koncession. Uppställs krav på koncession gäller inte principen om hemlandskontroll utan verksamheten kommer att stå under tillsyn av tillsynsmyndigheten i mottagarlandet.

Försäkringsföretag som avser att bedriva gränsöverskridande försäkringsverksamhet genom tjänstehandel skall - oavsett det är fråga om stora risker eller massrisker - underrätta tillsynsmyndigheten i det land där företaget har sitt huvudkontor. Om den gränsöverskridande verksamheten skall bedrivas från en sekundär etablering, skall även tillsynsmyndigheten i det land där agenturen eller filialen är upprättad underrättas om den planerade verksamheten. I underrättelsen skall anges dels mottagarlandet för tjänstehandeln dels vilken typ av risker som skall försäkras.

Tillsynsmyndigheterna i de länder där försäkringsföretaget är etablerat (primärt och sekundärt) kan kräva att företaget lämnar in en verksamhetsplan för den planerade tjänstehandeln i enlighet med bestämmelserna i det första skadeförsäkringsdirektivet.

För att ett försäkringsföretag skall få bedriva tjänstehandel krävs vidare att företaget lämnar in vissa handlingar till tillsynsmyndigheten i mottagarlandet. De krav som härvid uppställs är olika beroende på om det är fråga om en koncessionspliktig tjänstehandel eller ej.

Följande krav ställs på försäkringsföretaget om det gäller försäkring av stora risker och massrisker som inte gjorts beroende av koncession. Till tillsynsmyndigheten i mottagarlandet skall försäkringsföretaget lämna in ett intyg, utfärdat av tillsynsmyndigheten i det land där företaget har sitt huvudkontor, som utvisar att företaget uppfyller solvenskraven enligt det första skadeförsäkringsdirektivet. Av intyget skall vidare framgå att företaget har koncession för verksamhet utanför hemlandet, vilka försäkringsgrenar som omfattas av företagets koncession och att tillsynsmyndigheten inte motsätter sig att företaget tillhandahåller tjänster i ett annat land.

Om tjänstehandeln skall bedrivas från en sekundär etablering skall dessutom inges ett intyg från tillsynsmyndigheten i det land där agenturen eller filialen är upprättad som utvisar att myndigheten inte har någon erinran mot den planerade verksamheten.

Vidare skall försäkringsföretaget lämna tillsynsmyndigheten i mottagarlandet uppgifter om vilken typ av risker som företaget avser att försäkra i landet genom tjänstehandel.

Försäkringsverksamhet genom gränsöverskridande tjänstehandel får inledas när ifrågavarande intyg och uppgifter har lämnats in till tillsynsmyndigheten i mottagarlandet.

Om en tillsynsmyndighet i ett medlemsland där ett försäkringsföretag är etablerat vägrar att utfärda ett sådant bevis som krävs för tjänstehandel, skall ärendet kunna prövas i domstol.

När den planerade tjänstehandeln avser försäkring av massrisker för vilka krävs koncession i mottagarlandet kan tillsynsmyndigheten i mottagarlandet fordra att försäkringsföretaget till sin koncessionsansökan - förutom de intyg och uppgifter som krävs för icke koncessionspliktig tjänstehandel - även fogar en verksamhetsplan med angivande av bl.a. de försäkringsvillkor det avser att tillämpa, de premienivåer som förutses. Vidare kan krävas att företaget lämnar in kopior på de formulär och andra handlingar som företaget avser att använda i förhållande till

försäkringstagarna, om motsvarande krav ställs på försäkringsföretag som är etablerade i mottagarlandet.

Ett försäkringsföretag som ansöker om koncession för massrisker genom tjänstehandel har rätt att inom sex månader få besked huruvida koncession beviljas eller ej. Koncessionfrågan skall bedömas på basis av om verksamhetsplanen är i överensstämmelse med landets lagar och administrativa bestämmelser. Om koncession inte beviljas skall beslutet närmare motiveras. Ett beslut varigenom koncession vägras skall kunna prövas av domstol.

När det gäller stora risker får det medlemsland där riskerna är belägna inte ha regler om förhandsgodkännande eller systematisk anmälan om allmänna och speciella avtalsvillkor, premienivåer, formulär eller andra handlingar som är avsedda för försäkringstagarna, dock kan viss information begäras om försäkringsvillkor och andra förhållanden i syfte att klarlägga att verksamheten bedrivs på ett lagenligt sätt.

I fråga om massrisker står det medlemsländerna fritt att ha lagar och förordningar rörande bl.a. godkännande av försäkringsvillkor, premienivåer, formulär m.m., dock under förutsättning att regelsystemet i det land förskringsföretaget är etablerat inte är tillräckligt för att ett tillfredsställande skydd för försäkringstagarna skall uppnås.

Om tillsynsmyndigheten i ett medlemsland finner att ett försäkringsföretag, som anskaffar försäkringar genom tjänstehandel i landet, inte följer de regler som är tillämpliga på företaget, skall myndigheten uppmana företaget att vidta rättelse. Om rättelse inte sker skall myndigheten anmäla förhållandet hos tillsynsmyndigheten i företagets hemland som har att vidta erforderliga åtgärder. Bedrivs tjänstehandeln från en sekundär etablering kan förhållandet också anmälas hos tillsynsmyndigheten i det land agenturen eller filialen är upprättad. Om försäkringsföretaget trots detta fortsätter att avvika från gällande regler i sin verksamhet får tillsynsmyndigheten i mottagarlandet, efter att ha informerat tillsynsmyndigheten i det land företaget är etablerat, ingripa och i yttersta fall anmoda företaget att upphöra med försäkringsverksamheten genom tjänstehandeln.

Vid anskaffning av försäkringar avseende massrisker genom tjänstehandel skall innan försäkringsavtal ingås försäkringstagarna informeras om i vilket land företaget är etablerat. Om tjänstehandeln sker från en primär etablering skall det land uppges där företaget har sitt huvudkontor medan vid tjänstehandel från en sekundär etablering skall det land uppges där agenturen eller filialen är upprättad.

Tillsynsmyndigheten i det land där ett försäkringsföretag, som bedriver tjänstehandel, är etablerat (primärt och/eller sekundärt) skall informeras av företaget om premieinkomsten från försäljningen i varje mottagarland fördelade på vissa i direktivet angivna försäkringsgrenar. Vid redovisningen skall avdrag inte göras för återförsäkringspremier. Uppgifterna om premieinkomsterna skall sedan tillställas resp. mottagarland.

Om premieinkomsten från tjänstehandeln från en etablering överstiger 25 milj. ECU skall en särskild redovisning krävas av tillsynsmyndigheten i etableringslandet. Även tillsynmyndigheten i mottagarlandet har rätt att kräva en särskild redovisning, om ett försäkringsföretags totala premieinkomst, dvs. premieinkomsten från ett företags samtliga etableringar, från tjänstehandeln i mottagarlandet överstiger ifrågavarande belopp.

För den koncessionspliktiga tjänstehandeln skall tekniska reserver avsättas i mottagarlandet. Storleken av reserverna skall bestämmas enligt reglerna i mottagarlandet. Detsamma gäller reglerna om vilka tillgångar som får användas till täckning av de tekniska reserverna.

När det gäller den icke koncessionspliktiga tjänstehandeln skall tekniska reserver avsättas och beräknas i enlighet med regelsystemet i etableringslandet.

Genom det andra skadeförsäkringsdirektivet undantas stora risker från kravet i det första skadeförsäkringsdirektivet att verksamhetsplanen skall innehålla uppgifter om de allmänna och särskilda försäkringsvillkor jämte premietariffer som ett försäkringsföretag avser att tillämpa.

Det andra skadeförsäkringsdirektivet innehåller också regler om val av tillämplig försäkringsavtalslag. Om försäkringstagaren har sin hemvist i eller, i fråga om företag, har sitt säte i det land där risken finns, gäller det landets lag såvida inte denna lag ger parterna rätt att själva välja vilken lag som skall tillämpas. Om risken finns i ett annat land är det där försäkringstagaren har sin hemvist eller sitt säte, föreligger valfrihet mellan dessa båda länders lagar. I fråga om järnvägs-, flyg-, sjö- och transportförsäkring får parterna fritt bestämma vilken lag som skall tillämpas.

6 Försäkringssammanslutningar

Det främsta exemplet på en försäkringssammanslutning eller försäkringsbörs är Lloyd's of London, som är världens största och ledande försäkringsmarknad.

En försäkringssammanslutning av delvis liknande slag som Lloyd's finns också i USA, nämligen the Illinois Insurance Exchange i Chicago. Denna börs är dock betydligt mindre än Lloyd's. Börsens verksamhetsområde är begränsat till ett antal delstater i USA.

Under 1980-talet bedrev även ett par andra försäkringsbörser verksamhet i USA. Ett exempel på en sådan börs är the New York Insurance Exchange som startade år 1980 på initiativ av industriföretag. Mindre än 2 % av premievolymen, som uppgick till ca 300 milj. dollar, härrörde från direktförsäkring. Börsen var således i stort sett enbart en återförsäkringsbörs.

En annan försäkringsbörs som bedrev verksamhet i USA under 1980-talet och som också upphört med verksamheten är the Insurance Exchange of the Americas i Miami. Denna börs var dock betydligt mindre än New York Insurance Exchange. Börsen hade en premieinkomst på ca 130 milj. dollar. Återförsäkringsaffärer svarade för ca 80 % av premieinkomsten.

Även i Australien etablerades en försäkringsbörs under 1980-talet, nämligen the Australian International Insurance Exchange i Perth. Börsen, som var verksam inom såväl direkförsäkringsområdet som återförsäkringsområdet, upphörde med verksamheten efter några år.

Anledningen till att de båda börserna på den amerikanska marknaden och börsen i Australien upphörde med verksamheten är enligt uppgift solvensproblem som främst förorsakades av överskottskapacitet på marknaden.

Under 1980-talet fanns i Kanada och Singapore planer på att etablera i form av försäkringsbörser organiserade sammanslutningar. Börsen i Kanada skulle enligt planerna främst inrikta sin verksamhet på direkt egendoms- och ansvarsförsäkring. Enligt kalkylerna skulle börsen inom 5 år ha en premieinkomst på ca 100 milj. kanadensiska dollar. Börsen i Singapore skulle enligt planerna utformas med New York Insurance

Exchange som förebild och således i huvudsak vara en återförsäkringsbörs. Av olika skäl inledde aldrig börserna i Kanada och Singapore någon verksamhet. Den främsta orsaken torde ha varit att det uppstod överskottskapacitet på försäkringsmarknaden vid de tidpunkter då börserna hade för avsikt att inleda sin verksamhet. Av betydelse i sammanhanget torde också ha varit de negativa internationella erfarenheterna under 1980-talet av etablering av försäkringsbörser.

Försäkringssammanslutningar av delvis liknande slag som Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange är the Institute of London Underwriters (ILU) i London och Verenigde Nerlandsee Beurssen (VNAB) i Rotterdam. Dessa börser har bildats genom att försäkringsbolag gått samman för att i fasta former bedriva koassuransverksamhet. Dessa sammanslutningar skiljer sig dock från de ovan redovisade försäkringsbörserna genom att varje försäkringsbolag inom resp. sammanslutning bedriver sin verksamhet enligt det regelsystem som gäller i allmänhet för försäkringsbolag. Till skillnad från försäkringsgivarna hos Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange är försäkringsgivarna hos ILU och VNAB således inte föremål för någon specialreglering.

I det följande lämnas en redogörelse för Lloyd's och Illinois Insurance Exchange.

6.1 Försäkringssammanslutningen Lloyd's

Lloyd's är världens ledande försäkringsmarknad. Där kan nästan allting försäkras såsom fartyg, flygplan, satelliter, supertankers, byggnadsprojekt, fabriker, oljeriggar, raffinaderier, boskap och kärnkraftsanläggningar m.m. Underlaget för denna verksamhet strömmar in till Lloyd's från alla delar av världen och den representerar en premieinkomst på mer än 20 miljoner pund varje arbetsdag. Lloyd's bidrag till Storbritanniens ekonomi överskrider 1 000 miljoner pund årligen.

6.1.1 Historik

Lloyd's leder sitt ursprung tre århundraden tillbaka i tiden till ett kafé, Lloyd's Coffee House, som etablerades av Edward Lloyd i slutet av 1600-talet i London. Exakt när Edward Lloyd öppnade sitt kafé är osäkert, men det är åtminstone känt sedan 1688. Kafét låg på Tower Street i närheten av Towern.

Liksom andra s.k. "coffee-houses", typiska för denna tid, var Lloyd's Coffee House ett ställe där olika affärsangelägenheter diskuterades och där man kunde höra det senaste skvallret och nyheterna. Vid denna tid fanns ännu inga dagliga tidningar.

Lloyd's Coffee House fick snart ett gott anseende när det gällde tillförlitligheten av nyheter inom sjöfarten och blev därför en populär mötesplats för dem som hade anknytning till handel och sjöfart.

Under 1600-talet meddelades försäkring av enskilda individer som mot en premie var beredda att ta en risk och att ansvara för risken med hela sin privata förmögenhet. Det var främst fråga om sjöförsäkring. Personerna, som meddelade försäkring, kallades för underwriters, därför att de skrev sitt namn under försäkringsbrevet för att på personlig basis garantera riskerna. Det var ofta förmögna köpmän, som vid sidan av sin huvudsakliga näring, ägnade sig åt att meddela försäkring. I allmänhet hade de själva ingen kontakt med dem som sökte försäkringsskydd utan kontakten förmedlades av försäkringsmäklare (brokers) som företrädde försäkringstagarna. Att försäkra en risk var således fråga om förhandling mellan en underwriter och en broker. Förhandling skedde ofta på något av de hundratals "coffee-houses" som fanns i London på den tiden.

Genom tillgången på tillförlitliga sjöfartsunderrättelser - en grundförutsättning för framgångsrik verksamhet inom sjöförsäkringsområdet - blev Lloyd's Coffee House med tiden allmänt erkänt som ett ställe, där man kunde finna lämpliga underwriters för att teckna försäkring inom sjöfartsnäringen. Edward Lloyd deltog inte själv i försäkringsaffärerna utan han nöjde sig med att endast tillhandahålla lokaler och andra faciliteter som hans kunder behövde för att kunna göra affärer med varandra. Edward Lloyd avled år 1713.

År 1720 antogs en lag av parlamentet som indirekt kan sägas ha haft stor betydelse för Lloyd's framtida utveckling till ett centrum för sjöförsäkring. Denna lag innebar att endast två bolag - Royal Exchange Assurance och London Assurance Corporations - fick tillstånd att i fortsättningen bedriva sjöförsäkringsrörelse. Emellertid tog lagen inte sikte på enskilda individer som meddelade sjöförsäkring. Verksamheten hos Lloyd's Coffee House kunde därför fortsätta och den fick t.o.m. ännu större betydelse sedan det visade sig att de båda bolag som fick koncession för sjöförsäkring inte bedrev verksamheten på ett seriöst sätt. Lloyd's Coffee House kom därmed att befästa sin ställning inom sjöförsäkringsområdet.

Under 1700-talet fick affärerna en allt större omfattning och den informella mötesplats som Lloyd's Coffee House utgjorde kom i fråga om affärsverksamhetens bedrivande att anta fastare former. Fortfarande fanns dock inga restriktioner i fråga om de affärer som fick göras hos Lloyd's. Vid sidan av seriös försäkringsverksamhet förekom ren vadslagning. År 1769 beslöt några av Lloyd's kunder, som ogillade den oseriösa verksamheten, att öppna ett eget etablissemang, the New Lloyd's Coffee House. Nya "Lloyd's" blev en slags privat klubb, där medlemskapet begränsades till att avse dem som var intresserade av skeppsfart och sjöförsäkring och där lokaler m.m. kontrollerades av medlemmarna. Fram till år 1774, då gamla Lloyd's Coffee House upphörde med verksamheten, fanns det två "Lloyd's" som konkurrerade med varandra.

Det visade sig snart att lokalerna hos New Lloyd's Coffee House var för små. År 1771 utsågs en kommitté (the Committee of Lloyd's) med uppgift att finna större lokaler. Detta var den först valda "Committee of Lloyd's". Kommittén lyckades efter några år att få hyra större lokaler hos Royal Exchange i London.

Det första juridiska dokument som reglerar Lloyd's verksamhet är från 1811 (the Trust Deed 1811). Dokumentet undertecknades på frivillig basis av Lloyd's medlemmar. Genom dokumentet förband sig medlemmarna att efterleva de beslut beträffande verksamhetens bedrivande som majoriteten av medlemmarna fattade på s.k. General Meetings. Vidare bemyndigades "the Committee" att i vissa avseenden företräda medlemmarna.

Med "the Trust Deed" kan Lloyd's sägas ha lämnat "kafé-epoken" för gott. Lloyd's var inte längre främst ett ställe för skvaller och förfriskningar även om det under många år efter tillkomsten av "the Trust Deed" kallades för "Lloyd's Coffee House" utan en samlingspunkt för affärsmän inom sjöförsäkringsområdet.

Den första lag som kom att reglera Lloyd's verksamhet tillkom 1871 (Lloyd's Act of Parliament). Denna lag har följts av Lloyd's Act 1888, 1911, 1925, 1951 och Lloyd's Act 1982 som med vissa kompletteringar fortfarande är gällande.

Genom Lloyd's Act 1871 konstituerades Lloyd's som en försäkringssammanslutning med rätt att själv reglera sin verksamhet genom utfärdande av särskilda förordningar, s.k. byelaws. Beslut om sådana byelaws skulle fattas av medlemmar i sammanslutningen på s.k. General Meetings. En byelaw måste dock godkännas av en domstol i London (the

Recorder of the City of London) innan den fick träda i kraft. Den löpande tillsynen över verksamheten anförtroddes the Committee. Genom lagen bildades också bolaget the Corporation of Lloyd's med uppgift att tillhandahålla lokaler och annan service som behövdes för den av medlemmarna bedrivna försäkringsverksamheten. Bolaget skulle självt inte bedriva någon försäkringsrörelse.

Medlemmarna hos Lloyd's fick enligt lagen endast bedriva sjöförsäkringsverksamhet. Sedan medlemmarna började att intressera sig alltmer för även annan försäkring än sjöförsäkring öppnades genom Lloyd's Act 1911 möjlighet för medlemmarna att meddela alla slag av försäkringar.

Möjligheten att genom byelaws reglera medlemmarnas verksamhet utnyttjades till en början i mycket liten utsträckning. Detta berodde delvis på att medlemmarna, som kände varandra väl och ofta hade samma bakgrund och värderingar, inte ansåg det nödvändigt att genom föreskrifter formalisera verksamheten.

År 1882 uppställdes som villkor för medlemskap hos Lloyd's att medel deponerades eller garanti lämnades som säkerhet för att försäkringsförpliktelserna infriades. Detta krav tog dock inte sikte på dem som redan var medlemmar.

Fram till början av 1900-talet kunde medlemmarna fritt disponera uppburna premier efter eget gottfinnande. År 1908 beslöts efter förslag från the Committee att premier skulle betalas in till en särskild fond. Samtidigt föreskrevs att medlemmarnas räkenskaper skulle granskas varje år av en auktoriserad revisor.

Vad gäller mäklarna bestämdes genom en muntlig överenskommelse att medlemmarna hos Lloyd's endast fick göra affärer med mäklare som godkänts av the Committee.

Med 401 medlemmar år 1870 var Lloyd's en förhållandevis liten försäkringssammanslutning. Antalet medlemmar ökade sedan långsamt fram till mitten av 1900-talet (623 medlemmar år 1913, 1248 medlemmar år 1927 och 2 590 medlemmar år 1949). Mot slutet av 1960-talet hade Lloyd's en otillräcklig kapacitet för att möta det ökade intresset - främst på den amerikanska marknaden - av flyg-, motor och ansvarighetsförsäkring. Detta föranledde Lloyd's att vidta vissa åtgärder för att öka antalet medlemmar. Således slopades år 1969 kravet på brittiskt medborgarskap för medlemskap hos Lloyd's och år 1970 öppnades möjlighet för kvinnor att bli medlemmar i sammanslutningen. Dessa förändringar medförde en kraftig ökning av antalet medlemmar hos Lloyd's från 6 000 medlemmar år 1970 till 18 500 medlemmar år 1980.

Redan under 1960-talet stod det klart att antalet medlemmar hade blivit alltför stort för att ha ett system där de enskilda medlemmarna på s.k. General Meetings beslutade om vilka regler som skulle gälla för verksamheten. Systemet var inte tillräckligt effektivt inte minst mot bakgrund av att medlemmarna i stor utsträckning förlitade sig på oskrivna regler.

År 1968 tillsattes en arbetsgrupp under ordförandeskap av Lord Cromer för att utreda vilka åtgärder som borde vidtas för att uppnå en effektivare reglering av verksamheten hos Lloyd's. År 1970 föreslog arbetsgruppen i en rapport (the Cromer Report) - förutom ett antal mindre förändringar - att the Committee of Lloyd's skulle tilldelas större makt när det gällde att reglera Lloyd's verksamhet. Förslaget att utöka the Committee's maktbefogenheter beaktades dock inte.

Idén att tilldela the Committee större maktbefogenheter aktualiserades på nytt av en år 1979 tillsatt arbetsgrupp med Sir Henry Fischer som ordförande. Mot bakgrund av att medlemsantalet fortsatte att öka kraftigt och med hänsyn till att ett par tvister mellan aktörerna på Lloyd's-marknaden hade inträffat som hotat att skada Lloyd's anseende fick denna arbetsgrupp i uppdrag att komma med förslag till en reformering av förvaltningen av Lloyd's. I en rapport (the Fischer Report) lämnade arbetsgruppen förslag till betydande förändringar av förvaltningen, vilka kom att ligga till grund för utformningen av Lloyd's Act 1982. Många av reglerna i Lloyd's Act 1982 har således sitt ursprung i the Fischer Report.

Genom Lloyd's Act 1982 inrättades ett nytt organ, the Council of Lloyd's, med uppgift att svara för den överordnade ledningen av Lloyd's. Medan omfattningen av the Committee's befogenheter hade varit oklar i många avseenden på grund av bristande legal reglering tilldelades the Council i lagen angivna uppgifter för att ingen osäkerhet skulle råda om det nya ledande organets rättsliga befogenheter och ansvar. Enligt lagen tilldelades the Council bl.a. rätten att utfärda regler för verksamheten hos Lloyd's genom s.k. byelaws. Detta innebar att medlemmarna hos Lloyd's fråntogs sin tidigare rätt att reglera sin verksamhet på s.k. General Meetings. The Council's befogenhet att utfärda regler för verksamheten tog inte sikte enbart på medlemmarna utan på samtliga aktörer på Lloyd's-marknaden såsom t.ex. försäkringsmäklarna. I the Council's uppgifter ingick också att vidta disciplinära åtgärder mot de aktörer på Lloyd's-marknaden som inte efterföljde utfärdade regler eller som misskötte sig på annat sätt.

6.1.2 Nuvarande förhållanden

Som redan framgått är Lloyd's inget försäkringsbolag utan en sammanslutning av individer, där de enskilda individerna för egen räkning bedriver försäkringsverksamhet. Det är alltså inte själva sammanslutningen utan medlemmarna i sammanslutningen som meddelar försäkring.

Försäkringssammanslutningen leds av *the Council of Lloyd's'* som har det övergripande ansvaret för verksamheten. Den dagliga löpande tillsynen över verksamheten inom sammanslutningen utövas av *the Committee of Lloyd's*. Lokaler och annan service som är erforderlig för försäkringsverksamhetens bedrivande tillhandahålls av *the Corporation of Lloyd's*.

Medlemmarna eller försäkringsgivarna i sammanslutningen kallas för members, underwriting members, Lloyd's underwriters eller Names. I det följande används begreppet *member* eller medlem.

Medlemmarna är organiserade i *syndikat*, där de ensamma eller tillsammans med andra medlemmar i syndikatet meddelar försäkring. I praktiken är det dock inte medlemmarna själva som accepterar och övertar risker utan denna uppgift handhas av s.k. *active underwriters* som är anställda vid syndikaten för att på medlemmarnas vägnar meddela försäkring. Ofta är underwriters också medlemmar i sammanslutningen.

Som regel meddelas försäkring i coassurans eller genom samförsäkringsavtal, där ansvaret fördelas mellan de medlemmar i syndikatet som deltar i ett försäkringsavtal. Försäkringsverksamheten bygger på principen om varje medlems individuella ansvar. Något solidariskt ansvar mellan medlemmarna existerar således inte utan varje medlem är endast ansvarig för sin egen andel av en risk och svarar för sina förpliktelser direkt gentemot försäkringskunden. En annan grundläggande princip är principen om varje medlems obegränsade ansvar. Detta innebär att den enskilde medlemmen med hela sin privata förmögenhet är ansvarig för sina förpliktelser gentemot försäkringskunderna.

Medlemmarna handhar inte själva sina affärer inom sammanslutningen utan dessa sköts av agenter. Det finns två typer av agenter - *members agents* och *managing agents*.

Members agents administrerar - med undantag av den direkta försäkringsverksamheten - medlemmarnas affärer. Bl.a. sköter dessa agenter medlemmarnas kontakter med syndikaten, placerar eventuellt överskott i försäkringsrörelsen m.m. Varje medlem är skyldig att utse en member agent.

Managing agents leder och administrerar syndikaten. Bl.a. ankommer det på managing agents att anställa underwriters vid syndikaten.

Underwriters har själva ingen kontakt med försäkringskunderna utan all affär förvärvas i princip genom särskilt godkända försäkringsmäklare, *Lloyd's-brokers*, som på uppdrag av sina klienter ingår försäkringsavtal med underwriters vid syndikaten. Att försäkra en risk hos Lloyd's är således en fråga om förhandlande mellan active underwriters och Lloyd's-brokers.

Underwriters hos Lloyd's får - med undantag av hem- och motorfordonsförsäkring på den brittiska marknaden - endast acceptera försäkringsaffär förmedlad av Lloyd-brokers. Lloyd's-brokers är dock inte begränsade till att förmedla affär enbart genom Lloyd's utan kan också utnyttja vanliga försäkringsbolag. Storleken på den affärsvolym som tillförs medlemmarna i sammanslutningen är således nästan helt beroende av mäklarnas intresse av att placera försäkringar på Lloyd's-marknaden. En Lloyd's-broker är liksom andra försäkringsmäklare skyldig att alltid se till kundens bästa och placera försäkring hos den försäkringsgivare som erbjuder de bästa villkoren för kunden.

Sammanfattningsvis kan konstateras att på den försäkringsmarknad som försäkringssammanslutningen Lloyd's representerar förekommer följande enheter och aktörer.

- *The Council of Lloyd's* som har det övergripande ansvaret för verksamheten
- *The Committee of Lloyd's* som utövar den dagliga löpande tillsynen över verksamheten.
- *The Corporation of Lloyd's* som tillhandahåller lokaler och annan service för försäkringsverksamheten.
- *Members of Lloyd's* som för egen räkning bedriver försäkringsverksamhet inom sammanslutningen
- *Syndikat* som är en form för samverkan mellan medlemmarna
- *Active underwriters* som är anställda vid syndikaten för att meddela försäkring på medlemmarnas vägnar
- *Members agents* som med undantag av den direkta försäkringsverksamheten sköter medlemmarnas affärer inom sammanslutningen
- *Managing agents* som leder syndikaten
- *Lloyd's-brokers* som tillför sammanslutningen försäkringsaffärer.

Av följande figur framgår gången av affärstransaktionerna mellan aktörerna på Lloyd's-marknaden jämte uppgift om antalet aktörer.

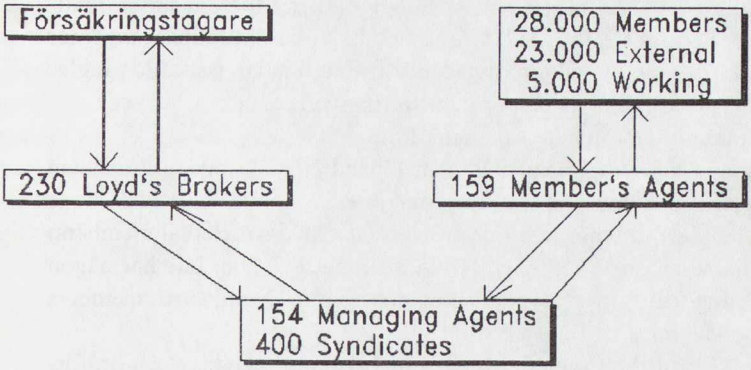

6.1.3 The Council of Lloyd's

Som redan framgått är the Council försäkringssammanslutningens ledande organ. Verksamheten hos Lloyd's bygger på självreglering. Enligt Lloyd's Act 1982 har the Council en lagstadgad rätt att fastställa regler för verksamheten. The Council har också till uppgift att utöva tillsyn över aktörerna på Lloyd's-marknaden.

På grund av självregleringen omfattas Lloyd's inte av Insurance Companies Act som reglerar verksamheten för försäkringsbolag i Storbritannien. Detta innebär bl.a. att försäkringsgivarna i sammanslutningen, dvs. medlemmarna, till skillnad från försäkringsbolagen inte behöver koncession för att få bedriva försäkringsrörelse. Ej heller står Lloyd's under direkt tillsyn av Department of Trade and Industry såsom fallet är med försäkringsbolagen på den brittiska marknaden.

Viss insyn i Lloyd's verksamhet har dock Department of Trade and Industry. Bl.a. skall the Council varje år till departementet ge in en årsberättelse över verksamheten och ett skriftligt intyg om att samtliga medlemmar i sammanslutningen har tillgångar som är tillräckliga i förhållande till försäkringsåtagandena.

Den närmare regleringen av Lloyd's verksamhet sker genom utfärdande av s.k. byelaws (förordningar) och olika föreskrifter av såväl finansiell som etisk natur. Bl.a. har the Council fastställt de närmare villkoren för medlemskap i sammanslutningen och för att bli godkänd som Lloyd's-broker. The Council har också fastställt regler för agenternas verksamhet och regler av etisk natur som aktörerna på Lloyd's-marknaden har att iaktta i sin verksamhet.

The Council har både rätt och skyldighet att ingripa om missförhållanden kan konstateras och har befogenhet att vidta disciplinära åtgärder mot de aktörer på Lloyd's-marknaden som inte iakttar fastställda regler eller godtagbara etiska principer i försäkringsverksamheten.

The Council har följande sammansättning:

- tolv ledamöter som arbetar med den löpande försäkringsverksamheten inom sammanslutningen (working members)
- åtta ledamöter som normalt inte arbetar vid Lloyd's (external members)
- åtta ledamöter med bred näringslivserfarenhet och som inte har någon anknytning till Lloyd's (nominated members). Nominated members måste godkännas av Bank of England.

Ledamöterna i the Council utser bland "working members" en ordförande, kallad the Chairman of Lloyd's, och två vice ordföranden. Vidare utses ytterligare en vice ordförande som tillika är verkställande direktör bland "nominated members".

The Council har alltså följande sammansättning.

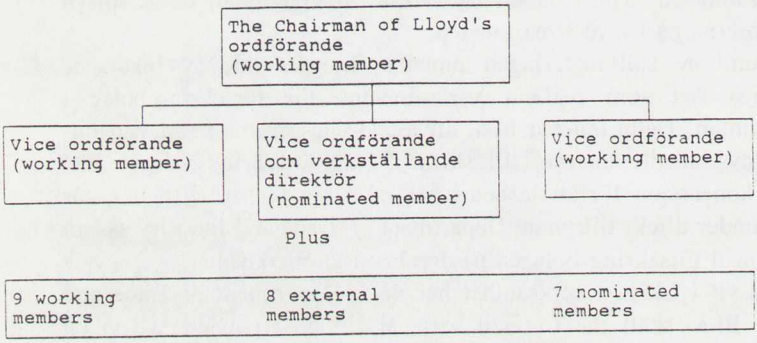

Som tidigare nämnts har the Council med stöd av Lloyd's Act 1982 delegerat viss uppgifter till the Committee of Lloyd's. Bl.a. utövar the Committee den dagliga löpande tillsynen över verksamheten. The Committee utgörs av de tolv s.k. working members i the Council.

Dessutom finns ett stort antal andra kommittéer som biträder the Council i dess arbete. En del kommittéer handlägger disciplinära frågor medan andra handlägger policyfrågor.

Ett disciplinärende kan aktualiseras genom att någon aktör på Lloyd's-marknaden handlar på ett sätt som är till skada för försäkringskunderna, medlemmarna, agenterna eller sammanslutningen som sådan. Disciplinärendet inleds med en undersökning av the Investigation Committee som har befogenhet att infordra alla dokument och upplysningar som är erforderliga för utredningen. Om the Investigation Committee i sin undersökning finner att disciplinära åtgärder är påkallade överlämnas ärendet till the Disciplinary Committee. The Disciplinary Committee kallar den som är föremål för undersökning till en s.k. hearing eller ett förhör. Vid förhöret har den anklagade rätt att biträdas av en advokat. Efter förhöret meddelar the Disciplinary Committee beslut i ärendet. Beslut om disciplinära åtgärder kan överklagas hos en s.k. Appeal Tribunal inom sammanslutningen. The Council avgör slutligen om ett av the Disciplinary Committee meddelat beslut om disciplinär åtgärd, som inte ändrats av the Appeal Tribunal, skall verkställas. I allvarliga fall kan en disciplinär åtgärd innebära uteslutning från sammanslutningen.

Exempel på kommittéer som sysslar med policyfrågor är the Accounting and Auditing Standards Committee och the Solvency and Security Committee, som lägger fram förslag i bl.a. redovisnings- resp. solvensfrågor. Ärenden om godkännande och registrering av Lloyd's-mäklare handläggs av the Broker Registration Committee.

6.1.4 The Corporation of Lloyd's

The Corporation bedriver inte själv någon försäkringsrörelse utan är närmast ett serviceföretag inom sammanslutningen. Som tidigare nämnts tillhandahåller the Corporation lokaler för medlemmarna i sammanslutningen samt en rad olika centraliserade stödfunktioner och annan service som är erforderlig för försäkringsverksamhetens bedrivande inom sammanslutningen.

The Corporation är indelad i sex grupper under ledning av en ordförande. Grupperna har olika ansvarsområden, nämligen

- *financial services* som bl.a. handhar redovisningen av transaktioner mellan försäkringsmäklare och försäkringsgivare
- *market services* med ansvar för bl.a. Lloyd's Policy Signing Office som kontrollerar och signerar alla försäkringsbrev som utfärdas inom sammanslutningen.
- *systems and communications* med ansvar för datasystemen

- *administration* med ansvar för lokalerna och olika administrativa tjänster
- *solicitor to the Corporation* som handlägger juridiska frågor inom försäkringsverksamheten
- *regulating services* som handlägger frågor som har samband med regleringen av aktörerna på Lloyd's-marknaden

Verksamheten hos the Corporation finansieras genom årliga avgifter från medlemmarna och mäklarna hos Lloyd's. Den samordning av verksamheten som sker genom the Corporation innebär att kostnaderna för lokaler och administrativa tjänster blir förhållandevis låga för aktörerna på marknaden. Ett nytt datasystem för informationsbehandling (LIMNET) är under utveckling. LIMNET är ett datanätverk, som underwriters och Lloyd's-brokers kan använda i sina affärer och i kontakterna med försäkringskunderna som kan kopplas in på nätverket.

6.1.5 Members of Lloyd's

Enligt Lloyd's Act 1982 får endast members of Lloyd's meddela försäkring inom sammanslutningen. Det finns två typer av medlemmar - *internal members* och *external members*. Internal members kallas de medlemmar som själva arbetar som underwriters i syndikaten. Övriga medlemmar kallas external members. Ursprungligen var alla medlemmar internal members och tecknade försäkring endast för egen räkning. Allteftersom försäkringsaffärerna fick en större omfattning och blev alltmer komplicerade ökade kraven på specialistkunskaper hos försäkringsgivarna. Detta ledde till att en del medlemmar specialiserade sig på vissa försäkringsgrenar inom vilka de tecknade försäkring i syndikaten utan att alltid själva ta någon andel av den risk som de försäkrade. Andra medlemmar avstod helt från att teckna försäkring. I stället fick andra personer i syndikaten teckna försäkring på deras vägnar. Den övervägande delen av Lloyd's medlemmar är idag external members.

Män eller kvinnor av vilken nationalitet som helst och som har fyllt 21 år kan bli medlemmar i Lloyd's. För medlemskap krävs dock att vissa villkor är uppfyllda.

Ansökan om medlemskap sker genom en memberagent hos the Council som har att godkänna medlemmar. Den som ansöker om medlemskap skall nomineras av en medlem och stödjas av fem andra medlemmar. Ansökan om medlemskap skall lämnas in före den 30 juni för att den blivande medlemmen skall kunna inleda sin försäkringsverksamhet den 1 januari följande år.

En grundförutsättning för medlemskap är att medlemmen har en god och stabil ekonomi. Till att börja med skall den blivande medlemmen genom en skriftlig bekräftelse från en godkänd bank, advokat eller revisor kunna styrka att han har en förmögenhet uppgående till minst 250 000 pund. Av denna summa skall 60 % utgöras av omsättningstillgångar medan 40 % får bestå av fasta tillgångar.

Vid invalet i sammanslutningen skall medlemmen deponera pengar och/eller tillgångar som bestäms av the Council. Depositionens storlek är 25 000 pund eller 20 % av den maximipremieinkomst som beviljas av the Council.

Maximipremieinkomsten anger gränsen för hur stor premieinkomst den enskilde medlemmen får teckna. Gränsen bestäms utifrån hur mycket lätt realiserbara tillgångar som medlemmen förfogar över och hur stor deposition som gjorts. Exempelvis kan en medlem med tillgångar på 100 000 pund och deposition på 50 000 pund teckna affär med en premieinkomst på upp till 200 000 pund per år.

En medlem måste vidare årligen genomgå en solvenstest för kontroll av att medlemmen har tillräckliga tillgångar i förhållande till ingångna förbindelser.

Det åligger medlemmarna att vidmakthålla medel och andra tillgångar vid de av the Council fastställda nivåerna. I annat fall kan the Council antingen sänka maximipremieinkomsten eller förelägga medlemmen att tillskjuta ytterligare kapital eller att upphöra med verksamheten. Medlemskapet hos Lloyd's är personligt och kan inte överlåtas.

Det främsta motivet för att meddela försäkring som medlem hos Lloyd's torde vara att medlemmen - bortsett från initialpositionen - inte behöver deponera sina tillgångar inom sammanslutningen utan det räcker med ett intyg om att medlemmarna har tillräckliga tillgångar till säkerhet för ingångna förpliktelser. Medlemmen kan därför få dubbel avkastning på sin förmögenhet dels genom privat förvaltning dels genom försäkringsrörelsen i syndikaten. Tidigare innebar ett medlemskap också betydande skattemässiga fördelar. Förluster i försäkringsrörelsen kunde skrivas av mot medlemmens taxerade inkomst samtidigt som överskott i försäkringsrörelsen genom avsättning till premiereserver inte blev föremål för beskattning. Skattereglerna har dock numera minskat i betydelse genom ändring av avdragsmöjligheterna och genom att marginalskatterna sjunkit kraftigt.

Antalet medlemmar i Lloyd's under det senaste decenniet framgår av följande tabell.

År	*Antal medlemmar*
1980	18 552
1982	20 145
1984	23 438
1986	28 597
1988	33 532
1990	28 386

Att många medlemmar lämnat Lloyd's under senare år har bland annat samband med att vissa syndikat drabbats av förluster på grund av stora ersättningsanspråk i anledning av katastrofskador samtidigt som premienivån varit låg till följd av en stor försäkringskapacitet på världsmarknaden.

6.1.6 Syndikat

Som redan framgått är medlemmarna hos Lloyd's sammanslutna i syndikat som administreras av managing agents. I syndikaten meddelar medlemmarna försäkring genom active underwriters. Syndikaten är inriktade på att meddela försäkring på någon av Lloyd's fyra huvudmarknader - marine, non-marine, aviation eller motor. Den enskilde medlemmen ansluter sig i samråd med sin member agent till det syndikat som bäst passar hans egen affärsinriktning. Ingenting hindrar att en medlem tillhör flera syndikat.

Ett syndikat är inte en juridisk person eller någon associationsform med rättskapacitet utan en i lag oreglerad form för samverkan som bygger på en affärsöverenskommelse mellan de medlemmar som ingår i syndikatet. Överenskommelsen avser samverkan vid meddelande av försäkring under ett år. Sammansättningen av syndikaten varierar alltså år från år.

Ett syfte med syndikaten är att medlemmarna genom samarbete skall tillsammans kunna acceptera risker som är alltför stora för att kunna bäras av den enskilde medlemmen. Ett syndikats försäkringskapacitet utgörs av den sammanlagda maximipremieinkomst som har fastställts av the Council för varje medlem som ingår i syndikatet. Ett annat syfte med systemet med syndikat är att försäkringsverksamheten skall kunna

bedrivas på ett effektivt sätt inom sammanslutningen. Genom att medlemmarna som meddelar försäkring inom samma försäkringsgren är organiserade tillsammans i ett syndikat underlättas bl.a. administrationen av försäkringsverksamheten.

Såväl syndikaten som medlemmarna inom resp. syndikat konkurrerar med varandra när det gäller att förvärva goda risker. Att medlemmarna samarbetar i ett syndikat innebär alltså inte att konkurrens saknas mellan dem.

Det finns omkring 400 syndikat, varierande i storlek alltifrån endast ett fåtal medlemmar till över tusentalet. Varje syndikat har ett registreringsnummer. I följande tabell redovisas de syndikat som har den största försäkringskapaciteten.

Syndikat		Managing agency	Försäkringskapacitet (milj.pund)	
			1990	1989
Marine	(418)	Merett Underwriting Agency Ltd	£216,2	£242,1
Non-Marine	(210)	Sturge Non-marine Syndicate Ltd	£185,8	£176,4
Marine	(206)	Sturge Marine Syndicate Ltd	£177,9	£193,8
Non-marine	(190)	Three Quays Underwriting Ltd	£163,6	£158,8
Non-marine	(362)	Murray Lawrence & Partners	£146,7	£143,4

Det finns tecken som tyder på att Lloyd's går mot en utveckling med färre och starkare syndikat för att kunna acceptera de allt större kommersiella riskerna. Redan har ett antal mindre syndikat gått samman för att höja försäkringskapaciteten. Tidigare fanns en strikt uppdelning av syndikaten på de olika delmarknaderna. T.ex. fick ett syndikat på sjöförsäkringsmarknaden inte meddela annan försäkring än sjöförsäkring. Barriärerna mellan delmarknaderna upphävdes den 1 januari 1991. Numera är det alltså tillåtet för de olika syndikaten att tillhandahålla s.k. paketlösningar, dvs. försäkringar av olika slag. Huvudsyftet med denna förändring är att öka Lloyd's konkurrenskraft på världsmarknaden.

6.1.7 Försäkringsagenter

Medlemmarnas verksamhet inom sammanslutningen bygger på ett system med agenter. Endast genom agenter kan medlemmarna agera. Som nämnts finns det två typer av agenter - member agents och managing agents. Member agents sköter - med undantag av den direkta försäkringsrörelsen - medlemmarnas affärer och företräder dem i olika angelägenheter inom sammanslutningen. En member agents huvudsakliga

funktion är att vara rådgivare åt en medlem. Det kan gälla val av syndikat, placering av överskott i försäkringsrörelsen eller skatterådgivning. En managing agent leder och administrerar syndikaten och är i denna funktion ansvarig för att den försäkringsrörelse som drivs i syndikaten för medlemmarnas räkning sköts på ett godtagbart sätt. För att verka som member agent eller managing agent krävs godkännande av the Council. En person som godkänts som managing agent har under vissa villkor möjlighet att även verka som en member agent, en s.k. *combined agent*. Agenternas verksamhet regleras av särskilda föreskrifter som the Council har fastställt.

Förhållandet mellan medlemmarna och agenterna bygger på skriftliga överenskommelser. Detsamma gäller förhållandet mellan members agents och managing agents. Varje medlem ingår ett separat avtal med såväl en member agent som en managing agent. Vidare har member agents separata avtal med olika managing agents. Förhållandet mellan de olika aktörerna framgår av följande skiss.

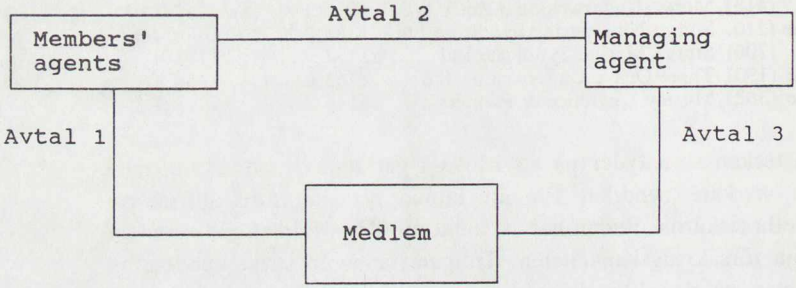

Avtal 1 är ett kontrakt mellan en medlem och en member agent. Avtalet, som undertecknas av båda parter, fastställer agentens uppgifter och skyldigheter samt medlemmens åligganden. Som regel föreskriver avtalet att agenten efter samråd med medlemmen skall besluta om

- vilket eller vilka syndikat som medlemmen skall tillhöra,
- hur medlemmens försäkringskapacitet, dvs. den av the Council fastställda maximipremieinkomsten, skall fördelas på de olika syndikaten som medlemmen är ansluten till och på de olika försäkringsgrenarna inom ett syndikat
- ökning eller minskning av medlemmens försäkringsengagemang i ett syndikat
- placering av överskott i medlemmens försäkringsrörelse.

Genom avtalet får som regel agenten också i uppdrag att förvalta medel som medlemmen frivilligt avsätter för att förstärka kapitalbasen i försäkringsrörelsen, s.k. personal reserv funds.

I agentens uppdrag ingår också att fortlöpande informera medlemmar om resultatutvecklingen i syndikaten och om händelser av väsentlig betydelse i verksamheten samt förvara räkenskapshandlingar i fråga om den försäkringsrörelse som drivs för medlemmens räkning i de olika syndikaten.

Det förekommer att avtal inte innehåller några detaljregler om agentens befogenheter. Allmänt gäller dock att agenterna har rätt att - med iakttagande av den affärsetik som gäller på de marknader där de erbjuder sina tjänster - vidta de åtgärder som normalt anses hänförliga till ett agentuppdrag. Med medlemmens samtycke kan en member agent delegera vissa av sina uppgifter till en annan agent, en s.k. *subagent*.

Som regel har en medlem endast en member agent. Ingenting hindrar emellertid att medlemmen utser flera agenter. Detta kan vara förenat med både fördelar och nackdelar. Samtidigt som anlitandet av flera agenter innebär utökade affärsmöjligheter kan det medföra administrativa komplikationer. Om en medlem utser flera agenter är han skyldig att utse en av agenterna till en s.k. *co-ordinating agent*, dvs. en agent med uppgift att samordna verksamheten.

Medlemmens förpliktelser enligt avtalet gentemot member agent är främst att förse agenten med erforderliga medel som denne skall vidarebefordra till syndikaten för betalning av de skadeersättningar som föranleds av de försäkringsåtaganden som ingås för medlemmens räkning. Avtalen föreskriver regelmässigt skyldighet för en medlem att genast underrätta agenten om medlemmen skulle komma på obestånd och om andra förändringar i ekonomiska förhållanden som begränsar medlemmens möjligheter att förse agenten med erforderliga medel.

Member agents samarbetar inte med alla managing agents inom sammanslutningen. En del member agents är specialiserade på någon av eller del av Lloyd's huvudmarknader - sjö, flyg, motor och egendom - och har därför ett begränsat antal samarbetsavtal med managing agents, medan andra member agents har en mer omfattande verksamhet och samarbetar med managing agents som representerar syndikat över hela Lloyd's-marknaden. En del member agents samarbetar vidare med Lloyd's mäklare medan andra är helt fristående. Dessutom finns som nämnts combined agents.

Genom valet av member agent bestäms således vilka syndikat som en medlem har möjlighet att ansluta sig till och affärsmöjligheterna i övrigt. Fördelen med en helt fristående agent är att han torde ha en mera objektiv syn på verksamheten än en combined agent eller en member agent som samarbetar med en mäklare. Samtidigt torde en helt fristående agent ha ett mindre kontaktnät än övriga agenter, vilket begränsar affärsmöjligheterna.

Valet av menber agent är alltså av central betydelse för en medlem. Medlemmarna betalar en avgift till de agenter som de anlitar. Hos Lloyd's förs centralt ett offentligt register över de avgifter som de olika agenterna debiterar.

Avtal 2 är en överenskommelse mellan en member agent och en managing agent som administrerar ett syndikat till vilket en member agent ansluter sina medlemmar. Syftet med avtalet är att reglera mellanhavandena mellan agenterna så att de kan fullgöra sina uppgifter som member agent resp. managing agent. Avtalet, som undertecknas av båda parter, anger resp. agents skyldigheter.

En members agents huvudsakliga skyldigheter enligt avtalet är som regel att

- vidta alla de nödvändiga åtgärder som krävs för att medlemmen skall tillskjuta medel för betalning av de skadeersättningar som föranleds av de försäkringsåtaganden som ingås för medlemmens räkning i syndikatet
- ersätta en managing agent för eventuella kostnader för indrivning av medel från medlemmen, om en member agent inte fullgör detta uppdrag
- informera en managing agent om förändringar som kan begränsa medlemmens möjligheter att tillskjuta erforderliga medel

En managing agents huvudsakliga skyldigheter enligt avtalet är som regel att

- förse en member agent med all relevant information om försäkringsrörelsen i syndikatet
- för varje medlem som en member agent företräder tillhandahålla räkenskapshandlingar beträffande försäkringsrörelsen.

Avtal 3 utgör överenskommelsen mellan en medlem och en managing agent. Detta avtal undertecknas varken av medlemmen eller en agenten utan parterna omfattas automatiskt av detta avtal när avtal 2, som hänvisar till detta avtal, undertecknas. Om en member agent är en

combined agent omfattas parterna av avtalet när avtal 1 undertecknas. Avtal 3 är alltid fogat till avtal 1.

Enligt avtal 3 åligger det en managing agent bl.a. att

- acceptera risker på medlemmens vägnar
- bestämma om principerna för meddelande av försäkring
- utse active underwriters vid syndikatet och övervaka deras verksamhet
- sköta skadereglerlngen
- bestämma principerna för återförsäkring av de risker som övertas för medlemmens räkning
- föra räkenskaper över verksamheten
- upprätta årsbokslut och årsredovisning
- besluta om "reinsurance to close" (se avsnitt 6.1.11).

För den enskilde medlemmen innebär avtal 3 en förpliktelse både mot övriga medlemmar i syndikatet och agenten som leder syndikatet att rätta sig efter de regler som samförsäkringen inom syndikatet förutsätter.

Som framgått får agenterna genom avtalen omfattande befogenheter att handla på medlemmarnas vägnar. Detta gäller särskilt en managing agent som genom avtalen har rätt att i yttersta fall ta en medlems hela privata förmögenhet i anspråk för att betala de skadeersättningar som försäkringsrörelsen ger upphov till. Av denna anledning uppställs särskilda krav på agenterna. Således föreskrivs krav på registrering hos the Council och att agenterna bedriver sin verksamhet i en associationsrättslig form.

När det gäller registreringen agerar the Council genom en särskild kommitté - the Underwriting Agents Registration Committee (UARC) - som kartlägger om en person är lämplig för uppdraget som agent och i övrigt uppfyller vissa föreskrivna krav. Om registrering sker införs uppgifter om agenten i ett särskilt register. Av registret framgår om en person har rätt att agera som member agent, managing agent eller som combined agent. Om en person är registrerad som managing agent eller combined agent anges i registret vilket eller vilka syndikat som agenten har rätt att administrera.

Den associationsrättsliga formen för en agentur får - med undantag av enskild firma - i stort sett vara vilken som helst erkänd typ av företag. Vi ansökan om registrering skall företagets stadgar lämnas in. Med stadgar avses bolagsordning och andra handlingar som utvisar ändamålet med företagets verksamhet. Av stadgarna skall framgå att företagets huvudsakliga uppgift är att bedriva verksamhet vid Lloyd's och att något hinder inte föreligger att iaktta Lloyd's regler på området.

Agenternas verksamhet övervakas kontinuerligt. I tillsynen fästs särskild vikt vid ägarförhållandena i ett agentföretag. Bl.a. finns en tioprocentregel i fråga om de agenturer som drivs i aktiebolagsform. Regeln innebär att en person inte utan medgivande av the Council får äga en större andel av aktierna i ett agentbolag som svarar mot ett röstetal om högst 10 % av röstetalet för samtliga aktier.

För att förebygga intressekonflikter uppställs vidare förbud för Lloyd's mäklare att ha ägarintressen i agentföretag som administrerar syndikat. Ej heller får en managing agent har ägarintressen i ett mäklarföretag som förmedlar försäkring från syndikaten. Förbudet omfattar även mäklarens och agentens familjemedlemmar.

Det finns även andra regler som syftar till att skydda medlemmarnas intressen. Exempelvis är agenterna skyldiga att underrätta medlemmarna om transaktioner där de själva kan ha intressen. Vidare finns regler som syftar till att förhindra att ett syndikat gynnas på ett annat syndikats bekostnad.

6.1.8 Lloyd's brokers

I Lloyd's Act 1982 definieras en Lloyd's-mäklare som ett enkelt bolag eller en juridisk person som har tillstånd av the Council of Lloyd's att förmedla försäkringsaffärer för Lloyd's. Vidare stadgas att en medlem i sin försäkringsrörelse endast skall acceptera försäkringsaffärer genom Lloyd's-mäklare. Enligt Lloyd's Brokers Byelaw får ingen person utan att vara registrerad som Lloyd's-mäklare förmedla försäkringar för Lloyd's.

Lloyd's-mäklarnas verksamhet är ingående reglerad. Till en början krävs godkännande av the Council och registrering för att få verka som Lloyd's-mäklare. Som tidigare nämnts handlägger the Broker Registration Committee ärenden om registrering av mäklare. När mäklarna har inlett sin verksamhet är de föremål för en kontinuerlig övervakning. Syftet med regleringen och övervakningen är att säkerställa både försäkringskundernas och medlemmarnas intressen.

Alla mäklare hos Lloyd's, såväl enskilda individer som juridiska personer, måste undergå en omfattande ekonomisk undersökning genom the Committee of Lloyd's innan de får teckna affärer hos Lloyd's underwriters. Vidare måste de årligen genomgå en strikt solvenstest.

Den som ansöker om godkännande och registering av ett mäklarföretag skall lämna en redogörelse för vilka personer som har ägarintressen i

mäklarföretaget, s.k. controllers. Med controllers avses både fysiska och juridiska personer som direkt eller indirekt innehar aktier eller andelar i mäklarföretaget motsvarande minst 15 % av röstetalet för samtliga aktier eller andelar i företaget. Detaljerade upplysningar skall lämnas om varje controller. Syftet med denna uppgiftsskyldighet är att Lloyd's skall kunna bilda sig en uppfattning om ägarförhållandena är lämpliga och om de personer som har inflytande i företaget är personer med gott anseende.

Anledningen till att särskild vikt fästs vid ägarförhållanden är också att förhindra att intressekonflikter uppstår. Om exempelvis en managing agent som administrerar ett syndikat eller ett försäkringsbolag har ägarintressen i ett mäklarföretag anses risk föreligga för att mäklarverksamheten inte bedrivs på ett objektivt sätt. Av denna anledning får som tidigare nämnts en managing agent inte ha ägarintressen i ett mäklarföretag på Lloyd's-marknaden liksom ett mäklarföretag inte får ha engagemang i en agentur som tillhör en managing agent. Ett försäkringsbolag får visserligen ha ägarintressen i ett mäklarföretag, men i så fall måste mäklarna skriftligen underrätta kunderna om detta förhållande innan en affär placeras hos ett sådant bolag. Detsamma gäller om ett mäklarföretag skulle ha ägarintressen i ett försäkringsbolag.

För att undvika intressekonflikter föreskrivs vidare att en Lloyd's-mäklare i princip inte får ägna sig åt annan verksamhet än förmedling av försäkringar.

Till ansökningen av godkännande av registreringen av ett mäklarföretag skall vidare fogas en redogörelse för de personer som ingår i ledningen för företaget. Av redogörelsen skall för varje person framgå yrkesutbildning och erfarenhet av försäkringsverksamhet. För att Lloyd's skall kunna bilda sig en uppfattning om personerna i ledningen är lämpliga för uppdraget har Lloyd's också rätt att på eget initiativ inhämta upplysningar om ekonomiska och andra personliga förhållanden.

Lloyd's-mäklarna disponerar betydande belopp i form av premier och skadeersättningar innan överföring av medlen sker till syndikaten eller kunderna. Av denna anledning uppställs krav på mäklarföretagets kapitalreserver och likviditet. Varje mäklarföretag är årligen föremål för kontroll av företagets ekonomiska ställning. Kontrollen syftar till att fastställa företagets likviditetsmarginaler. För att säkerställa försäkringsgivarnas och kundernas intressen krävs också att mäklarna har särskilda bankkonton för medel som härrör från försäkrade resp. försäkringsgivare.

Vidare krävs att varje mäklare har en försäkring för skadeståndsskyldighet som kan åläggas honom om han åsidosätter sina skyldigheter.

Regleringen av mäklarnas verksamhet avser också redovisningen och dokumentationen av affärstransaktionerna. Bl.a. krävs att alla handlingar som ligger till grund för en försäkringsaffär skall bevaras i 80 år.

I sin verksamhet är mäklarna skyldiga att iaktta vissa förhållningsregler som the Council har utfärdat - Lloyd's Code. Dessa regler innebär i huvudsak att mäklarna skall ge objektiva råd, hålla kunderna väl underrättade om omständigheter som är av betydelse för dem och lämna information om de provisioner som de uppbär från olika försäkringsgivare. En grundregel är att en affär skall - oavsett om det är en försäkringsgivare på Lloyd's-marknaden eller ej - placeras hos den försäkringsgivare som erbjuder de bästa villkoren från kundens synpunkt. Särskilt framhålles vikten av att mäklaren noga aktar sig för att bli inblandad i intressekonflikter.

Mäklaren skall till kunden vidarebefordra all dokumentation som rör hans försäkringsaffärer och utfärda täckningsbevis utan dröjsmål. I skadeärenden skall mäklaren underlätta skaderegleringen genom att upplysa berörda parter om deras förpliktelser och insamla information som är nödvändig för skaderegleringen.

I mäklarens lokaler skall finnas en skylt som upplyser kunderna om de regler som mäklaren enligt Lloyd's code har att iaktta i verksamheten. Vidare skall av skylten framgå att the Council of Lloyd's tar emot eventuella klagomål beträffande mäklarens verksamhet.

6.1.9 Meddelande av försäkring hos Lloyd's

Att försäkra en risk hos Lloyd's är som redan nämnts en fråga om förhandling mellan Lloyd's underwriters och Lloyd's-brokers. Förhandlingen sker i *the Underwriting Room* i Lloyd's huvudbyggnad i London, där rent fysiskt varje risk accepteras och försäkring meddelas av underwriters som representerar de olika syndikaten. I princip får Lloyd's underwriters endast acceptera affärer i the Underwriting Room som förutom underwriters i huvudsak endast får beträdas av Lloyd's-brokers. I the Underwriting Room är underwriters placerade i s.k. *boxes* eller bås, där de tar emot mäklarna för förhandling.

Som representant för den försäkrade är det en Lloyd's-brokers uppgift att lämna råd till sin uppdragsgivare om bästa försäkringslösning och att teckna försäkring hos den försäkringsgivare - på Lloyd's-marknaden eller

utanför denna marknad - som erbjuder de bästa villkoren. I de fall risken placeras på Lloyd's-marknaden upprättar mäklaren först en handling med detaljer om den aktuella risken. Denna handling kallas för *the slip*. Nästa steg är att i the Underwriting Room förhandla om premiens storlek och andra villkor. Mäklaren kontaktar först en s.k. leading underwriter, dvs. en underwriter som är expert på just den aktuella försäkringstypen, vid något av syndikaten. Underwritern bedömer risken huvudsakligen på basis av the slip och lämnar sedan, om han är beredd att acceptera risken, en muntlig offert. Som regel avser offerten endast en mycket liten andel av risken, eftersom de risker som tillförs Lloyd's ofta avser mycket stora risker. Därefter kontaktar mäklaren som regel leading underwriters vid andra syndikat för att få ytterligare offerter på risken. Efter att ha utvärderat offerterna vänder sig mäklaren till den leading underwriter som erbjuder de bästa villkoren för att få en andel av risken tecknad.

Underwritern gör en s.k. kvotering, dvs. anger premiens storlek och övriga villkor på the slip. Vidare anges en s.k. *line*, dvs. hur stor andel av risken som underwritern tecknar för syndikatets räkning. Vid sidan av the line skriver underwritern sin signatur. Mäklaren kontaktar sedan andra underwriters för att the slip skall bli fulltecknad och risken sålunda täckt till 100 %. Dessa underwriters har att - med utgångspunkt från de i the slip angivna villkoren - ta ställning till om de skall acceptera någon andel av risken. De villkor som the leading underwriter har fastställt kan alltså inte ändras av efterföljande underwriters. Varje underwriter som accepterar en andel av risken anger sin line på the slip jämte en signatur.

När the slip är fulltecknad skall mäklaren anmäla risken för registrering hos Lloyd's Policy Signing Office (LPSO) för registrering. Registreringsskyldigheten infördes år 1986 för att möjliggöra uppföljning och kontroll av alla affärstransaktioner mellan underwriters och mäklare.

Det ankommer sedan på mäklaren att informera sin klient om att risken i sin helhet har täckts och om de kvoteringar som gjorts på the slip. Detta kan ske muntligen men skall alltid bekräftas skriftligen med en s.k. cover note som utgör en preliminär förbindelse gentemot försäkringsgivaren i avvaktan på försäkringsbrevets färdigställande. Samtidigt debiteras försäkringstagaren för premien som mäklaren erhåller. Mäklaren förbereder sedan ett försäkringsbrev som lämnas in till LPSO för undertecknande. LPSO kontrollerar försäkringsbrevet utifrån detaljerna på the slip. Efter kontrollen utfärdas och signeras försäkringsbrevet av LPSO på de inblandade syndikatens vägnar. Försäkringsbrevet återsänds sedan till mäklaren som överlämnar det till försäkringstagaren.

Premien översänder mäklaren till the leading underwriter. Som regel tillämpas det s.k. terms of trade-förfarandet dvs. the leading underwriter har som ett villkor för uppgörelsen i the slip angivit dagen för premiens betalning. Enligt den brittiska försäkringsrörelselagstiftningen måste Lloyd's underwriters betala hela den erhållna premien till the Premium Trust Fund, som står under tillsyn av Department of Trade and Industry. Avräkningen av premien mellan syndikaten görs centralt varje månad på basis av siffror framtagna av LPSO.

Vid försäkringsfall upprättar mäklaren en skadeanmälan jämte erforderliga handlingar i ärendet. Mäklaren förhandlar sedan för sin uppdragsgivares räkning om försäkringsersättningen med de underwriters som försäkrat risken. Dessa s.k. active underwriters är som redan framgått inte personligen ansvariga för ingångna avtal utan företräder endast medlemmarna i syndikaten vid skadereglerlngen. Av principen om varje medlems individuella ansvar följer att mäklaren endast kan rikta krav och vidta rättsliga åtgärder mot varje medlem separat som genom en active underwriter försäkrat en andel av ifrågavarande risk.

När överenskommelse träffats med berörda underwriters om regleringen av skadan upprättar mäklaren en särskild handling med uppgift om vilka ersättningar resp. underwriter åtagit sig att betala för syndikatets räkning. Denna handling ges in till LPSO. Efter kontroll signeras handlingen. Därefter utbetalas ersättningen centralt på berörda syndikatets vägnar till mäklaren för vidarebefordran till försäkringstagaren. Slutavräkning avseende premier och skadeersättningar mellan Lloyd's-brokers och syndikaten görs upp månadsvis på basis av siffror framtagna av LPSO.

6.1.10 Säkerheten för försäkringstagarna hos Lloyd's

Som redan framgått bygger försäkringsverksamheten hos Lloyd's på principen om varje medlems personliga och obegränsade ansvar. För att säkerställa försäkringstagarnas intressen finns ett system med likviditetsgarantier, reservfonder och maximipremieinkomster. Detta säkerhetssystem - "chain of security" - innefattar också den tillsyn som the Council of Lloyd's och the Committee of Lloyd's utövar över försäkringsverksamheten. I modern tid har ingen försäkringstagare lidit förlust på grund av bristande betalningsförmåga hos Lloyd's medlemmar.

Som redovisats i avsnitt 6.1.5 krävs en förmögenhet uppgående till minst 250 000 pund för att få meddela försäkring hos Lloyd's. Förmö-

genheten skall utgöras av lätt realiserbara tillgångar. Av tillgångarna skall 60 % bestå av omsättningstillgångar medan resterande 40 % kan bestå av andra tillgångar såsom fastigheter. The Council fastställer för varje medlem den nivå som värdet på tillgångarna måste uppgå till. Medlemmarna är skyldiga att vidmakthålla tillgångarna vid fastställda nivåer och skall kunna styrka detta närhelst the Council så begär. Om tillgångarna till följd av värdeminskning eller andra skäl inte skulle uppgå till den fastställda nivån kan the Council kräva att tillgångar särskilt deponeras hos Lloyd's eller begränsa storleken på den premieinkomst som den enskilde medlemmen får teckna (maximipremieinkomsten). I sista hand kan the Council förelägga medlemmen att upphöra med att teckna försäkring.

Det sammanlagda värdet av de tillgångar som the Council krävt att medlemmarna skall inneha för att få meddela försäkring utgör ett reservkapital som kan tas i anspråk för att täcka förluster i den försäkringsrörelse som drivs i syndikaten för de enskilda medlemmarnas räkning. Av principen om varje medlems obegränsade ansvar följer emellertid att den enskilde medlemmens ansvar för ingångna förpliktelser inte är begränsad till den av the Council fastställda nivån i fråga om tillgångarnas värde utan medlemmen är ansvarig utöver denna nivå med hela sin privata förmögenhet. Det reservkapital som kan tas i anspråk vid en eventuell förlust överstiger därför i praktiken värdet av de tillgångar som the Council kräver för meddelande av försäkring.

Förutom kravet på viss förmögenhet måste medlemmarna deponera av the Council godkända tillgångar för att få bedriva försäkringsverksamhet på Lloyd's-marknaden. Depositionens storlek bestäms i förhållande till maximipremieinkomsten. För närvarande skall tillgångar motsvarande 20 % av maximipremieinkomsten deponeras, dock lägst 25 000 pund. The Corporation of Lloyd's förvaltar deponerade tillgångar i enlighet med vad the Council föreskrivit. Det sammanlagda värdet av deponerade tillgångar uppgick till omkring 3 miljarder pund vid utgången av år 1990.

Varje medlems försäkringsaffär kontrolleras årligen per den 31 december. Bl.a. undersöks om de tillgångar som medlemmen har deponerat är tillräckliga för att möta ersättningskraven. Eventuella underskott i oavslutade räkenskaper eller i fastställda årsbokslut avräknas mot deponerade medel. I den mån de deponerade tillgångarna inte täcker underskott måste medlemmarna deponera ytterligare tillgångar för att fullgod likviditet skall uppnås. I annat fall kan medlemmen åläggas att upphöra med att teckna försäkring.

Alla premier som inflyter i försäkringsverksamheten skall krediteras en särskild premiefond, the Premium Trust Fund. Denna fond förvaltas enligt regler som skall godkännas av the Department of Trade and Industry. Det primära syftet med fonden, som kan sägas motsvara tekniska reserver hos försäkringsbolag, är att skydda försäkringstagarna. Fonden får endast användas för utbetalning av skadeersättningar, vissa avgifter och fastställda överskott. Enbart försäkringstagare kan få del i de tillgångar som redovisas i Premium Trust Fund, om en medlem skulle försättas i konkurs. Medel från fonden kan alltså inte betalas ut till andra borgenärer. Vid utgången av år 1990 redovisades tillgångar till ett värde av ca 9 miljarder pund i the Premium Trust Fund.

Ofta kräver managing agents, som driver syndikaten, att medlemmarna utöver deponerade tillgångar avsätter ytterligare medel till särskilda fonder - Personal Reserve Funds. Detta brukar ske genom att medlemmarna sätter av en del av vinsten på försäkringsrörelsen eller genom ett särskilt tillskott av medel. Syftet med fonderna, som förvaltas av managing agents på uppdrag av medlemmarna, är att förstärka kapitalbasen i försäkringsrörelsen.

Medlemmarna kan härutöver sätta av medel, dock högst 750 pund, till en s.k. särskild reservfond, Special Reserve Fund, för att ytterligare säkra sin likviditet och samtidigt dra nytta av vissa skattefördelar. Special Reserve Fund förvaltas på uppdrag av medlemmarna gemensamt av managing agents och Corporation of Lloyd's.

Det sammanlagda värdet på de tillgångar som redovisades i Personal Reserve Funds och Special Reserve Fund uppgick vid utgången av år 1990 till ca 700 miljoner pund.

Slutligen finns ytterligare en fond kallad Lloyd's Central Fund. Medlemmarna är skyldiga att årligen bidra med medel till denna fond som förvaltas centralt hos Lloyd's på uppdrag av sammanslutningen som sådan. Fonden utgör den sista länken i den kedja av säkerhetsarrangemang som syftar till att trygga försäkringstagarnas intressen. Fonden har till syfte att skydda försäkringstagarna om medlemmens personliga förmögenhet, deponerade tillgångar och de i de olika fonderna redovisade tillgångarna inte räcker till för att betala ersättningskrav. Medlemmarna är skyldiga att återbetala uttag från fonden som gjorts för deras räkning. År 1990 redovisades tillgångar till ett värde av ca 320 miljoner pund i Lloyd's Central Fund.

Om förlust uppkommer i den försäkringsrörelse som drivs i syndikaten för den enskilde medlemmens räkning tillgrips tillgångarna i följande ordning för att täcka förluster.

1) Premium Trust Fund
2) Special Reserve Fund
3) Personal Reserve Fund
4) Deponerade tillgångar
5) Personliga förmögenheten
6) Lloyd's Central Fund

Av principen om medlemmarnas individuella ansvar följer att om en medlems tillgångar inte skulle vara tillräckliga för att täcka uppkomna förluster har de övriga medlemmarna ingen skyldighet att medverka till att förlusterna täcks.

Active underwriters, som tecknar försäkringar i syndikaten för de enskilda medlemmarnas räkning, kan begränsa syndikatens riskexponering genom att teckna återförsäkring hos andra försäkringsgivare. Det förekommer främst två typer av återförsäkring, nämligen treaty reinsurance och facultative reinsurance. Treaty reinsurance innebär att återförsäkringsgivaren täcker en bestämd andel av syndikatets hela riskportfölj. Avtal om treaty reinsurance löper på ett år och är årligen föremål för omförhandling. Facultative reinsurance avser återförsäkring av enskilda risker. Användningen av återförsäkringsarrangemang varierar mellan syndikaten beroende på vilken typ av försäkring som meddelas, återförsäkringsvillkor och underwriters bedömning av behovet av återförsäkring.

Den enskilda medlemmen har också vissa möjligheter att begränsa eventuella förluster genom att köpa s.k. stop loss-återförsäkringar som innebär att återförsäkraren förbinder sig att under kontraktstiden för ett helt försäkringsbestånd eller för en enskild risk överta ansvaret för den del av skadeersättningen som ligger över en viss överenskommen nivå.

Förutom de finansiella krav som ställs på medlemmarna och de reserver som byggts upp är systemet med maximipremieinkomster av betydelse för försäkringstagarnas säkerhet. Maximipremieinkomsten anger som tidigare nämnts det högsta belopp som den enskilde medlemmens premieinkomst får uppgå till under ett år. The Council fastställer för varje medlem en maximipremieinkomst som är föremål för omprövning varje år. Syftet med maximipremieinkomsten är dels att skydda försäkringstagarna genom att begränsa riskåtagandet i förhållande till medlemmarnas tillgångar dels att begränsa medlemmarnas riskexpone-

ring. De fastställda maxipremieinkomstbeloppen fördelas på de syndikat som medlemmarna tillhör. Ett syndikats försäkringskapacitet utgörs av det sammanlagda maximipremiebelopp som fastställts för de medlemmar som tillhör syndikatet. Varje medlem är ansvarig för att premieinkomstgränsen inte överskrids trots att han inte har möjlighet att alltid kunna kontrollera omfattningen av den försäkringsaffär som tecknas för hans räkning i syndikaten. I praktiken är det därför managing agents vid syndikaten som har ansvaret för att bestämmelserna om maximipremieinkomst efterlevs. Om maximipremieinkomsten överskrids kan the Council kräva ytterligare tillskott av medel eller att medlemmen upphör med att teckna försäkring.

6.1.11 Redovisning

Redovisningen av Lloyd's verksamhet bygger på delvis andra principer än dem som ligger till grund för redovisningen av vanliga försäkringsbolags verksamhet. Detta har samband med att försäkringsrörelse inte bedrivs av själva sammanslutningen utan av enskilda individer genom olika syndikat som konkurrerar såväl med varandra som med försäkringsgivare utanför Lloyd's-marknaden. Något gemensamt organ för handhavande av förvaltningen av själva försäkringsrörelsen hos Lloyd's finns inte utan varje syndikat har sin egen förvaltning och administration. Till skillnad från vanliga försäkringsbolag, där avsikten som regel är att bedriva verksamhet under en följd av år, är verksamheten i ett syndikat begränsad till ett år. Efter utgången av varje år får syndikaten en ny sammansättning av medlemmar som inte har något ansvar för den verksamhet som bedrivits i syndikatet under föregående år. Redovisningsmässigt måste därför ett verksamhetsår i ett syndikat hållas helt åtskild från andra verksamhetsår. Detta innebär t.ex. att möjlighet saknas att balansera förlust från att räkenskapsår till ett annat.

Av betydelse för utformningen av redovisningsbestämmelserna är också det förhållandet att syndikaten inte är juridiskt självständiga rättssubjekt. Ett syndikat kan därför inte förvärva rättigheter eller ådra sig skyldigheter i den försäkringsrörelse som bedrivs på uppdrag av de enskilda medlemmarna i syndikatet.

Hos syndikaten tillämpas ett redovisningssystem som innebär att resultatet av försäkringsrörelsen inte fastställs vid utgången av varje räkenskapsår, som i regel utgör kalenderår, utan det hålls öppet för att fastställas först efter det att ytterligare två år förflutit. Exempelvis fastställs

resultatet för räkenskapsåret 1991 först efter utgången av räkenskapsåret 1993. När resultatet efter tre-årsperiodens utgång fastställts återförsäkras de enskilda medlemmarnas ansvarighet för framtida ersättningskrav på grund av de försäkringsavtal som ingåtts för deras räkning under räkenskapsåret. Genom detta återförsäkringsarrangemang, som kallas för "reinsurance to close" (RITC), avslutas räkenskapsåret.

I fortsättningen ansvarar inte medlemmarna utan återförsäkringsgivaren för regleringen av *dels* sådana försäkringsfall, som kommit till syndikatets kännedom under räkenskapsåret men som inte hunnit slutligt regleras *dels* sådana försäkringsfall som väl inträffat under räkenskapsåret men som ännu inte anmälts till syndikatet *dels* försäkringsfall som kan komma att inträffa i framtiden och där ersättningsskyldighet föreligger på grund av försäkringsavtal som ingåtts under ifrågavarande räkenskapsår.

Med det treåriga redovisningssystemet är det möjligt att med större säkerhet beräkna kostnaderna för regleringen av försäkringsfallen än vad fallet är efter ett år, vilket i sin tur medför ett bättre underlag för fastställande av återförsäkringspremien. En stor del av Lloyd's affärer är s.k. long-tail business, dvs. affärer där skaderegleringen kan komma att aktualiseras en avsevärd tid efter det att försäkringsavtalet ingicks.

Premien för återförsäkringen - RITC - betalas av de enskilda medlemmarna i förhållande till medlemmens andel av de beräknade kostnaderna för framtida ersättningskrav. Återförsäkringen tecknas hos något syndikat. I regel övertar medlemmarna i ett syndikat ansvaret för de förbindelser som ingåtts i syndikatet under föregående år genom att motta återförsäkringen. RITC är således ofta ett avtal mellan medlemmarna som tillhört samma syndikat men under olika räkenskapsår.

Först när räkenskapsåret avslutats genom RITC får eventuellt överskott i rörelsen - i den mån det inte behöver tas i anspråk för reserveringar - betalas ut till medlemmarna i syndikatet. Eventuellt underskott avräknas mot deponerade medel och om det är nödvändigt måste medlemmen tillskjuta nya medel. Skyldigheten att tillskjuta ytterligare medel kan även akutaliseras ifråga om oavslutade räkenskapsår för att fullgod likviditet skall uppnås.

Ibland, t.ex. när osäkerheten på en marknad gör det svårt att beräkna återförsäkringspremien, kan räkenskaperna förbli oavslutade under en följd av år. Till dess återförsäkringsskydd ordnats är medlemmarna personligen ansvariga för utestående förpliktelser och någon vinstutdelning får ej ske.

Nedan exemplifieras det treåriga redovisningssystemet.

		År		
1	2	3	4	5
A1	A2	A3		
	B1	B2	B3	
		C1	C2	C3

År 1 - tecknade försäkringar (A)
År 2 - tecknade försäkringar (B)
År 3 - tecknade försäkringar (C)

Vid utgången av år 3:
- A har ha nått slutet av redovisningsperioden. Räkenskaperna avslutas och RITC tecknas
- B har ytterligare ett år kvar till redovisningsperiodens slut. Räkenskaperna lämnas öppna (ingen vinstutdelning får ske)
- C har ytterligare två år kvar till redovisningsperiodens slut. Räkenskaperna lämnas öppna (ingen vinstutdelning får ske).

För varje räkenskapsår skall managning agents avge årsredovisning för verksamheten i de syndikat som de administrerar. Årsredovisning upprättas särskilt för varje syndikat. Vid upprättandet av årsredovisningen skall av the Council fastställda redovisningsföreskrifter iakttas (the Syndicate Accounting Byelaw No. 11, 1987). Årsredovisningen skall innehålla
- kontoutdrag för såväl avslutat räkenskapsår som öppna räkenskapsår
- balansräkning
- en sammanfattning av de sju senaste årens resultat

Vidare skall i årsredovisningen lämnas upplysningar om sådana transaktioner eller affärsuppgörelser där managing agents har personliga intressen.

Kontot för ett avslutat räkenskapsår utvisar det fastställda rörelseresultatet medan kontot för ett öppet räkenskapsår utvisar ackumulerade intäkter och kostnader. Följande uppgifter skall redovisas på kontot
1. Syndikatets försäkringskapacitet
2. Bruttopremieinkomst
3. Premiekostnad för avgiven återförsäkring

4. Nettopremieinkomst
5. Försäkringsersättningen före avdrag för återförsäkrarens andel
6. Återförsäkrarens andel i försäkringsersättningar
7. Försäkringsersättningar efter avdrag för vad återförsäkraren betalat
8. Bruttokapitalavkastning
9. Skatt på kapitalavkastningen
10. Nettokapitalavkastning
11. Kursvinst/kursförlust på valutor
12. Driftkostnader
13. Resultat före extra ordinära intäkter/kostnader
14. Extra ordinära intäkter/kostnader
15. Rörelseresultat

Post 1 Syndikatets försäkringskapacitet anger den maximipremieinkomst som får tecknas under ett räkenskapsår. Som tidigare redovisats utgör syndikatets maximipremieinkomst den sammanlagda maximipremieinkomsten som fastställts för de medlemmar som under räkenskapsåret tillhör syndikatet. I de fall en medlem tillhör flera syndikat under ett räkenskapsår kan endast en viss andel av dennes maximipremieinkomst beaktas vid fastställandet av syndikatets maximipremieinkomst eller försäkringskapacitet.

Post 2 Med bruttopremieinkomst avses premier brutto före avgiven återförsäkring. Premie redovisas det räkenskapsår under vilket försäkringsbrev på grund av premien har utfärdats.

Post 4 Med nettopremieinkomst avses premier netto efter avgiven återförsäkring.

Post 5 Försäkringsersättningar redovisas det räkenskapsår som försäkringsfall inträffat.

Post 8 Med kapitalavkastning avses avkastningen på hos Lloyd's fonderade tillgångar.

Post 9 Medlemmarna själva är ansvariga för alla skatteinbetalningar avseende vinster, även om syndikaten är skyldiga att dra av den beräknade skatten i förväg.

Post 11 Syndikatens räkenskaper bokförs i tre valutor, nämligen pund, USA-dollar och Kanada-dollar.

Post 12 Driftkostnader innefattar bl.a. arvode till managing agents, löner till active underwriters, lokalhyra, utgifter för centrala administrativa tjänster.

Post 15 Uppgifter om rörelseresultat redovisas endast beträffande avslutade räkenskapsår.

Balansräkningen utvisar syndikatets ekonomiska ställning i fråga om avslutade räkenskapsår per den 31 december. På aktivsidan redovisas de tillgångar som deponerats utomlands för att där få anskaffa försäkringar,fordringar på bl.a. mäklare, placeringstillgångar och banktillgodohavanden. På passivsidan redovisas finansiella skulder och årets resultat (vinst eller förlust). Balansräkningen skall undertecknas av managing agent och active underwriters.

Syftet med att årsredovisningen skall innehålla en sammanfattning av de sju senaste årens resultat är att underlätta jämförelser med föregående räkenskapsår. I sammanfattningen skall anges syndikatens förskringskapacitet, antalet medlemmar i syndikatet och den sammanlagda nettopremieinkomsten.

Syftet med att upplysningar måste lämnas om sådana transaktioner eller affärsuppgörelser där managing agents har personligt intresse är att kunna klarlägga att det inte förekommit några intressekonflikter som varit till skada för medlemmarna. Om managing agents inte har haft personligt intresse i försäkringsverksamheten under räkenskapsåret skall det särskilt anges i årsredovisningen.

Till årsredovisningen skall fogas

- ett kontoutdrag för varje enskild medlem som meddelat försäkring genom syndikatet under något av de räkenskapsår som årsredovisningen omfattar
- en revisionsberättelse
- en redogörelse av managing agent för händelser som är av väsentlig betydelse för syndikatets ekonomiska ställning
- en redogörelse av active underwriters för händelser som är viktiga för att bedöma verksamhetsresultatet

På kontot för den enskilde medlemmens räkenskaper skall bl.a. redovisas arvode till managing agent, årsavgiften för medlemskap hos Lloyd's, medlemmens bidrag till Lloyd's Central Fund, personliga utgifter i försäkringsverksamheten och - ifråga om avslutat räkenskapsår - rörelseresultat för den enskilde medlemmen.

Redogörelsen av managing agent kan jämställas med en verkställande direktörs kommentarer i årsredovisningen till ett försäkringsbolags verksamhetsår.

Redogörelsen av active underwriter skall ge en närmare inblick i syndikatets affärer under verksamhetsåret och ge besked om de viktigare faktorer som varit avgörande för resultatet.

Syndikatets årsredovisning jämte räkenskaperna för de enskilda medlemmarna samt managing agents förvaltning av syndikaten granskas av the Council godkända revisorer. Ett krav för att bli godkänd som revisor är att revisorn är helt fristående från Lloyd's. Revisionsberättelsen skall undertecknas av revisorerna.

Enligt Insurance Companies Act skall the Council årligen till Department of Trade and Industry lämna in en skriftlig redogörelse ("Statutory Statement of Business") för verksamheten inom sammanslutningen. Redogörelsen bygger i stort sett på de uppgifter som lämnats i de enskilda syndikatens årsredovisningar. Bl.a. lämnas i redogörelsen upplysningar om sammanslutningens verksamhetsresultat, ekonomiska ställning och händelser av väsentlig betydelse för sammanslutningen som inträffat under verksamhetsåret. Redogörelsen skall också innehålla uppgift om att medlemmarna gemensamt har ett minimikonsolideringskapital som Department of Trade and Industry fastställer för själva sammanslutningen. Vidare skall i redogörelsen försäkras att varje medlem har tillräckligt med tillgångar för att kunna fullgöra sina förpliktelser mot försäkringstagarna och att långfristiga skulder har beräknats av försäkringsmatematiker.

Genom Statutory Statement of Business, som skall undertecknas av the Chairman of Lloyd's, får regering och allmänhet information som är jämförbar med den som lämnas av vanliga försäkringsbolag.

The Corporation of Lloyd's avger varje år en särskild redovisning beträffande Lloyd's fonder och de tillgångar som har deponerats. Uppgifterna i redovisningen, som är föremål för granskning av revisorerna, är offentliga med undantag av de uppgifter som avser Personal Reserve Fund, Special Reserve Fund och deponerade tillgångar.

6.1.12 Lloyd's informationsverksamhet

Lloyd's har utvecklat ett världsomfattande informationssystem främst med anknytning till sjöfarten. En viktig del av detta system är ett nätverk av agenter som finns över hela världen. Agenterna har till uppgift att förse

Lloyd's med information om skeppsfart, flygverksamhet och annan information av betydelse bl.a. för försäkringsverksamheten. Den information som agenterna lämnar är mycket omfattande. Exempelvis vidarebefordras information om de tusentals fartyg som dagligen lämnar hamnar i olika delar av världen. Insamlingen av informationsmaterialet sköts av Lloyd's of London Press Ltd, som är ett dotterbolag till the Corporation of Lloyd's. Informationen publiceras i Lloyd's List som är en internationell dagstidning med inriktning främst på företag verksamma inom transport och handel.

Agenterna som förmedlar informationen till Lloyd's anlitas i bland som generalrepresentanter för Lloyd's underwriters. Det förekommer också att agenter får i uppdrag att sköta skadereglering m.m.

7 Lloyd's som försäkringsgivare i andra länder än Storbritannien

Som redan framgått förutsätter den lagstiftning som reglerar Lloyd's verksamhet, Lloyd's Act 1982, att Lloyd's underwriters i princip endast förvärvar försäkringsaffärer genom Lloyd's-brokers i the Underwriting Room i Lloyd's huvudbyggnad i London. Accepterande av risker kan underwriters - med undantag av s.k. coverholders (se nedan) - inte överlåta på någon annan. Detta innebär att Lloyd's inte kan utfärda försäkring utanför Storbritannien genom filial, agentur eller dotterbolag.

Emellertid har Lloyd's etablerat försäkringsrörelse i ett stort antal länder. Detta har kunnat ske genom att myndigheterna i de olika länderna har medgivit Lloyd's att driva försäkringsrörelse under delvis andra villkor än vad som i allmänhet gäller för försäkringsrörelse i resp. land.

Inom EG-området driver Lloyd's försäkringsrörelse såväl på grund av koncession som utan koncession. Den rörelse som omfattas av koncession har etablerats med stöd av det första skadeförsäkringsdirektivet. Den icke koncessionspliktiga försäkringsrörelsen drivs i enlighet med det andra skadeförsäkringsdirektivet och avser försäkring av stora risker och i ett land även massrisker (se avsnitt 5.2). Dessutom har Lloyd's i vissa länder rätt att meddela försäkring utan koncession, om upphandlingen av försäkringen sker direkt på den försäkringssökandes eget initiativ. Vidare kan Lloyd's i ett stort antal länder meddela återförsäkring utan krav på koncession.

I Holland, Belgien, Frankrike, Tyskland och Italien meddelar Lloyd's underwriters försäkring på basis av såväl det första skadeförsäkringsdirektivet som det andra skadeförsäkringsdirektivet. Försäkringar avseende stora risker anskaffas från London genom fri tjänstehandel över gränserna medan övriga slag av försäkringar anskaffas på basis av etablering i resp. land. På Irland anskaffas försäkringar enbart enligt det första skadeförsäkringsdirektivet. I Danmark och Grekland meddelar Lloyd's försäkring avseende stora risker enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet. I Luxemburg bedriver Lloyd's tjänstehandel avseende såväl stora risker som massrisker. I Spanien har Lloyd's ansökt om koncession i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet.

Utanför EG-området meddelar Lloyd's försäkring i ett stort antal länder. Särskilt på den nordamerikanska marknaden har Lloyd's en omfattande verksamhet. I det följande lämnas en redogörelse för Lloyd's verksamhet inom EG-området.

7.1 Försäkringsrörelse enligt det första skadeförsäkringsdirektivet

Som tidigare redovisats (se avsnitt 5.1) uppställer det första skadeförsäkringsdirektivet krav på koncession och etablering i det land där försäkringsrörelse avses att bedrivas. Koncession skall beviljas i enlighet med de nationella reglerna i etableringslandet. När det gäller försäkringsgivare med huvudkontor utanför det land där försäkringsrörelse skall etableras gäller att försäkringsrörelsen skall drivas genom filial eller agentur. Försäkringsrörelsen skall stå under tillsyn av myndigheterna i det land där filial eller agentur upprättas (värdlandet).

I de länder där Lloyd's underwriters fått koncession enligt det första skadeförsäkringsdirektivet har undantag medgivits från kravet att rörelsen skall drivas genom agentur eller filial. I stället har godtagits att Lloyd's upprättar ett administrativt kontor under ledning av en generalrepresentant. En generalrepresentant är ett av Lloyd's underwriters befullmäktigat ombud med behörighet att företräda Lloyd's underwriters i förhållande till tredje man och inför domstol i alla de rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet i värdlandet. Vidare är generalrepresentanten skyldig att fullgöra olika administrativa uppgifter som har samband med försäkringsrörelsen i värdlandet. Däremot driver generalrepresentanten inte själv någon försäkringsrörelse utan försäkring förmedlas i värdlandet av lokala försäkringsmäklare eller s.k. coverholders (täckningshavare) för Lloyd's underwriters.

Generalrepresentantens administrativa funktion varierar i de olika länderna beroende på vilka krav som myndigheterna i värdlandet ställer på redovisningen av verksamheten. Representantens uppgifter kan innefatta att

- föra en förteckning över Lloyd's underwriters med angivande av vilka syndikat de tillhör,
- föra en förteckning över de lokala mäklare och täckningshavare genom vilka Lloyd's underwriters förvärvar försäkringsaffärer i värdlandet,
- bokföra uppgifter om premier och skadeersättningar avseende försäkringar som placeras hos Lloyd's underwriters,

- svara för att tillräckliga tekniska reserver avsätts för försäkringsrörelsen i värdlandet,
- ta fram underlag för redovisningen av ingångna försäkringsåtaganden i värdlandet och för statistiska ändamål,
- tillställa tillsynsmyndigheten i värdlandet uppgifter om de försäkringsvillkor som Lloyd's underwriters använder,
- betala skatter och offentligrättsliga avgifter i värdlandet.

Med täckningshavare avses en person som en underwriter befullmäktigar att inom gränserna för fullmakten, s.k. binding authority, ingå försäkringsavtal genom att utfärda ett s.k. certificate (täckningsbevis). Av täckningsbeviset framgår att försäkringsavtal ingåtts för Lloyd's räkning med stöd av fullmakt. Täckningsbeviset binder omedelbart den underwriter som utfärdat fullmakten. I fullmakten anges på vilka villkor som täckningshavaren har rätt att ingå försäkringsavtal.

För att få verka som täckningshavare krävs registrering hos Lloyd's Policy Signing Office (LPSO). För registreringen krävs att vissa krav på yrkesskicklighet och lämplighet är uppfyllda. Registreringen skall ske på rekommendation av en Lloyd's-broker som till LPSO lämnar in registreringshandlingar jämte den fullmakt som utgör avtalet mellan en underwriter och täckningshavaren. Fullmakten skall utformas i enlighet med vissa regler som gäller för binding authorities och innehåller dessutom i allt väsentligt de bestämmelser som gäller för anskaffning av försäkring i det land där täckningshavaren skall verka. Om täckningshavaren anses kunna godtas, undertecknas och registreras fullmakten av LPSO.

När täckningshavaren registrerats och påbörjat sin verksamhet handhar den mäklare, som anmält täckningshavaren för registrering, kontakterna mellan täckningshavaren och dennes huvudman, dvs. den underwriter som utfärdat fullmakten. Bl.a. ankommer det på mäklaren att vidarebefordra premier och skadeersättningar mellan berörda parter.

Kontrollen av täckningshavaren är inte slut i och med registreringen utan täckningshavaren övervakas fortlöpande. Uppdraget som täckningshavare är tidsbegränsat. Normalt gäller det under ett år. Vid förlängning av uppdraget sker en förnyad prövning av täckningshavaren bl.a. på basis av ett utlåtande från den mäklare som sköter täckningshavarens kontakter med en underwriter.

Systemet med binding authority används främst i fråga om försäkringar som tillhandahålls med standardvillkor för att möta konkurrensen utomlands inom lågpremiesektorn. I regel är det lokala försäkringsmäk-

lare som befullmäktigas som täckningshavare.

Försäkring meddelas i huvudsak på följande sätt i de länder där Lloyd's underwriters har koncession.

Om det är fråga om en risk som förmedlas av en lokal försäkringsmäklare, som inte är täckningshavare, kontaktar mäklaren en Lloyd's-broker för inhämtande av en offert. Lloyd's-mäklaren upptecknar detaljerna rörande risken på the slip. Därefter uppsöker Lloyd's-mäklaren the Underwriting Room för att få risken accepterad av en underwriter eller om det är fråga om en stor risk kvoteringar från flera underwriters. Uppgifter om kvoteringarna översänds efter registrering hos LPSO till den lokala mäklaren som kommunicerar uppgifterna med den försäkringssökande. Om den försäkringssökande godkänner kvoteringarna instrueras Lloyd's-mäklaren av den lokala mäklaren att ordna försäkringsskydd. Efter mottagen bekräftelse från Lloyd's-mäklaren att försäkringskyddet har ordnats, utfärdar den lokala mäklaren en s.k. covernote, dvs. en preliminär förbindelse om att den aktuella försäkringsaffären har blivit till fullo placerad hos Lloyd's underwriters. Lloyd's-mäklaren ombesörjer sedan att försäkringsbrev undertecknas och utfärdas av LPSO. Lloyd's-mäklaren översänder sedan försäkringsbrevet till den lokala mäklaren för vidarebefordran till försäkringstagaren.

Samtidigt som den lokala mäklaren utfärdar the covernote debiteras försäkringstagaren för premien. Mäklaren uppbär premien och vidarebefordrar den efter avdrag för provision till Lloyd's-mäklaren. Premien inbetalas sedan av Lloyd's-mäklaren till Lloyd's Underwriters Premium Trust Fund i engelska pund.

Vid försäkringsfall kontaktar den skadelidande den lokala mäklaren som upprättar erforderliga handlingar i ärendet, vilka sänds genom Lloyd's-mäklaren till berörda underwriters i London. När skadeersättningen har fastställts betalas ersättningen ut genom Lloyd's-mäklaren som översänder den till den lokala mäklaren för vidarebefordran till den skadelidande.

Avräkningar av premier och skadeersättningar mellan mäklarna hos Lloyd's och mäklare utomlands görs ofta upp månads- eller kvartalsvis.

När det gäller risker som placeras hos Lloyd's underwriters genom en täckningshavare är förfarandet i princip detsamma som gäller för risker som placeras hos Lloyd's genom lokal mäklare som inte är täckningshavare. Täckningshavaren har här i stort sett motsvarande uppgifter som en lokal mäklare. Premier och skadeersättningar går genom den Lloyd's-mäklare som företräder täckningshavaren hos Lloyd's. Täckningshavaren

debiterar försäkringstagaren för premien i samband med att täckningsbevis utfärdas. Ibland har täckningshavaren en begränsad fullmakt att reglera skador, men normalt fordras att handlingarna i skadeärendet sänds genom Lloyd's-mäklaren till berörda underwriters för skadereglering.

Varje månad eller kvartal översänder täckningshavaren till LPSO en förteckning, en s.k. premieborderå, över varje försäkrad risk med uppgift om försäkringstagare, försäkringsbelopp, premie, riskens belägenhet och eventuella andelar av risken.

Av följande skisser framgår hur försäkringar kanaliseras till Lloyd's underwriters genom lokal försäkringsmäklare och täckningshavare.

LOKAL FÖRSÄKRINGSMÄKLARE

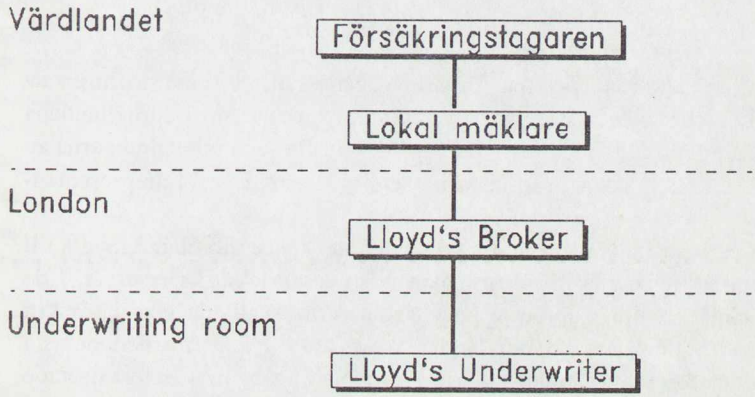

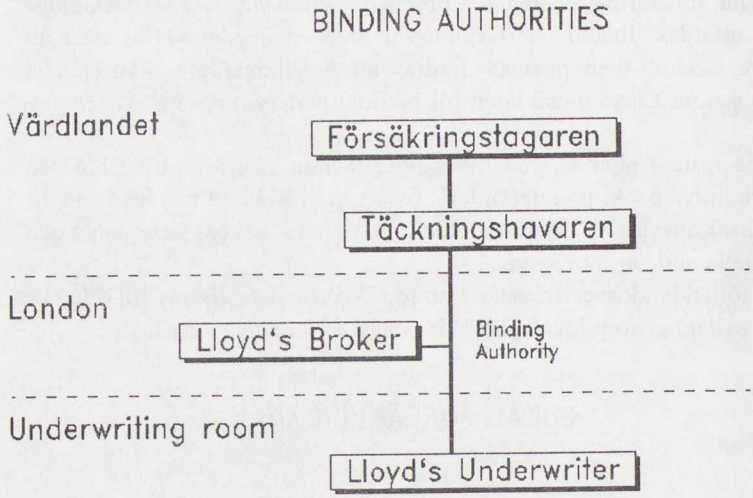

Den lämnade redogörelsen för tillvägagångssättet vid överföringen av premier och skadeersättningar överensstämmer inte med förhållandena i Tyskland och Italien. I dessa länder krävs att in- och utbetalningarna av premierna resp. skadeersättningarna skall gå genom generalrepresentanten.

I de europeiska länder där Lloyd's beviljats koncession har Lloyd's till täckning av ingångna försäkringsåtaganden avsatt tekniska reserver. I de olika länderna uppställs krav på att reserverna skall placeras i särskilt angivna tillgångar. I en del länder krävs att tillgångarna deponeras i landet, medan andra länder nöjer sig med att tillgångarna är lokaliserade inom landet. När det gäller beräkningen av de tekniska reserverna har Lloyd's medgivit undantag från kravet i det första skadeförsäkringsdirektivet att reserverna skall bestämmas enligt de i värdlandet gällande reglerna (artikel 15 p. 1 direktivet). Detta krav har utformats med utgångspunkt från att försäkringsgivaren är ett försäkringsbolag. På grund av det redovisningssystem som tillämpas inom Lloyd's har det inte utan betydande svårigheter ansetts möjligt för Lloyd's att beräkna tekniska reserver på samma sätt som ett försäkringsbolag.

Av denna anledning har Lloyd's medgivits att beräkna de tekniska reserverna helt eller delvis enligt en schablonmetod. Beräkningsmetoden är huvudsakligen baserad på premieinkomsten från försäkringsrörelsen i värdlandet.

Som redan framgått måste Lloyd's underwriters inbetala samtliga erhållna premier till the Premium Trust Fund som står under tillsyn av the Department of Trade and Industry i London. Inga andra utbetalningar får ske från fonden än sådana som avser skadeersättningar, vissa avgifter och fastställda överskott. Premier kan således varken kvarlämnas i de länder försäkringsaffärer förvärvas eller användas som täckning av tekniska reserver.

The Department of Trade and Industry har dock - för att Lloyd's underwriters skall kunna uppfylla kravet på tekniska reserver - bemyndigat the Council of Lloyd's att ta delar av the Premium Trust Fund i anspråk för att tillgångar motsvarande tekniska reserver skall kunna lokaliseras till de länder där Lloyd's underwriters driver försäkringsrörelse.

Tillsynsmyndigheterna i de länder där Lloyd's har koncession uppställer varierande krav på redovisningen av den försäkringsaffär som Lloyd's underwriters förvärvar genom försäkringsmäklare och täckningshavare. Uppgifter om premier och skadeersättningar som är att hänföra till rörelsen i landet krävs regelmässigt. Detsamma gäller uppgifter om de tekniska reserverna. Ofta krävs också revision av uppgifterna genom auktoriserade revisorer. I en del länder nöjer man sig med att uppgifterna som lagras på dator hos LPSO i London, överförs från LPSO direkt eller via generalrepresentanten till tillsynsmyndigheten. I andra länder uppställs som krav att generalrepresentanten löpande noterar premier eller skadeersättningar på basis av covernotes eller försäkringsbrev och verifikationer på utbetalda skadeersättningar som lokala mäklare och täckningshavare är skyldiga att fortlöpande sända in till representanten. I Tyskland och Italien har som redan framgått ställts det mest omfattande kravet i ifrågavarande avseende genom att föreskriva att alla premier och skadeersättningar skall gå genom generalrepresentanten.

Ofta nöjer sig inte tillsynsmyndigheterna enbart med en redovisning av den verksamhet som bedrivs i landet i fråga utan begär också att viss information lämnas om den totala verksamheten inom sammanslutningen. Lloyd's brukar tillgodose detta krav genom att översända en kopia av "the Statutory Statement", dvs. den skriftliga redogörelsen över verksamheten inom sammanslutningen som the Council årligen upprättar (se avsnitt 6.1.11). Dessutom krävs i vissa länder att ett s.k. solvensintyg från the Department of Trade and Industry inlämnas. Syftet med intyget är att myndigheterna skall kunna bilda sig en uppfattning om att Lloyd's underwriters har tillräckligt med tillgångar i förhållande till samtliga

försäkringsåtaganden. I det följande lämnas en närmare redogörelse för verksamheten i de länder inom EG där Lloyd's underwriters etablerat försäkringsrörelse i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet.

7.1.1 Holland

I Holland regleras försäkringsrörelse av en särskild lag om tillsyn över försäkringsverksamhet som trädde i kraft år 1990. Lagen, som omfattar såväl skade- som livförsäkringsrörelse, innehåller bl.a. bestämmelser om rörelsens bedrivande och om offentlig tillsyn.
Lloyd's underwriters fick koncession i Holland redan år 1967. Avvikelser har alltid medgivits för Lloyd's underwriters från det regelsystem som gäller för vanliga försäkringsbolags verksamhet i Holland. Så är även fallet enligt den nu gällande tillsynslagen som föreskriver att regler för Lloyd's underwriters verksamhet i Holland meddelas genom en särskild förordning.

Den nu gällande förordningen är från 1985. Vissa ändringar har under senare åt gjorts i förordningen, senast år 1990. I förordningen anges de villkor under vilka Lloyd's underwriters har rätt att förvärva försäkringsaffärer i Holland. Bestämmelserna i förordningen knyter an till reglerna i tillsynslagen med de undantag och tillägg som föranleds av Lloyd's uppbyggnad och särprägel. Vid tillämpningen av förordningen behandlas Lloyd's underwriters som en enda försäkringsgivare.

Koncession och tillsyn

Enligt den förordning som reglerar Lloyd's verksamhet i Holland uppställs krav på koncession och representation, dock med undantag för försäkringsrörelse inom följande försäkringsgrenar

- sjöförsäkring
- luftfartsförsäkring
- transportförsäkring
- återförsäkring

Inom dessa försäkringsgrenar kan Lloyd's fritt från London anskaffa försäkringar på den holländska marknaden.

Koncession beviljas i Holland av Verzideringskamer i Appeldoorn, som är tillsynsmyndighet för det enskilda försäkringsväsendet. I februari 1991 hade Lloyd's underwriters koncession för direkt skadeförsäkringsrörelse avseende följande slag av risker, nämligen

- olycksfall
- sjukdom

- landfordon
- spårbundna fordon
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- motorfordonsansvar
- allmän ansvarighet
- ekonomiska förluster av olika slag
- rättsskydd

Lloyd's underwriters förvärvar försäkringsaffärer som omfattas av koncessionen genom holländska försäkringsmäklare och täckningshavare.

Generalrepresentant

Lloyd's underwriters har befullmäktigat en generalrepresentant i Holland. Representanten, som har godkänts av tillsynsmyndigheten, har behörighet att på Lloyd's underwriters vägnar tala och svara inför domstol i alla rättsförhållanden som har samband med försäkringsrörelsen i Holland. Det åligger också representanten att fullgöra vissa administrativa förpliktelser gentemot de holländska myndigheterna. Bl.a. skall representanten årligen redovisa de tekniska reserver som avsatts till täckning av Lloyd's underwriters försäkringsåtaganden i Holland och lämna de uppgifter i övrigt om verksamheten som tillsynsmyndigheten begär. Representanten är vidare ansvarig för att tillgångar motsvarande de tekniska reserverna finns i Holland.

Tekniska reserver

För sin försäkringsrörelse i Holland skall Lloyd's underwriters avsätta en teknisk reserv som skall täckas av i Holland lokaliserade tillgångar. Storleken av reserverna skall uppgå till ett belopp som motsvarar bruttopremieinkomsten från försäkringsrörelsen i Holland under det senaste kalenderåret. Eftersom premien inte alltid omedelbart vidarebefordras till London utan finns kvar i Holland under en viss tid, har dock ett avdrag på 10 % av bruttopremieinkomsten medgivits vid bestämmandet av storleken av de tekniska reserverna.

Om värdet av de tekniska reserverna överstiger 20 000 000 holländska floriner får en bankgaranti, som skall godkännas av tillsynsmyndigheten, användas som täckning av hälften av det belopp som överstiger denna summa. I övrigt skall de tekniska reserverna redovisas i särskilt angivna tillgångar.

Premier och skadeersättningar

Generalrepresentanten skall årligen tillställa tillsynsmyndigheten en förteckning över premier och skadeersättningar som är att hänföra till Lloyd's underwriters försäkringsrörelse i Holland. Representanten baserar sin redogörelse på uppgifter från Lloyd's teckningsavdelning i London (LPSO). All holländsk försäkringsaffär behandlas och registreras av LPSO. Underlaget för registreringen av fakultativa affärer, dvs. affärer som förmedlas av holländska försäkringsmäklare som inte är täckningshavare, utgörs av "the slip" som tillhandahålls av den Lloyd's-mäklare som kanaliserar affären till Lloyd's underwriters. Som framgår av den tidigare redogörelsen innehåller "the slip" bl.a. uppgifter om försäkringstagare, premier och de olika syndikatens andelar av den avtäckta risken.

När det gäller försäkringsaffärer som placeras hos Lloyd's underwriters på grund av en s.k. binding authority utgör en premieborderå, som täckningshavare varje månad eller kvartal skall tillställa LPSO, underlaget för registreringen. Av premieborderån framgår försäkrade risker, försäkringstagare, premier och Lloyd's underwriters andelar av riskerna.

Uppgifter om skadeersättningar registreras på grundval av avier beträffande utbetalda ersättningar som tillställs LPSO av mäklarna hos Lloyd's. I de fall den holländska täckningshavaren själv reglerar skador baseras registreringen på en skadeborderå som täckningshavaren tillställer LPSO varje månad eller kvartal. En skadeborderå innehåller uppgifter om skadedag, skadebeopp och Lloyd's underwriters andelar av skadorna.

LPSO översänder till geleralrepresentanten i Holland datautskrifter beträffande de uppgifter som krävs för att representanten skall kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet till den holländska tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten kräver att samtliga uppgifter om premier och skadeersättningar skall granskas av holländska revisorer innan de lämnas in till myndigheten. Revisionen genomförs av ett särskilt godkänt revisionsbyrå som kollationerar generalrepresentants uppgifter om premier och skadeersättningar mot dokumentationen hos LPSO.

Årlig redovisning

Varje år redovisar Lloyd's underwriters sin holländska försäkringsverksamhet för tillsynsmyndigheten i Holland. Redovisningen består av fyra delar. De olika delarna innehåller uppgifter om

- tillgångar i Holland som används som täckning av de tekniska reserverna

- bruttopremier och utbetalda skadeersättningar fördelade på de olika försäkringsgrenarna
- förhållandet mellan tillgångar motsvarande de tekniska reserverna och bruttopremieinkomsten
- de holländska försäkringsmäklare och täckningshavare som under verksamhetsåret placerat försäkringar hos Lloyd's underwriters.

Uppgifter om förhållandet mellan tillgångarna och bruttopremieinkomsten skall insändas till tillsynsmyndigheten varje kvartal för att myndigheten fortlöpande skall kunna kontrollera att det finns tillräckligt med tillgångar i Holland till täckning av ingångna försäkringsåtaganden i landet.

De uppgifter som Lloyd's underwriters tillställer tillsynsmyndigheten skall ha granskats av revisorer.

Till redovisningen av försäkringsverksamheten i Holland skall fogas en kopia av "the Statutory Statement" och ett intyg från Department of Trade and Industry som utvisar Lloyd's underwriters solvens.

Försäkringsbrev m.m.

Det sker inte någon förhandsgranskning hos tillsynsmyndigheten av de försäkringsvillkor som Lloyd's underwriters avser att använda i Holland. Myndigheten har dock rätt att ingripa i det enskilda fallet, om ett villkor anses olämpligt. Försäkringsbrev behöver inte vara avfattade på det holländska språket. Vid meddelande av trafikförsäkring skall holländsk lag iakttas. Vid meddelandet av andra typer av försäkringar krävs inte att holländsk rätt skall tillämpas på det rättsförhållande som försäkringsavtalet föranleder.

Skatter

En premieskatt utgår med 7 % av den premie som försäkringstagaren betalar. Premier avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring är undantagna från skatt. Premieskatten betalas till de holländska skattemyndigheterna genom den holländska mäklare eller täckningshavare som placerat försäkringen hos Lloyd's underwriters.

Premieöverföringar

Premiebetalningar från Holland till Storbritannien avseende Lloyd's försäkringar är inte underkastade några begränsningar.

7.1.2 Belgien

Försäkringsrörelselagstiftningen i Belgien är på skadeförsäkringsområdet anpassad till det första resp. andra skadeförsäkringsdirektivet. Detta innebär bl.a. att det krävs koncession och etablering i landet när det gäller försäkring av sådana risker som inte omfattas av det andra skadeförsäkringsdirektivet.

Koncession och tillsyn

Försäkringsgivarna hos Lloyd's beviljades år 1986 koncession för skadeförsäkring på direktförsäkringsområdet avseende följande slag av risker:

- olycksfall
- sjukdom
- landfordon
- spårbundna fordon
- luftfartyg
- fartyg
- godstransport
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- motorfordonsansvar
- luftfartygsansvar
- fartygsansvar
- allmän ansvarighet
- ekonomiska förluster av olika slag
- rättsskydd

Dessutom har Lloyd's rätt att meddela återförsäkring som inte är en koncessionspliktig rörelse enligt den belgiska lagstiftningen.

Den försäkringsrörelse som omfattas av koncessionen står under tillsyn av Office de Controle des Assurances i Bryssel som är tillsynsmyndighet för det enskilda försäkringsväsendet i Belgien.

Generalrepresentant

Försäkringsgivarna hos Lloyd's har befullmäktigat en generalrepresentant i Belgien, som har godkänts av tillsynsmyndigheten i Belgien, med uppgift att representera Lloyd's underwriters i alla de rättsförhållanden

som föranleds av deras försäkringsrörelse i landet. Representanten har också till uppgift att uppfylla vissa administrativa krav som de belgiska myndigheterna ställer på verksamheten i landet. Bl.a. ankommer det på representanten att deponera tillgångar i Belgien som används till täckning av tekniska reserver, bokföra vissa uppgifter beträffande Lloyd's rörelse i Belgien, betala skatter på grund av rörelsen m.m.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Försäkringsaffärer försvärvas i Belgien efter förmedling av täckningshavare och belgiska försäkringsmäklare. Generalrepresentanten för en förteckning över täckningshavarna och försäkringsmäklarna.

Tekniska reserver

Tekniska reserver skall avsättas i Belgien till täckning av all direktförsäkringsaffär som är att hänföra till Lloyd's försäkringsverksamhet i landet.

När det gäller motorfordonsförsäkring skall avsättningen svara mot såväl fastställda som ännu inte fastställda ersättningar för inträffade försäkringsfall. Delvis blir det här således fråga om en approximativ uppskattning. Reserverna skall redovisas i vissa i den belgiska försäkringsrörelselagen angivna värdehandlingar. Värdehandlingarna skall deponeras i Belgien.

Beträffande andra försäkringar skall de tekniska reserverna beräknas i förhållande till bruttopremieinkomsten från försäkringsrörelsen i Belgien. Reserverna skall uppgå till ett belopp som motsvarar 90 % av den årliga bruttopremieinkomsten. Med undantag av sjö-, flyg- och transportförsäkring skall hela reserven redovisas i värdehandlingar som anges i den belgiska försäkringsrörelselagen. Värdehandlingarna skall deponeras i Belgien.

När det gäller sjö-, flyg- och transportförsäkring skall 15 % av de tillgångar som svarar mot de tekniska reserverna redovisas i obligationer eller andra skuldförbindelser som garanterats av belgiska staten. Dessa värdehandlingar skall deponeras i Belgien. Beträffande de övriga tillgångarna uppställs varken placeringskrav eller depositionskrav. Tillgångarna får finnas i Storbritannien.

Uppgifter om bruttopremier erhåller tillsynsmyndigheten i Belgien från generalrepresentanten. När det gäller andra försäkringar än motorfordonsförsäkring ligger datautskrifter från Lloyd's teckningsavdelning (LPSO) till grund för representantens uppgiftslämnande till tillsynsmyn-

digheten. LPSO behandlar och registrerar - med undantag av motorfordonsförsäkringar - alla belgiska försäkringsaffärer som omfattas av den belgiska koncessionen. Registreringen sker på grundval av "the slip" eller en premieborderå beroende på om det är en faktultativ affär eller en affär som placerats hos Lloyd's underwriters med stöd av en s.k. binding authority. LPSO överdsänder till generalrepresentanten varje månad uppgifter om bruttopremieinkomster. Uppgifterna är föremål för revision innan de lämnas in till tillsynsmyndigheten. För revisionsuppdraget har anlitats ett revisionsbolag i Storbritannien.

Uppgifter om bruttopremier avseende motorfordonsförsäkring erhåller generalrepresentanten direkt från belgiska mäklare och täckningshavare som placerar ifrågavarande slag av försäkringar hos Lloyd's underwriters. För revision av dessa uppgifter anlitas belgiska revisorer.

Redovisning

Lloyd's underwriters överlämnar varje år till tillsynsmyndigheten en redogörelse för försäkringsrörelsen i Belgien. Redogörelsen överensstämmer i stort sett - med de avvikelser som föranleds av Lloyd's särart - med den berättelse om verksamheten som försäkringsbolag med belgisk koncession är skyldiga att årligen tillställa myndigheten. Bl.a. innehåller redogörelsen uppgifter om premier och skadeersättningar fördelade på de olika försäkringsgrenarna, storleken av tekniska reserver, deponerade värdehandlingar, belgiska försäkringsmäklare och täckningshavare som under verksamhetsåret placerat försäkringar hos Lloyd's underwriters och kostnaderna för representationen i Belgien. Till redogörelsen skall fogas en kopia av "Statutory Statement of Business" och ett intyg från Department of Trade and Industry utvisande att Lloyd's underwriters har tillräckligt med tillgångar för att kunna fullgöra sina förpliktelser mot försäkringstagarna.

Försäkringsbrev m.m.

De försäkringsvillkor som Lloyd's underwriters avser att tillämpa på den belgiska marknaden skall ges in till tillsynsmyndigheten. Villkor avseende motorfordonsförsäkring måste godkännas av myndigheten innan de får användas. Beträffande övriga försäkringsvillkor krävs inte något förhandsgodkännande men myndigheten kan kräva att utformningen av ett villkor ändras, om det skulle finnas anledning till det.

Det uppställs i den belgiska lagstiftningen inget krav på att försäkringsbrev skall avfattas på ett visst språk. Emellertid är försäkringsbrev avseende motorfordonsförsäljning alltid avfattade på det franska eller flamländska språket.

Enligt den belgiska försäkringslagstiftningen skall ett försäkringsbrev beträffande en motorfordonsförsäkring innehålla uppgift om att försäkring utfärdats av en försäkringsgivare som är auktoriserad av den belgiska tillsynsmyndigheten. Lloyd's underwriters har i enlighet med denna lagbestämmelse fäst ett märke på motorfordonsförsäkringsbrev av vilket ifrågavarande förhållande framgår.

I rättsförhållanden som hänför sig till försäkringsaffärer som förmedlas för Lloyd's räkning på den belgiska marknaden skall belgisk lag tillämpas.

Skatter m.m.

Lloyd's underwriters är enligt skattelagstiftningen i Belgien skyldiga att betala skatt på försäkringar som härrör från en varaktig etablering i Belgien. Med varaktig etablering avses i detta sammanhang en belgisk täckningshavare som verkar med stöd av en s.k. binding authority. Fakultativa försäkringsaffärer som belgiska försäkringsmäklare placerar hos Lloyd's underwriters är undantagna från skatt. Skatten, som inbetalas till myndigheterna genom de belgiska täckningshavarna, uppgår för närvarande till 3,5 % av bruttopremien för sjöförsäkringar och 3,75 % för andra försäkringar.

Förutom skatter lämnar Lloyd's underwriters bidrag genom generalrepresentanten till olika fonder som används bl.a. för rehabilitering av skadelidande inom trafik- resp. brandförsäkringsområdet.

Lloyd's underwriters betalar vidare årligen ett bidrag till tillsynsmyndigheten för de merkostnader som deras etablering i Belgien föranleder. Bidragets storlek beräknas i förhållande till den årliga bruttopremieinkomsten från försäkringsrörelsen i Belgien.

7.1.3 Frankrike

Sedan år 1976 är såväl associationsrättsliga som civilrättsliga bestämmelser på försäkringsområdet införda i en särskild lagsamling (Code des Assurances). Lloyd's underwriters godkändes som försäkringsgivare i Frankrike redan år 1947 med stöd av en särskild förordning. Numera har Lloyd's försäkringsgivare koncession enligt Code des Assurances för skadeförsäkringsrörelse på den franska marknaden.

Koncession och tillsyn

Lloyd's koncession i Frankrike omfattar följande slag av risker:

- olycksfall
- landfordon
- luftfartyg
- godstransport
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- motorfordonsansvar
- luftfartygsansvar
- allmän ansvarighet
- borgen
- ekonomiska förluster av olika slag
- rättsskydd
- återförsäkring

Tillsynsmyndighet för det enskilda försäkringsväsendet är Direction des Assurances som är en enhet inom ekonomidepartementet i Frankrike.

Generalrepresentanten

Lloyd's underwriters har utsett en generalrepresentant i Frankrike med fullmakt att företräda dem inför domstolar och myndigheter i landet. I generalrepresentantens uppdrag ingår också att bokföra vissa uppgifter om Lloyd's underwriters affärstransaktioner i Frankrike, deponera tillgångar motsvarande tekniska reserver, betala skatter för Lloyd's underwriters räkning m.m.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Lloyd's underwriters förvärvar försäkringsaffärer på den franska marknaden genom franska försäkringsmäklare och täckningshavare. Generalrepresentanten för en förteckning över de personer i Frankrike som placerar risker hos Lloyd's underwriters. Vidare förvarar representanten kopior av fullmakter (binding authority) för täckningshavarna.

Tekniska reserver

För sin försäkringsrörelse i Frankrike skall Lloyd's underwriters avsätta tekniska reserver. Beräkningen av reserverna är baserad på nettopremieinkomsten från försäkringsrörelsen i Frankrike och knyter an till

det treåriga redovisningssystemet hos Lloyd's. Med nettopremieinkomst avses här premier brutto med avdrag för provision. Premier för återförsäkring beaktas således inte. Under treårsperioden skall den tekniska reservern ha följande storlek.

Vid utgången av *räkenskapsår 1* ("open year") skall reserven uppgå till belopp motsvarande nettopremieinkomsten med avdrag för utbetalda skadeersättningar.

Vid utgången av *räkenskapsår 2* ("open year") skall reserven uppgå till ett belopp motsvarande den sammanlagda nettopremieinkomsten under räkenskapsåren 1 och 2 med avdrag för de skadeersättningar som utbetalats under dessa år.

Vid utgången av *räkenskapsår 3* (räkenskaperna avslutas) skall reserven utgöra 10 % av den sammanlagda nettopremieinkomsten under räkenskapsåren 1, 2 och 3.

Den tekniska reserven skall redovisas i värdehandlingar som anges i den franska försäkringslagstiftningen. Värdehandlingarna skall deponeras i Frankrike.

Premier och skadeersättningar

Generalrepresentanten skall årligen lämna tillsynsmyndigheten uppgifter om premier och skadeersättningar som är att hänföra till Lloyd's försäkringsrörelse i Frankrike. Underlaget för denna redovisning erhåller representanten från Lloyd's teckningsavdelning i London som behandlar alla franska försäkringar som förvärvas för Lloyd's underwriters räkning i Frankrike. Uppgifter om premier och skadeersättningar översänder teckningsavdelningen varje månad till representanten. Dessutom får representanten en månatlig redovisning av franska mäklare och täckningshavare beträffande de försäkringsaffärer som placerats hos Lloyd's. Redovisningen innehåller detaljerade uppgifter om inbetalda premier och utbetalda skadeersättningar. Representanten har således möjlighet att stämma av de olika premieuppgifterna och uppgifterna om utbetalda ersättningar som erhålls från Lloyd's teckningsavdelning resp. försäkringsmäklare och täckningshavare.

Uppgifter om premier och skadeersättningar noterar representanten löpande i en särskild förteckning. Till grund för införingen i registret ligger kopior av försäkringsbrev, cover notes och verifikationer på utbetalda skadeersättningar som mäklare och täckningshavare är skyldiga att sända till representanten.

Ingen revision krävs av de uppgifter som generalrepresentanten lämnar in till tillsynsmyndigheten, dock förekommer det att representantens uppgifter granskas av en inspektör från tillsynsmyndigheten. Representanten är skyldig att hålla handlingar tillgängliga för granskning när tillsynsmyndigheten så begär.

Redovisning

Redovisning av den försäkringsrörelse som Lloyd's underwriters bedriver på den franska marknaden är begränsad till uppgiftslämnande av premier och skadeersättningar. Dessutom lämnar Lloyd's underwriters en redogörelse för sin totala försäkringsverksamhet - the Global Statements - jämte ett intyg från Department of Trade and Industry utvisande Lloyd's underwriters solvens.

Försäkringsbrev m.m.

Den franska försäkringslagstiftningen föreskriver att försäkringsgivarna för godkännande måste tillställa tillsynsmyndigheten de försäkringsbrev som avses att användas vid ingående av försäkringsavtal i Frankrike. Vidare föreskrivs att försäkringsbreven skall vara avfattade på det franska språket. När det gäller Lloyd's uppställs dessutom som krav att det av försäkringsbrevet eller covernote framgår vilka syndikat som försäkrat risken samt deras andelar av risken. Fransk lag tillämpas på rättsförhållanden som är att hänföra till försäkringsaffärer som förmedlas för Lloyd's underwriters räkning i Frankrike.

Skatter m.m.

Lloyd's underwriters är skyldiga att betala skatt på alla direkta försäkringar i Frankrike som förmedlas av franska täckningshavare. Däremot är fakultativa affärer förmedlade av franska mäklare utan binding authority undantagna från skatt. Skatten uppgår till ca 3 % av bruttopremierna. Dessutom betalar Lloyd's underwriters en viss procent på bruttopremierna som bidrag till tillsynskostnaderna.

Premieöverföringar

Premieinbetalningar från Frankrike till Storbritannien avseende Lloyd's försäkringar är inte underkastade några begränsningar. Sedan år 1947 betalas alla premier från franska mäklare in på särskilda konton - Lloyd's

Insurance Brokers Accounts (LIBAF) - hos Lloyd's Bank International Limited i Paris. Premierna överförs sedan till Lloyd's Bank International i London, som i sin tur krediterar konton, som disponeras av Lloyd's-brokers, för de överförda beloppen.

7.1.4 Irland

Sedan år 1936 har Lloyd's underwriters tillstånd att bedriva försäkringsverksamhet på Irland. Försäkringsverksamheten bedrivs numera med stöd av en försäkringsrörelselag från år 1977.

Koncession och tillsyn

Lloyd's underwriters har koncession för skadeförsäkringsrörelse avseende följande slag av risker, nämligen

- olycksfall
- sjukdom
- landfordon
- spårbundna fordon
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- motorfordonsansvar
- allmän ansvarighet
- ekonomiska förluster av olika slag
- rättsskydd

Dessutom har Lloyd's underwriters rätt att utan koncession meddela försäkring avseende följande slag av risker, nämligen

- luftfartyg
- fartyg
- godstransport

Tillsynsmyndighet är the Ministry of Industry, Commerce and Trade i Dublin.

Generalrepresentant

Lloyd's underwriters har utsett en generalrepresentant på Irland. Representanten, som är godkänd av tillsynsmyndigheten, är behörig att företräda Lloyd's underwriters inför domstolar och myndigheter på Irland. Till representantens uppdrag hör vidare vissa administrativa

funktioner i förhållande till tillsynsmyndigheten. Bl.a. skall representanten dokumentera de försäkringar som förmedlas för Lloyd's räkning på Irland, svara för att erforderliga tekniska reserver avsätts och att värdehandlingar motsvarande de tekniska reserverna deponeras. Vidare ankommer det på representanten att betala skatt beträffande den försäkringsaffär som förmedlas för Lloyd's underwriters.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Lloyd's underwriters förvärvar försäkringsaffärer på den irländska marknaden genom irländska försäkringsmäklare och täckningshavare, vilka är införda i en förteckning som förs av generalrepresentanten. Representanten förvarar också kopior av täckningshavarnas fullmakter (binding authority).

Tekniska reserver

Till täckning av sina försäkringsåtaganden på Irland skall Lloyd's underwriters avsätta tekniska reserver. Reserverna skall redovisas i vissa godkända värdehandlingar som delvis skall deponeras i en irländsk bank.

När det gäller motorfordonsförsäkringar skall de tekniska reserverna beräknas på basis av löpande försäkringar och fastställda men ännu ej betalda ersättningar för inträffade försäkringsfall. Av de tillgångar som används för täckning av de tekniska reserverna skall tillgångar motsvarande 51 % av nettopremieinkomsten deponeras på Irland i form av godkända värdehandlingar. Med nettopremieinkomst avses premier brutto med avdrag för återförsäkringspremier.

I fråga om andra försäkringar än motorfordonsförsäkringar skall de tekniska reserverna utgöra 75 % av bruttopremieinkomsten. Tillgångar som används till täckning av de tekniska reserverna skall till ett belopp motsvarande 51 % av nettopremieinkomsten deponeras på Irland i form av godkända värdehandlingar.

Premier och skadeersättningar

Generalrepresentanten skall årligen lämna tillsynsmyndigheten uppgifter om premier och skadeersättningar fördelade på de olika försäkringsgrenarna. Lloyd's teckningsavdelning, som behandlar alla irländska försäkringsaffärer som placeras hos Lloyd's underwriters, översänder varje månad till representanten uppgifter av ifrågavarande slag. Redovisningen

av premier och skadeersättningar granskas av revisorer som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Redovisning

Varje år redovisar Lloyd's underwriters sin irländska försäkringsverksamhet för den irländska tillsynsmyndigheten. Redovisningen består av fem delar, nämligen

- tillgångar i kontanter och säkerheter
- namnen på de personer som tjänstgör på generalrepresentantens kontor
- beräkningsgrunder för tekniska reserver och reservernas placering
- uppgifter om premier, betalda och obetalda skadeersättningar samt provisioner
- en försäkran att tillgångar motsvarande de tekniska reserverna, som inte deponerats på Irland, är redovisade i Premium Trust Fund

Försäkringsbrev m.m.

Någon granskning av de försäkringsvillkor som Lloyd's använder på Irland sker inte, dock skall premietariffer inlämnas till tillsynsmyndigheten i fråga om motorfordonsförsäkringar. Irländsk lag tillämpas på försäkringar som förmedlas för Lloyd's räkning på den irländska marknaden.

Skatter

Lloyd's underwriters är skyldiga att betala skatt för sin försäkringsrörelse på Irland. Skatten uppgår till 1 % av den årliga bruttopremieinkomsten.

Premieöverföring

Överföringar av premier från Irland till Storbritannien är inte föremål för någon reglering.

7.1.5 Tyskland

Koncession och tillsyn

Försäkringsrörelse regleras i Tyskland av en särskild tillsynslag - Versicherungsaufsichtgesetz (VAG). Bestämmelserna i VAG har anpassats till det första resp. andra skadeförsäkringsdirektivet. Tillsyns-

myndighet på försäkringsområdet är Budesaufsichtsamt für das Versicherungswesen i Berlin. Med stöd av VAG beviljades Lloyd's underwriters år 1989 koncession för direktförsäkring avseende följande slag av risker, nämligen

- olycksfall
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- luftfartygsansvar
- kredit
- ekonomiska förluster av olika slag

Koncession har sökts men ännu inte beviljats för försäkring av landfordon och trafikförsäkring.

Generalrepresentant

Lloyd's underwriters har utsett en generalrepresentant i Tyskland. Representanten, som godkänts av tillsynsmyndigheten, har behörighet att företräda Lloyd's underwriters i alla de rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet i Tyskland. Vidare har representanten ett administrativt ansvar för verksamheten i förhållande till myndigheterna i Tyskland. Bl.a. är representanten skyldig att dokumentera Lloyd's tyska försäkringsaffärer och svara för överföringen av premier till Lloyd's, inbetalning av skatter m.m.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Försäkringsaffärer förvärvas på den tyska marknaden genom lokala försäkringsmäklare och täckningshavare samt genom att tyska privatpersoner eller företag direkt vänder sig till Lloyd's för upphandling av försäkring.

Mäklarna och täckningshavarna skall varje månad insätta eventuellt överskott i verksamheten, dvs. premier minus skadeersättningar, provisioner och andra kostnader, på ett särskilt bankkonto som disponeras av generalrepresentanten. Representanten ombesörjer sedan att premierna, efter avdrag för skatt, överförs till Lloyd's i London. Skatten inbetalar representanten till skattemyndigheterna i Tyskland. En del försäkringsmäklare och täckningshavare har enligt en särskild överenskommelse rätt att själva överföra premier till Lloyd's. Premieskatten måste emellertid alltid betalas via generalrepresentanten.

I de fall där någon tysk försäkringsmäklare eller täckningshavare inte är inblandad i försäkringsaffären uppmanas försäkringstagaren av den Lloyd's-mäklare som förmedlar affären att betala premien jämte skatt till generalrepresentanten. I vissa fall medges att försäkringstagaren betalar premien direkt till mäklaren hos Lloyd's.

Tekniska reserver

Till täckning av sina försäkringsåtaganden i Tyskland måste Lloyd's underwriters avsätta tekniska reserver. Reserverna skall redovisas i särskilt angivna värdehandlingar som skall deponeras i en tysk bank. Storleken på depositionen skall uppgå till ett belopp motsvarande försäkringsersättningar för inträffade försäkringsfall och inte intjänade bruttopremier vid utgången av det föregående kalenderåret. Vid bestämmandet av depositionens storlek skall också beaktas värdeförändringar på grund av kursfluktuationer.

Redovisning

Enligt den tyska tillsynslagen på försäkringsområdet är generalrepresentanten skyldig att bokföra uppgifter om ingångna försäkringsavtal och utbetalda skadeersättningar i fråga om Lloyd's affärsverksamhet på den tyska marknaden. Underlaget för bokföringen erhåller representanten från tyska försäkringsmäklare, täckningshavare och Lloyd's-mäklare.

En tysk mäklare är skyldig att i samband med att han översänder en covernote till en klient tillställa representanten en kopia av förbindelsen. På motsvarande sätt är täckningshavaren skyldig att översända en kopia av täckningsbeviset till representanten i samband med att ett sådant bevis utfärdas. I de fall försäkringstagare i Tyskland direkt kontaktar Lloyd's ankommer det på den mäklare hos Lloyd's som förmedlar affären att översända kopia av covernote till representanten.

Vid försäkringsfall är den mäklare eller täckningshavare som placerat försäkringsaffären hos Lloyd's skyldig att tillställa representanten en kopia av skadeanmälan. Vid utbetalning av skadeersättning skall representanten tillställas en kopia av avin.

Generalrepresentanten skall - avseende försäkringar som förmedlas för Lloyd's underwriters räkning - månatligen upprätta en förteckning som för varje tysk mäklare och täckningshavare utvisar premier, skatter, skadeersättningar och fastställda men ännu ej betalda ersättningar för försäkringsfall. En motsvarande förteckning skall upprätthållas i fråga om

försäkringar som har förmedlats direkt genom Lloyd's-mäklare.

Generalrepresentanten är skyldig att hålla förteckningar och andra handlingar tillgängliga för granskning av befattningshavare hos tillsynsmyndigheten. Varje år är generalrepresentanten skyldig att till tillsynsmyndigheten lämna en skriftlig redogörelse för Lloyd's underwriters tyska försäkringsaffärer.

Försäkringsbrev m.m.

Den tyska försäkringslagstiftningen föreskriver att villkoren för försäkringar som erbjuds med standardvillkor måste godkännas av tillsynsmyndigheten. Vidare föreskrivs att försäkringskontrakten måste avfattas på det tyska språket. Lloyd's underwriters har lämnat tillsynsmyndigheten uppgift om de allmänna och särskilda villkoren för försäkringar som erbjuds med standardvillkor på den tyska marknaden. Villkoren godkändes i samband med att koncession beviljades.

7.1.6 Italien

Koncession och tillsyn

Lloyd's underwriters beviljades år 1986 koncession i Italien för direkt skadeförsäkringsrörelse avseende följande slag av risker, nämligen

- olycksfall
- sjukdom
- spårbundna fordon
- godstransport
- brand och naturkrafter
- annan skada på egendom
- allmän ansvarighet
- ekonomiska förluster av olika slag
- rättsskydd

Lloyd's underwriters har ansökt men ännu inte beviljats koncession avseende följande slag av risker, nämligen

- landfordon
- luftfartyg
- luftfartygsansvar
- fartygsansvar

Lloyd's verksamhet i Italien står under tillsyn av Instituto per la Vigilanza Sulle Assicurazioni Private et di Interesse Collettivo (ISVAP), som har tillsynsansvaret för det enskilda försäkringsväsendet i Italien.

Generalrepresentant

Lloyd's underwriters har utsett en generalrepresentant i Italien med behörighet att företräda dem inför domstolar och myndigheter. Representanten, som har godkänts av tillsynsmyndigheten, har också fullmakt att representera Lloyd's underwriters i förhållande till tredje man. Vidare har representanten ett administrativt ansvar för de försäkringsaffärer som förmedlas för Lloyd's underwriters på den italienska marknaden. Ansvaret innebär bl.a. en skyldighet att se till att tillräckliga tekniska reserver avsatts för verksamheten i landet, att tillgångar motsvarande de tekniska reserverna har deponerats i enlighet med gällande bestämmelser och att tillsynsmyndigheten tillställs de uppgifter som den begär om verksamheten.

Vidare är generalrepresentanten ansvarig för överföringen av premier och skadeersättningar mellan Lloyd's och italienska försäkringsmäklare, täckningshavare eller försäkringstagare.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Lloyd's underwriters förvärvar försäkringsaffärer i Italien genom lokala försäkringsmäklare, täckningshavare och försäkringssökande som vänder sig direkt till Lloyd's för upphandling av försäkring.

Varje månad skall mäklarna och täckningshavarna sätta in eventuellt överskott i verksamheten, dvs. premieinkomster minus utbetalda skadeersättningar, provisioner och andra avgifter, på ett särskilt bankkonto som generalrepresentanten anvisar. Representanten svarar sedan för att medlen, efter avdrag för skatt, överförs till Lloyd's. Skatten inbetalar representanten till skattemyndigheterna i Italien. Om ingen italiensk mäklare eller täckningshavare är inblandad i affären uppbär representanten premier och skatter direkt från försäkringstagaren för vidarebefordran till Lloyd's resp. skattemyndigheten.

Skadeersättningar överförs från Lloyd's till generalrepresentanten för utbetalning till italienska mäklare, täckningshavare eller försäkringstagare.

Tekniska reserver

Lloyd's underwriters skall till täckning av sina försäkringsåtaganden i Italien avsätta en teknisk reserv. Den tekniska reserven utgörs av en

premiereserv och en ersättningsreserv. Premiereserven, som utgör ansvarigheten för löpande försäkringar, beräknas på basis av bruttopremierna med avdrag för ackvisitionskostnader, skatter och provisioner. Ersättningsreserven avser såväl fastställda som ännu inte fastställda utgifter för reglering av försäkringsfall. Delvis blir det här fråga om en approximativ uppskattning, som bl.a. skall beakta ännu inte anmälda försäkringsfall.

Redovisning

Enligt den italienska tillsynslagen på försäkringsområdet är generalrepresentanten skyldig att löpande notera uppgifter om försäkringskontrakt avseende Lloyd's affärer i Italien. Även uppgifter om skadeersättningar som betalas ut på grund av kontrakten skall bokföras. För att generalrepresentanten skall kunna notera affärstransaktionerna har italienska försäkringmäklare och täckningshavare ålagts en rapporteringsskyldighet i förhållande till representanten. Mäklaren skall i samband med att han tillställer sin klient en covernote översända en kopia av förbindelsen till representanten, medan täckningshavaren är skyldig att samtidigt som han utfärdar ett täckningsbevis översända en kopia av beviset till representanten. I det fall försäkringstagaren tecknar försäkring direkt hos Lloyd's åligger det den Lloyd's-mäklare som förmedlar affären att översända en kopia av förbindelsen (covernote) till generalrepresentanten.

Vidare är varje italiensk försäkringsmäklare och täckningshavare, som placerar försäkringar hos Lloyd's underwriters, skyldig att månatligen till generalrepresentanten inge en förteckning som utvisar inbetalade premier, utbetalda skadeersättningar, fastställda men ännu inte betalda skadeersättningar, skatter och andra avgifter.

När det gäller försäkringsfall är italienska mäklare och täckningshavare skyldiga att översända en kopia av skadeanmälan till representanten. Motsvarande skyldighet har en Lloyd's-mäklare som förmedlat en försäkring direkt på uppdrag av en italiensk försäkringstagare, om försäkringsfall inträffar.

Generalreprsentanten är skyldig att hålla handlingar tillgängliga för granskning av befattningshavare hos tillsynsmyndigheten.

Varje år överlämnar generalrepresentanten till tillsynsmyndigheten en skriftlig redogörelse för Lloyd's underwriters italienska försäkringsaffär.

Försäkringsbrev

Lloyd's underwriters har till tillsynsmyndigheten överlämnat en sammanfattning av de allmänna villkoren för försäkringar som erbjuds med standardvillkor på den italienska marknaden samt en översikt över specialvillkor som tillämpas på särskilda försäkringsformer. Försäkringsbreven skall, om inte annat överenskommits i det enskilda fallet, vara avfattade på det italienska språket.

7.2 Försäkringsrörelse enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet

7.2.1 Danmark

Den första lagen om tillsyn av skadeförsäkringsbolag i Danmark trädde i kraft den 1 oktober 1934. Vid den tidpunkten hade några av Lloyd's mäklare sedan en tid tillbaka anskaffat försäkringar på den danska marknaden genom förmedling av personer som var bosatta i Danmark (korrespondenter). I tillsynslagen från 1934 infördes en dispensbestämmelse enligt vilken Lloyd's mäklare kunde fortsätta med sin verksamhet i Danmark. I 1959 års lag om försäkringsverksamhet intogs dispensbestämmelsen utan väsentliga ändringar.

Dispensbestämmelsen tar inte sikt på korrespondenterna i Danmark utan på enskilda mäklare vid Lloyd's. En förutsättning för dispens är att det är fråga om enbart mäkleriverksamhet, dvs. att försäkringsavtalen, som skall avfattas på det engelska språket, inte med bindande verkan utfärdas i Danmark och att korrespondenterna inte uppträder som generalagenter för utländska försäkringsgivare. Ytterligare ett villkor för dispens är att korrespondenterna endast har ett driftställe och att de inte använder underagenter.

I dispensbesluten har alltid föreskrivits att mäklarnas verksamhet måste vara begränsad till den typ av verksamhet som mäklarna bedrev den 1 oktober 1934 i Danmark. Finanstillsynet har dock medgivit vissa anpassningar till förändrade förhållanden inom försäkringsbranschen.

De försäkringar som förmedlats under årens lopp har främst varit försäkringar avseende sådana risker som det inte varit möjligt att placera hos danska försäkringsbolag.

För närvarande har sex mäklare beviljats dispens att förmedla försäkringar i Danmark.

Den danska försäkringsrörelselagstiftningen är numera anpassad till det andra skadeförsäkringsdirektivet. Detta har skett genom en särskild lag som trädde i kraft den 1 juli 1990 (Lov om udveksling af försikringstjenestesteydelser inden for direkte skadeforsikringsvirksomhed).

Lloyd's underwriters bedriver sedan ett år tillbaka - efter att ha gjort anmälan hos Finanstilsynet - tjänstehandel i Danmark när det gäller försäkring av stora risker.

Lloyd's underwriters har också begärt att få bedriva tjänstehandel avseende försäkring av massrisker. Lloyd's framställning har aktualiserat frågan om Lloyd's underwriters genom korrespondenterna skall anses etablerade i Danmark. Som framgått av den tidigare redogörelsen (se avsnitt 5.2) har ett medlemsland inom EG rätt att uppställa koncession som villkor i fråga om tjänstehandel avseende massrisker, om försäkringsgivaren redan är etablerad i det land där tjänstehandel skall bedrivas. Industriministeriet i Danmark har i beslut i början av år 1991 kommit fram till att Lloyd's genom korrespondenterna är etablerat i Danmark och uppställt krav på koncession för att Lloyd's skall få meddela försäkring avseende massrisker.

7.2.2 Övriga EG-länder

Som tidigare nämnts bedriver Lloyd's underwriters i de länder där de företräds av en generalrepresentant tjänstehandel avseende försäkring av stora risker parallellt med den koncessionspliktiga försäkringsrörelsen. När en försäkringsaffär från någon av dessa länder placeras hos Lloyd's underwriters anges på the slip om affären är att hänföra till fri tjänstehandel.

I Luxemburg omfattar tjänstehandeln såväl stora risker som massrisker. I Grekland är tjänstehandeln begränsad till försäkring av risker inom sjö- och transportförsäkringsområdena.

8 The Illinois Insurance Exchange (IIE)

IIE, som började att bedriva verksamhet år 1982, är uppbyggd med Lloyd's som förebild. Det finns dock betydande skillnader mellan de båda försäkringssammanslutningarna. Inom IIE meddelas försäkring inte av enskilda individer utan genom syndikat bestående av juridiska personer. Delägarna i syndikaten, som utgörs av såväl fysiska som juridiska personer, svarar inte för syndikatens skulder utan syndikaten själva är i egenskap av juridiska personer ansvariga för de förbindelser som ingås i deras namn av vid syndikaten anställda underwriters. En delägare i ett syndikat vid IIE är till skillnad från en medlem i ett syndikat vid Lloyd's inte en försäkringsgivare utan enbart en investerare. Om ett syndikat misslyckas kan en delägare i syndikatet inte förlora mer än insatt kapital, medan om verksamheten går bra kan delägaren tillgodoräkna sig vinst genom utdelning och värdestegring. Liksom hos Lloyd's får underwriters vid syndikaten endast förvärva försäkringsaffärer genom särskilt godkända försäkringsmäklare. Syndikaten är specialiserade inom olika försäkringsgrenar. Det finns 13 syndikat inom sammanslutningen och affärerna förmedlas genom 145 mäklare.

IIE är en marknadsplats för s.k. surplus line insurance och återförsäkring. Surplus line insurance är en form av direkt skadeförsäkring i USA. Försäkringsformen utgör ett supplement till den reguljära, koncessionerade direktförsäkringsverksamheten på den amerikanska marknaden. Surplus line insurance tar sikte på det försäkringsbehov som inte täcks av de koncessionerade försäkringsbolagen i en viss delstat. Det är således fråga om speciella försäkringslösningar avseende främst unika eller sällsynta risker som omfattas av denna försäkringsform. Surplus line insurance meddelas av försäkringsgivare som - utan att inneha formell koncession - prövats och godkänts av den delstatliga tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheterna i de olika delstaterna för en förteckning över de försäkringsgivare som får meddela surplus line insurance i resp. delstat.

IIE utgör således på direktförsäkringsområdet ett komplement till den koncessionerade försäkringsmarknaden i USA. IIE har tillstånd att meddela surplus line insurance i 42 delstater och är godkänt som återförsäkringsgivare i 41 av USAs 50 delstater. Tillstånden avser all slags försäkring utom livförsäkring.

IIE är en av de största försäkringsgivarna inom surplus line insurance i USA. Den sammanlagda premieinkomsten för syndikaten inom sammanslutningen uppgick år 1989 till ca 160 milj. dollar. Premieinkomsten inom återförsäkringsrörelsen var detta år ca 46 milj. dollar.

Hur premieinkomsten inom surplus line insurance fördelar sig på de olika delstaterna framgår av följande tablå.

1988 SURPLUS LINES PREMIUMS

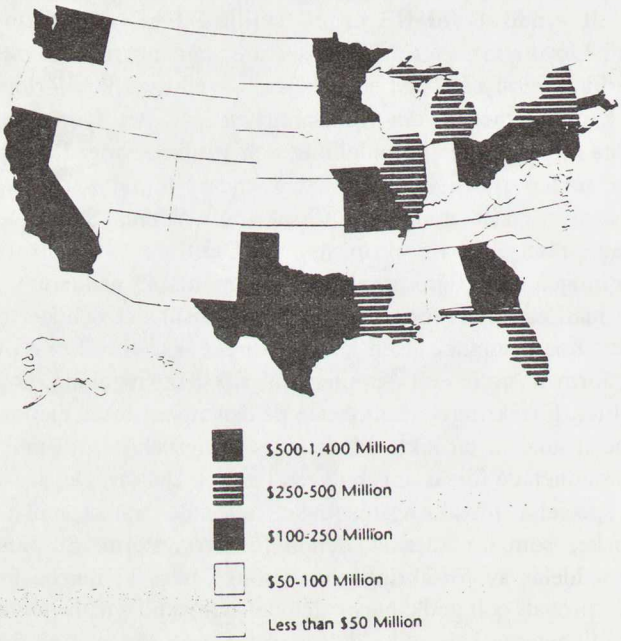

Försäkringsrörelsens bedrivande inom IIE regleras av en specialagstiftning som i huvudsak bygger på principen om självreglering. Tillsynen över IIE utövas dels av den delstatliga tillsynsmyndigheten (Illinois Insurance Department) dels av en styrelse för sammanslutningen (Board of Trustees).

Internt utövas tillsynen över sammanslutningens verksamhet av Board of Trustees, som består av tretton ledamöter, varav nio representerar syndikaten medan fyra ledamöter representerar allmänheten. Den dagliga, löpande tillsynen har Board of Trustees delegerat till ett antal nämnder. Hanteringen av premier och skaderegleringen övervakas av en driftsnämnd (Operations Committee). En revisions- och regelövervakningsnämnd (Audit and Regulatory Oversight Committee) kontrollerar syndikatens finansiella ställning och följer upp redovisnings-och finansiella frågor. En särskild mäklarnämnd (Broker Members Committee) övervakar mäklarnas verksamhet. Till nämndens uppgifter hör också att rekommendera nya mäklare. Syftet med uppdelningen av tillsynsfunktionen på de olika nämnderna är att åstadkomma en effektiv övervakning och att vid behov möjliggöra ett snabbt ingripande av styrelsen för börsen om olägenheter eller missförhållanden skulle uppstå i verksamheten.

Syndikaten

Under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda kan en juridisk person som är bildad enligt den associationsrättsliga lagstiftningen i delstaten Illinois antas som ett s.k. medlemssyndikat hos IIE. Möjligheten att bli antagen som ett medlemssyndikat står formellt sett även öppen för en fysisk person eller en grupp av fysiska personer. Hittills har dock endast juridiska personer godkänts som medlemssyndikat. Enligt uppgift torde frågan om att anta fysiska personer som medlemssyndikat knappast komma att aktualiseras.

Ansökan om erkännande som medlemssyndikat skall lämnas in till styrelsen för IIE. Ansökningsavgiften är 1 500 dollar. Till ansökan skall fogas bl.a. bolagsordning eller stadgar och en verksamhetsplan. Det ankommer vidare på sökanden att utse en syndikatschef och en eller flera underwriters vid syndikatet.

När syndikatet har inlett sin verksamhet betalar det en årlig avgift till börsen för de tjänster som tillhandahålles. Avgiften beräknas på basis av premievolymen.

Försäkringsverksamhetens bedrivande

Försäkringsaffärer görs delvis upp mellan mäklarna och försäkringsgivarna på "the trading floor" i börshuset. Emellertid förekommer det i allt större utsträckning att försäkringsavtal ingås utan personligt sammanträffande genom telefon och telefax. När ett försäkringsavtal ingåtts har Central Processing Facility (CPF) en central uppgift. CPF assisterar mäklarna och försäkringsgivarna på tre nyckelområden, nämligen när det gäller utfärdande av försäkringsbrev, skadereglering och bokföring av affärstransaktionerna.

Mäklarna är skyldiga att inbetala premierna inom 55 dagar i fråga om direkta försäkringar resp. 75 dagar beträffande fakultativa återförsäkringar efter slutet av den månad när försäkringen träder i kraft.

Syndikaten inom sammanslutningen agerade till en början som fristående försäkringsbolag. Samförsäkringsarrangemang mellan syndikaten förekom i förhållandevis liten omfattning. Ett mer omfattande samarbete mellan syndikaten har numera etablerats för att möta den allt hårdare konkurrensen utifrån och för att kunna försäkra de allt större kommersiella riskerna.

Kapital

För syndikaten uppställs vissa kapitalkrav speciellt med beaktande av försäkringskundernas intressen. När ett syndikat inleder sin verksamhet skall det ha ett kapital som uppgår till minst 5 milj. dollar. Att syndikatet har erforderligt kapital skall styrkas genom ett intyg från en fristående auktoriserad revisor. Under syndikatets verksamhet kan givetvis kapitalet öka genom vinster, liksom det kan minska genom förluster. Kapitalet får dock aldrig understiga 70 % av det initiala kapitalet. Hälften av syndikatets kapital skall sättas in på ett depåkonto hos IIE som reserv för skadekostnader (IIE custodial account).

Avsättning till reserver

Syndikaten skall avsätta en skadereserv till täckning av meddelade olycksfallsförsäkringar. Reserven skall utgöra 60 % av nettopremierna från denna försäkringsgren.

Syndikaten är vidare skyldiga att avsätta medel till en garantifond som är organiserad som ett ideellt bolag med egen styrelse vald av syndikatmedlemmarna. Syftet med denna fond är att trygga de försäkrades

intressen om något syndikat skulle få solvensproblem. Fonden, som vid utgången av år 1989 hade tillgångar till ett värde av 27 milj. dollar består av två delar - premiefond och depåkonto (the guaranty fund custodial account). Varje syndikat skall årligen avsätta ett belopp motsvarande 1 % av bruttopremieinkomsten till premiefonden. De tillgångar som redovisas i denna fond får tas i anspråk, om något syndikat skulle bli insolvent. Vidare skall varje syndikat sätta in 1 milj. dollar på depåkontot. Hälften av detta belopp får tas i anspråk vid insolvens hos något syndikat.

För att de tillgångar som redovisas i garantifonden inte helt skall förbrukas genom ett enskilt syndikats insolvens finns vissa begränsningsregler i fråga om det högsta belopp som får användas för förlusttäckning. För närvarande får högst 15 milj. dollar tas i anspråk för att täcka förluster i ett enskilt syndikat som kommit på obestånd.

Om ett syndikat upphör att driva försäkringsrörelse kan syndikatet utbekomma det belopp som deponerats i garantifonden först efter tre år.

Självbehåll

Det högsta försäkrings- eller skadebelopp på en och samma risk som ett syndikat får hålla för egen räkning (självbehåll), dvs. utan återförsäkring, är maximerat till det sammanlagda beloppet av 5 % av syndikatets initiala kapital och 10 % av syndikatets kapital utöver det initiala kapitalet.

Fronting, dvs. återförsäkring av en försäkring till 100 %, är inte tillåten, utan krav uppställs på ett minimisjälvbehåll som skall uppgå till 5 % av exponeringen för varje risk plus 25 % av den bokförda årspremien.

Vinstdisposition

Syndikatens möjligheter till vinstutdelning är begränsade genom regler om det högsta belopp som får delas ut till delägarna som vinst. Utdelningen avseende ett räkenskapsår får inte överstiga 10 % av överskottet från försäkringstagarna (policyholders' surplus) eller av det redovisade årsresultatet. Termen policyholders' surplus motsvarar närmast det svenska begreppet konsolideringskapital. Med termen avses i huvudsak den del av premierna som inte anses behövas tas i anspråk för utbetalning av skadeersättningar.

Förlusttäckning

Om förlust uppkommer i ett syndikats försäkringsrörelse tillgrips tillgångar i följande ordning för att täcka förluster.

1) Syndikatets kapital
2) Premiefonden
3) Depåkontot (Guaranty Fund Custodial Account)
4) a) Depåkontot (IIE)
   b) Skadereserven

Revision

De första verksamhetsåren granskades IIEs räkenskaper direkt av tillsynsmyndigheten i Illinois. IIE medgavs sedan att själv utföra granskningen av räkenskaperna. Revisionshandlingarna skall dock underställas tillsynsmyndigheten för kontroll och godkännande. Tillsynsmyndigheten genomför en allsidig undersökning av de olika syndikaten inom vissa tidsintervaller. Målsättningen är att varje år granska mellan två och fyra syndikat. Detta innebär att varje syndikat blir föremål för en särskild granskning ungefär vart fjärde år.

Redovisning

Syndikaten är skyldiga att varje år lämna styrelsen för börsen en revisionsberättelse jämte ett intyg om reservernas storlek utfärdat av en fristående försäkringsmatematiker.

9 Allmänna överväganden

9.1 Inledning

Den svenska etableringsrätten innebär i princip att all näringsutövning är tillåten för svenska medborgare. På motsvarande sätt kan rättsordningen sägas utgå från att också utländsk etablering är fri här i landet. Sveriges anslutning till principerna om fri handel och kapitalets fria rörlighet över gränserna har inneburit en öppen attityd gentemot utländska etableringar. I olika författningar har dock föreskrivits betydande undantag från denna etableringsfrihet.

En typ av bestämmelser inskränker möjligheterna till etablering inom vissa områden genom att uppställa krav på särskilt tillstånd för att få bedriva viss verksamhet. En annan typ av bestämmelser inskränker möjligheterna att utnyttja de olika former för bedrivande av verksamhet som står till buds. Båda dessa typer av bestämmelser finns på försäkringsområdet.

Försäkringsgivare som önskar driva försäkringsrörelse här i landet måste ha särskilt tillstånd (koncession) antingen enligt försäkringsrörelselagen (1982:713) eller enligt lagen (1950:272) om rätt för utländska försäkringsbolag att driva försäkringsrörelse i Sverige. Vissa former av försäkringsrörelse kan dessutom bedrivas av understödsföreningar enligt särskild lagstiftning.

Grunderna för att koncession är obligatorisk är desamma för inhemska som för utländska försäkringsgivare. Koncessionssystemet, som utgör en del av den offentliga tillsynen över försäkringsverksamheten, syftar ytterst till att skydda de försäkrades och de ersättningsberättigades intressen.

Rätten att bedriva försäkringsverksamhet står inte öppen för alla associationsformer utan den är förbehållen vissa företagstyper. I försäkringsrörelselagen har drivandet av försäkringsrörelse begränsats till två typer av bolag, nämligen försäkringsaktiebolag och ömsesidiga bolag.

Ett utländskt försäkringsföretag som vill bedriva försäkringsverksamhet i Sverige kan välja mellan två former för verksamheten. Ett sätt är att

bedriva den genom ett svenskt dotterbolag. Försäkringsrörelselagens regler blir då tillämpliga på verksamheten. Ett utländskt försäkringsföretag kan också bedriva verksamheten här i landet genom generalagent enligt lagen om utländska försäkringsföretag. Generalagenten kan vara fysisk person, svenskt aktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller svenskt handelsbolag. Generalagenten bedriver dock ingen självständig försäkringsrörelse i den meningen att han står den risk som övertagits från försäkringstagaren utan marknadsför, utfärdar försäkringar och sköter skaderegleringen på det utländska försäkringsföretagets vägnar. Det är således det utländska försäkringsföretaget som formellt sett driver försäkringsrörelsen i Sverige.

En grundförutsättning för koncession på den svenska marknaden är således att försäkringsgivaren är ett försäkringsaktiebolag, ömsesidigt försäkringsbolag eller ett utländskt försäkringsföretag.

Enligt lagstiftningen i andra länder är försäkringsgivaren oftast försäkringsanstalter i bolagsform, såsom aktiebolag och ömsesidiga bolag. Dessutom kan försäkringsverksamhet bedrivas t.ex. av sammanslutningar i andelsform eller av offentligrättsliga anstalter. De sist nämnda är i allmänhet lagstadgade försäkringsanstalter vilkas verksamhet dock är begränsad till deras hemland. I praktiken är det endast försäkringsbolag i aktiebolagsform eller i den ömsesidiga formen som bedriver verksamhet utanför sitt hemland.

Som framgått finns också utomlands i form av försäkringsbörser organiserade sammanslutningar för vilka gäller en särskild lagstiftning. Den äldsta och bäst kända är Lloyd's i London. Ett annat exempel på en sådan sammanslutning är the Illinois Insurance Exchange i Chicago. Som tidigare redovisats meddelas försäkring i dessa sammanslutningar antingen genom enskilda individer eller flera enskilda individer sammanslutna i syndikat med obegränsad personlig ansvarighet, övertar risker, eller genom att syndikat bestående av juridiska personer övertar risker. Syndikaten står inte i direkt kontakt med kunderna utan all försäkringsaffär förvärvas i princip genom försäkringsmäklare.

En försäkringssammanslutning av ifrågavarande slag kan - med hänsyn till sin uppbyggnad och verksamhetsform - inte jämställas med ett försäkringsföretag. Av denna anledning är det inte möjligt att bevilja en försäkringssammanslutning eller medlemmarna i en sådan sammanslutning koncession enligt lagen om utländska försäkringsföretag, som har som utgångspunkt att försäkringsgivaren är ett försäkringsbolag. Ej heller är det möjligt att bevilja en svensk försäkringssammanslutning av

ifrågavarande slag eller försäkringsgivare i en sådan sammanslutning koncession enligt försäkringsrörelselagen eftersom koncession endast kan beviljas försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som bildats i enlighet med försäkringsrörelselagens bestämmelser.

När det gäller Lloyd's förhindras sammanslutningens möjligheter att få koncession i Sverige också av andra skäl. Enligt den lagstiftning som reglerar Lloyd's verksamhet, Lloyd's Act 1982, får en försäkringsgivare hos Lloyd's endast acceptera försäkringsaffär hos Lloyd's i London. En försäkringsgivare hos Lloyd's får vidare enligt lagstiftningen inte heller acceptera försäkringsaffär från annan än en mäklare vid Lloyd's i London. Detta innebär att det inte är möjligt för försäkringsgivare hos Lloyd's att som sådana etablera sig som ett bolag här i landet i enlighet med försäkringsrörelselagens bestämmelser. Ej heller har de möjlighet att utfärda försäkring här i landet genom en generalagent enligt lagen om utländska försäkringsföretag.

Att försäkringsgivarens möjligheter att få koncession i Sverige begränsas av i vilken form verksamheten bedrivs har historiska skäl. Försäkringsverksamhet bedriven i den ömsesidiga formen kan i Sverige påvisas långt tillbaka i tiden. Den har sitt ursprung i den medeltida brandstoden och har sedan utformats under inflytande av rättsliga, social och ekonomiska förhållanden och behov under olika tidsperioder. Uppkomsten och utvecklingen av aktiebolagsformen är ett resultat av industrialiseringen av Sverige under 1800-talet. Bortsett från en kort period under 1700-talets senare år då s.k. partikulär försäkring, dvs. försäkring hos enskilda individer som försäkringsgivare, förekom inom sjöförsäkringsområdet, har försäkring i Sverige alltid meddelats i fasta associationsformer. När försäkringsverksamheten i slutet av 1800-talet blev föremål för reglering var det således inte aktuellt att reglera annan försäkringsverksamhet än den som bedrevs i bolagsform.

De bestämmelser i den svenska försäkringsrörelselagstiftningen som i dag förhindrar Lloyd's och andra liknande sammanslutningar att verka på den svenska marknaden kan alltså sägas ha sitt ursprung i förhållanden i 1800-talets Sverige. Att frågan om en revidering av dessa bestämmelser har aktualiserats först under senare år har delvis samband med att försäkringar i Sverige av tradition sålts nästan uteslutande genom försäkringsgivarnas egna ombud. Historiskt sett har det således inte varit aktuellt eller särskilt angeläget att öppna möjlighet för försäkrings-sammanslutningar, som förvärvar försäkringsaffärer genom försäkrings-mäklare, att driva rörelse här i landet.

Det grundläggande motivet för en översyn av etableringsreglerna är den genomgripande internationaliseringen av försäkringsväsendet under senare år och den pågående svenska anpassningen till förhållandena inom EG, där världens största försäkringssammanslutning, nämligen Lloyd's är etablerad. Till bakgrunden för utredningsuppdraget hör också en mer liberal syn på etableringar inom försäkringsområdet och det förhållandet att försäkringsmäklare har kommit att få en allt större betydelse på den svenska försäkringsmarknaden. Ytterligare en anledning till att frågan aktualiserats är att Lloyd's vid ett flertal tillfällen uttryckt önskemål om att kunna bli i Sverige koncessionerad försäkringsgivare.

9.2 Den internationella bakgrunden

Upprättandet av en enhetlig marknad för finansiella tjänster inom EG är ett av Romfördragets ursprungliga mål. I EGs vitbok från 1985 återfinns detaljerna och tidtabellen för genomförandet av den gemensamma marknaden. På försäkringsområdet är målsättningen att vid utgången av år 1992 få till stånd en inre marknad för försäkring. På denna marknad skall försäkringsbolag med säte i ett medlemsland ha rätt att på basis av den koncession som erhållits i hemlandet bedriva verksamhet inom hela EG-området. Försäkringsbolagen skall fritt kunna välja om de vill bedriva denna verksamhet genom fri tjänstehandel över gränserna, dvs. utan etablering i det land där verksamheten skall bedrivas, eller genom filialer eller agenturer som fritt får etableras inom hela EG-området. Tillsynen över försäkringsbolagens verksamhet skall ske enligt principen om hemlandskontroll. Detta innebär att den huvudsakliga tillsynen över ett försäkringsbolags verksamhet - oavsett var den bedrivs inom EG-området - anförtros myndigheterna i bolagets hemland. Tillsynen, som förutsätter ett nära samarbete mellan myndigheterna i medlemsländerna, skall utövas enligt vissa gemensamma grundläggande principer.

Kännetecknande för den marknad som eftersträvas är betoningen av konkurrenspolitiken. Konsumenterna skall erbjudas bredast möjliga utbud av tjänster till konkurrenskraftiga priser. Sunda, ekonomiska principer och skydd för konsumenterna skall säkras genom normer fastlagda i EG-rätten.

Övergången till en enhetlig marknad för försäkring har tidigare ansetts kräva en relativt långtgående harmonisering av försäkringsrörelselagstiftningen i de olika medlemsländerna. Av olika skäl har harmoniserings-

arbete fördröjts. Etableringsfrihet råder visserligen inom EG i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet och det första livförsäkringsdirektivet, men varje medlemsland har fortfarande förhållandevis långtgående möjligheter att ställa krav på den försäkringsverksamhet som bedrivs inom det egna landet. Svårigheter har särskilt uppstått när det gäller att komma överens om förslag som leder till den erforderliga harmoniseringen av de nationella reglerna för att principen om hemlandskontroll skall kunna tillämpas.

Vitboken markerade ett nytt sätt att lösa problemet med övergången till en gemensam marknad. En fullständig harmonisering av de enskilda medlemsländernas regelsystem har visat sig vara en alltför långsam metod för att förverkliga en inre marknad. Den nya strategin bygger på principerna om minimiharmonisering och ömsesidigt erkännande. Detta innebär att en samordning av de nationella reglerna endast eftersträvas i fråga om de bestämmelser som utgör en grundförutsättning för att principen om hemlandskontroll skall kunna tillämpas inom EG-området. I övrigt skall medlemsländerna genom ömsesidigt erkännande godta det regelsystem som gäller för bedrivande av försäkringsrörelse i resp. medlemsland.

Den nya strategin resulterade i att rådet 1988 kunde anta det andra skadeförsäkringsdirektivet. Som tidigare redovisats (se avsnitt 5.2) innebär detta direktiv att ett försäkringsbolag på grundval av den auktorisation som bolaget erhållit i sitt hemland kan försäkra s.k. stora risker inom hela EG-området genom fri tjänstehandel över gränserna. Med stora risker avses bl.a. sjö-och transportförsäkring samt egendoms- och ansvarsförsäkring som tecknas av företag som uppfyller vissa villkor avseende omsättning, balansomslutning och antal anställda. Tillsynen över ifrågavarande verksamhet utövas av myndigheterna i bolagets hemland oavsett var verksamheten bedrivs.

För de risker som inte kan definieras som stora risker, s.k. massrisker, ansågs ytterligare harmonisering erforderlig innan det kunde krävas att medlemsländerna införde principen om hemlandskontroll på detta område. Till massrisker hör sjuk- och olycksfalls-, motorfordons- och rättskyddsförsäkring samt sådan egendoms- och ansvarsförsäkring som tecknas av konsument eller inte uppfyller villkoren ifråga om omsättning, balansomslutning och antal anställda. Medlemsländerna fick enligt direktivet välja om de ville att även massrisker skulle omfattas av principen om hemlandskontroll eller om de i avvaktan på fortsatt harmonisering skulle kräva auktorisation vid filialetablering och fri

tjänstehandel. Bl.a. Storbritannien har valt att låta även massrisker omfattas av principen om henlandskontroll.

Systemet med "one single licence" och hemlandskontroll i fråga om stora risker började att tillämpas den 1 juli 1990 inom hela EG-området.

Under 1990 lade kommissionen fram ett förslag till ett tredje skadeförsäkringsdirektiv. Direktivet innehåller regler om den harmonisering som är erforderlig för att principerna om "one single licence" och hemlandskontroll skall kunna införas för hela skadeförsäkringsområdet. Målsättningen är att rådet skall anta direktivförslaget i slutet av år 1991 eller i början av år 1992 och att systemet med "one single licence" och hemlandskontroll skall börja att tillämpas per den 1 januari 1993 inom hela skadeförsäkringsområdet. En förutsättning för att det tredje skadeförsäkringsdirektivet skall kunna antas är dock att det sker en samordning av medlemsländernas regler i fråga om tekniska reserver. För närvarande förekommer olika regler inom EG när det gäller värderingen av tekniska reserver, i vilka tillgångsslag de tekniska reserverna skall redovisas och värderingen av tillgångarna. Ett direktivförslag om årsredovisning och koncernredovisning väntas dock bli antaget i slutet av år 1991.

På livförsäkringsområdet antog rådet i november 1990 det andra livförsäkringsdirektivet. Genom detta direktiv infördes motsvarande regler som gäller stora risker inom skadeförsäkring för sådana livförsäkringar som tecknas i ett annat medlemsland på försäkringstagarens eget initiativ. Målsättningen är att principen om hemlandskontroll skall börja att tillämpas ifråga om sådana försäkringar fr.o.m. den 1 juli 1993.

I mars 1991 lade kommissionen fram ett förslag till ett tredje livförsäkringsdirektiv som syftar till att införa principerna om "one single licence" och hemlandskontroll för hela livförsäkringsområdet. Avsikten är att direktivförslaget skall kunna antas av rådet under år 1992.

Vid sidan av nu redovisade direktiv och direktivförslag, som är av central betydelse för att en inre marknad för försäkringar skall kunna förverkligas, finns det ett stort antal andra direktiv eller förslag till direktiv som också ligger till grund för utformningen av en gemensam försäkringsmarknad.

Här kan nämnas ett direktiv som antogs år 1976, om etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster med avseende på försäkringsagenters och mäklares verksamhet (Dir. 77/92). Direktivet syftar till att underlätta för agenter och försäkringsmäklare inom EG att förmedla försäkringar från medlemsländer där de inte är etablerade.

Ett annat direktiv som är av intresse i detta sammanhang är det s.k. koassuransdirektivet (Dir. 78/473) som när det antogs 1978 innebar ett genombrott för principen om fri tjänstehandel över gränserna på försäkringsområdet. Direktivet syftar till att underlätta koassuransverksamheten inom EG.

Utvecklingen mot en gemensam försäkringsmarknad har naturligtvis liksom för andra försäkringsgivare inom EG haft stor betydelse för Lloyd's. Tidigare hade Lloyd's haft svårighet att få koncession på grund av att sammanslutningens verksamhet är baserad på personligt ansvar och inte bedrivs i bolagsform. Det första skadeförsäkringsdirektivets princip om etableringsfrihet öppnade möjlighet för Lloyd's till etablering inom hela EG-området. Som tidigare redovisats likställs Lloyd's i princip med vanliga försäkringsbolag i direktivet när det gäller att etablera försäkringsverksamhet inom EG-området. Etableringsfrågan har för Lloyd's del lösts genom att sammanslutningen tillåtits att upprätta representationskontor som leds av en s.k. generalrepresentant. Lloyd's har beviljats koncession i Belgien, Frankrike, Tyskland, Holland, Irland, Italien och har ansökt om koncession i Spanien.

Av betydelse för Lloyd's verksamhet var också antagandet av koassuransdirektivet, eftersom sammanslutningens verksamhet helt bygger på koassuransmetodiken. Av de direktiv som hittills antagits torde dock det andra skadeförsäkringsdirektivet ha haft störst betydelse för Lloyd's. Detta direktiv öppnade möjlighet till fri tjänstehandel över gränserna inom det område där Lloyd's har sin huvudsakliga verksamhet, dvs. försäkring av stora kommersiella risker. Lloyd's säljer för närvarande försäkringar till en rad EG-länder, bl.a. Danmark, direkt från London.

Sammanfattningsvis kan konstateras att EG-kommissionen i huvudsak har tagit fram de regler om harmonisering som krävs för att en inre marknad för försäkringar skall kunna genomföras. Fortfarande återstår dock ett omfattande arbete att anpassa de nationella regelsystemen i enlighet med antagna direktiv och direktiv som förväntas bli antagna inom den närmaste tiden innan en gemensam försäkringsmarknad är förverkligad inom EG.

Försäkringsväsendets internationalisering har också kommit att prägla utvecklingen i Sverige. Som en följd av medlemskapet i EFTA deltar Sverige i det västeuropeiska integrationsarbetet. År 1984 lades den politiska grunden för ett utvidgat samarbete mellan EG och EFTA genom den s.k. Luxemburgdeklarationen, som anger riktlinjerna för ett sådant samarbete. I december 1989 fattade EFTA- och EG-ländernas ministrar

beslut om att förhandlingar om ett avtal - s.k. EES-avtal - skulle inledas för att uppnå ett fördjupat och utvidgat samarbete.

Målet med ett EES-avtal är att skapa ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde där varor, tjänster, människor och kapital skall kunna röra sig fritt inom hela EG-EFTA-området. Enhetliga regler skall gälla inom detta område. Basen för EES-avtalet är EGs regelverk.

I oktober 1991 träffades överenskommelse om ett EES-avtal att gälla fr.o.m. den 1 januari 1993. Detta innebär bl.a. att när avtalet träder i kraft kommer de direktiv som antagits på försäkringsområdet inom EG såsom det första skadeförsäkringsdirektivet och det andra skadeförsäkringsdirektivet, att omfatta Sverige.

En viss anpassning skedde redan år 1985 av de svenska koncessionsreglerna till EGs motsvarande regler genom att den s.k. behovsprincipen upphävdes. Emellertid har den snabba utvecklingen inom EG under senare år medfört att det svenska koncessionssystemet numera på väsentliga punkter avviker från EGs regler och planerade regler på området. Det svenska koncessionssystemet är således inte förenligt med Sveriges strävanden på det internationella området som förutom en västeuropeisk integration även avser ett svenskt medlemskap i EG. En förutsättning för Sveriges närmande till EG är en revidering av hela koncessionssystemet på försäkringsområdet. En öppning för Lloyd's att komma in på den svenska marknaden kan ses som ett steg mot en svensk anpassning till EGs krav på etableringsfrihet.

9.3 Begreppet försäkringssammanslutning

Begreppet försäkringssammanslutning kan ha högst varierande innebörd. Med försäkringssammanslutning avses i betänkandet en sammanslutning där försäkringsrörelse bedrivs yrkesmässigt. Betänkandet tar dock inte sikte på alla typer av sådana sammanslutningar utan endast på sammanslutningar som på grund av sin uppbyggnad och verksamhetsform inte har möjlighet att få koncession på den svenska marknaden. Hit hör i princip de sammanslutningar som är organiserade i form av försäkringsbörser och som är föremål för en särskild reglering. Utmärkande för dessa försäkringssammanslutningar är att de bildas av ett antal syndikat som utgör sammanslutningar av enskilda försäkringsgivare som inte är försäkringsföretag. Syndikaten står inte i direkt kontakt med kunderna utan försäkringsaffärer förvärvas genom särskilt godkända försäkrings-

mäklare. Typiskt för ifrågavarande slag av försäkringssammanslutningar är också att tillsynen över sammanslutningarnas verksamhet liksom reglerna för försäkringsrörelsens bedrivande i huvudsak bygger på principen om självreglering. Till ifrågavarande slag av försäkringssammanslutningar hör Lloyd's i London och the Illinois Insurance Exchange i Chicago.

Utomlands, i Holland och England, finns också i form av försäkringsbörser organiserade sammanslutningar som försäkringsbolag bildat i syfte att i fasta former bedriva koassuransverksamhet. Exempel på sådana försäkringssammanslutningar är Verenigde Nerlandse Beurssen (V.N.A.B.) i Rotterdam och the Institute of London Underwriters (ILU) i London. Koassuransverksamheten bedrivs på en gemensam marknadsplats och affärer förvärvas endast genom mäklare. För de bolag som deltar i ett samförsäkringsavtal utfärdas ett gemensamt försäkringsbrev. Vad som skiljer dessa försäkringsbörser från de tidigare nämnda är *dels* att det inte är syndikat eller enskilda individer utan försäkringsbolag som agerar som försäkringsgivare på börserna *dels* att försäkringsverksamheten vid börserna inte är föremål för någon särskild reglering utan varje försäkringsbolag bedriver verksamheten på basis av den koncession som beviljats bolaget av behöriga myndigheter och i enlighet med den försäkringsrörelselagstiftning som gäller för försäkringsbolag i allmänhet i resp. land.

Själva försäkringssammanslutningarna saknar i likhet med Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange möjlighet att få koncession på den svenska marknaden. Däremot föreligger inte något lagtekniskt hinder mot att sammanslutningarna etablerar verksamhet här i landet genom att de försäkringsbolag som tillhör sammanslutningarna ansöker om svensk koncession. Det kan här nämnas att ILU har etablerat verksamhet i USA genom att de försäkringsbolag som tillhör sammanslutningen har beviljats koncession av myndigheterna i vissa delstater i USA.

Med hänsyn till att V.N.A.B. och ILU kan etablera verksamhet här i landet genom att de bolag som tillhör sammanslutningarna ansöker om svensk koncession och då frågan om koncession för själva sammanslutningarna inte är aktuell har utredningen inte funnit anledning att närmare behandla dessa sammanslutningar.

Betänkandet omfattar inte heller sådana sammanslutningar som försäkringsbolag har grundat i syfte att för gemensam räkning ombesörja och administrera viss försäkringsverksamhet. Till dessa typer av sammanslutningar hör pooler och försäkringskonsortier.

En pool är en sammanslutning som flera försäkringsbolag bildat i syfte att efter överenskomna regler ombesörja samförsäkring åt deltagarna i poolen. Poolöverenskommelsen avser i allmänhet samförsäkring inom mera riskbetonade försäkringsgrenar, såsom flygförsäkring. De försäkringsbolag som tillhör en pool fördelar ansvaret för försäkrade risker enligt relationstal som de avtalat på förhand. Varje försäkringsbolag ansvarar endast för sin överenskomna andel av risken. Det finns både nationella och internationella pooler. Exempel härpå är Svenska Atomförsäkringspoolen, Svensk Flygförsäkringspoolen och Nordiska Poolen för Luftfartsförsäkring.

Ett konsortium är en sammanslutning av ett antal försäkringsbolag som inom en viss försäkringsgren gemensamt meddelar direkt försäkring av sådan affär som omfattas av konsortiet. Varje konsortiebolag svarar, till skillnad mot vad som är fallet vid samförsäkring, för en fast andel av totalaffären, vars storlek beror på den överenskommelse som gäller mellan bolagen. Exempel på konsortier i Sverige är konsortiet för patientförsäkring och konsortiet för trygghetsförsäkring vid arbetsskada.

Formellt sett bedriver pooler och konsortier inte någon försäkringsrörelse utan biträder endast försäkringsbolag vid rörelsens bedrivande inom vissa områden. Någon anledning att aktualisera frågan om koncession när det gäller ifrågavarande slag av sammanslutningar torde inte föreligga, varför utredningen inte funnit anledning att ta upp den till behandling i detta sammanhang.

Sammanfattningsvis begränsas utredningens behandling av frågan om försäkringssammanslutningar till den typ av sammanslutningar som Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange representerar.

9.4 Säkerheten för försäkringstagarna

Av intresse vid ett ställningstagande till frågan om försäkringssammanslutningar skall få etablera verksamhet i Sverige, är försäkringstagarnas trygghet hos sådana sammanslutningar. I associationsrättsligt avseende skiljer sig t.ex. Lloyd's från försäkringsbolag genom att sammanslutningen är en association som ej är juridisk person. Detta innebär bl.a. att ansvaret för ingångna förpliktelser inte ligger på själva sammanslutningen utan på de personer som är medlemmar i sammanslutningen. Det är alltså inte sammanslutningens ekonomiska ställning utan de enskilda medlemmarnas förmåga att infria ingångna avtal som är av intresse när

det gäller att bedöma försäkringstagarnas säkerhet. Försäkringsbolagen, som utgörs av associationer som är juridiska personer, blir däremot själva ansvariga för de förbindelser som ingås i deras namn av behörig representant. Ansvaret behöver emellertid inte enbart rikta sig mot bolaget. I ömsesidiga försäkringsbolag kan även bolagets delägare, dvs. försäkringstagarna bli ansvariga. Betydelsen av försäkringstagarnas personliga ansvar är dock i praktiken inte stort. Dels är ansvarigheten ofta begränsad till ett mindre belopp, dels har de flesta ömsesidiga bolag i Sverige en stark konsoliderad ställning, varför någon uttaxering inte torde aktualiseras.

De regler som uppställts i syfte att skydda försäkringstagarna har alltså som utgångspunkt när det gäller Lloyd's att medlemmarna har ett personligt ansvar och när det gäller försäkringsbolag att medlemmarna eller delägarna inte har ett personligt ansvar eller ett subsidiärt ansvar.

En grundläggande princip i försäkringsrörelselagen är den s.k. soliditetsprincipen. Den innebär att försäkringsbolagens soliditet skall vara sådan att de alltid kan fullgöra sina förpliktelser mot försäkringstagarna. Principen kommer i lagen till uttryck bl.a. genom regler om fondbildning och om värdering och placering av tillgångarna. Det är en central tillsynsuppgift för Finansinspektionen att övervaka att försäkringsbolagen bedriver sin verksamhet under fullt betryggande former.

När det gäller utländska försäkringsföretag som bedriver rörelse här i landet har tekniskt sett andra lösningar än i försäkringsrörelselagen valts för att säkerställa försäkringstagarnas intressen. Detta har samband med att försäkringsrörelse enligt lagen om rätt för utländska försäkringsföretag bedrivs under andra villkor än den rörelse som bedrivs enligt försäkringsrörelselagen.

För de utländska försäkringsföretagen, som driver försäkringsrörelse i Sverige, är den svenska rörelsen oftast en ringa del av den totala försäkringsrörelsen som vederbörande företag bedriver. Huvudparten av ifrågavarande företags tillgångar och skulder hänför sig till en verksamhet som inte har anknytning till Sverige och som inte är underkastad svensk lagstiftning och kontroll. Ett utländskt försäkringsbolags solvens är alltså huvudsakligen baserad på företagets verksamhet i hemlandet och på dess där belägna tillgångar. Detta förhållande har medfört att det inte varit möjligt att välja motsvarande reglering som i försäkringsrörelselagen för att tillgodose försäkringstagarnas intressen. I stället har man i lagen om utländska försäkringsföretag infört depositionskrav. Ett utländskt försäkringsföretag som ansökt om koncession skall i bankinstitut

deponera värdehandlingar, som försäkringsinspektionen godtagit, till ett värde som motsvarar 300 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då ansökningen lämnades in. Om därefter försäkringsföretagets bruttopremieinkomst under ett räkenskapsår överstiger begynnelsedepositionen, skall i fråga om skadeförsäkringsrörelse depositionen uppgå till ett belopp som motsvarar minst bruttopremieinkomsten under föregående räkenskapsår. När det gäller livförsäkringsrörelse uppställs - när verksamheten inletts - krav på redovisning av försäkringstekniska skulder enligt regler som i huvudsak överensstämmer med vad som gäller för svenska livbolag.

Depositionsbestämmelserna ger uttryck åt tanken att de svenska försäkringstagarnas intresse kräver att utländska försäkringsföretag, som har sin huvudsakliga förmögenhet på annat håll, har vissa tillgångar bundna i vårt land till säkerhet för de förpliktelser som försäkringsföretagen har gentemot försäkringstagarna här i landet.

Systemet med depositionsbestämmelser innebär att det i princip saknar betydelse från säkerhetssynpunkt i vilken associationsform den utländska försäkringsgivaren driver försäkringsrörelse i sitt hemland. Det är de här i landet deponerade tillgångarna som syftar till att säkerställa svenska försäkringstagares intressen i utländska försäkringsföretag.

Som redovisats i avsnitt 6.1.10 tillgodoses försäkringstagarnas intressen hos Lloyd's genom ett system med likviditetsgarantier, tak för rörelsekapital och reservfonder. Systemet innebär i huvudsak att medlemmarna hos sammanslutningen måste uppfylla följande villkor. De skall

- ha en bekräftelse från en godkänd bank, advokat eller revisor att de har ett visst minimibelopp i lätt realiserbara tillgångar
- vid invalet i sammanslutningen deponera en summa pengar och/eller godkända tillgångar uppgående till ett belopp som bestäms av the Committee of Lloyd's till säkerhet för att försäkringsförpliktelserna infrias
- se till att alla premier inflyter till Premium Trust Fund, från vilken utbetalning endast får ske för skadeersättningar, kostnader och fastställda överskott
- hålla en s.k. underwriting Reserve med medel härrörande från överskottet av verksamheten
- iaktta gränser för hur stor premieinkomst som får tecknas - gränser som bestäms utifrån hur mycket lätt realiserbara tillgångar som resp. medlem förfogar över och hur stor deposition som gjorts
- årligen genomgå en solvenstest

- årligen bidra med medel till Lloyd's Central Fund, som utgör en ytterligare säkerhet för försäkringstagarna

Av särskild betydelse för försäkringstagarnas säkerhet vid en försäkringsbörs, där all affär förmedlas genom försäkringsmäklare, är vidare mäklarnas förmåga och sätt att fullgöra sina åtaganden. Som framgår av redogörelsen i avsnitt 6.1.8, är de krav som ställs på mäklarna hos Lloyd's i vissa fall mer omfattande än de krav som uppställs i den svenska lagen om försäkringsmäklare.

Det torde kunna konstateras att försäkringstagarnas intressen hos Lloyd's tillgodoses med stor säkerhetsmarginal. I modern tid har ingen försäkringstagare hos sammanslutningen lidit förlust på grund av bristande betalningsförmåga.

Hos the Illinois Insurance Exchange är säkerhetssystemet utformat på ett något annat sätt än hos Lloyd's på grund av att det är juridiska personer som meddelar försäkring. Inte heller hos den sammanslutningen har kunder lidit förluster på grund av bristande betalningsförmåga.

Sammanfattningsvis torde kunna konstateras att de regelsystem som syftar till att skapa skydd för försäkringstagarna i stort sett är likvärdiga i försäkringsbolag och försäkringssammanslutningar. Tryggheten i ekonomiskt hänseende för försäkringstagarna torde således generellt sett i inte vara sämre hos försäkringssammanslutningar än hos försäkringsföretag.

9.5 Utländska försäkringssammanslutningar i Sverige

Som redan framgått ligger det helt i linje med Sveriges strävan efter medlemskap i EG att öppna möjlighet för en av Europas och världens ledande försäkringsgivare nämligen Lloyd's, att få koncession i Sverige. Det ligger också i linje med syftet bakom de koncessionsregler som infördes i Sverige år 1985 att skapa förutsättningar inte bara för Lloyd's utan även för andra försäkringsbörser att få koncession här i landet. Ett syfte med det nya koncessionssystemet, som bl.a. innebar att den s.k. behovsprincipen upphävdes, var nämligen att öka konkurrensen och på sikt motverka koncentrationen på den svenska marknaden. Ökade konkurrensmöjligheten genom en friare koncessionsgivning ansågs genom internationella impulser kunna vidga förutsättningarna för en kreativ

utveckling på försäkringsområdet, stimulera produktutvecklingen och verka allmänt rationaliseringsbefrämjande.

Med undantag för trafikförsäkring har svenska privatpersoner och svenska företag en fullständig frihet att teckna försäkring hos utländska försäkringsgivare, oavsett om försäkringsgivaren har svensk koncession eller ej. Detta kan ske antingen genom att försäkringsköparen själv direkt kontaktar en utländsk försäkringsgivaren för upphandling av en försäkring eller genom att försäkringsköparen vänder sig till en försäkringsmäklare för biträde. Sedan den 1 januari 1991 har enligt lagen om försäkringsmäklare svenskregistrerade mäklare rätt att förmedla försäkringar avseende svenska risker från såväl koncessionerade som icke koncessionerade försäkringsgivare i Sverige. Även svenska försäkringsbolag kan i vissa fall bistå vid upphandling utomlands.

Försäkringssökanden i Sverige har alltså redan idag tillgång till de försäkringsmarknader som utländska försäkringssammanslutningar representerar och de kan få biträde och vägledning av svensk försäkringsexpertis vid upphandling av försäkring. Med utgångspunkt i de försäkringssökandes behov skulle därför kunna hävdas att en etablering här i landet av utländska försäkringssammanslutningar är av ringa betydelse.

Emellertid är en etablering av utländska försäkringssammanslutningar i Sverige allmänt sett ägnat att främja en sund konkurrens på den svenska marknaden. Att försäkringsväsendet utvecklas i en sund riktning ligger naturligtvis i försäkringstagarnas intresse. Vidare skulle en ordning där utländska försäkringssammanslutningar blev svenskkoncessionerade försäkringsgivare innebära att tryggheten för svenska kunder hos sammanslutningarna ytterligare förbättrades. Enligt det nu gällande svenska koncessionssystemet medför en koncession på den svenska marknaden att svensk lagstiftning blir tillämplig på sammanslutningens verksamhet här i landet. Detta innebär bl.a. att sammanslutningens verksamhet här i landet skulle komma att stå under tillsyn av Finansinspektionen som därmed fick möjlighet att förebygga och eliminera eventuella olägenheter i verksamheten. Vidare blev sammanslutningen tvungen att uppfylla de krav som uppställs i försäkringsrörelselagstiftningen till skydd för försäkringstagarna. Dessutom skulle vid tvist med utländsk försäkringssammanslutning en svensk kund hos sammanslutningen inte behöva inleda domstolsprocess i utlandet utan skulle kunna stämma sammanslutningen vid svensk domstol.

Det skulle också vara till fördel för försäkringssökande i Sverige att direkt här i landet få tillgång till det speciella produktutbud som

försäkringssammanslutningar tillhandahåller. Kontakterna med sammanslutningarna skulle ytterligare underlättas och kvaliteten på försäkringstjänsterna, såsom t.ex. skadereglerlingen, torde också förbättras med en representation på den svenska marknaden.

Med utländska försäkringssammanslutningar skulle vidare den svenska marknaden bli än mer mångsidig med större valmöjligheter för försäkringssökande här i landet när det gäller försäkringslösningar av olika slag, speciellt för sådana risker där normalt försäkring inte står till buds inom Sverige eller där den svenska marknadens kapacitet är otillräcklig. Detta skulle framför allt bli fallet om Lloyd's kom in på den svenska marknaden.

Med sin historiska bakgrund och med en premieinkomst årligen på ca 80 miljarder kr. är Lloyd's den ledande och största försäkringsmarknaden i världen. Hos Lloyd's försäkringsgivare och försäkringsmäklare finns expertis med erfarenhet från hela världen och som ofta kan erbjuda lösningen på de mest skilda försäkringsproblem. Lloyd's är marknadsledande inom flera områden bl.a. inom sjöförsäkringsområdet och har varit pionjär när det gäller försäkring av bilar, flygplan och under senare år försäkringar för oljeriggar, satelliter och rymdfärder.

Ursprungligen var Lloyd's uteslutande en marknad för sjöförsäkring. Idag kan Lloyd's verksamhet indelas i fyra huvudmarknader, nämligen marin, icke-marin, motor och flyg. Av premieinkomsten står marin och icke-marin, som bl.a. omfattar fast egendom, för 40 % vardera, motor för 11 % och flyg för 8 %. Lloyd's är främst inriktad på att försäkra stora kommersiella risker men har också en inte obetydlig andel av marknaden för konsumentförsäkringar. Detta gäller främst den brittiska marknaden, där Lloyd's meddelat bilförsäkring i över 70 år. Även hem- och villaförsäkring tillhandahålls. Med undantag av s.k. lång livförsäkring accepterar Lloyd's försäkringsaffärer inom de flesta områden.

Lloyd's har under senare år haft en sjunkande lönsamhet. År 1983 var Lloyd's andel av världens premieintäkter ca 2,2 %. Idag är andelen ca 1 %. För verksamhetsåret 1988, som är det senast avslutade bokslutsåret eftersom Lloyd's tillämpar ett treårigt redovisningssystem, redovisades en förlust på ca 510 milj. pund. En kombination av stora skadestånd på grund av naturkatastrofer, olyckor av stor omfattning, mycket stora skadeståndsanspråk till följd av skador som giftutsläpp och andra föroreningar förorsakat samt sjunkande premiesatser på grund av överskottskapacitet på försäkringsmarknaden ligger bakom förlustsiffrorna. Även Lloyd's valutaexponering har bidragit till det negativa

resultatet. Över 80 % av Lloyd's försäkringsvolym härrör från utlandet. Resultaten för de olika syndikaten varierar kraftigt. Det är framför allt syndikaten inom marinförsäkringsområdet och särskilt de syndikat som meddelar försäkring inom offshoreverksamheten som drabbats av stora förluster på grund av en serie katastrofer. Här kan nämnas den katastrofartade branden ombord på oljeplattformen Piper Alpha i Nordsjön. En annan stor skada förorsaka supertankern Exxon Valdez, som till följd av grundstötning utanför Alaska kom att läcka ut en stor mängd råolja.

På grund av de stora förlusterna under senare år är det många medlemmar hos Lloyd's som lämnat sammanslutningen och det påstås att flera medlemmar, som inte kan lämna Lloyd's på grund av oavslutade räkenskaper, skulle vilja göra det. 7 % av syndikaten har ännu inte kunnat avsluta sina räkenskapsår på grund av att det inte gått att beräkna deras utestående skulder. Många av dessa skulder härrör från USA, t.ex. asbestskador som ingen hade kunnat förutse och som kan komma att kosta så mycket som 1,5 miljarder dollar. Då medlemmarna är personligen ansvariga för förlusterna riskerar många att förlora hela sin privata förmögenhet.

Naturligt nog vill medlemmarna i de hårdast drabbade syndikaten att problemen skall lösas genom att medlemmarna från andra syndikat delar på bördan. Emellertid strider en sådan ordning mot Lloyd's principer om individuellt risktagande och individuellt vinster. Ledningen för Lloyd's har presenterat en plan för det brittiska handelsdepartementet enligt vilken medlemmarna skulle komma ifrån sitt ansvar för oavslutade räkenskapsår genom en försäkringslösning som innebär att den enskilde medlemmen mot en premie skulle få ett obegränsat skydd mot framtida skulder som hänför sig till räkenskapsåret ifråga. Detta är dock en dyr lösning för medlemmarna. Det har beräknats att de hårdast drabbade kanske skulle få betala 1,2 milj. dollar i premie för att reglera en ursprunglig exponering på 50 000 dollar. De förluster som uppstått under senare år har också föranlett en diskussion om Lloyd's associationsform. Bl.a. har diskuterats om systemet med medlemmarnas obegränsade personliga ansvar borde avskaffas och om Lloyd's borde omvandlas till ett aktiebolag med medlemmarna som aktieägare. Diskussionerna har dock i varje fall inte hittills resulterat i något konkret förslag.

Lloyd's har således resultatmässigt några mycket dåliga år bakom sig. Försäkringsmarknadens cykliska karaktär gör dock att en bedömning av sammanslutningens resultatutveckling inte kan begränsas till ett antal år utan måste ske i ett mer långsiktigt perspektiv. I detta perspektiv torde

Lloyd's inte ha sämre förutsättningar än andra försäkringsgivare att driva verksamheten på ett lönsamt sätt. I syfte att förbättra rörelseresultatet har under senare år beslutats om en del genomgripande förändringar i Lloyd's verksamhet.

Försäkringsgivarna hos Lloyd's har under senare år ansett att Lloyd's-brokers inte tillför sammanslutningen tillräckligt med affärer. För att öka affärsvolymen har därför beslutats att syndikaten fr.o.m. den 1 oktober 1991 skall kunna förvärva affärer utan förmedling av Lloyd's-brokers. Denna möjlighet är dock begränsad till den brittiska marknaden och till försäkringar som tecknas av privatpersoner. Exempelvis skall en privatperson i England kunna teckna bilförsäkring hos Lloyd's utan att anlita en Lloyd's-broker.

Tidigare var syndikaten strikt uppdelade på Lloyd's fyra huvudmarknaden - marin, icke-marin, motor och flyg. Ett syndikat på marinförsäkringsmarknaden kunde exempelvis inte teckna flygförsäkring. Den 1 januari 1991 upphävdes denna indelning för att syndikaten skulle kunna erbjuda "composite underwriting" eller paketlösningar, dvs. försäkra risker inom flera olika områden. Syftet med denna åtgärd är dels att förbättra syndikatens konkurrenssituation i förhållande till försäkringsgivare utanför Lloyd's-marknaden, dels att öka riskspridningen för de enskilda syndikaten.

För att förbättra effektiviteten hos Lloyd's kommer ett nytt datasystem för behandling av skadeersättningen att införas för hela Lloyd's-marknaden. Tidigare hade varje marknad sitt eget system. Lloyd's kommer också att anslutas till LIMNET, dvs. det för hela London-marknaden gemensamma databaserade systemet för informationsbehandling som är under inrättande.

Det kan således konstateras att en rad åtgärder vidtagits för att komma till rätta med de problem med sjunkande lönsamhet som Lloyd's haft under senare år.

Under 1980-talet förekom vissa oegentligheter inom Lloyd's, s.k. skandaler. Bl.a. placerade en del agenter i samråd med mäklare goda risker i syndikat som de själva hade intressen i medan dåliga risker placerades i andra syndikat. Medlemmarna hos Lloyd's drabbades av oegentligheterna. Däremot förorsakades inte försäkringskunderna några förluster. Det inträffade föranledde en översyn av Lloyd's regelsystem, vilken resulterade i en rad åtgärder för att förhindra oegentligheter av ifrågavarande slag i framtiden.

Lloyd's har alltid varit en i högsta grad internationell försäkringsmarknad med målsättning att verka överallt i världen där landets lagar medger det och där verksamheten anses kunna bli lönsam. Problemet vid etablering på nya marknader har varit att få myndigheterna att ta hänsyn till de olikheter som finns mellan Lloyd's och vanliga försäkringsbolag på grund av att Lloyd's verksamhet är baserad på personligt ansvar och inte bedrivs i bolagsform och att Lloyd's inte kan agera som försäkringsgivare på annat sätt än genom försäkringsmäklare. Emellertid har Lloyd's erhållit koncession i ett stort antal länder. I Europa fick Lloyd's koncession redan år 1947 i Frankrike och år 1948 i Holland, dvs. före tillkomsten av EG.

Det har i några av de länder där Lloyd's ansökt om koncession funnits farhågor för att Lloyd's skulle få en sådan dominerande ställning på den inhemska marknaden att en etablering av Lloyd's skulle leda till att konkurrensen på ett osunt sätt stördes snarare än att marknaden förnyades. Såvitt utredningen kunnat finna har dessa farhågor inte besannats. Tvärtom synes många länder ha goda erfarenheter av Lloyd's verksamhet. Enligt Lloyd's tar det lång tid att uppnå lönsamhet på nya marknader. Det främsta målet vid nyetablering är därför att säkerställa lönsamhet på lång sikt. Enligt Lloyd's är dess policy inte att uppnå marknadsdominans på nya marknader utan snarare att tillförsäkra sig en god tillväxt genom att tillhandahålla ett brett utbud av tjänster.

Under 1980-talet fanns ett stort intresse över hela världen att bilda försäkringsbörser, ofta med Lloyd's som förebild. I USA etablerades the New York Insurance Exchange i New York, the Insurance Exchange of the Americas i Miami och the Illinois Insurance Exchange i Chicago. I Australien etablerades the Australian International Exhcange i Perth. Vidare fanns i Kanada och Singapore långt framskridna planer på att etablera försäkringsbörser.

Utvecklingen för börserna har varit mycket negativ. I USA lade börserna i New York och Miami ned verksamheten efter några år. Även börsen i Australien upphörde efter en kort tid. De planerade börserna i Kanada och Singapore startade aldrig verksamheten. Det finns flera förklaringar till denna utveckling. En förklaring är att börserna startade verksamheten i en "bad cycle", dvs då det var överskottskapacitet på marknaden. Syndikaten vid börserna tvingades att acceptera för låga premier på grund av konkurrenssituationen. Detta medförde att vinstmarginalen blev för liten på bra risker för att kompensera förlusterna på dåliga risker. Man bedömde det dock som möjligt att kunna kompensera

sig för de låga premierna genom förtjänster på de utestående ansvarsreserverna, eftersom ränteläget var mycket högt när börserna startade sin verksamhet i början av 1980-talet. Emellertid föll räntorna vilket fick till följd att några syndikat vid ett par börser fick solvensproblem. Vid en börs lämnade de flesta syndikaten omedelbart börsen när de fick kännedom om att ett par syndikat hade solvensproblem.

Från en del håll har hävdats att börserna skulle ha misslyckats även om de startat verksamheten vid en gynnsammare tidpunkt. En börs skulle ha haft ett system med självreglering som byggde på ett bristfälligt regelsystem. Detta medförde bl.a. att börsledningens övervakning av verksamheten vid börsen inte fungerade. Aktörerna på börsen arbetade i praktiken nästan helt utan tillsyn av ledningen för börsen. Någon övervakning från myndigheternas sida förekom inte heller. Den bristande övervakningen skulle ha varit grundorsaken till att vissa syndikat utan påpekande eller åtgärd kunde fortsätta verksamheten ända till dess att insolvens var ett faktum. Därigenom skadades anseendet för övriga syndikat liksom för börsen som helhet, vilket i sin tur ledde till att affärer i allt mindre omfattning kom att placeras hos börsen.

Vidare skulle det ha förekommit betydande brister i de centrala administrativa funktionerna. De enskilda syndikaten fick ta över många av dessa funktioner. Därmed försvann ett av börskonceptets fördelar, dvs. låga administrativa kostnader. Driftskostnaderna för de enskilda syndikaten kom därmed att bli betydligt högre än vad som kalkylerats.

En annan förklaring till att en börs lades ned är att syndikaten ägdes av försäkringsbolag som skulle ha saknat ett verkligt intresse för börsverksamheten. Verksamheten skulle ha betraktats som en försöksverksamhet. En förhållandevis liten försäkringskapacitet tillfördes börsen av bolagen. Börsens möjligheter att täcka risker, särskilt stor kommersiella risker, begränsades därmed. Detta ledde i sin tur till att försäkringsmäklarnas intresse för börsen minskade, eftersom mäklarna ofta måste placera större delen av en risk på marknaden utanför börsen. De affärer som mäklarna tillförde börsen kom därför att bli av allt mindre omfattning.

Den enda försäkringsbörs som för närvarande bedriver verksamhet är, förutom Lloyd's, the Illinois Insurance Exchange. Verksamhetsområdet för denna börs är dock begränsat till ett antal delstater i USA. Något intresse för en etablering i Sverige torde knappast föreligga. En öppning för utländska försäkringssammanslutningar att komma in på den svenska marknaden torde därför i praktiken endast beröra Lloyd's. Enligt

utredningens uppfattning bör dock förutsättningar inte bara skapas för Lloyd's att få koncession i Sverige utan en lösning bör väljas som generellt tar sikte på utländska försäkringssammanslutningar. Givetvis kan det endast komma ifråga att tillåta sådana sammanslutningar som driver rörelsen i enlighet med försäkringstagarnas intressen och på en sund affärsekonomisk bas att verka på den svenska marknaden.

9.6 Svenska försäkringssammanslutningar

Som framgått ingår det i utredningens uppdrag att överväga om förutsättningar bör skapas för svenska försäkringssammanslutningar av Lloyd's modell att etablera verksamhet i Sverige.

Till att börja med kan framhållas att börsen allmänt sett har flera fördelar som handelsplats. Den underlättar handel genom att erbjuda ett stort antal köpare och säljare en gemensam mötesplaats för affärsverksamhet. Möjligheterna att på ett enkelt och snabbt sätt knyta affärskontakter gör börserna till effektiva handelsplatser och ofta till centra för internationell handel. På börserna tillhandahålls också den service som är erforderlig för affärsverksamheten. Genom att aktörerna på börsen kan dela på kostnaderna för denna service blir driftskostnaden för den enskilde köparen eller säljaren ofta lägre än om verksamheten bedrevs på annat sätt än genom börshandel. Inom många områden är börshandel en väl beprövad och etablerad form för affärsverksamhet. Detta gäller t.ex. handel med aktier, obligationer, metaller, råvaror och som framgått även när det gäller försäkringar.

En försäkringsbörs är en sammanslutning som i huvudsak består av

- en ledning för börsen
- försäkringsgivare organiserade i syndikat
- försäkringsmäklare
- centrala administrativa funktioner

Själva börsen bedriver inte någon försäkringsverksamhet utan tillhandahåller endast lokaler och annan service såsom telex, telefax, datasystem m.m. Vidare erbjuder börsen, administrativa tjänster såsom utfärdande av försäkringsbrev, clearing av premie- och provisionsmedel, biträde med skadereglering, redovisning av transaktioner mellan försäkrngsmäklare och försäkringsgivare och och framtagande av statistik för olika ändamål. Den service och de administrativa tjänster som erbjuds finansieras genom avgifter från börsens medlemmar.

En försäkringsbörs är i allmänhet en kostnadseffektiv handelsplats. Detta har bl.a. samband med att en stor försäkringskapacitet ofta är koncentrerad till börsen och att en stor del av de ledande mäklarna och försäkringsgivarna med specialistkunskaper inom de flesta försäkringsbranscher i regel är representerade på börsen. Detta innebär att mäklarna i allmänhet kan få såväl udda som stora kommersiella risker placerade på börsen utan att behöva vända sig till marknaden utanför börsen och att försäkringsgivarna på ett och samma ställe, dvs. i börslokaler, kan tillföras stora affärer från mäklare med omfattande verksamhet. Affärer mellan mäklarna och försäkringsgivarna kan ofta avslutas snabbt på grund av den personliga kontakter och på grund av systemet med "leading underwriters". När en ledande försäkringsgivare, som har specialistkunskap inom en viss försäkringsbransch, har accepterat en del av en risk är som regel andra försäkringsgivare vid börsen beredda att utan närmare undersökning försäkra återstoden av risken. Vidare innebär samordningen av verksamheten vid börsen ekonomiska besparingar vad gäller lokal-, administrativa- och kommunikationskostnader.

Utredningen har inga principiella invändningar mot en etablering av svenska försäkringsbörser. I likhet med utländska försäkringsbörser bör svenska försäkringsbörser tillåtas verka på den svenska marknaden om de har tillräckligt stabila ekonomiska grunder och förutsättningar att bedriva försäkringsrörelse på ett ändamålsenligt sätt.

Som framgått av det föregående är det emellertid mot bakgrund av mycket negativa internationella erfarenheter av försäkringsbörser under senare år som utredningen har att ta ställning till om möjlighet nu bör öppnas för etablering av svenska försäkringsbörser. Internationellt synes det intresse som fanns för etablering av försäkringsbörser under 1980-talet ha klingat av. De utländska erfarenheterna visar att en grundförutsättning för att en börsetablering skall bli framgångsrik är att det finns ett verkligt behov av och intresse för en börs. En annan förutsättning är att det utarbetas ett i detalj mycket noga övervägt regelsystem för börsens verksamhet. Inte minst gäller det att finna en tillfredsställande lösning på säkerhetsfrågor.

Efter kontakter med bl.a. Sveriges Industriförbund, Sveriges Försäkringsförbund och Svenska försäkringsmäklares förening har utredningen kunnat konstatera att något nämnvärt intresse för en börsetablering i Sverige inte föreligger för närvarande. Ett förslag till regelsystem måste givetvis anpassas till en planerad börsuppbyggnad och verksamhetsinriktning. Att lägga fram ett allmänt hållet förslag har utredningen inte

funnit meingsfullt. Mot denna bakgrund föreslås ingen ändring i försäkringsrörelselagstiftningen för att skapa möjligheter att bilda svenska försäkringssammanslutningar som är organiserade i form av försäkringsbörser. I detta sammanhang bör dock påpekas att nuvarande lagstiftning inte utgör något hinder mot att försäkringsbolag med svensk koncession bildar en sammanslutning här i landet efter mönster av exempelvis the Institute of London Underwriters för att i fast form bedriva koassuransverksamhet och där försäkringsaffärer förmedlas av svensk-registrerade försäkringsmäklare. Som framgått av det föregående medger däremot inte lagstiftningen etablering av sådan typ av försäkringssammanslutning som Lloyd's och the Illinois Insurance Exchange (IIE) representerar. I det följande framförs vissa synpunkter som haft betydelse vid börsetablering utomlands och som det kan finnas skäl att beakta om frågan om en etablering av en svensk försäkringsbörs av Lloyd's eller IIE:s modell skulle komma att aktualiseras.

Vid etablering av försäkringsbörser utomlands har ett huvudsyfte varit att man önskat behålla försäkringskapacitet och försäkringskunnande inom landet. Vissa faktorer har ansetts utgöra grundläggande förutsättningar för en fungerande försäkringsbörs. Dessa faktorer kan sammanfattas enligt följande.

- En lämplig social, ekonomisk och kosmopolitisk miljö
- Tillräckligt hög försäkringskapacitet
- Hög kompetens hos försäkringsgivare och mäklare
- En kompetent och redbar börsledning
- En effektiv ledningsstruktur
- Ett stabilt men ändå flexibelt regelsystem

Försäkringsverksamheten är en i högsta grad internationell verksamhet. För att ha utsikter att dra till sig investeringar, både nationellt och internationellt, måste en försäkringsbörs etableras i en stabil, kosmopolitisk och affärsvänlig miljö. De etableringar av försäkringsbörsen som förekommit har alltså skett i finansiella centra med omfattande internationell handel.

För försäkringsmarknaden liksom för marknaden för finansiella tjänster i övrigt finns ett visst förhållande mellan tillgängligt kapital och affärsvolym som måste upprätthållas för att säkerställa stabilitet, en balanserad verksamhet och tillväxt på lång sikt. På försäkringsområdet kommer detta samband till uttryck i förhållandet mellan inbetalda premier och kapital eller mellan utestående krav och kapital. Med utgångspunkt i dessa förhållanden finns det olika uppfattningar om den optimala

kapacitet som behövs för att en försäkringsbörs skall dra till sig försäkringsaffärer i erforderlig omfattning. Vid planering av en nordamerikansk försäkringsbörs på 1980-talet hävdades från en del håll att ett sammanlagt kapital på 100-200 milj. dollar fördelat på ett antal syndikat borde eftersträvas. Med ett sådant kapital skulle det vara möjligt att dra till sig mäklare som var villiga att placera stora risker samtidigt som kapitalet ansågs räcka till för att avsätta erforderliga reserver till försäkringstagarnas skydd.

Att försäkringskapaciteten eller kapitalnivån är av stor betydelse för att en försäkringsbörs skall få en positiv utveckling visar utländska erfarenheter. Som tidigare redovisats var en av huvudorsakerna till att en försäkringsbörs fick lägga ned verksamheten otillräcklig försäkringskapacitet. Det gäller att finna en kapitalnivå som kan attrahera försäkringsmäklare, eftersom börskonceptet bygger på principen att endast mäklare skall tillföra börsen försäkringsaffärer. Börsen måste ha en sådan kapacitet att den har möjlighet att acceptera risker i sådan omfattning att mäklarna inte regelmässigt måste vända sig till marknaden utanför börsen för att få större delen av sina risker placerade. Utländska erfarenheter visar att en börs som endast utgör ett mindre komplement till andra försäkringsgivare har dåliga förutsättningar att lyckas. Storleken på den erforderliga försäkringskapaciteten beror givetvis på omständigheterna i det enskilda fallet.

En del personer hävdar att försäkringsgivare med hög kompetens inom vissa specialområden är viktigare än försäkringskapaciteten för att en försäkringsbörs skall bli framgångsrik. Givetvis är försäkringsgivarnas skicklighet av avgörande betydelse för rörelseresultatet. Det är också försäkringsgivarna vid börsen som tillsammans skapar en marknad som skall attrahera mäklarna att placera affärer vid börsen. Att höga kompetenskrav måste ställas på försäkringsgivarna är därför självklart.

Av betydelse för en väl fungerande börs är naturligtvis också att det är kompetenta och redbara mäklare som tillför börsen affärer inte minst mot bakgrund av att försäkringsgivarna vid bedömningen av en risk har att förlita sig på att de uppgifter som mäklarna lämnar är korrekta.

Vidare har ledningen för en försäkringsbörs en mycket viktig funktion att fylla inte minst i uppbyggnadsskedet, eftersom dess huvuduppgifter är att knyta kvalificerade försäkringsgivare och mäklare till börsen och att svara för att datasystem och andra centrala funktioner vid börsen fungerar. Som redan framgått bygger börskonceptet på gemensamma centrala funktioner i syfte att nedbringa driftskostnaderna för de enskilda

aktörerna på börsen. Att väl fungerande centrala funktioner är en förutsättning för att en försäkringsbörs skall lyckas i sin verksamhet visar utländska erfarenheter.

Den kanske viktigaste uppgiften för börsledningen är dock tillsynsfunktionen. Även när det gäller betydelsen av en effektiv tillsyn kan utländska erfarenheter åberopas. Som tidigare redovisats var en av orsakerna till nedläggningen av en börs utomlands bristande tillsyn. Det gäller för ledningen att se till att den interna revisionen fungerar och att följa upp resultatet av revisionen för att försäkringstagarnas intressen skall kunna tillvaratas på ett tillfredsställande sätt och för att förutsättningarna för en godtagbar affärsetik skall kunna skapas.

Som tidigare nämnts är det endast Lloyd's i hela världen som har kvar systemet med enskilda individer som försäkringsgivare. Ingen annanstans finns kvarlevor av denna gamla form för försäkringsverksamhet. Att systemet med enskilda assuradörer fungerar förhållandevis väl hos Lloyd's har naturligtvis samband med de erfarenheter som sammanslutningen har av denna form för försäkringsverksamhet sedan århundraden tillbaka. Principen om försäkringsgivarnas eller medlemmarnas personliga obegränsade ansvar har dock på grund av de förluster som Lloyd's har drabbats av under senare år kommit att starkt ifrågasättas. Många hävdar att systemet måste överges för att ersättas med en ordning med begränsad ansvarighet.

I Sverige saknas närmare erfarenhet av den affärsidé som bygger på att enskilda individer meddelar försäkring. Försäkringsverksamhet i bolagsform har som tidigare nämnts gamla traditioner i Sverige. Allmänt sett är det också mest ändamålsenligt att bedriva näringsverksamhet, som inte är av ringa omfattning, i bolagsform. Nu nämnda omständigheter talar för att inte Lloyd's, utan de försäkringsbörser som har etablerats på den nordamerikanska marknaden, bör tjäna som förebild om en svensk börsetablering skulle aktualiseras. Dessa börser skiljer sig från Lloyd's genom att försäkringsgivarna vid börserna inte utgörs av enskilda individer med obegränsat ansvar utan av juridiska personer med begränsat ansvar för sina förpliktelser. Ansvaret i en tilltänkt svensk försäkringsbörs behöver dock inte enbart rikta sig mot de juridiska personer som meddelar försäkring. Liksom fallet är med ömsesidiga försäkringsbolag kan den juridiska personens delägare på olika sätt också bli ansvariga.

Slutligen vill utredningen som en allmän synpunkt på en eventuell framtida svensk börsetablering framhålla att även om börskonceptet

bygger på en långtgående självreglering, så torde det mot bakgrund av utländska erfarenheter vara nödvändigt att myndigheterna har en viss övervakande funktion över börsverksamheten.

9.7 Utgångspunkt för en reglering av utländska försäkringssammanslutningar

Utredningen anser att möjlighet bör öppnas för utländska försäkringssammanslutningar som är organiserade i form av försäkringsbörser att få verka på den svenska marknaden. För närvarande torde ett förslag som öppnade sådana möjligheter endast vara av intresse för Lloyd's. Utredningen har däremot inte funnit tillräcklig anledning att nu skapa förutsättningar för en etablering av svenska försäkringssammanslutningar som är organiserade i form av försäkringsbörser.

Vid utformningen av ett förslag till reglering har utredningen att beakta kommittédirektivet angående beaktande av EG-aspekter i utredningsverksamheten (Dir. 1988:43). Enligt detta direktiv skall utredningar, som har till uppgift att lämna förslag som berör den fria rörligheten för varor, tjänster, människor och kapital eller på annat sätt har samband med integrationsarbetet i Västeuropa, undersöka de gemensamma regler som råder i EG på samma område och försöka att ta till vara de möjligheter som finns till harmoniseringar. Vidare skall redovisas hur de förslag som läggs fram förhåller sig till EGs regler och om avvikelser finns från EGs ordning skall skälen för detta redovisas.

Det är alltså EGs regelverk på försäkringsområdet som utredningen bör ha som utgångspunkt för sina överväganden. Att så bör vara fallet följer naturligtvis också av det förhållandet att ansökan om svenskt medlemskap i EG lämnades in den 1 juli 1991.

Den snabba utvecklingen under den senaste tiden mot ett fullbordande av en gemensam försäkringsmarknad inom EG, Sveriges förändrade inställning till ett medlemskap i EG och det förhållandet att överenskommelse om ett EES-avtal ingåtts har radikalt förändrat förutsättningarna för utredningens arbete. När direktiven för utredningen beslutades juni 1990 hade principerna om "one single licence" och hemlandskontroll inte införts ifråga om stora kommersiella risker utan fortfarande uppställdes i fråga om all direktförsäkringsverksamhet krav på koncession, etablering och tillsyn i enlighet med lagstiftningen i det land där försäkringsverksamheten skulle bedrivas. Frågan om ett svenskt

medlemskap i EG var inte aktuell och många problem i EES-förhandlingarna återstod att lösa innan ett avtal skulle kunna ingås.

En fullständig svensk anpassning till EG kräver en omfattande översyn av den svenska försäkringsrörelselagstiftningen inklusive koncessionssystemet. En sådan översyn faller utanför utredningens uppdrag. Att nu öppna möjlighet för endast försäkringssammanslutningar eller i praktiken bara Lloyd's att få anskaffa försäkringar i Sverige genom fri tjänstehandel enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet kan enligt utredningens uppfattning inte komma i fråga. De krav som för närvarande ställs på försäkringsverksamhet i Sverige måste beaktas vid ett förslag till reglering av utländska försäkringssammanslutningar. I annat fall skulle förhållanden skapas - låt vara under en övergångstid - som innebar diskriminering av försäkringsbolag med koncession här i landet. Att verksamhetsbetingelserna inte är olika för försäkringsgivare här i landet är inte minst av konkurrensskäl av betydelse. Möjligheter att verka här i landet på basis av principerna om "one single license" och hemlandskontroll kan därför enligt utredningens uppfattning inte skapas för utländska försäkringssammanslutningar innan försäkringsbolag med koncession här i landet får möjlighet att bedriva verksamhet enligt dessa principer inom EG-området.

På grund av nu angivna skäl anser sig utredningen inte kunna lägga fram ett förslag till reglering av utländska försäkringssammanslutningar som helt står i samklang med EGs regelsystem eller kommande regelsystem på området.

Det kan ifrågasättas om inte ett ställningstagande till frågan om koncession för försäkringssammanslutningar borde uppskjutas i avvaktan på att arbetet med att anpassa den svenska försäkringsrörelselagstiftningen till EGs regelverk har genomförts. Frågan om en reglering av Lloyd's verksamhet här i landet bortfaller i princip nästan helt vid en fullständig svensk anpassning till den ordning som eftersträvas inom EG.

Det skulle också kunna hävdas att frågan inte kräver en snabb lösning, eftersom svenskregistrerade försäkringsmäklare sedan 1 januari 1990 har möjligheter att kanalisera svenska försäkringsrisker till utländska försäkringssammanslutningar.

De förändrade förutsättningarna för utredningsuppdragets fullgörande på grund av den pågående anpassningen till EG-förhållanden har föranlett utredningen att kontakta företrädare för finansdepartementet för att få klarhet i hur koncessionsfrågan för försäkringssammanslutningar fortsättningsvis skall behandlas. Därvid framkom att ett förslag till

reglering som i huvudsak bygger på det första skadeförsäkringsdirektivet kan vara en lämplig lösning av frågan. En sådan lösning ligger också helt i linje med de synpunkter som företrädare för Lloyd's framfört till utredningen. Lloyd's har anmält intresse att få koncession i Sverige genom representation här i landet, oavsett de möjligheter som en svensk anpassning till det andra skadeförsäkringsdirektiet öppnar när det gäller att anskaffa försäkringar avseende s.k. stora risker här i landet genom tjänstehandel. Den möjlighet Lloyd's har i dag att förvärva försäkringsaffärer här i landet genom svenska mäklare tillgodoser inte helt sammanslutningens krav.

Mot denna bakgrund har utredningen stannat för ett förslag till reglering av utländska försäkringssammanslutningar, som huvudsakligen bygger på det första försäkringsdirektivet.

9.8 Omständigheter att beakta vid en reglering av utländska försäkringssammanslutningar

Vid utformningen av ett regelsystem för utländska försäkringssammanslutningars verksamhet här i landet är det skäl att beakta följande omständigheter.

Som framgått av det föregående är det sedan en lång tid tillbaka utbildad praxis i Sverige att svenska privatpersoner och svenska företag på eget initiativ har rätt att - med undantag av trafikförsäkring - teckna försäkringar hos utländska försäkringsgivare som saknar svensk koncession. Vidare har försäkringsmäklare som är registrerade enligt lagen om försäkringsmäklare rätt att placera svenska försäkringsrisker hos sådana försäkringsgivare. Försäkringsbolag med svensk koncession har också i vissa fall möjlighet att efter tillstånd av Finansinspektionen medverka till att risker belägna här i landet försäkras av försäkringsgivare som inte har koncession i Sverige. Möjligheten för ett försäkringsbolag att förmedla försäkringar från utlandet är dock begränsad till utländska försäkringsgivare som utgörs av försäkringsföretag (se 1 a § lagen om utländska försäkringsföretag).

Redan i dag kan alltså utländska försäkringssammanslutningar på initiativ av försäkringssökanden i Sverige eller svenskregistrerade försäkringsmäklare förvärva försäkringsaffärer avseende risker belägna här i landet. Dessa möjligheter till förvärv av svenska försäkringsaffärer är i linje med principerna om fri tjänstehandel över gränserna inom EG

och det kan knappast anses förenligt med Sveriges strävanden på det internationella området att begränsa eller införa en reglering av försäkringsaffärer som tillförs en försäkringssammanslutning på initiativ av försäkringssökanden i Sverige eller svenskregistrerade mäklare. Ej heller i övrigt finns det skäl att överväga en reglering av verksamheten utan de tillsynsmöjligheter som Finansinspektionen har enligt lagen om försäkringsmäklare när det gäller affärer som placeras av svenska mäklare hos utländska försäkringssammanslutningar får anses vara tillfyllest. Försäkringar som tecknas genom att svenska privatpersoner eller företag själva vänder sig till en utländsk försäkringssammanslutning omfattas av de tillsynsregler som gäller för försäkringsrörelse i sammanslutningens hemland.

Enligt utredningens uppfattning bör således en reglering av utländska försäkringssammanslutningars verksamhet i Sverige inte ta sikte på försäkringar som placeras hos utländska försäkringssammanslutningar på initiativ av försäkringssökande i Sverige eller svenskregistrerade mäklare utan enbart omfatta försäkringar som försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning genom egna ombud eller andra medhjälpare förvärvar i Sverige.

Återförsäkringsrörelse omfattas inte av lagen om utländska försäkringsföretag utan utländska försäkringsföretag kan utan krav på koncession bedriva mottagen återförsäkring i Sverige. Motsvarade möjlighet bör försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning ha. Vid utformningen av ett regelsystem för utländska försäkringssammanslutningar bör därför återförsäkringsrörelse undantas.

Veterligen har s.k. lång livförsäkring aldrig meddelats vid en försäkringsbörs. Detta främst samband med att försäkringsgivarna vid börserna är organiserade i syndikat som ofta utgör en tidsbegränsad form av samverkan. Hos Lloyd's varierar sammansättning av syndikaten från år till år. Att under sådana förhållanden meddela livförsäkring som omspänner långa tidsperioder är inte praktiskt möjligt. Livförsäkringspremier, som vid sidan av riskandelen kan inkludera ett betydande sparande, betalas ofta i åratal eller rent av i decennier före försäkringsfall. I detta avseende skiljer sig en livförsäkring från en skadeförsäkring där avtalen ofta är kortvariga, vanligen årslånga. I fråga om dem motsvarar premien förutom administrationskostnader endast riskandelen. Av hänsyn till försäkringstagarnas trygghet uppställs i de flesta länder krav på att livförsäkringsverksamhet dels skall drivas i en fast

associationsform, dvs. i bolagsform, dels att verksamheten i bolagsrättsligt hänseende skall hållas åtskild från skadeförsäkringsverksamhet.

Med hänvisning till det anförda anser utredningen att ett förslag som öppnar möjlighet för utländska försäkringssammanslutningar att få koncession i Sverige bör begränsas till skadeförsäkring och därmed jämställd personförsäkring.

Vid utformningen av ett förslag till reglering av utländska försäkringssammanslutningar måste enligt utredningens uppfattning också beaktas att sammanslutningars verksamhet i Sverige kommer att så lång möjligt att bedrivas på lika villkor som för motsvarande verksamhet hos andra här i landet koncessionerade utländska försäkringsföretag. Det enklaste sättet att uppnå detta är en lösning som bygger på regelsystemet i lagen om utländska försäkringsföretag. En utgångspunkt bör därför enligt utredningens uppfattning vara att regleringen av utländska försäkringssammanslutningar så långt det är möjligt ansluter till bestämmelserna i lagen om utländska försäkringsföretag. Vissa avvikelser är dock nödvändiga med hänsyn till att försäkringsrörelsen bedrivs under andra villkor i en försäkringssammanslutning än i ett försäkringsföretag. Vissa avvikelser från den nu gällande lagen om utländska försäkringsföretag erfordras också av det skälet att lagen inte är anpassad till EG-förhållanden.

Lagen om utländska försäkringsföretag förutsätter att ett utländskt försäkringsföretag bedriver verksamhet här i landet genom en generalagent. Generalagenten är dock i denna sin funktion inte ett svenskt försäkringsbolag utan en fysisk person eller ett bolag, som anskaffar försäkringar i Sverige åt försäkringsbolag i ett annat land. Förutom att leda och sköta affärsverksamheten här i landet representerar generalagenten det utländska försäkringsföretaget i alla de rättsförhållanden som föranleds av dess försäkringsverksamhet här. Det ankommer också på generalagenten att fullgöra det utländska försäkringsföretagets åligganden här i landet enligt lagen om utländska försäkringsföretag och bl.a. sköta kontakterna med och rapporteringen till Finansinspektionen.

Som redan framgått har Lloyd's en mycket särregen uppbyggnad och konstruktion. Som ett utflöde av detta föreskriver den lagstiftning som reglerar Lloyd's verksamhet, Lloyd's Act 1982, att försäkringsgivarna inom sammanslutningen endast får acceptera försäkringsaffärer som förmedlas av Lloyd's-brokers och endast i börslokalen i London. Detta innebär att försäkringsgivarna hos Lloyd's är förhindrade att här i landet bedriva försäkringsrörelse genom en generalagent enligt lagen om utländska försäkringsföretag, eftersom meddelandet och utfärdandet av

försäkring måste ske direkt av Lloyd's försäkringsgivare i London. Avvikelse måste således göras från en av de grundläggande bestämmelserna i lagen om utländska försäkringsföretag, dvs. kravet på att rörelsen skall bedrivas genom en generalagent som syssloman.

Som framgår av det föregående (se avsnitt 7.1) har Lloyd's underwriters etablerat försäkringsverksamhet i en rad EG-länder genom en s.k. generalrepresentant. Enligt vad utredningen inhämtat har myndigheterna i de länder där Lloyd's underwriters företräds av en generalrepresentant goda eller i vart fall inte negativa erfarenheter av verksamheten. Med hänsyn härtill bör systemet med generalrepresentant kunna ligga till grud för en reglering av Lloyd's och andra försäkringssammanslutningars verksamhet i Sverige. En lösning av etableringsfrågan i enlighet med generalrepresentantmodellen innebär att försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skulle utse en representant här i landet med behörighet att företräda dem i förhållande till tredje man och inför domstolar och myndigheter i Sverige i alla rättsförhållanden som föranleds av deras affärsverksamhet här i landet. Själva anskaffningsverksamheten skulle dock inte skötas av generalrepresentanten utan av andra ombud eller medhjälpare till försäkringsgivarna. Till skillnad från en generalagent skulle således en generalrepresentant inte ha ställning som syssloman som på en utländsk försäkringsgivares räkning anskaffar försäkringar. I övrigt skulle dock en generalrepresentant i princip ha motsvarande funktion som en generalagent.

Vad gäller själva anskaffningsverksamheten anlitar Lloyd's underwriters enligt den s.k. generalrepresentantmodellen andra personer än generalrepresentanten för förvärv av försäkringsaffärer. Ofta anlitas lokala försäkringsmäklare som kanaliserar försäkringsaffärer via Lloyd's-brokers till Lloyd's underwriters. Ibland förvärvas försäkringsaffärer genom täckningshavare med fullmakt att direkt binda Lloyd's underwriters i fråga om de försäkringsavtal som ingås.

I lagen om försäkringsmäklare uppställs som ett villkor för att bli registrerad som försäkringsmäklare att mäklaren är oberoende av försäkringsgivarintressen. Detta innebär att svenskregistrerade försäkringsmäklare inte har rätt att som uppdragstagare anskaffa försäkringar åt en utländsk försäkringssammanslutning. För förvärv av försäkringsaffärer på den svenska marknaden måste således andra personer än svenska mäklare anlitas.

När det gäller Lloyd's uppkommer frågan om en eventuell svensk koncession skall ta sikte på själva sammanslutningen, syndikaten eller

medlemmarna. Själva sammanslutningen kan inte beviljas koncession, eftersom den inte bedriver försäkringsrörelse. Att bevilja syndikaten koncession är inte en lämplig lösning, eftersom de utgör en i lag oreglerad form för samverkan mellan försäkringsgivare under en tidsbegränsad period. Den lösning som återstår är att bevilja medlemmarna hos Lloyd's koncession. Med hänsyn till att det är medlemmana som formellt bedriver försäkringsrörelse inom sammanslutningen är detta en korrekt lösning. Samtidigt är det en mycket opraktisk lösning att bevilja envar av alla de medlemmar som finns i sammanslutningen koncession. I de EG-länder där Lloyd's fått koncession har man valt att bevilja försäkringsgivarna som grupp koncession. Denna lösning är också helt i överensstämmelse med det första skadeförsäkringsdirektivet enligt vilket "försäkringsgivare som uppträder under beteckningen Lloyd's" har rätt att etablera försäkringsverksamhet inom EG-området. Enligt utredningens uppfattning bör en motsvarande lösning kunna godtas i Sverige, även om det knappast kan anses vara en fullgod teknisk lösning att bevilja en grupp, vars sammansättning ständigt förändras, koncession.

För utländska försäkringsföretag med koncession för skadeförsäkringsrörelse enligt lagen om utländska försäkringsföretag gäller en rad olika förpliktelser för den rörelse som bedrivs här i riket genom generalagenten. Till dessa förpliktelser hör skyldigheten att lyda under svensk lag i fråga om alla av företagets verksamhet här i riket härflytande rättsförhållanden, att svara inför svensk domstol och underkasta sig svensk myndighets avgörande. Vidare är den rörelse som bedrivs av ett utländskt försäkringsföretag här i landet föremål för tillsyn av Finansinspektionen. Ett utländskt försäkringsföretag skall också deponera värdehandlingar och betala skatt beträffande här i landet bedriven försäkringrörelse. Basen för depositionens - och skattskyldighetens fullgörande är premieinkomsten av här i landet bedriven försäkringsrörelse, dvs. premieinkomsten för försäkringar som har utfärdats av en generalagent på ett utländskt försäkringsföretags vägnar.

Regelsystemet i lagen om utländska försäkringsföretag liksom bestämmelserna i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt knyter således an till den försäkringsrörelse som bedrivs här i landet.

När det gäller försäkringsrörelse som bedrivs genom generalagent föreligger i allmänhet inga svårigheter att bestämma vad som skall anses hänförligt till här i landet bedriven försäkringsrörelse. Om ett utländskt försäkringsföretag fått koncession enligt lagen om utländska försäkringsföretag förutsätts i princip att all försäkringsaffär går genom general-

agenten. Visserligen uppställs i lagen inget uttryckligt förbud mot att ett utländskt försäkringsföretag med svensk koncession förvärvar försäkringsaffärer i Sverige direkt från sitt hemland utan förmedling av generalagenten. En sådan ordning skulle dock innebära att företaget skulle kunna komma undan förpliktelserna enligt lagen om utländska försäkringsföretag. Exempelvis skulle företaget kunna minska basen för depositions- och skattskyldighetens fullgörande genom att kanalisera en del av försäkringsaffärerna direkt till sitt huvudkontor. Det får därför anses ligga i sakens natur att ett utländskt försäkringsföretag med svensk koncession inte får anskaffa försäkringar på den svenska marknaden direkt från sitt hemland. Det affärsmässiga förhållandet mellan det utländska försäkringsföretaget och generalagenten torde också förutsätta att detta iakttas.

När det gäller utländska försäkringssammanslutningar med svensk koncession uppkommer frågan vad som skall anses hänförligt till försäkringsrörelse bedriven i Sverige. Försäkring skulle komma att utfärdas utan medverkan av generalrepresentanten. Anskaffningsverksamheten skulle i stället skötas av ombud eller andra medhjälpare.

Enligt utredningens uppfattning bör all försäkringsaffär som förvärvas genom ombud och medhjälpare anses hänförlig till försäkringsrörelse bedriven i Sverige och omfattas av ett förslag till reglering av utländska försäkringssammanslutningars verksamhet i Sverige. I överensstämmelse med vad som gäller för utländska försäkringsföretag med svensk koncession bör däremot försäkring, som tecknas på försäkringstagarens eget initiativ direkt i sammanslutningen inte anses hänförlig till den svenska rörelsen. Det kan naturligtvis vara förenat med stora svårigheter att avgöra på vems initiativ en försäkring tecknas. Emellertid får det förutsättas att en sammanslutning med svensk koncession som regel hänvisar svenska kunder till ombud eller andra medhjälpare här i landet vid upphandling av försäkring. Av skäl som tidigare redovisats bör ej heller affärer som placeras i en sammanslutning på initiativ av svenskregistrerade försäkringsmäklare anses hänförlig till den svenska rörelsen.

För att få en tillfredsställande svensk kontroll över vad som skall anses hänförligt till försäkringsrörelsen i Sverige bör införas en skyldighet för generalrepresentanten att dokumentera affärstransaktionerna. För att generalrepresentanten skall kunna fullgöra denna uppgift krävs naturligtvis att han har tillgång till erforderligt underlag. Ett sätt att lösa denna fråga är att ålägga de personer som anskaffar försäkringar en rapporteringsskyldighet i förhållande till generalrepresentanten. Ett annat

sätt är att låta alla premier och skadeersättningar gå genom generalrepresentanten. En ordning där premier och skadeersättningar går genom generalrepresentanten har från tillsynssynpunkt vissa fördelar. Emellertid medför en sådan ordning fördröjningar vid betalningar av premier och skadeersättningar till resp. mottagare. Av denna anledning har utredningen stannat för ett system med rapporteringsskyldighet.

I likhet med utländska försäkringsföretag med svensk koncession bör utländska försäkringssammanslutningar betala skatt enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt för här i landet bedriven försäkringsrörelse. Den premieinkomst som är att hänföra till de försäkringsaffärer som ombud och medhjälpare kanaliserar till försäkringssammanslutningen kommer att utgöra basen för beräkningen av skatten.

9.9 Lagteknisk lösning

En utländsk försäkringssammanslutning som planerar att etablera sig på den svenska marknaden måste tämligen exakt få veta under vilka förutsättningar koncession beviljas i Sverige och vilka krav som ställs på sammanslutningens verksamhet. Det är således skäl att införa ett regelsystem för utländska försäkringssammanslutningar med noggranna och klara bestämmelser om koncessionsansökan och själva verksamheten. Enligt utredningens uppfattning är en specialförfattning för utländska försäkringssammanslutningar att föredra framför en lösning inom ramen för lagen om utländska försäkringsföretag. Därigenom får de som måste rätta sig efter lagbestämmelserna sin viktigaste information om försäkringserksamheen ur en enda källa. Eftersom det är fråga om utlänningar är en sådan lagteknisk lösning betydelsefull. De tillägg och undantag som en lösning inom ramen för lagen om utländska försäkringsföretag kräver torde medföra att regelverket blir alltför oöverskådligt. I avsnitt 10 behandlas lagförslaget närmare.

9.10 Försäkringsrörelse i Sverige enligt generalrepresentantmodellen

I detta avsnitt lämnas en översiktlig redogörelse för hur Lloyd's skulle kunna bedriva verksamhet i Sverige enligt generalrepresentantmodellen. Modellen kan i princip även tillämpas på andra utländska försäkringssammanslutningar som avser att etablera verksamhet i Sverige. Redo-

görelsen har dock Lloyd's som utgångspunkt, eftersom det för närvarande inte torde vara aktuellt med etablering av någon annan utländsk försäkringssammanslutning på den svenska marknaden. I huvudsak skulle Lloyd's underwriters bedriva försäkringsverksamhet i Sverige enligt följande.

Lloyd's underwriters utser en generalrepresentant i Sverige med behörighet att företräda dem i alla förhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet här i landet. Försäkringsaffärer avseende risker i Sverige kanaliseras till Lloyd's underwriters inte av generalrepresentanten utan av ombud eller andra medhjälpare (korrespondenter) här i landet.

Generalrepresentanten för ett register över korrespondenterna och noterar uppgifter om premier och skadeersättningar som är att hänföra till de försäkringar som korrespondenterna placerar hos Lloyd's.

Korrespondenterna kan kanalisera svenska försäkringsaffärer antingen via Lloyd's brokers till Lloyd's underwriters eller med stöd av en binding authority direkt till Lloyd's underwriters. Som framgått av det föregående (se avsnitt 6.1.9) innebär systemet med binding authority att Lloyd's underwriters binds direkt av de försäkringsavtal som en korrespondent, en s.k. täckningshavare, ingår för deras räkning.

Förfarandet vid meddelande av försäkring hos Lloyd's när en risk kanaliseras av en korrespondent som inte är täckningshavare skulle i stora drag ske enligt följande.

En försäkringssökande i Sverige kontaktar en korrespondent här i landet för upphandling av en försäkring hos Lloyd's. Korrespondenten kontaktar i sin tur en mäklare hos Lloyd's och framför den försäkringssökandes önskemål om försäkringsskydd. Mäklaren upptecknar detaljerna rörande risken på the slip. Därefter uppsöker mäklaren the Underwriting Room för att få risken täckt av en underwriter eller om det är fråga om en stor risk av flera underwriters. När kvoteringarna har noterats på the slip kommuniceras uppgifterna på the slip genom korrespondenten med den försäkringssökande för godkännande. Om de villkor som Lloyd's underwriters uppställer för försäkring av risken accepteras instruerar korrespondenten mäklaren vid Lloyd's att ordna med försäkringsskyddet. Efter mottagen bekräftelse från mäklaren i London att försäkringsskyddet ordnats, utfärdar korrespondenten en s.k. covernote, dvs. en preliminär förbindelse om försäkring i avvaktan på att försäkringsbrev utfärdas. Mäklaren ordnar sedan så att försäkringsbrev undertecknas och utfärdas genom Lloyd's Policy Signing Office. Försäkringsbrevet sänds sedan av

mäklaren till korrespondenten för vidarebefordran till den svenska försäkringstagaren.

I samband med att covernote utfärdas debiteras korrespondenten försäkringstagaren för premien. Korrespondenten erhåller premien och vidarebefordrar dessa till mäklaren, som ombesörjer att premien inbetalas till the Premium Trust Fund.

Vid försäkringsfall kontaktar den skadelidande korrespondenten som upprättar erforderligt underlag för skaderegleringen. Handlingarna i skadeärendet översänder korrespondenten till mäklaren för vidarebefordran till berörda underwriters. När skadeersättningen har fastställts betalas ersättningen ut genom mäklaren som översänder den till korrespondenten för vidarebefordran till den skadelidande.

Förfarandet vid skaderegleringen kan förenklas genom att korrespondenten ges fullmakt att reglera skador eller vissa typer av skador. En sådan ordning tillämpar Lloyd's i en del länder inom EG.

Om korrespondenten är en täckningshavare ingås försäkringsavtal i Sverige genom att täckningshavaren utfärdar ett s.k. certificate (täckningsbevis). Täckningsbeviset binder omedelbart de underwriters som utfärdat en s.k. binding authority för täckningshavaren. Täckningsbeviset anger att ifrågavarande försäkrings förmedlas av täckningshavaren med stöd av binding authority från Lloyd's underwriters. Täckningshavaren debiterar försäkringstagaren för premien i samband med att täckningsbevis utfärdas. Täckningshavaren översänder sedan premien till den mäklare hos Lloyd's som företräder täckningshavaren för inbetalning till Premium Trust Fund. Vid försäkringsfall tar den skadelidande kontakt med täckningshavaren som reglerar skadan, om fullmakten innefattar sådan rätt, eller översänder ersättningsanspråket till Lloyd's för reglering. När skadeersättningen har fastställts hos Lloyd's översänds skadeersättningen till täckningshavaren för vidarebefordran till den skadelidande.

Inom vissa tidsintervaller - t.ex. varje månad eller kvartal - översänder täckningshavaren till Lloyd's en förteckning över varje försäkrad risk med uppgift om försäkringstagare, försäkringsbelopp, premie, riskens belägenhet, eventuella andelar av risken som resp. underwriter är ansvarig för m.m.

För att generalrepresentanten skall ha möjlighet att notera premier och skadeersättningar i fråga om de försäkringsaffärer som kanaliseras till Lloyd's översänder korrespondenterna kopior av covernotes eller täckningsbevis och verifikationer på utbetalda skadeersättningar till representanten.

10 Förslag till lag om rätt för utländska försäkringssammanslutningar att driva försäkringsrörelse i Sverige

10.1 Lagens utformning och tillämpningsområde

Den lag som föreslås är en specialförfattning för utländska försäkringssammanslutningar och den innehåller fullständiga bestämmelser som inledande, bedrivande och avslutande av verksamhet i Sverige. Lagförslaget har så långt möjligt utformats efter mönster av lagen om utländska försäkringsföretag. Därvid har beaktats de ändringar i lagen om utländska försäkringsföretag som en anpassning av lagen till det första skadeförsäkringsdirektivet torde föranleda.

Avsikten med den föreslagna regleringen är inte att begränsa de möjligheter som utländska försäkringssammanslutningar i dag har att förvärva försäkringsafärer genom i Sverige registrerade försäkringsmäklare. Ej heller syftar regleringen till att förändra den praxis enligt vilken försäkringssökande i Sverige på eget initiativ kan - med undantag av trafikförsäkring - teckna försäkringar utomlands, t.ex. i en utländsk försäkringssammanslutning. De försäkringsaffärer som en utländsk försäkringssammanslutningen tillförs på initiativ av svenskregistrerade mäklare och försäkringssökande i Sverige omfattas därför inte av lagförslaget som enbart tar sikte på försäkringsaffärer som försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning förvärvar i Sverige genom egna ombud eller andra medhjälpare här i landet.

Lagförslaget gäller direktförsäkringsverksamhet i Sverige inom skadeförsäkringsområdet. Lagen skall således inte tillämpas på livförsäkring och återförsäkring. Endast försäkringsgivare som tillhör en försäkringssammanslutning som uppfyller vissa kriterier har rätt att driva rörelse i enlighet med den föreslagna lagen. Av nu verksamma försäkringssammanslutningar är det endast Lloyd's i London och the Illinois Insurance Exchange i Chicago som uppfyller de föreslagna kriterierna och som alltså omfattas av lagförslaget.

Det första skadeförsäkringsdirektivet innehåller särskilda regler för försäkringsgivare med säte utanför EG-området. Om en etablering av en utländsk försäkringssammanslutning med säte utanför EG-området, såsom

the Illinois Insurance Exchange, skulle aktualiseras torde de föreslagna bestämmelserna, som bygger på det första skadeförsäkringsdirektivet, inte i sin helhet kunna tillämpas på en sådan sammanslutning. Av denna anledning innehåller lagförslaget en dispensbestämmelse enligt vilken sådana avvikelser kan medges från de föreslagna bestämmelserna som föranleds av hänsyn till Sveriges internationella åtaganden.

Rätten till etablering av försäkringsverksamhet i Sverige avser enligt förslaget försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning. I överensstämmelse med vad som föreskrivs i fråga om Lloyd's enligt det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 8 p. 1 a) avser etableringsrätten dock endast försäkringsgivarna som grupp. En enskild försäkringsgivare i en sammanslutning kan således inte etablera verksamhet här i landet enligt förslaget.

För sin verksamhet i Sverige skall försäkringsgivarna här grunda en representation som leds av en generalrepresentant.

Enligt förslaget är det inte möjligt att etablera en utländsk försäkringssammanslutning med verksamhet enbart på den svenska marknaden.

10.2 Koncession

I överensstämmelse med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 6 p. 1) krävs koncession för etablering av försäkringsverksamhet enligt förslaget. Koncessionskraven i förslaget är utformade i enlighet med detta direktiv. Till skillnad från lagen om utländska försäkringsföretag innehåller därför lagförslaget inget krav på deposition för beviljande av koncession (jfr artikel 6 p. 3 direktivet). Vidare skall någon bedömning av om en planerad verksamhet är förenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet inte göras vid prövningen av en koncessionsansökan utan koncession skall beviljas om de föreslagna etableringsvillkoren är uppfyllda och om det kan antas att verksamheten kommer att drivas i enlighet med lagförslaget. En sundhetsbedömning kan i viss mån innefatta ett ställningstagande till marknadens behov av en nyetablering, vilket inte är förenligt med det första skadeförsäkringsdirektivet.

Koncession skall som nämnts beviljas kollektivt för försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning. Emellertid skall ansökan om koncession göras av styrelsen eller ledningen för försäkringssammanslutningen som har det övergripande ansvaret för verksamheten inom sammanslutningen. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att uppnå en ökad säkerhet om att den planerade verksamheten i Sverige kommer

att drivas i enlighet med dels de krav som gäller för verksamheten inom sammanslutningen dels de krav som föreskrivs i detta lagförslag. Härigenom säkerställs också att det är i egenskap av medlemmar i sammanslutningen som försäkringsgivarna avser att etablera verksamhet här i landet. Vidare talar praktiska skäl för denna lösning. Exempelvis meddelas försäkring hos Lloyd's formellt av flera tusen medlemmar.

I lagförslaget räknas upp de handlingar som skall fogas till en koncessionsansökan. Handlingarna motsvarar dem som enligt första skadeförsäkringsdirektivet skall fogas till en ansökan om koncession vid etablering av en agentur eller filial inom EG-området (artikel 10 och 11). Till ansökan skall bl.a. fogas en verksamhetsplan och ett intyg av behörig myndighet i försäkringssammanslutningens hemland som visar att försäkringsgivarna gemensamt uppfyller det minimikonsolideringskapital, s.k. solvensmarginal, som föreskrivs i det första skadeförsäkringsdirektivet. Solvensmarginalen skall motsvaras av fria tillgångar. För att säkerställa att solvensmarginalen i den fortsatta verksamheten inte vid något tillfälle understiger ett visst minimum krävs en minsta garantifond, vars storlek bestäms med hänsyn till riskernas storlek i varje försäkringsgren. För den närmare beräkningen och solvensmarginalen och garantifonden hänvisas till avsnitt 5.1. Det ankommer på myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland att övervaka att solvensmarginal och garantifond inte understiger minimikraven.

I enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 11 p.3) innehåller lagförslaget en föreskrift om att verksamhetsplanen skall överlämnas till myndigheterna i sammanslutningens hemland för yttrande. Om något yttrande inte lämnas inom tre månader skall det anses vara till förmån för den sökande.

10.3 Generalrepresentanten

Enligt lagförslaget skall försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning i Sverige företrädas av ett ombud. I förslaget kallas ombudet för generalrepresentant. Generalrepresentanten ansvarar för försäkringsgivarnas verksamhet i Sverige och representerar försäkringsgivarna i alla de rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet här i landet. Generalrepresentanten skall därför ha behörighet att på försäkringsgivarnas vägnar ta emot stämning samt tala och svara inför svenska domstolar och myndigheter samt att ingå bindande handlingar för försäkringsgivarna i försäkringssammanslutningen (jfr artikel 10 p. 1 d

direktivet). Generalrepresentantens behörighet är lagstadgad. Försäkringsgivarna har således inte rätt att begränsa den.

Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning föreslås få rätt att befullmäktiga en ställföreträdare för sin generalrepresentant. Ställföreträdaren sköter generalrepresentantens uppgifter när denne av någon orsak är förhindrad.

I lagförslaget uppställs inga andra krav på generalrepresentanten än att han skall ha sin stadigvarande hemvist i Sverige, att han är förtrogen med försäkringsverksamhet och i övrigt anses lämplig för uppdraget. Förslaget i denna del har anpassats till första skadeförsäkringsdirektivet enligt vilket ett ombud, som företräder en försäkringsgivare som etablerat agentur eller filial inom EG-området, skall ha sin stadigvarande hemvist i etableringslandet. Ombudet kan enligt direktivet endast avvisas av skäl som rör ombudets allmänt goda anseende eller sådana yrkesmässiga kvalifikationer som krävs även för personer som ingår i ledningen för företag som har sitt huvudkontor i det land agenturen eller filialen är etablerad (artikel 10 p. 1 d).

I försäkringsrörelselagen finns inte något uttryckligt stadgande om vilka yrkeskvalifikationer ledningen för ett svenskt försäkringsbolag skall ha. Av sakens natur följer dock att ledningen måste besitta vissa yrkeskvalifikationer. Lagförslagets krav på att generalrepresentanten är förtrogen med försäkringsverksamhet kan därför inte anses oförenligt med direktivet. Någon uttrycklig bestämmelse om hurdan kännedom om och erfarenhet av försäkringsverksamhet representanten skall ha föreslås inte utan det skall ankomma på regeringen, som enligt förslaget skall godkänna generalrepresentanten, att avgöra denna fråga i det enskilda fallet. Härvid skall arten och omfattningen av den planerade verksamheten, som representanten skall ansvara för, beaktas. Ju mångsidigare och mera omfattande verksamhet det är fråga om desto större krav bör ställas på representanten.

Enligt förslaget kan också en juridisk person med huvudkontor i Sverige vara generalrepresentant. Generalrepresentantens uppgifter fullgörs när representanten är en juridisk person av ett av den juridiska personen utsett ombud. Bestämmelsen är utformad efter mönster av första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 10 p. 1 d).

10.4 Tekniska reserver

I lagförslaget har i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet tagits in föreskrifter om att försäkringsgivarna skall avsätta tekniska reserver till täckning av försäkringsåtaganden i Sverige. Enligt direktivet skall storleken av tekniska reserver och de tillgångar som får användas till täckning av tekniska reserver bestämmas enligt reglerna i det land där verksamheten utövas (artikel 15). Tekniska reserver motsvarar i princip försäkringstekniska skulder enligt försäkringsrörelselagen. En lösning som innebär en tillämpning av bestämmelserna om försäkringstekniska skulder i försäkringsrörelselagen på försäkringssammanslutningar skulle därför i och för sig stå i samklang med det första skadeförsäkringsdirektivet. Metoden för reservavsättning och det treåriga redovisningssystemet inom Lloyd's (se avsnitt 6.1.11) gör det emellertid mycket svårt för försäkringsgivarna hos Lloyd's att utföra beräkningar av försäkringstekniska skulder i enlighet med försäkringsrörelselagens bestämmelser. Det föreslås därför att tillgångar svarande mot försäkringstekniska skulder (tekniska reserver) skall grundas på en schablonmetod. En sådan teknisk lösning har också valts i de länder utanför Storbritannien där Lloyd's har koncession (se avsnitt 7.1).

Enligt förslaget skall storleken av de tekniska reserverna fastställas enligt en viss procentsats av den årliga premieinkomsten från försäkringsrörelsen i Sverige. Det ankommer enligt förslaget på regeringen att inom en viss ram bestämma storleken av procentsatsen. Därvid bör eftersträvas att de tekniska reserverna dimensioneras så att försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning har i stort sett motsvarande risktäckningskapacitet som ett svenskt försäkringsbolag, som driver samma slags försäkringsrörelse i samma omfattning.

Till täckning av de tekniska reserverna föreslås att de tillgångar som anges i 7 kap. 9 § försäkringsrörelselagen skall användas. Tillgångarna skall i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 15) finnas i Sverige, dock uppställs inte krav på deposition.

Om förslagets bestämmelser om tekniska reserver inte följts, kan Finansinspektionen - i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 20 p. 1) - inskränka försäkringsgivarnas förfoganderätt över tillgångarna.

Som tidigare redovisats övervakas Lloyd's verksamhet inte av myndigheterna i Storbritannien utan tillsynen bygger på principen om självreglering. Av denna anledning innehåller lagförslaget ingen

motsvarighet till artikel 20 p. 3 andra stycket direktivet, som föreskriver att inskräkning i förfoganderätten av tillgångarna även skall ske på begäran av myndigheterna i det land där försäkringsgivarna har sitt huvudkontor.

Generalrepresentanten skall enligt förslaget föra ett register över de tillgångar som används till täckning av de tekniska reserverna.

10.5 Försäkringsverksamheten

Försäkringsgivare i en försäkringssammanslutning skall enligt förslaget inte ha rätt att direkt från sammanslutningens hemland anskaffa försäkringar på den svenska marknaden. Endast ombud, täckningshavare och andra medhjälpare till försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning som är införda i en särskild förteckning får förmedla svenska försäkringsaffärer för utländska försäkringssammanslutningar. Syftet med denna begränsning är bl.a. att få en tillfredsställande kontroll över vad som är hänförligt till försäkringsrörelsen i Sverige. All försäkringsaffär som förvärvas genom de personer, som är införda i den särskilda förteckningen, är enligt förslaget hänförlig till försäkringsrörelsen bedriven i Sverige. Att försäkringsrörelsen i Sverige klart kan avgränsas från den försäkringsrörelse som i övrigt drivs inom försäkringssammanslutningen är av central betydelse för bestämmandet av den rörelse som omfattas av svensk tillsyn, storleken av de tekniska reserver som skall avsättas i Sverige och för tillämpningen av en rad andra bestämmelser i lagförslaget.

Enligt lagförslaget ankommer det på generalrepresentanten för försäkringsgivarna i en sammanslutning att föra en förteckning över de personer som förmedlar försäkringar för försäkringsgivarnas räkning här i landet. Förteckningen skall vidare innehålla uppgifter om premier beträffande de försäkringar som kanaliseras till försäkringssammanslutningen och de skadeersättningar som betalas ut på grund av försäkringarna. För att generalrepresentanten skall kunna fullgöra denna uppgift åläggs de personer som förmedlar försäkringar här i landet en rapporteringsskyldighet i förhållande till generalrepresentanten.

Enligt lagen om utländska försäkringsföretag skall ett försäkringsföretag i sin försäkringsverksamhet iaktta god affärssed. Ett stadgande om saken har tagits in också i detta lagförslag, eftersom avsikten är att de personer som förmedlar försäkringar för försäkringsgivare i en utländsk

försäkringssammanslutning skall iaktta samma godtagbara principer och metoder i sin verksamhet som utländska försäkringsföretag med svensk koncession.

Genom lagförslaget öppnas möjlighet för försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning att i likhet med utländska försäkringsföretag anskaffa försäkringar i Sverige utan krav på koncession under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. En förutsättning är att anskaffningen sker genom ett försäkringsbolag som har koncession i Sverige och att försäkringsgivarna har ett samarbetsavtal med detta bolag. Vidare krävs att Finansinspektionen lämnar medgivande till denna form för anskaffningsverksamhet.

10.6 Tillsynen

Med tanke på försäkringstagarna, de försäkrade och ersättningsberättigade är det naturligtvis viktigt att verksamheten här i landet övervakas effektivt. Enligt förslaget skall Finansinspektionen kontinuerligt övervaka verksamheten utgående från de förteckningar, register och andra handlingar som representanten enligt förslaget skall ha i sin besittning.

I lagförslaget finns bestämmelser om sanktionsmedel. Finansinspektionen kan meddela de erinringar som inspektionen anser behövliga och skall utfärda föreläggande om bestämmelserna i lagförslaget inte följs. Till skillnad från lagen om utländska försäkringsföretag skall sanktioner inte vidtas mot försäkringsgivarna utan mot generalrepresentanten som enligt förslaget har ett lagstadgat ansvar för verksamheten. Motsvarande lösningar har valts i de EG-länder där Lloyd's företräds av en generalrepresentant. En ytterligare anledning till att sanktionsmedlen inte tar sikte på de utländska försäkringsgivarna är de begränsade möjligheterna att effektuera en sanktion mot utländska personer. Om exempelvis frågan om utdömande av vite - i anledning av att ett föreläggande inte följts - skulle aktualiseras så torde det inte vara möjligt att verkställa ett beslut om utdömande av vite beträffande utländska försäkringsgivare.

Förslaget förutsätter ett nära samarbete vid utövandet av tillsynen dels med ledningen för försäkringssammanslutningen som har det övergripande tillsynsansvaret för verksamheten, dels i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 13) med myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland.

10.7 Specialmotivering

I detta avsnitt redovisas specialmotivering till de föreslagna bestämmelserna.

Allmänna bestämmelser

1 § Med försäkringssammanslutning avses i denna lag en sammanslutning av fysiska personer organiserade i syndikat eller juridiska personer utgörande syndikat som utan solidarisk ansvarighet meddelar försäkring. Med försäkringsgivare avses medlemmarna i sammanslutningen.

Första meningen innehåller en definition av vad som i lagens mening är försäkringssammanslutning. Därmed anges också den yttre ramen för lagens tillämpningsområde. Begreppet försäkringssammanslutning har närmare behandlats i avsnitt 9.4, där också skälen för den valda avgränsningen i förslaget har angetts. Av nu verksamma försäkringssammanslutningar är det endast Lloyd's i London och the Illinois Insurance Exchange som uppfyller kriterierna på försäkringssammanslutning enligt första stycket och som alltså omfattas av lagförslaget.

Som framgått av den tidigare redogörelsen (se avsnitt 6.1) är medlemmarna hos Lloyd's organiserade i syndikat, där de ensamma eller tillsammans med andra medlemmar i syndikatet för egen räkning meddelar försäkring. I praktiken är det dock inte medlemmarna själva som accepterar och övertar risker utan denna uppgift handhas av underwriters som är anställda vid syndikaten för att på medlemmars vägnar meddela försäkring. Hos the Illinois Insurance Exchange utgörs medlemmarna av juridiska personer (syndikat) som meddelar försäkring genom vid syndikaten anställda underwriters.

Definitionen i *andra meningen* har införts för att klargöra att med försäkringsgivare avses i lagförslaget de som formellt sett är att betrakta som försäkringsgivare, dvs. medlemmarna i sammanslutningen. Bestämmelsen i denna mening har också införts av framställningstekniska skäl. Termen försäkringsgivare används i de följande paragraferna för att beteckna samtliga försäkringsgivare (medlemmar) i en försäkringssammanslutning, om inte annat särskilt anges.

2 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning har rätt att driva skadeförsäkringsrörelse i Sverige under de villkor som följer av denna lag. Lagen tillämpas inte på återförsäkringsrörelse.

Angående trafikförsäkringsrörelse meddelas vissa särskilda bestämmelser i trafikskadelagen (1975:1410).

Regeringen får medge sådana avvikelser från denna lag som föranleds av Sveriges internationella åtaganden.

Enligt *första stycket*, som delvis motsvarar 1 § första stycket och 38 § lagen om utländska försäkringsföretag, har försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning rätt att etablera skadeförsäkringsrörelse i Sverige. Möjligheten att verka här i landet står dock endast öppen kollektivt för försäkringsgivarna. En enskild försäkringsgivare i en sammanslutning har således inte rätt att driva rörelse enligt lagförslaget. Det är i egenskap av medlemmar i sammanslutningen som rätt till etablering föreligger enligt detta stycke.

Med skadeförsäkringsrörelse avses i detta stycke annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, dvs. skadeförsäkring och därmed jämställd personförsäkring. Skälen till att livförsäkringsrörelse har undantagits från lagförslaget har redovisats i avsnitt 9.9.

Återförsäkringsrörelse omfattas inte heller av lagförslaget. En utländsk försäkringssammanslutning bör ha rätt att bedriva mottagen återförsäljning i Sverige utan särskilt tillstånd. Om försäkringsgivare i en försäkringssammanslutning bedriver såväl direkt - som återförsäkring skall bestämmelserna i lagförslaget endast tillämpas på direktförsäkringsrörelsen.

Angående försäkringsverksamhetens bedrivande, se förslagets 19 §.

3 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning får inte utan koncession driva försäkringsrörelse i Sverige.

För sin verksamhet i Sverige skall försäkringsgivarna grunda en representation som skall stå under ledning av en generalrepresentant som regeringen har godkänt.

Paragrafen motsvarar delvis 1 § första stycket lagen om utländska försäkringsföretag. Enligt *första stycket* får försäkringsrörelse i Sverige endast drivas på grund av koncession. Koncessionen skall, som närmare utvecklats i avsnitt 10.2, beviljas för försäkringsgivarna som grupp. I lagförslaget anges inte vad som anses utgöra försäkringsrörelse. Begreppet försäkringsrörelse är inte heller definierat i vare sig lagen om utländska försäkringsföretag eller försäkringsrörelselagen. Det har inte ansetts möjligt att definiera begreppet tillräckligt noggrant och entydigt och samtidigt tillräckligt generellt för att kunna anpassas till eventuellt

ändrade förhållanden. I stället har det överlämnats åt rättstillämpningen att - med utgångspunkt i vissa i förarbetena till försäkringsrörelselagstiftningen angivna grundläggande kriterier - avgöra vad som förstås med detta begrepp (se prop. 1984/85:77 s. 38 ff. och prop. 1989/90:34 s. 85 ff.).

Avsikten är att vid tillämpningen av denna lag skall iakttas samma principer beträffande begreppet försäkringsrörelse som i fråga om försäkringsbolag. Det är Finansinspektionen och i sista hand regeringen som i det enskilda fallet skall avgöra om det är fråga om verksamhet som kräver koncession enligt lagförslaget (jfr 6 § lagförslaget).

För att det skall vara möjligt att här i landet övervaka verksamheten skall enligt *andra stycket* försäkringsgivarna grunda en representation som leds av en generalrepresentant, där försäkringsrörelsen i Sverige kan granskas utifrån vissa handlingar som generalrepresentanten enligt förslaget skall ha i sin besittning. Ytterligare bestämmelser om generalrepresentanten finns i förslagets 13-16, 18 och 20-25 §§.

> 4 § Utan hinder av denna lag får en eller flera försäkringsgivare som tillhör en utländsk försäkringssammanslutning, under förutsättning att Finansinspektionen lämnar tillstånd därtill, i Sverige marknadsföra försäkringar avseende risker här i landet, om det sker genom förmedling av ett försäkringsbolag som har koncession i Sverige och som har samarbetsavtal med försäkringsgivaren eller försäkringsgivarna.
>
> Tillstånd enligt första stycket skall lämnas om verksamheten inte bedöms var oförenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet. Om förutsättningar för tillstånd inte längre föreligger, får Finansinspektionen förklara tillståndet förverkat.

Paragrafen överensstämmer i sak med 1 a § lagen om utländska försäkringsföretag med det undantaget att en motsvarighet till det s.k. koncernfallet inte medtagits. När det gäller Lloyd's kan försäkringsgivarna inte ingå i en koncession, eftersom de utgörs av fysiska personer. I övrigt torde koncernfallet knappast ha praktisk betydelse, varför lagförslaget inte har belastats med bestämmelser härom.

Enligt *första stycket* kan enskilda försäkringsgivare i en sammanslutning utan krav på koncession och representation marknadsföra försäkringar i Sverige genom försäkringsbolag med svensk koncession. En förutsättning härför är att det föreligger ett samarbetsavtal mellan försäkringsgivaren eller försäkringsgivarna och försäkringsbolaget.

Vid prövningen enligt *andra stycket* skall samma principer iakttas som gäller vid bedömningen av det s.k. kompletteringsfallet enligt lagen om

utländska försäkringsföretag (se NU 1989/90:22 s. 17 ff.). Således förutsätter tillstånd till förmedling att det svenska försäkringsbolaget inte självt har någon lämplig försäkring att erbjuda eller för att komplettera ett försäkringsarrangemang som bolaget i övrigt står för. Det sundhetskrav som införts i stycket är i överensstämmelse med den nu gällande lydelsen av 1 a § lagen om utländska försäkringsföretag. Eftersom det är fråga om en icke koncessionspliktig verksamhet torde kravet inte vara oförenligt med det första skadeförsäkringsdirektivet.

5 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning får i Sverige meddela skadeförsäkring endast om försäkringsgivarna meddelar något slag av sådan försäkring i sammanslutningens hemland.

Paragrafen överensstämmer i sak med 2 § lagen om utländska försäkringsföretag. Med hänsyn till svenska försäkringstagares intressen är det nödvändigt att försäkringsgivarna har erfarenhet av sådan verksamhet som de avser att bedriva i Sverige. Av denna anledning har i denna paragraf införts ett krav på att försäkringsgivarna meddelar någon form av skadeförsäkring i försäkringssammanslutningens hemland för att koncession skall kunna beviljas på den svenska marknaden. Det är dock inte nödvändigt att försäkringsgivarna driver verksamhet i alla de grenar som omfattas av en svensk koncessionsansökan.

Paragrafen innebär att det inte är möjligt att utomlands bilda en försäkringssammanslutning enbart med syfte att verka på den svenska marknaden.

6 § Finansinspektionen skall efter ansökan lämna förhandsbesked om huruvida koncession enligt 3 § krävs för en planerad verksamhet.

Ett förhandsbesked enligt första stycket är bindande för den myndighet som har lämnat beskedet. Om regeringen har beslutat i fråga om förhandsbesked är även Finansinspektionen bunden av detta besked.

Paragrafen överensstämmer i sak med 1 § andra och tredje styckena lagen om utländska försäkringsföretag.

7 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning som har fått koncession enligt denna lag får medges att driva annan rörelse än försäkringsrörelse, om det finns särskilda skäl för det och försäkringssammanslutningens stadgar tillåter det. Medgivandet lämnas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen.

Om det finns skäl får ett medgivande återkallas av den som får lämna sådant medgivande.

Avsikten med bestämmelserna i denna paragraf är att genom begränsningen av verksamheten i Sverige försätta försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning i samma ställning som försäkringsbolag med svensk koncession. Försäkringsgivarna bör av konkurrensskäl inte ges större verksamhetsfrihet än försäkringsbolagen. Motsvarande bestämmelser om utländska försäkringsföretags verksamhet finns i 1 § fjärde och femte styckena lagen om utländska försäkringsföretag och om svenska försäkringsbolags verksamhet i 1 kap. 3 § försäkringsrörelselagen.

I lagen om utländska försäkringsföretag avser ifrågavarande begränsningsregel den verksamhet som generalagenten driver här i landet. Det torde dock ligga i sakens natur att ett utländskt försäkringsföretag som etablerat en generalagentur inte vid sidan av agenturen har rätt att driva för försäkringsrörelse främmande verksamhet som har anknytning till agenturens verksamhet. Begränsningsregeln i förevarande paragraf tar direkt sikte på försäkringsgivarna i en försäkringssammanslutning, eftersom deras generalrepresentant enligt förslaget inte skall driva försäkringsrörelse. Emellertid avser begränsningen endast sådan främmande verksamhet som har samband med den försäkringsrörelse som försäkringsgivarna i egenskap av medlemmar i sammanslutningen driver i Sverige.

8 § I rättsförhållanden som hänför sig till den försäkringsrörelse som försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning driver i Sverige skall svensk lag tillämpas.

Tillsynen över försäkringsgivarnas verksamhet utövas i Sverige av Finansinspektionen.

Paragrafen motsvarar 5 § lagen om utländska försäkringsföretag.

Vad som i förslaget avses med försäkringsrörelse bedriven i Sverige har behandlats i avsnitt 9.9.

Med svensk lag avses svensk rätt eller den främmande stats lagstiftning som kommer i fråga enligt de anslutningsregler för svensk internationell privaträtt som skall tillämpas på rättsförhållandet. Regleringen skyddar speciellt dem som är i konsumentställning. Exempelvis får försäkringsgivarna inte i Sverige till en konsument sälja en försäkring som gäller här och på vilken tillämpas en främmande stats rätt. Däremot har försäkringsgivarna rätt att med ett svenskt företag ingå t.ex. ett transportförsäk-

ringsavtal på vilket tillämpas den rätt som gäller på en skadeort i utlandet.

Tillsynen över verksamheten i Sverige ankommer på Finansinspektionen. En effektiv tillsyn torde förutsätta ett nära samarbete med ledningen för en försäkringssammanslutning som har det övergripande tillsynsansvaret för försäkringsgivarnas hela verksamhet.

Koncession

9 § Ansökan om koncession görs av styrelsen för en utländsk försäkringssammanslutning. Ansökan skall ställas till regeringen och ges in till Finansinspektionen. Till ansökan om koncession skall fogas

1. försäkringssammanslutningens stadgar eller motsvarande handling,

2. en förteckning över de personer som ingår i ledningen för försäkringssammanslutningen och de medlemmar i sammanslutningen som meddelar försäkring,

3. ett bevis utfärdat av behörig myndighet i försäkringssammanslutningens hemland till styrkande av vilka försäkringsgrenar som får omfattas av försäkringsgivarnas verksamhet, de risker som försäkringsgivarna faktiskt försäkrar, försäkringsgivarnas solvensmarginal och de ekonomiska resurser som avses i 10 § 5,

4. en plan för verksamheten i Sverige (verksamhetsplan),

5. en ansökan om godkännande av generalrepresentant jämte fullmakt för representanten att ingå bindande rättshandlingar för försäkringsgivarna i försäkringssammanslutningen och att tala och svara inför svenska domstolar och myndigheter i alla rättsförhållanden som har samband med försäkringsrörelsen i Sverige.

Om ansökan avser en utvidgning av en koncession till en ny försäkringsgren eller ett nytt verksamhetsområde skall till ansökan fogas bevis om solvensmarginal enligt första stycket 3 och verksamhetsplan enligt första stycket 4.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande Finansinspektionen, kan av särskilda skäl medge avvikelse från kraven enligt första och andra styckena.

Enligt första stycket skall ansökan om koncession göras av styrelsen för försäkringssammanslutningen. Skälet till det har redovisats i avsnitt 10.2. Vidare anges i detta stycke de handlingar som skall fogas till koncessionsansökan.

Punkt 1. Den sökande försäkringssammanslutningen skall lämna in gällande stadgar eller motsvarande handlingar av vilka bl.a. framgår sammanslutningens uppbyggnad och ändamålet med verksamheten.

Punkt 2. Avsikten med dessa uppgifter är att få klarhet i vilka personer som har det övergripande ansvaret för att verksamheten drivs i enlighet med det för sammanslutningen gällande regelsystemet och om antalet personer som i egenskap av försäkringsgivare inledningsvis kommer att omfattas av en eventuell koncession.

Punkt 3. Denna punkt gäller bl.a. försäkringsgivarnas solvens, dvs. förmåga att svara för de förbindelser som föranleds av försäkringsförhållanden, baserad på försäkringsgivarnas hela verksamhet. Med hjälp av ett intyg, som utfärdats av myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland, skall klaras ut att försäkringsgivarna har en erforderlig solvensmarginal i förhållande till sin totala verksamhet. Därvid förutsätts att försäkringsgivarna uppfyller kraven på solvensmarginal i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet. En tredjedel av den beräknade solvensmarginalen skall utgöras av en garantifond. Reglerna om beräkningen av solvensmarginalen och om garantifond har redovisats i avsnitt 5.1. Vidare skall ett intyg bifogas som utvisar inom vilka försäkringsgrenar försäkringsgivarna har rätt att verka. Detta intyg skall också ange de risker som försäkringsgivarna faktiskt täcker och de finansiella resurser som avser att täcka kostnaderna för upprätthållandet av representationen i Sverige.

Punkt 4. Den sökande försäkringssammanslutningen måste upprätta en verksamhetsplan enligt 10 §. I verksamhetsplanen skall principerna för den planerade verksamheten i Sverige läggas fram.

Punkt 5. Till koncessionsansökningen skall också fogas en ansökan om godkännande av en generalrepresentant jämte fullmakt för denne. Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall således befullmäktiga en generalrepresentant redan innan koncessionsansökningen lämnas in till Finansinspektionen. Eftersom generalrepresentanten ansvarar för försäkringsgivarnas verksamhet i Sverige måste det anses viktigt att utredningen om generalrepresentanten föreligger i samband med behandlingen av ansökan om koncession.

Om en försäkringssammanslutning på grund av sin sammanslutningsform eller av andra skäl inte kan lämna in exakt de uppgifter eller utredningar som nämns i första och andra stycken kan regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen enligt *tredje stycket* uppmana sammanslutningen att lägga fram motsvarande utredningar.

10 § Av verksamhetsplanen skall framgå

1. de slag av risker som avses att försäkras i Sverige,

2. de allmänna och särskilda försäkringsvillkor samt premietariffer som avses att tillämpas,
3. grundprinciperna för avgiven återförsäkring,
4. försäkringsgivarnas solvensmarginal,
5. uppskattade kostnader för etablering av försäkringsverksamhet i Sverige samt de medel som avsatts för detta ändamål,
6. det förväntade resultatet under de tre närmaste verksamhetsåren med uppgift om uppskattade premieinkomster, skadekostnader och kostnader för administrationen i Sverige.

Till verksamhetsplanen skall fogas intyg med försäkran att för varje försäkringsgivare har utfärdats ett revisorsintyg som utvisar att ingångna åtaganden har full täckning i tillgångarna.

Regeringen kan av särskilda skäl bevilja undantag från kraven enligt första stycket 2.

Verksamhetsplanen skall överlämnas till behöriga myndigheter i försäkringssammanslutningens hemland för yttrande.

Paragrafen är utformad i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 11). Enligt direktivet skall Lloyd's i stället för balansräkning och resultaträkning foga ett revisorsintyg till verksamhetsplanen. Föreskrift om sådant intyg har tagits in i *andra stycket.*

När det gäller försäkringar som meddelas av försäkringsgivare i försäkringssammanslutningar avtalas som regel premier och övriga försäkringsvillkor individuellt enligt kundens behov. Syftet med dispensregeln i *tredje stycket* är att i överensstämmelse med de regler som infördes genom det andra skadeförsäkringsdirektivet kunna undanta sådana försäkringar som avser stora risker från uppgiftskravet i fråga om de försäkringsvillkor och premietariffer som skall tillämpas (se avsnitt 5.2). Uppgifter om allmänna och särskilda försäkringsvillkor jämte premietabellerna för dem bör endast krävas i fråga om försäkringar som erbjuds med standardvillkor och som avser s.k. massrisker.

11 § Regeringen beviljar försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning koncession, om villkoren för etablering enligt denna lag är uppfyllda och det kan antas att den planerade försäkringsrörelsen kommer att drivas i enlighet med denna lag. I samband därmed godkänner regeringen generalrepresentanten.

Koncessionen skall avse bestämda försäkringsgrenar och beviljas tills vidare eller, om det finns särskilda omständigheter, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande kalenderårets slut.

Avser ansökan endast utvidgning av beviljad koncession till ny försäkringsgren eller utbyte av koncessoin för viss försäkringsgren mot koncession för annan gren, får Finansinspektionen besluta i

ärendet i regeringens ställe, om ärendet inte är av principiell betydelse eller i övrigt av synnerlig vikt.

Om yttrande som avses i 10 § fjärde stycket inte avgetts inom tre månader efter det att de överlämnade handlingarna mottagits av behöriga myndigheter i försäkringssammanslutningens hemland, skall det anses som om ett yttrande avgetts till sammanslutningens förmån.

Paragrafen motsvarar 7 § lagen om utländska försäkringsföretag.

Enligt förslaget skall ledningen för en försäkringssammanslutning ansöka om koncession för försäkringsgivarnas räkning. Själva koncessionsbeslutet skall dock enligt *första stycket* avse försäkringsgivarna i sammanslutningen. Som berörts i avsnitt 10.2 skall samtliga försäkringsgivare som tillhör försäkringssammanslutningen omfattas av koncessionen. Nya försäkringsgivare som beviljas medlemskap i sammanslutningen efter koncessionsbeslutet kommer automatiskt att omfattas av koncessionen.

Koncessionsprövningen har anpassats till det första skadeförsäkringsdirektivet. Om kraven enligt lagförslaget är uppfyllda och det inte finns anledning att ifrågasätta att verksamheten kommer att bedrivas enligt de föreslagna bestämmelserna skall koncession beviljas. Någon bedömning av om den planerade verksamheten kan vara förenlig med en sund utveckling av försäkringsväsendet skall således inte ske.

Andra stycket överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i lagen om utländska försäkringsföretag, dock har tidpunkten för upphävande av en tidsbegränsad koncession knutits till utgången av ett kalenderår i stället för räkenskapsåret. Orsaken härtill är som redovisats i avsnitt 6.1.11 att försäkringssammanslutningar som Lloyd's har andra redovisningssystem än bolag.

Fjärde stycket är utformat i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 11 p. 3).

12 § Sedan koncession beviljats skall de vid ansökningen fogade handlingarna enligt 9 och 10 §§ förvaras hos Finansinspektionen.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 § lagen om utländska försäkringsföretag.

Generalrepresentanten

13 § Generalrepresentanten ansvarar för den verksamhet som försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning driver enligt denna lag och är skyldig att rätta sig efter svenska myndigheters beslut och föreskrifter i alla de förhållanden som hänför sig

till verksamheten. Generalrepresentanten företräder också försäkringsgivarna gentemot tredje man och vid domstolar i alla de rättsförhållanden som föranleds av deras försäkringsverksamhet i Sverige.

Enligt denna paragraf har generalrepresentanten ett lagstadgat ansvar för att försäkringsverksamheten bedrivs i enlighet med lagförslaget. Ansvaret innebär bl.a. att generalrepresentanten är skyldig att se till att bestämmelserna i lagförslaget följs. Om avvikelse från bestämmelserna sker skall Finansinspektionen enligt förslaget kunna förelägga generalrepresentanten att se till att rättelse sker (se förslagets 26 §). På grund av sin ställning är generalrepresentanten också skyldig att rätta sig efter svenska myndigheters beslut och föreskrifter beträffande verksamheten.

När det gäller rättsförhållanden som föranleds av de av försäkringsgivarna ingångna försäkringsavtalen i Sverige har generalrepresentanten ställning som allmänt ombud för försäkringsgivarna. I denna egenskap företräder generalrepresentanten försäkringsgivarna gentemot tredje man med behörighet att tala och svara inför svenska domstolar.

Enligt förslaget finns det inte något hinder mot att en och samma person är generalrepresentant för flera än en utländsk försäkringssammanslutnings försäkringsgivare.

14 § För att godtas som generalrepresentant krävs att den av försäkringsgivarna utsedda representanten

1. har sin stadigvarande hemvist i Sverige,
2. har sådan förtrogenhet med försäkringsverksamhet som behövs för att sköta uppdraget på ett tillfredsställande sätt,
3. i övrigt är lämplig som generalrepresentant.

Också en juridisk person med huvudkontor i Sverige kan vara generalrepresentant. I så fall skall den juridiska personen utse ett ombud som svarar för att de skyldigheter som ankommer på generalrepresentanten enligt denna lag fullgörs. Ombudet skall uppfylla kraven enligt första stycket.

I denna paragraf stadgas om behörighetsvillkoren för en generalrepresentant. Vid utformningen av villkoren har första skadeförsäkringsdirektivet beaktats (artikel 10 p. 1 d).

Enligt *första stycket* skall generalrepresentanten ha sin stadigvarande hemvist i Sverige. Detta är viktigt för att de som vänder sig till den utländska försäkringssammanslutningen här skall kunna träffa den som ansvarar för verksamheten i Sverige. Vidare förutsätts att generalrepresentanten har viss yrkesskicklighet. Att han är förtrogen med försäkringsbranschen ger en ökad säkerhet om att försäkringsgivarnas

verksamhet i Sverige sköts sakkunnigt. Generalrepresentanten skall också anses lämplig för uppdraget. Detta innebär krav på redbarhet och på att representanten har rättsförmåga i alla angelägenheter som gäller honom själv. Den som är omyndig eller försatt i konkurs kan inte vara generalrepresentant. Det är i sista hand regeringen, som enligt förslaget skall godkänna generalrepresentanten, som har att avgöra om representanten har den behörighet som förutsätts enligt detta stycke.

Enligt *andra stycket* kan också en juridisk person med huvudkontor i Sverige vara generalrepresentant. Ett ombud för den juridiska personen skall i så fall svara för att generalrepresentantens förpliktelser fullgörs (jfr. artikel 10 p. 1 d) första skadeförsäkringsdirektivet).

15 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning har rätt att för sin generalrepresentant befullmäktiga en ställföreträdare för att sköta generalrepresentantens uppgifter när denne har förhinder. Vad denna lag föreskriver om generalrepresentanten skall på motsvarande sätt tillämpas på hans ställföreträdare.

Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning kan utöver generalrepresentanten befullmäktiga en ställföreträdare för honom. Denne skall sköta generalrepresentantens uppgifter när han själv har förhinder, t.ex. på grund av semester eller sjukdom. Ställföreträdaren skall ha samma rättigheter och skyldigheter som generalrepresentanten. Också i fråga om behörigheten och godkännandet av honom gäller samma bestämmelser som för generalrepresentanten.

16 § Finns inte i Sverige en sådan generalrepresentant eller en sådan ställföreträdare för honom som uppfyller kraven enligt 14 §, skall Finansinspektionen interimistiskt förordna en generalrepresentant för att sköta sysslan tills försäkringsgivarna har befullmäktigat en ny generalrepresentant som regeringen har godkänt eller tills den ordinarie representantens förhinder har upphört. Till den interimistiskt förordnade generalrepresentanten skall försäkringsgivarna betala ett arvode som Finansinspektionen har godkänt.

Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall ha en generalrepresentant eller en ställföreträdare för honom under hela den tid som försäkringsgivarna i sammanslutningen bedriver försäkringsverksamhet i Sverige. Dessutom skall generalrepresentanten och hans ställföreträdare hela tiden uppfylla behörighetsvillkoren enligt lagförslaget. Om försäkringsgivarna i en viss situation inte har någon sådan representant kan Finansinspektionen enligt denna paragraf utse en interimistisk generalrepresentant för försäkringsgivarna.

Av syftet med tillsättandet av en interimistisk generalrepresentant följer att i fråga om de krav som skall ställas på honom samt i fråga om hans rättigheter och skyldigheter skall tillämpas samma bestämmelser som på en generalrepresentant och hans ställföreträdare. En interimistisk generalrepresentant skall sköta sin uppgift till dess att Finansinspektionen godkänner en ny generalrepresentant eller ställföreträdare för honom eller till dess att deras förhinder har upphört.

Finansinspektionen skall godkänna arvodet till en interimistisk generalrepresentant. Arvodet betalas av försäkringsgivarna.

Tekniska reserver

17 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall för sin försäkringsrörelse i Sverige avsätta en teknisk reserv. Reserven skall uppgå till ett belopp som svarar mot den årliga premieinkomsten från försäkringsrörelsen i Sverige eller det lägre belopp som regeringen bestämmer med hänsyn till rörelsens art.

Den tekniska reserven skall täckas av tillgångar som anges i 7 kap. 9 § första stycket 1-8 och 10-12 försäkringsrörelselagen (1982:713). Tillgångarna får vid redovisning inte upptas till högre värde än som följer av bestämmelserna i bokföringslagen (1976:125).

Tillgångar som utgör täckning enligt andra stycket skall finnas i Sverige.

Syftet med de bestämmelser som föreslås i denna paragraf är att säkerställa att försäkringsgivarna har tillgångar i Sverige som räcker för att betala de skadeersättningar som föranleds av försäkringsåtaganden i Sverige. Skälen för att de tekniska reserverna skall bestämmas i förhållande till premieinkomsten har redovisats i avsnitt 10.4.

Den tekniska reserv som försäkringsgivarna skall avsätta enligt *första stycket* skall beräknas på basis av försäkringsgivarnas sammanlagda premieinkomst under föregående kalenderår. Med premieinkomst avses här bruttopremieinkomsten, varvid som avdrag inte skall beaktas de premier som betalas ut för återförsäkring. Enligt huvudregeln skall den tekniska reserven utgöra 100 % av bruttopremieinkomsten. Regeringen kan dock beroende på inom vilken försäkringsgren som rörelsen skall drivas bestämma en lägre procentandel av bruttopremieinkomsten. Om det t.ex. är fråga om korta reseförsäkringar eller om försäkringsobjekten inte är förenade med särskilt stora risker, kan det bli aktuellt att avvika från huvudregeln. Utgångspunkten bör vara att de tekniska reserverna

dimensioneras så att försäkringsgivarna med stor sannolikhet klarar av sina förbindelser under kalenderåret och ytterligare något år.

Enligt *andra stycket* skall sådana tillgångar som anges i 7 kap. 9 § första stycket försäkringsrörelselagen användas till täckning av de tekniska reserverna. Det ankommer på generalrepresentanten att fortlöpande se till att värdet av de tillgångar som utgör täckning inte underskrider det belopp som förutsätts. Om värdet på tillgångarna skulle sjunka exempelvis på grund av kursfluktuationer skall generalrepresentanten på eget initiativ komplettera tillgångarna.

Till kravet i *tredje stycket* att tillgångarna skall finnas i Sverige har i förslagets 29 § fjärde stycket kopplats en föreskrift enligt vilken Finansinspektionen kan inskränka försäkringsgivarnas förfoganderätt över dessa tillgångar. En sådan inskränkning kan aktualiseras om försäkringsgivarnas ekonomiska förhållanden skulle bli sådana att det finns risk för att de inte skulle kunna uppfylla sina försäkringsåtaganden i Sverige.

Enligt förslagets 25 § skall generalrepresentanten årligen sända in ett intyg som utvisar att bestämmelserna om de tekniska reserverna har iakttagits. Eftersom värdet av tillgångarna hela tiden skall hållas minst på den föreskrivna nivån kan intyg vid behov krävas oftare.

Enligt förslagets 18 § skall generalrepresentanten föra ett register över de tillgångar som utgör täckning.

Realisering av de tillgångar som utgör täckning kommer i fråga närmast när försäkringsgivarna avslutar sin verksamhet i Sverige (se kommentaren till förslagets 34 §).

18 § Generalrepresentanten skall föra ett register som vid varje tidpunkt utvisar de tillgångar som motsvarar de tekniska reserverna enligt 17 §.

Om en tillgång, som antecknats i registret, har upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan utnyttjas till täckning av tekniska reserver enligt 17 §, skall detta antecknas i registret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om registret enligt första stycket.

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 § första och andra styckena lagen om utländska försäkringsföretag.

Enligt paragrafen skall generalrepresentanten föra ett register som utvisar de tillgångar som avsatts till täckande av tekniska reserver. Representanten ansvarar för att de tillgångar som är införda i registret finns inom Sverige i enlighet med 17 §. Lagförslaget innehåller inte

närmare bestämmelser om förvaringen av tillgångar som utgörs av värdehandlingar utan representanten får själv avgöra var sådana handlingar skall förvaras. Om en i registret införd tillgång överlåtits eller upplåtits med sådan rätt att dess fulla värde inte kan användas till täckning, måste en annan tillgång införas så att registret vid varje tidpunkt innehåller tillgångar till det värde som förutsätts.

Försäkringsverksamheten

19 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning som beviljats koncession enligt denna lag får förvärva försäkringsaffärer avseende risker här i landet endast genom ombud eller andra medhjälpare i Sverige som är införda i en särskild förteckning.

Syftet med bestämmelserna i denna paragraf är att få en kontroll över försäkringsrörelsen i Sverige. Att rörelsen i Sverige kan avgränsas från försäkringsgivarnas övriga verksamhet är av avgörande betydelse för bestämmandet av den del av försäkringsgivarnas verksamhet som skall stå under svensk tillsyn och för tillämpningen av en rad bestämmelser i lagförslaget. Lagförslaget innehåller inte några bestämmelser om kvalifikationskrav beträffande de personer som får i uppdrag att anskaffa försäkringar i Sverige åt försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning. Ansvaret för att ombud och andra medarbetare med marknadsföringsuppgifter har en utbildning som svarar mot uppgiften åvilar generalrepresentanten. Generalrepresentanten har alltås ett motsvarande ansvar som ett försäkringsbolag har för sina fältjänstemän och andra ombud.

Angående förteckningen se förslagets 20 §.

20 § Generalrepresentanten är skyldig att föra en sådan förteckning som avses i 19 §. I förteckningen skall för varje ombud och medhjälpare antecknas

1. fullständigt namn och adress,
2. de försäkringar som förmedlas för den utländska försäkringssammanslutningen, varvid för varje försäkring särskilt skall anges de premier och skadeersättningar som är att hänföra till försäkringen.

Införingen i förteckningen av uppgifter som anges i första stycket 2 skall ske fortlöpande och grundas på handlingar som härrör från affärshändelser.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddelar närmare föreskrifter om förteckningen enligt första stycket och handlingarna enligt andra stycket.

Enligt förslaget skall Finansinspektionen kunna granska försäkringsrörelsen i Sverige utifrån handlingar som generalrepresentanten har i sin besittning. Av denna anledning har i denna paragraf införts krav på att representanten skall dokumentera den försäkringsverksamhet som han enligt förslaget är ansvarig för i Sverige.

I *första stycket* anges de uppgifter som förteckningen skall innehålla. Uppgifterna i fråga om premier är bl.a. nödvändiga för att storleken av de tekniska reserverna skall kunna beräknas (se förslagets 17 §).

Enligt *andra stycket* skall införingen i förteckningen om förmedlade försäkringar grundas på handlingar som härrör från affärshändelsen. Härmed avses försäkringsbrev, s.k. covernotes och verifikationer på utbetalda skadeersättningar m.m.

Med stöd av *tredje stycket* kan regeringen eller Finansinspektionen utfärda föreskrifter om införingen i förteckningen och om förteckningens närmare utformning och förvaring. Vidare kan med stöd av bestämmelserna i detta stycke närmare bestämmas vilka handlingar som skall ligga till grund för införingen och hur de skall förvaras.

> **21 §** Personer som är införda i förteckningen enligt 20 § första stycket är skyldiga att utan dröjsmål till generalrepresentanten översända handlingar som avses i 20 § andra stycket enligt vad Finansinspektionen närmare bestämmer.

För att generalrepresentanten skall kunna föra en förteckning på sätt som förutsätts enligt 20 § åläggs ombud och andra medhjälpare i denna paragraf en rapporteringsskyldighet i förhållande till representanten enligt vad inspektionen närmare bestämmer.

En lämplig ordning för rapporteringsskyldighetens fullgörande är att ombuden och medhjälparna samtidigt som covernotes eller försäkringsbrev utfärdas åläggs en skyldighet att översända en kopia av handlingen till representanten. På grundval av denna handling kan representanten i registret anteckna försäkringen jämte uppgift om premiens storlek. För att representanten skall kunna anteckna den skadeersättning som kan komma att utbetalas på grund av försäkringen föreslås att ombudet eller medhjälparen skall se till att en verifikation på att en fastställd skadeersättning har utbetalats genast översänds till representanten.

Generalrepresentanten har på grund av sin ställning enligt lagförslaget ansvaret för att förteckningen är korrekt. I detta ansvar ligger att han inte enbart kan förlita sig på uppgifterna från ombuden och andra medhjälpare utan han måste själv se till att han får sådan dokumentation från försäkringssammanslutningen att han kan utöva kontroll av den försäk-

ringsverksamhet som han representerar i Sverige. I lagförslaget stadgas inte närmare om generalrepresentantens befogenheter i detta avseende. Av sakens natur följer emellertid att försäkringsgivarna lämnar representanten omfattande befogenheter för att denne skall vara beredd att ta ansvaret för verksamheten i Sverige. Om ett ombud eller en medhjälpare inte tillställer generalrepresentanten handlingar enligt denna paragraf har inspektionen möjligheter att ingripa med stöd av lagförslagets 28 §.

22 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall i sin försäkringsverksamhet i Sverige iaktta god affärssed.

Paragrafen motsvarar 20 § UFRL.

Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall i sin rörelse i Sverige iaktta principer som överensstämmer med god affärssed. Det är inte det som i den utländska försäkringssammanslutningens hemland anses vara god affärssed som är avgörande utan det som gäller i Sverige. Generalrepresentanten är såsom ansvarig för verksamheten skyldig att se till att i anskaffningsverksamheten iakttas motsvarande principer som ett försäkringsbolag med svensk koncession förutsätts iaktta.

23 § Försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning skall i sin marknadsföring i Sverige nämna sin associationsform och sammanslutningens hemland. I marknadsföringen får inte lämnas uppgift av innebörd att försäkringsgivarna beträffande hela sin verksamhet är kontrollerad av svenska staten.

Ett försäkringsbrev skall innehålla uppgifter både om de allmänna försäkringsvillkoren och om de särskilda villkoren för den försäkring som avses i brevet.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande Finansinspektionen, kan av särskilda skäl medge undantag från uppgiftskraven enligt första och andra styckena.

Paragrafen har utformats delvis med 21 § lagen om utländska försäkringsföretag som förebild. För kunderna är det av intresse att veta att försäkring meddelas av utländska försäkringsgivare som är organiserade i en försäkringssammanslutning. Av denna anledning skall enligt *första stycket* marknadsföringsmaterialet innehålla uppgifter härom.

Kravet i *andra stycket* att försäkringsbrevet skall innehålla uppgifter om försäkringsvillkoren avser villkoren för försäkringar som erbjuds med standardvillkor. De allmänna försäkringsvillkoren gäller bl.a. försäkringarnas giltighetstid, premierna och den tidpunkt då ansvaret inträder. Specialvillkor tillämpas på särskilda försäkringsformer inom en försäk-

ringsgren. I likhet med vad som gäller för svenska försäkringsföretag för uppgiftskravet anses uppfyllt, om ett häfte innehållande de villkor som gäller den aktuella försäkringen fogas till försäkringsbrevet.

Syftet med dispensbestämmelsen i *tredje stycket* är att undantag skall kunna medges i fråga om försäkring av stora risker. Enligt det andra skadeförsäkringsdirektivet skall krav inte uppställas på att försäkringsgivaren anger det land där huvudkontoret är beläget eller försäkringsvillkoren när det är fråga om försäkring av stora risker (se avsnitt 5.2).

Tillsyn

24 § Finansinspektionen skall verka för en sund utveckling av den verksamhet som bedrivs av försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning här i landet.

Generalrepresentanten skall, när försäkringsverksamheten i Sverige inletts, genast underrätta Finansinspektionen om det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 22 a och 23 §§ lagen om utländska försäkringsföretag.

25 § Generalrepresentanten är skyldig att lämna Finansinspektionen de upplysningar om försäkringsverksamheten som inspektionen anser behövliga.

Generalrepresentanten skall enligt ett av Finansinspektionen fastställt formulär årligen upprätta en redogörelse för försäkringsverksamheten i Sverige. Till redogörelsen skall fogas ett intyg om att den tekniska reserven motsvarar kraven enligt 17 §. Generalrepresentanten skall inom den tid som Finansinspektionen bestämmer tillställa inspektionen de handlingar som avses här.

Med stöd av föreskriften i *första stycket* kan Finansinspektionen inhämta för tillsynen behövliga uppgifter. Det kan gälla såväl uppgifter vid något enstaka tillfälle som kontinuerliga uppgifter i ett visst hänseende. Av intresse för tillsynen är inte bara verksamheten i Sverige utan en redogörelse för försäkringsgivarnas totala verksamhet torde det också finnas anledning att kräva. När det gäller Lloyd's kan detta tillgodoses genom att generalrepresentanten åläggs att årligen tillställa inspektionen en kopia av "Statutory Statement of Business" (se avnsitt 6.1.11).

Enligt *andra stycket* skall Finansinspektionen årligen tillställas en särskild berättelse över verksamheten i Sverige i enlighet med vad Finansinspektionen närmare bestämmer. För tillsynen över risktäckningskapaciteten skall till berättelsen fogas ett intyg om att de tekniska reserverna uppfyller kraven enligt lagförslaget.

26 § Generalrepresentanten skall utan dröjsmål tillställa Finansinspektionen

1. meddelanden om ändringar av försäkringssammanslutningens stadgar,
2. kopia av revisorsintyg enligt 10 § andra stycket för varje räkenskapsperiod,
3. meddelanden om anmärkningar som försäkringsgivare i försäkringssammanslutningen tilldelats av ledningen för sammanslutningen,
4. meddelanden om ändringar i fråga om representationens adress samt generalrepresentantens namn och adress,.

Generalrepresentanten skall också lämna Finansinspektionen annan information som behövs för tillsynen över verksamheten i Sverige.

Paragrafen motsvarar 24 § lagen om utländska försäkringsföretag.

I *första stycket* räknas upp de för tillsynen behövliga meddelanden som generalrepresentanten är skyldig att självmant och utan dröjsmål tillställa Finansinspektionen. Det gäller huvudsakligen sådana förändringar i förhållanden som har skett efter det att koncession har beviljats.

27 § Generalrepresentanten skall hålla registret enligt 18 §, förteckningen enligt 19 § och andra handlingar tillgängliga för granskning av befattningshavare hos Finansinspektionen eller av någon annan som inspektionen har förordnat.

Företrädare för inspektionen har rätt att när som helst verkställa inventering hos generalrepresentanten av de förteckningar och register som skall föras enligt lagförslaget. Med "andra handlingar" avses bl.a. kopior av försäkringsbrev och verifikationer på utbetalda skadeersättning eller motsvarande handlingar som ombud och andra personer som anskaffar försäkringar skall tillställa generalrepresentanten enligt förslagets 20 §.

28 § Personer som är införda i förteckningen enligt 19 § är skyldiga att på begäran av Finansinspektionen lämna de upplysningar om verksamheten som inspektionen behöver för att fullgöra sin tillsyn enligt denna lag.

Om en person som avses i första stycket inte lämnar de upplysningar som begärs, kan Finansinspektionen förelägga denne att inkomma med upplysningarna.

För att inspektionen på ett effektivt sätt skall kunna övervaka försäkringsverksamheten i Sverige krävs att de som i Sverige anskaffar försäkringar för försäkringsgivare i hos en utländsk försäkringssammanslutning åläggs en upplysningssyldighet gentemot inspektionen. Detta är bl.a. en för-

utsättning för att inspektionen skall kunna kontrollera att den förteckning som generalrepresentanten skall föra enligt 19 § är korrekt.

29 § Finansinspektionen får meddela generalrepresentanten de erinringar som inspektionen anser behövliga i fråga om den verksamhet som försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning driver här i landet.

Finansinspektionen skall förelägga generalrepresentanten att inom viss tid vidta åtgärder, om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,
2. de tillgångar som motsvarar de tekniska reserverna inte är tillräckliga,
3. det i övrigt finns allvarliga anmärkningar mot försäkringsgivarnas verksamhet.

Om ett föreläggande enligt andra stycket inte har följts inom den bestämda tiden och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt undanröjts, skall Finansinspektionen göra anmälan om detta till regeringen.

Följs inte bestämmelserna om tekniska reserver enligt 17 § får Finansinspektionen, efter att ha underrättat ledningen för försäkringssammanslutningen och myndigheterna i sammanslutningens hemland, förbjuda försäkringsgivarna att fritt förfoga över sina tillgångar i Sverige.

Om Finansinspektionen har meddelat erinran enligt första stycket eller föreläggande enligt andra stycket skall ledningen för den utländska försäkringssammanslutningen genast skriftligen underrättas om det.

Paragrafens *första stycke* och *andra stycke* skiljer sig i sak från 25 § första och andra styckena lagen om utländsk försäkringsföretag endast därigenom att sanktioner inte skall riktas mot de utländska försäkringsgivarna utan mot generalrepresentanten. Frågan om ett föreläggande skall meddelas kan aktualiseras på grund av att generalrepresentanten inte fullgör sina skyldigheter enligt lagförslaget eller genom att försäkringsverksamheten i Sverige inte bedrivs i enlighet med de föreslagna bestämmelserna. I båda fallen skall föreläggandet riktas mot generalrepresentanten. Skälen härför har redovisats i avsnitt 10.6.

Syftet med bestämmelen i *tredje stycket*, som utformats efter mönster av det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 20 p. 1), är att säkerställa svenska försäkringstagares intressen, om erforderliga reserver inte avsatts här i landet.

Anledningen till att ledningen för en försäkringssammanslutning enligt *fjärde stycket* skall underrättas om eventuella sanktioner är att den har tillsynsansvaret för försäkringsgivarnas hela verksamhet.

30 § Regeringen får återkalla en koncession som beviljats enligt denna lag, om

1. villkoren för etablering inte längre är uppfyllda,
2. bestämmelserna för verksamheten allvarligt åsidosätts.

Innan beslut fattas om återkallelse av koncession skall samråd ske med myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland, om det inte anses nödvändigt att verksamheten omedelbart upphör i Sverige.

Myndigheterna i försäkringssammanslutningens hemland skall genast underrättas om beslut om återkallelse om koncession.

Paragrafen har i huvudsak utformats i enlighet med det första skadeförsäkringsdirektivet (artikel 22 p. 2).

31 § Om det kan antas att någon driver sådan verksamhet att denna lag är tillämplig, får Finansinspektionen förelägga denne att till inspektionen lämna de upplysningar om verksamheten som behövs för att bedöma om lagen är tillämplig.

Om Finansinspektionen finner att någon här i landet förmedlar försäkringar för en utländsk försäkringssammanslutning, som saknar koncession enligt 3 § eller tillstånd enligt 4 §, skall inspektionen förelägga denne att upphöra med verksamheten.

Paragrafen har delvis sin motsvarighet i 19 kap. 12 § försäkringsrörelselagen och 25 § lagen om utländska försäkringsföretag. Möjligheten att inhämta upplysningar och att ingripa mot den som driver försäkringsrörelse utan koncession är enligt bestämmelserna i de lagarna begränsad till den verksamhet som regleras av resp. lag. Eftersom försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning inte omfattas av dessa lagar saknas enligt den nu gällande försäkringsrörelselagstiftningen möjlighet att inhämta upplysningar från den som kan antas anskaffa försäkringar på uppdrag av försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning. Ej heller är det möjligt att förelägga en person som är verksam för en försäkringssammanslutnings räkning att upphöra med verksamheten. Av denna anledning har föreskrifterna i denna paragraf införts. Till skillnad från vad som föreskrivs i lagen om utländska försäkringsföretag har i lagförslaget inte införts någon föreskrift om att inspektionen kan förelägga en utländsk försäkringsgivare, som driver försäkringsrörelse här i landet utan erforderlig koncession, att inom viss tid ansöka om koncession eller vidta de ändringar i verksamheten som inspektionen

anger eller upphöra med verksamheten. Orsaken härtill är att det torde saknas lagliga möjligheter att effektuera ett sådant föreläggande.

Om försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning skulle driva verksamhet utan koncession här i landet får frågan lösas genom kontakter med myndigheterna i sammanslutningens hemland.

32 § Finansinspektionen kan förena ett föreläggande enligt denna lag med vite. Har inspektionen förelagt vite skall den utländska försäkringssammanslutningen genast skriftligen underrättas om detta.

Enligt denna paragraf kan inspektionen i överensstämmelse med vad som gäller enligt lagen om utländska försäkringsföretag förena ett föreläggande med vite. Frågan om vite skall föreläggas avgörs med beaktande av det oriktiga förfarandets art och omfattning. Enligt lagförslagets 38 § kan ett beslut om vite överklagas hos kammarrätten genom besvär.

33 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning skall med årliga avgifter bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Liksom i fråga om Finansinspektionens övriga tillsynsverksamhet är det regeringen som skall fastställa de närmare principer som skall gälla för bidragets storlek. Enligt de allmänna riktlinjer som gäller vid avgiftsfinansiering bör avgifternas storlek bestämmas så att de täcker de merkostnader som föranleds av att Finansinspektionen får tillsyn över utländska försäkringssammanslutningar.

Avslutande av verksamheten och överlåtelse av försäkringsbestånd

34 § Styrelsen för en utländsk försäkringssammanslutning skall ansöka om att koncessionen återkallas av regeringen, om försäkringsgivarna i sammanslutningen avser att upphöra med försäkringsrörelsen i Sverige.

Upphör försäkringsgivare i en utländsk försäkringssammanslutning att driva försäkringsrörelse här i landet, företräder generalrepresentanten försäkringsgivarna med avseende på redan meddelade försäkringar i enlighet med denna lag till dess försäkringsåtagandena har fullgjorts eller försäkringsgivarna lagligen befriats från dem.

En koncession kan återkallas på begäran av en försäkringssmmanslutning eller på regeringens eget initiativ enligt 30 §. En återkallelse av koncessionen innebär dock inte att generalrepresentantens lagstadgade ansvar upphör beträffande redan meddelade försäkringar. Detta innebär bl.a. att han i fråga om sådana försäkringar är skyldig att vidmaktmålla

registret enligt 18 § och förteckningen enligt 20 § till dess han visar att försäkringsgivarna uppfyllt eller eljest lagligen sluppit de av försäkringsrörelsen i Sverige föranledda förpliktelserna, exempelvis genom att försäkringsbeståndet överlåtits i enlighet med förslagets 35 §. Det är också möjligt att endast en del av försäkringsbeståndet överlåts till ett försäkringsbolag medan återstoden, dvs. den del som består av kortfristiga försäkringar, likvideras på något annat sätt. Först när försäkringsbeståndet avvecklats får de tillgångar som har använts som täckning av de tekniska reserverna fritt disponeras.

35 § Försäkringsgivarna i en utländsk försäkringssammanslutning kan med Finansinspektionens tillstånd helt eller delvis överlåta det försäkringsbestånd som hänför sig till försäkringsgivarnas försäkringsrörelse i Sverige till ett svenskt försäkringsbolag eller ett utländskt försäkringsföretag som har koncession att driva sådan försäkringsrörelse i Sverige.

Ansökan om tillstånd skall göras av såväl överlåtare som övertagare. Vid ansökningen skall fogas det avtal, som träffats angående överlåtelse. Med avseende på ansökningen gäller vidare vad i 15 kap. 3 § andra stycket och 4 § andra stycket försäkringsrörelselagen (1982:713) föreskrivs i tillämpliga delar.

Bifalles ansökningen, skall överlåtaren anses fritagen från sina förpliktelser på grund av det överlåtna försäkringsbeståndet, vilka förpliktelser i stället åvilar övertagaren. Angående underrättelse om verkställd överlåtelse skall bestämmelsen i 15 kap. 6 § försäkringsrörelselagen tillämpas.

Paragrafen har utformats efter mönster av 29 § lagen om utländska försäkringsföretag.

Vad som skall anses utgöra försäkringsrörelsen i Sverige har behandlats i avsnitt 9.9.

Särskilda bestämmelser

36 § Finansinspektionen skall på försäkringssammanslutningens bekostnad i Post- och Inrikes Tidningar införa en kungörelse om

1. att koncession har beviljats, utvidgats eller ändrats på något annat sätt,
2. att generalrepresentant har godkänts,
3. att koncessionen har återkallats,
4. förbud mot att fritt disponera tillgångar som används till täckning av tekniska reserver

I paragrafen föreslås en bestämmelse om att inspektionen skall införa kungörelse om vissa centrala omständigheter som ansluter sig till

verksamheten. Motsvarande krav på kungörelse återfinns delvis i lagen om utländska försäkringsföretag. Kungörelsen skall publiceras på bekostnad av försäkringssammanslutningen.

37 § Det som enligt denna lag har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar skall anses ha kommit till tredje mans kännedom, om det inte av omständigheterna framgår att han varken ägde eller bort äga vetskap om det.

Paragrafen överensstämmer i sak med 30 § lagen om utländska försäkringsföretag.

38 § Har en handling som enligt denna lag skall lämnas till regeringen eller Finansinspektionen avfattats på främmande språk, skall den på begäran åtföljas av en bestyrkt svensk översättning.

Paragrafen överensstämmer i sak med 31 § lagen om utländska försäkringsföretag.

39 § Finansinspektionens beslut enligt denna lag överklagas hos regeringen genom besvär. Inspektionens beslut får verkställas utan hinder av anförda besvär, om inte regeringen förordnar något annat.

Finansinspektionens beslut varigenom vite förelagts får överklagas hos kammarrätten genom besvär.

Paragrafen överensstämmer i sak med 33 § lagen om utländska försäkringsföretag.

40 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet till Finansinspektionen meddelar oriktiga eller vilseledande uppgifter om sådana omständigheter som han är skyldig att lämna uppgift om enligt denna lag.

Paragrafen överensstämmer i sak med 35 § lagen om utländska försäkringsföretag.

10.8 Följdändringar

Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap. 2 §

Andra stycket

Som en konsekvens av att utredningen föreslår en särskild lag för utländska försäkringssammanslutningar har ett tillägg gjorts i denna paragraf.

Att skattskyldigheten för en utländsk försäkringsammanslutning enligt utredningens förslag skall grundas på den premieinkomst som är att hänföra till de försäkringsaffärer som ombud och andra medhjälpare placerar hos sammanslutningen torde enligt utredningens bedömning täckas av bestämmelsen i 2 § 6 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt. Någon ändring härvidlag torde alltså inte erfordras. Däremot kan anvisningarna till ifrågavarande lagbestämmelse behöva ses över.

11 Statsfinansiella kostnader

Introduktion av utländska försäkringssammanslutningar i Sverige kommer att medföra ytterligare arbetsuppgifter för finansinspektionen. Utredningen har dock inte funnit anledning att närmare beräkna de ökade kostnader som uppstår på grund av detta. Enligt utredningens förslag skall kostnaderna för tillsynen slutligt bestridas av de sammanslutningar som föranlett dem. I sista hand kommer därför de utländska försäkringssammanslutningarna att själva få bära kostnaderna för tillsynen av dem.

Bilaga 1

Kommittédirektiv

Dir. 1990:49

Koncession m.m. för försäkringssammanslutningar

Dir. 1990:49

Beslut vid regeringssammanträde 1990-06-14

Statsrådet Åsbrink anför.

Mitt förslag

Jag föreslår att en särskild utredare tillkallas för att utreda på vilket sätt Lloyd's och andra försäkringssammanslutningar kan få möjlighet att erhålla koncession som försäkringsgivare i Sverige eller på annat sätt etablera sig här i landet. Utredningen är angelägen med hänsyn till den snabba utvecklingen inom försäkringsväsendet och den pågående svenska anpassningen till internationella förhållanden.

Gällande rätt och frågans tidigare behandling

Sedan den 1 januari 1985 gäller i Sverige friare koncessionsregler än tidigare. De friare reglerna skulle bidra till bl.a. anpassning till vad som gäller internationellt och ge utrymme för ökad konkurrens. Det är dock

fortfarande endast *försäkringsbolag* som kan beviljas koncession som försäkringsgivare.

Försäkringsverksamhetskommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1987:58) Försäkringsväsendet i framtiden behandlat frågan om koncession för försäkringssammanslutningar. Kommittén utgick därvid från Lloyd's och beskrev dess historik, uppbyggnad, särprägel m.m. I en särskild framställning till kommittén i januari 1982 framförde Lloyd's önskemål om att få möjlighet att på något sätt bli koncessionerad försäkringsgivare i Sverige. I framställningen lämnade Lloyd's förslag till hur man skulle kunna bedriva verksamhet i Sverige. Kommittén redogjorde i betänkandet för två modeller, generalrepresentantmodellen och återförsäkringsmodellen, enligt vilka verksamheten skulle kunna bedrivas. Eftersom kommittén i sina direktiv inte uttryckligen ålagts att lägga fram förslag i frågan, avstod kommittén från att förorda någon av modellerna och från att lägga fram egna förslag i saken.

Det kan här nämnas att frågan om möjlighet för Lloyd's att etablera sig i Sverige uppmärksammades redan i samband med förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 och 17 §§ lagen den 10 april 1959 (nr 74) med vissa bestämmelser om utländsk försäkringsrörelse här i riket vid krig m.m. (prop. 1965:48). Försäkringsinspektionen hade i skrivelse den 18 oktober 1963 bl.a. hemställt om införande av en dispensregel som skulle öppna möjlighet för Lloyd's i London eller syndikat hos Lloyd's att få koncession i Sverige. Skrivelsen remissbehandlades. Under remissbehandlingen mötte förslaget avsevärd kritik och med hänsyn härtill togs inte frågan upp till vidare behandling i det sammanhanget.

Lloyd's

Lloyd's är inte något försäkringsbolag utan snarast en sammanslutning av individer som, med Lloyd's som marknadsplats, kan acceptera att överta försäkringsrisker som erbjuds dem. Medlemmarna är sammanslutna i syndikat vars storlek kan variera från några få till några tusen medlemmar. Medlemmarna kan delas in i följande två kategorier. De som arbetar inom Lloyd's kallas "internal members", t.ex. "underwriters". (En "underwriter" är en person som för ett syndikats räkning beslutar om vilka risker som skall accepteras). De medlemmar som endast deltar genom att ställa riskkapital till förfogande kallas "external members" eller "names".

Lloyd's var ursprungligen en försäkringsmarknad uteslutande för sjöförsäkring, men numera kommer mer än hälften av den årliga premieintäkten från andra verksamhetsgrenar. Enligt den lagstiftning, Lloyd's Act 1982, som reglerar verksamheten får en Lloyd's underwriter endast acceptera försäkringsaffär hos Lloyd's i London. Det är således inte möjligt för underwriters hos Lloyd's att etablera sig som bolag eller filial i andra länder. Lloyd's underwriters får inte heller acceptera försäkringsaffär från annan än en Lloyd's broker, dvs. en mäklare som är verksam på Lloyd's marknadsplats i London.

Trots de begränsningar i möjligheterna att etablera sig utomlands som följer av Lloyd's särpräglade organisation och svårigheterna att anpassa denna till regelsystemen för försäkringsväsendet i andra länder, har Lloyd's bl.a. ett kontor i Paris. Kontoret är inte något riktigt avdelningskontor, eftersom man inte där kan utfärda försäkringar; detta får som nämnts endast göras hos Lloyd's i London. På kontoret i Paris förmedlas försäkringar till Lloyd's i London. Genom kontoret har Lloyd's i Frankrike vissa tillgångar som skall svara mot de förpliktelser som Lloyd's har avseende fransk försäkringsaffär. Kontoret betalar skatt till franska staten. Liknande kontor finns i Belgien, Irland, Nederländerna, Italien och Förbundsrepubliken Tyskland.

I detta sammanhang bör vidare beaktas att det redan nu förekommer att svenska försäkringstagare tecknar försäkringar hos Lloyd's. Detta förhållande medför att det är av betydelse att överväga om dessa försäkringstagares ställning skulle kunna stärkas genom att Lloyd's fick möjlighet att etablera sig här.

Uppdraget

Av vad jag nu har sagt framgår att det finns behov av att överväga på vilket sätt Lloyd's och andra försäkringssammanslutningar skall kunna erhålla koncession som försäkringsgivare eller på annat sätt etablera sig i Sverige. För detta ändamål bör en särskild utredare tillkallas.

Utredaren bör beskriva Lloyd's uppbyggnad och särprägel och översiktligt redovisa övriga försäkringssammanslutningar av betydelse som förekommer på den internationella marknaden.

Utredaren bör också undersöka på vilka sätt Lloyd's driver verksamhet i andra länder än sitt hemland och redovisa resultatet av undersökningen.

Utredaren skall lämna förslag till hur Lloyd's skall kunna få möjlighet att etablera sig i Sverige. Han bör därvid överväga om Lloyd's bör sär-

regleras eller om den nya regleringen skall avse försäkringssammanslutningar i allmänhet. Finner utredaren att Lloyd's bör regleras särskilt, skall han även överväga på vilket sätt också andra försäkringssammanslutningar skall kunna få driva verksamhet här. Han bör vidare överväga om svenska försäkringssammanslutningar av Lloyd's modell skall kunna bildas.

Utredaren skall också överväga hur tillsynen över försäkringssammanslutningar som etablerar sig här skall ordnas och redovisa de ekonomiska konsekvenserna av sina förslag.

Utredaren skall följa utvecklingen av de EES-förhandlingar som kommer att inledas inom kort. Ett antagande av EG:s regelverk på försäkringsområdet omfattar bl.a. det andra skadeförsäkringsdirektivet. Genom detta direktiv har inom EG genomförts principerna om "one single licens" och hemlandskontroll beträffande de s.k. stora riskerna, som innefattar de typer av försäkringar som Lloyd's verksamhet huvudsakligen avser. Frågorna om koncession för Lloyd's i Sverige och hur tillsynen över Lloyd's verksamhet skall ordnas kan alltså komma i ett annat läge om ett EES-avtal sluts. Även om frågan om koncession inte längre skulle vara aktuell, kan det emellertid krävas särregler för Lloyd's på grund av dess särpräglade associationsrättsliga struktur. Sådana särregler finns också i en del av EG:s försäkringsdirektiv. I uppdraget ingår att redovisa dessa speciella direktivbestämmelser och att lämna förslag om vilka regler som krävs i den svenska lagstiftningen vid en anpassning till EG:s regelsystem.

Utredaren bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor inom området än de som särskilt har angetts här.

Utredaren skall beakta vad som sägs i direktiven till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående utredningsförslagens inriktning (dir. 1984:5) samt beaktande av EG-aspekter (dir. 1988:43).

Samråd bör i erforderlig omfattning äga rum med försäkringsinspektionen, representanter för Lloyd's, Utländska Försäkringsbolags Förening och svenska försäkringsbolag.

Utredaren bör bedriva sitt arbete skyndsamt och slutföra uppdraget senast den 30 juni 1991.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen bemyndigar det statsråd som föredrar lagstiftningsärenden som gäller det affärsmässiga försäkringsväsendet

att tillkalla en särskild utredare - omfattad av kommittéförordningen (1976:119) - med uppdrag att överväga hur Lloyd's och andra försäkringssammanslutningar kan få möjlighet att erhålla koncession som försäkringsgivare eller på annat sätt etablera sig i Sverige,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredningsmannen.

Vidare hemställer jag att regeringen beslutar att kostnaderna skall belasta sjunde huvudtitelns anslag Utredningar m.m.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Finansdepartementet)

Statens offentliga utredningar 1992

Kronologisk förteckning

1. Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. U.
2. Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. M.
3. Psykiskt stördas situation i kommunerna –en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. S.
4. Psykiatrin i Norden –ett jämförande perspektiv. S.
5. Koncession för försäkringssammanslutningar. Fi.

Statens offentliga utredningar 1992

Systematisk förteckning

Finansdepartementet

Koncession för försäkringssammanslutningar. [5]

Utbildningsdepartementet

Frihet – ansvar – kompetens. Grundutbildningens villkor i högskolan. [1]

Socialdepartementet

Psykiskt stördas situation i kommunerna
–en probleminventering ur socialtjänstens perspektiv. [3]
Psykiatrin i Norden – ett jämförande perspektiv. [4]

Miljö- och naturresursdepartementet

Regler för risker. Ett seminarium om varför vi tillåter mer föroreningar inne än ute. [2]

KUNGL. BIBL.
1992-03-31
STOCKHOLM